

VERSLAG
OVER DE WERKING VAN DE
HOGESCHOLEN IN 2005

Inhoudslijst

Woord vooraf	4
I <u>ANALYSE JAARREKENINGEN - VLAAMSE HOGESCHOLEN</u>.....	6
1 Lijst van de hogescholen	7
2 Basisgegevens i.v.m. de hogescholen.....	9
2.1 De hogescholenenveloppe.....	9
2.1.1 Hogescholenenveloppe 2005	9
2.1.2 Evolutie van de hogescholenenveloppe	9
2.1.3 Evolutie van de componenten van het globaal budget	12
3 Financiële analyse van de jaarrekeningen van de hogescholen	14
3.1 Consolidatie en vergelijkbaarheid.....	14
3.2 Geconsolideerde resultatenrekening.....	15
3.2.1 Geconsolideerde werkingsopbrengsten.....	15
3.2.2 Geconsolideerde werkingskosten	23
3.2.3 Geconsolideerd werkingsoverschot / (werkingstekort) 70/64 	30
3.2.4 Geconsolideerd financieel resultaat 75 - 65	31
3.2.5 Geconsolideerd uitzonderlijk resultaat 76 - 66	32
3.2.6 Evolutie en opbouw van het geconsolideerd resultaat van het boekjaar.....	33
3.3 Resultatenrekening: enkele kengetallen per hogeschool.....	36
3.3.1 Werkingsopbrengsten	36
3.3.2 Werkingskosten.....	39
3.3.3 Resultaten per hogeschool	41
3.4 Geconsolideerde investeringen en financiering.....	43
3.4.1 Geconsolideerde investeringen	43
3.4.2 Financiering van de investeringen	47
3.5 Investeringen en financieringsmiddelen: enkele kengetallen per hogeschool	48
3.5.1 Aandeel van de hogescholen in de geconsolideerde investeringen.....	48
3.5.2 Aandeel van de hogescholen in de diverse financieringsmiddelen	48
3.6 Geconsolideerde balans.....	50
3.6.1 Activa.....	52
3.6.2 Passiva.....	56
3.7 Geconsolideerde cashflow.....	61
3.7.1 Geconsolideerde cashflow van het boekjaar 2005	62
3.7.2 Evolutie van de geconsolideerde cashflow: jaarrekening 2001 – 2005.....	64

3.8	Financiële ratio's	66
3.8.1	Overzicht van de geconsolideerde financiële ratio's.....	66
3.8.2	Liquiditeit	66
3.8.3	Solvabiliteit	71
3.8.4	Rentabiliteit	76
3.9	Analyse i.v.m. de personeelsformatie en de personeelskosten	84
3.9.1	Geconsolideerde personeelsformatie	84
3.9.2	Ratio's i.v.m. de samenstelling van de geconsolideerde personeels-formatie	86
3.9.3	Controlepercentages i.v.m. de personeelsformatie van het onderwijzend personeel	87
3.9.4	Ratio's i.v.m. de personeelskosten	91
4	Conclusies	97
	<u>Bijlage</u>: opvolging van de besteding van de academiseringsmiddelen	105
II	<u>DE STUVO's</u>	108
1	Ter inleiding	109
2	Analyse van de financiële toestand - jaarrekening 2005	110
2.1	Resultatenrekening	110
2.1.1	Werkingsopbrengsten	111
2.1.2	Werkingskosten.....	112
2.1.3	Werkingsoverschot.....	113
2.1.4	Financiële opbrengsten.....	114
2.1.5	Financiële kosten	114
2.1.6	Uitzonderlijke opbrengsten en kosten.....	114
2.1.7	Resultaat van het boekjaar	115
2.1.8	Analytische indeling van de kosten en de opbrengsten (boekjaar 2005)	115
2.2	Balans	117
2.2.1	Passiefzijde (jaarrekeningen 2003–2004–2005, begroting 2005)	117
2.2.2	Actiefzijde (jaarrekeningen 2003 – 2004 – 2005, begroting 2005)	118
2.3	Investeringen en hun financiering	119
2.4	Cashflow 2005	122
2.5	Ratioanalyse	123
2.5.1	Liquiditeit	123
2.5.2	Solvabiliteit	124
2.5.3	Rentabiliteit	125

3	Personeel	127
4	Conclusies	129

Woord vooraf

Bij deze 10de editie van mijn jaarlijks verslag over de werking van de hogescholen in Vlaanderen zal ik naar traditie rapporteren op basis van de gegevens waarover ik, na consolidatie van de jaarrekeningen van alle¹ hogescholen (21) voor het boekjaar 2005, kon beschikken. Daarbij worden de rubrieken die de voorbije jaren aan bod kwamen, omwille van de continuïteit en de vergelijkbaarheid, ook ditmaal keurig in beeld gebracht en wordt eveneens naar traditie een thematische bijlage aan dit rapport toegevoegd. Voor 2005 betreft het een bijlage over de werking van vzw's STUVO.

Lezing van dit rapport zal duidelijk maken dat de hogescholensector ook in 2005 getuigde van stabiliteit. Het moet de overheid genoeg doen vast te stellen dat de hogescholen van bij de herstructurering, die inging begin 1995, aanhoudend blijk gaven van professionalisme in het aanwenden en beheren van de middelen waarover ze – hoofdzakelijk via werkingsuitkeringen door de overheid – voor hun werking en dus voor het vervullen van hun opdracht beschikten.

Graag enkele kerncijfers ter illustratie. De 21 hogescholen samen realiseerden in 2005 een geconsolideerd resultaat van het boekjaar van 20.929.336 EUR. Een fors bedrag, maar toch beduidend lager dan het globaal resultaat van 2004 (31.464.242 EUR). Deze evolutie heeft te maken met het feit dat daar waar tijdens de periode 2002 – 2003 de werkingsopbrengsten een hoger groeiritme kenden dan de werkingskosten, vanaf 2004 deze trend werd doorbroken. Vanaf dat jaar kennen de werkingskosten een hoger groeiritme dan de werkingsopbrengsten. Een evolutie die naar het zich laat aanzien de komende jaren² zal doorgaan. Speculaties dienaangaande blijven evenwel delicaat, want een en ander hangt af van de nieuwe financiering die m.i.v. 2008 in het vooruitzicht wordt gesteld.

Het dalend werkingsoverschot ten spijt bleven de geldbeleggingen en liquide middelen stijgen. De sector sloot het boekjaar 2005 af met een positieve netto cashflow, wat de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen deed stijgen tot het bedrag van 221.554.951 EUR. Dit spoort met een koers die de hogescholen sinds jaren volgen, met name eigen middelen opbouwen m.h.o. op (later) uit te voeren investeringen. De hogescholen doen immers naar traditie slechts in beperkte mate beroep op vreemd vermogen. Dit is een verdedigbare optie, hoewel duidelijk is dat een ruimere aanwending van vreemde middelen geen bedreiging zou vormen voor de solvabiliteit van de instellingen.

Ook het personeelsluik is traditioneel voorwerp van dit verslag. De hogescholen (Hogere Zeevaartschool niet inbegrepen) stelden in 2005 10.279 voltijdse personeelsleden tewerk. T.o.v. het boekjaar 2001 betekent dit een toename van 7,5%. Toename die zich zowel bij het onderwijzend personeel (+ 2,5%) als bij het administratief-technisch personeel (+ 23,2%) manifesteert. Door de aanhoudende verhoudingsgewijze grotere toename van het ATP evolueerde de verhouding OP/ATP van 75,6%/24,4% in 2001 naar 72,1%/27,9% in 2005.

¹ De Hogere Zeevaartschool werd – eveneens naar traditie en om redenen die in één van de vorige edities werden toegelicht – in deze consolidatie en in dit verslag niet opgenomen.

² Ook de financiële injecties in 2006 en 2007 kunnen deze verwachting doorkruisen.

In de bijlage bij deel I van dit rapport – Analyse van de jaarrekeningen van de hogescholen – wordt, aansluitend bij de analyse van vorig jaar, kort aandacht besteed aan de opvolging van de besteding van de academiseringsmiddelen. Een opvolging die onvolmaakt is en blijft³, want zonder de invoering van een analytische boekhouding (in principe reeds voorzien m.i.v. 1 januari 2004) blijft het voor het commissariaat onmogelijk de uniformiteit en de correctheid van de rapportering in deze te waarborgen. In elk geval blijkt dat het academiseringsproces in bijna alle hogescholen inmiddels op kruissnelheid is gekomen. De bestedingsgraad bedroeg voor 2005 82,73% (voor 2004: 83,61%). Dit klinkt behoorlijk, maar het is en blijft een gemiddelde en valt op dat die bestedingsgraad zeer uiteenlopend is voor de onderscheiden hogescholen.

Ook wat de vzw's STUVO betreft mag men spreken van een gezonde financiële huishouding. Interessant is vooral de wijze waarop de STUVO's in 2005 hun middelen hebben aangewend over de diverse bestedingsvelden. Daarbij valt op dat de "klassiekers" onder de bestedingsvelden naar traditie de kroon spannen.

Concluderend mag men stellen dat zowel de hogescholen als de vzw's STUVO in Vlaanderen overwegend financieel gezond zijn en vooral dat zal bekliven bij lezing van dit rapport.

Gent, 5.02.2007

Paul Cottenie
Commissaris-coördinator

³ In het verslag van vorig jaar werd op dit item uitvoerig ingegaan.

I ANALYSE JAARREKENINGEN -
VLAAMSE HOGESCHOLEN

1 Lijst van de hogescholen

De aanhoudende tendens tot schaalvergroting en tot concentratie die het hogeschoollandschap in het verleden kenmerkte, leidde in 2005 niet tot nieuwe fusies tussen hogescholen. Het aantal hogescholen⁴ in Vlaanderen bleef hierdoor stabiel op 21.

In uitvoering van art. 242 §3 van het decreet van 13 juli 1994 betreffende de hogescholen in de Vlaamse Gemeenschap werden de 21 hogescholen als volgt verdeeld over de 4 ambtsgebieden:

Ambtsgebied A: Paul Cottenie – regeringscommissaris-coördinator		
HOGESCHOOL	AFKORTING	ZETEL
Arteveldehogeschool	ARTEVELDE	9000 Gent
Hogeschool West-Vlaanderen	HWVL	8500 Kortrijk
Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen	KATHO	8500 Kortrijk
Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende	KHBO	8000 Brugge
Katholieke Hogeschool Sint-Lieven	KHSL	9000 Gent
Hogeschool Gent	HG	9000 Gent

Ambtsgebied B: Anita Ruttens – regeringscommissaris		
HOGESCHOOL	AFKORTING	ZETEL
Katholieke Hogeschool Leuven	KHL	3001 Leuven
Katholieke Hogeschool Kempen	KHK	2440 Geel
GROEP-T Leuven Hogeschool	GroepT	3000 Leuven
XIOS Hogeschool Limburg	XIOS	3590 Diepenbeek
Katholieke Hogeschool Limburg	KHLi	3590 Diepenbeek

⁴ Hogere Zeevaartschool, Opheusinstituut, Hoger Instituut voor Schone Kunsten Vlaanderen, Operastudio Vlaanderen en Hoger Instituut voor Schone Kunsten P.A.R.T.S. maken geen voorwerp uit van deze vergelijkende rapportering.

Ambtsgebied C: Nadine Van Haecke – regeringscommissaris

HOGESCHOOL	AFKORTING	ZETEL
Karel de Grote Hogeschool - Katholieke Hogeschool Antwerpen	KdG	2018 Antwerpen
Hogeschool Antwerpen	HA	2000 Antwerpen
Lessius Hogeschool Antwerpen	LESSIUS	2018 Antwerpen
Provinciale Hogeschool Limburg	PHL	3500 Hasselt
Plantijn Hogeschool	PLANTIJN	2000 Antwerpen

Ambtsgebied D: Paul Cottenie⁵ – waarnemend regeringscommissaris

HOGESCHOOL	AFKORTING	ZETEL
Hogeschool voor Wetenschap & Kunst	W&K	1030 Brussel
Hogeschool Sint-Lukas Brussel	LUK	1030 Brussel

Ambtsgebied D: Anita Ruttens⁶ – waarnemend regeringscommissaris

HOGESCHOOL	AFKORTING	ZETEL
Europese Hogeschool Brussel	EHSAL	1000 Brussel
Erasmushogeschool Brussel	ERASMUS	1070 Brussel

Ambtsgebied D: Nadine Van Haecke⁷ – waarnemend regeringscommissaris

HOGESCHOOL	AFKORTING	ZETEL
Katholieke Hogeschool Mechelen	KHM	2800 Mechelen

⁵ Ad interim in afwachting van een toewijzing van de instellingen van ambtsgebied D aan een nieuwe titularis

⁶ Ad interim in afwachting van een toewijzing van de instellingen van ambtsgebied D aan een nieuwe titularis

⁷ Ad interim in afwachting van een toewijzing van de instellingen van ambtsgebied D aan een nieuwe titularis

2 Basisgegevens i.v.m. de hogescholen

De Administratie Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek publiceert jaarlijks een rapport inzake het tertiair onderwijs (Rapport hoger onderwijs). Met deze publicatie beoogt de administratie de impact van het overheidsbeleid op het beleid van de hogescholen in kaart te brengen.

Daarnaast brengt de regeringscommissaris-coördinator in uitvoering van art. 245 §1 van het hogescholendecreet jaarlijks aan de Vlaamse Regering verslag uit over de werking van de hogescholen. Dit verslag heeft in eerste instantie tot doel een analyse te maken van de financiële toestand van de hogescholen in Vlaanderen. De enveloppe die de Vlaamse overheid ter beschikking stelt van de hogescholen vormt het hoofdbestanddeel van de middelen die deze hogescholen voor hun werking aanwenden. Hierna volgt een bondig overzicht van de evolutie van het globale budget en van de deelcomponenten van dit budget. In vroegere analyses werd onder deze rubriek ook aandacht besteed aan de evolutie van de studentenpopulatie in de hogescholen, uitgedrukt in termen van financierbare studenten. Dit begrip heeft echter zijn betekenis verloren, en bij gebrek aan een valabel alternatief werden alle berekeningen die gebaseerd waren op het aantal financierbare studenten uit dit verslag geweerd.

2.1 De hogescholenenveloppe

2.1.1 Hogescholenenveloppe 2005

In 2005 bedroeg de globale hogescholenenveloppe 554 333 000 EUR. De opbouw en de verdeling van de globale enveloppe 2005 wordt hieronder schematisch weergegeven⁸.

Enveloppe 2005	
554.333.000 euro	

Opbouw van de enveloppe

Enveloppe (exclusief CAO-bedrag)	CAO-bedrag (**)
554.333.000 euro	0 euro

Verdeling van de enveloppe (*)

Werkingsuitkeringen			Voorafnames	
508.026.176 euro			46.306.824 euro	
Historisch forfait	SOBE * BOBE	S * BFS	Niet-centrale voorafnames	Centrale voorafnames
93.937.747 euro	331.270.743 euro	82.817.686 euro	23.727.120 euro	22.579.704 euro
Deel van de globale enveloppe uitgekeerd aan de hogescholen				Centraal beheerd deel van de enveloppe
531.753.296 euro				22.579.704 euro

(*) Deze verdeling (berekening) gebeurt conform de bepalingen zoals vervat in de art. 178, t.e.m. art. 195, quater van het hogescholendecreet.
(**) Art. 178 van het hogescholendecreet - CAO van 29 september 1993

2.1.2 Evolutie van de hogescholenenveloppe

Het overzicht van de globale hogescholenenveloppe met de samenstellende componenten in de periode 2001-2005 wordt op de volgende pagina weergegeven.

⁸ Het "Verslag over de werking van de hogescholen in 1998" bevat een omschrijving van diverse begrippen i.v.m. de enveloppe.

Verdeling budget hogescholen

Omschrijving	Afkorting	Budget	2001	2002	2003	2004	2005
Meester-, vak- en dienstpersoneel	MVD	CVA	1.764.299,81	1.585.499,63	1.545.114,94	1.449.457,55	1.335.736,02
TBS 55+ (centraal)	TBS 55+	CVA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Centraal fonds	CF	CVA	7.575.585,41	8.049.298,56	10.056.685,54	9.883.593,09	9.372.055,06
Kinderbijslagen	KB	CVA	11.730.997,47	11.856.678,54	11.758.932,13	11.700.728,24	11.871.912,91
Controle	C	CVA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Centrale voorafnames		Totaal CVA	21.070.882,70	21.491.476,73	23.360.732,61	23.033.778,88	22.579.703,99
TBS 55+ (ov - hogescholen)	TBS 55+ (ov)	NCVA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Extra werkingsuitkeringen	EW	NCVA	1.927.637,28	1.569.174,42	1.192.829,84	812.422,76	420.749,21
Voortgezette opleidingen	VO	NCVA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Bijzondere werkingsmiddelen	WARGO	NCVA	136.232,56	110.620,84	84.044,18	56.869,90	28.889,91
Bevallingsverloven	BEV	NCVA	268.827,44	214.940,48	221.272,10	396.403,60	297.424,58
Initiële lerarenopleidingen van academisch niveau	LO AN	NCVA	703.377,65	713.928,28	723.209,35	734.057,49	745.802,41
Voortgezette lerarenopleiding	VLO	NCVA	830.911,06	953.067,42	980.030,23	1.072.386,24	1.222.919,69
Aanvullende middelen (incl. HZS)	AM	NCVA	0,00	0,00	2.717.310,82	5.082.510,27	7.726.939,36
Academiseringsmiddelen (incl. HZS)	ACM	NCVA	0,00	0,00	5.063.250,00	8.214.207,90	11.361.974,51
Elektron (incl. HZS)	EL	NCVA	0,00	0,00	549.298,00	557.125,50	565.593,80
HOSP	HOSP	NCVA	0,00	0,00	0,00	0,00	1.356.826,67
Niet-centrale voorafnames		Totaal NCVA	3.866.985,99	3.561.731,44	11.531.244,52	16.925.983,66	23.727.120,14
Werkingsuitkeringen = HF + (SOBE * BOBE) + (S * BFS)	W	HS	468.729.691,22	479.342.791,83	488.779.022,87	499.988.237,46	508.026.175,87
Werkingsuitkeringen = HF + (SOBE * BOBE) + (S * BFS)		Totaal HS	468.729.691,22	479.342.791,83	488.779.022,87	499.988.237,46	508.026.175,87
Enveloppe	U		493.667.559,91	504.396.000,00	523.671.000,00	539.948.000,00	554.333.000,00
Enveloppe	U		493.667.559,91	504.396.000,00	523.671.000,00	539.948.000,00	554.333.000,00
- Controle	C	CVA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
+ TBS-fonds (afzonderlijke basisallocatie)			17.074.905,99	23.191.000,00	33.461.000,00	30.170.085,71	26.236.000,00
Globaal budget = Enveloppe incl. TBS / TBS-fonds en excl. Controle			510.742.465,90	527.587.000,00	557.132.000,00	570.118.085,71	580.569.000,00
Globaal budget - Jaarlijks groeipercentage				+ 3,3 %	+ 5,6 %	+ 2,3 %	+ 1,8 %
Globaal budget - Index: 2001 = 100			510.742.465,9	103,3	109,1	111,6	113,7
Werkingsuitkeringen - Index: 2001 = 100			468.729.691,2	102,3	104,3	106,7	108,4
Aandeel TBS / TBS-fonds in globaal budget			3,3 %	4,4 %	6,0 %	5,3 %	4,5 %
TBS / TBS-fonds - Index: 2001 = 100			17.074.905,99	135,8	196,0	176,7	153,7
Enveloppe	U		493.667.559,91	504.396.000,00	523.671.000,00	539.948.000,00	554.333.000,00
- Controle	C	CVA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
- TBS	TBS	CVA - NCVA	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Enveloppe excl. TBS en excl. Controle			493.667.559,91	504.396.000,00	523.671.000,00	539.948.000,00	554.333.000,00
Enveloppe excl. TBS en excl. Controle - Jaarlijks groeipercentage				+ 2,2 %	+ 3,8 %	+ 3,1 %	+ 2,7 %

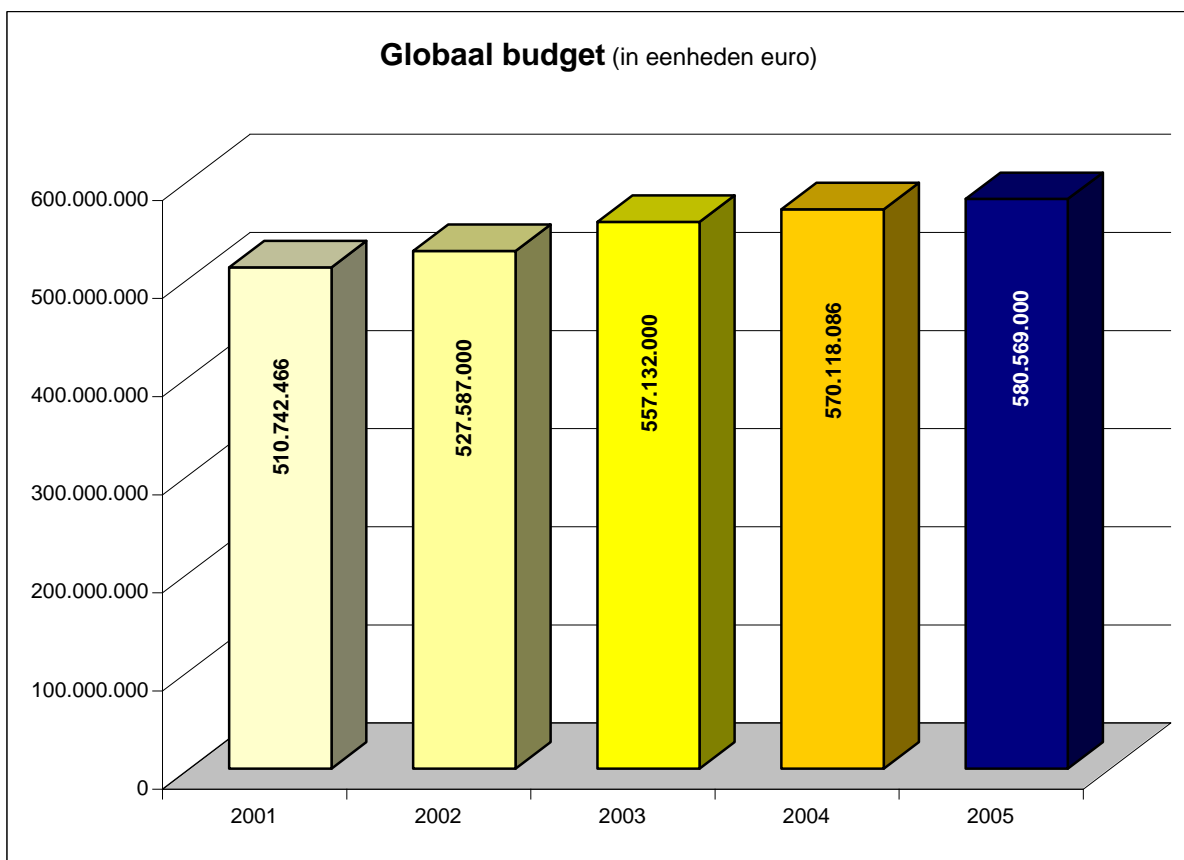
Vanaf 2001 werden bij de vastlegging van de enveloppe twee wijzigingen doorgevoerd, nl.:

- ♦ de personeels- en werkingskosten van het Commissariaat van de Vlaamse Regering (rubriek Controle) werden uit de hogescholenenveloppe gehaald en op een aparte basisallocatie geplaatst;
- ♦ in uitvoering van CAO V werden de betalingen i.v.m. de TBS 55+ ov uit de hogescholenenveloppe gehaald en eveneens op een aparte basisallocatie in de begroting van de Vlaamse Gemeenschap geplaatst.

Om de vergelijking van de diverse budgetbedragen mogelijk te maken werd in voorgaande tabel een correctie uitgevoerd i.v.m. de twee hierboven opgesomde rubrieken. Het aldus bekomen bedrag werd in deze studie omschreven als het "globaal budget".

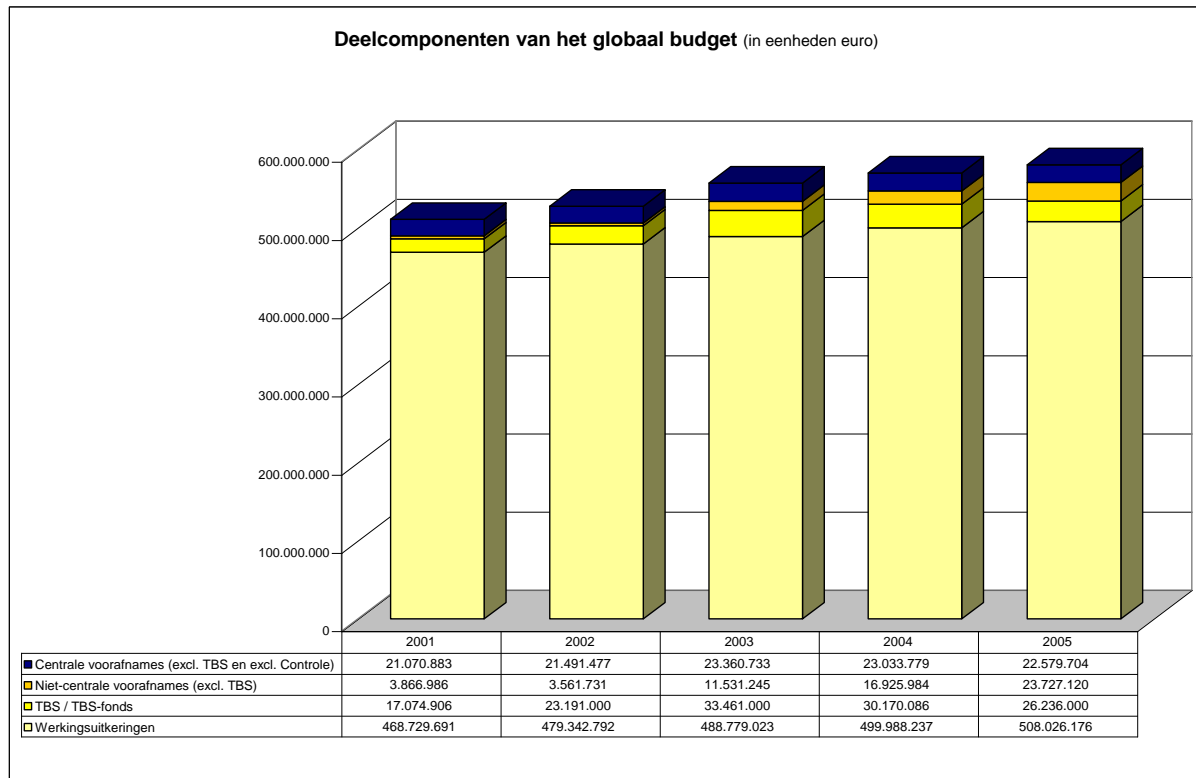
Dit globaal budget vertoont een jaarlijkse groei. De jaarlijkse verschillen in groeitempo worden o.a. beïnvloed door:

- de indexering toegepast op de component "lonen" en op de component "werking";
- de extra input aan financiële middelen in uitvoering van de afgesloten CAO's;
- ter financiering van de overname van sommige afdelingen uit het hoger onderwijs voor sociale promotie werd bij de tweede budgetcontrole 2004 een forfaitair bedrag toegevoegd aan de enveloppe 2004 (HOSP-middelen). Deze verhoging werd structureel doorgetrokken in de enveloppe 2005;
- de uitvoering van de in het structuurdecreet voorziene verhogingen van de budgetten voor "Academiseringmiddelen" en "Aanvullende middelen".

2.1.3 Evolutie van de componenten van het globaal budget

In punt 2.1.2 werd de opbouw van het globale budget gedetailleerd weergegeven. In onderstaande grafiek wordt de evolutie van het globale budget weergegeven vanuit de ontwikkeling van de 4 deelcomponenten.

De werkingssuitkeringen vormen het hoofdbestanddeel van het globaal budget. Tijdens de beschouwde periode stijgt het bedrag ervan, in absolute termen, elk jaar.

De opvallende toename in het budget 2004 en 2005 van de niet-centrale voorafnames is grotendeels toe te schrijven aan de extra middelen die voorzien werden voor de “Academiseringsmiddelen” en de “Aanvullende middelen”. Deze kenden zowel in absolute termen als relatief een vrij belangrijke groei. In bijkomende orde vormt in 2005 ook de toekenning van de HOSP-middelen een grond voor de vastgestelde groei van de niet-centrale voorafnames.

Omwille van het uitdovende karakter van het TBS 55+ ov-stelsel dalen, door de uitstap van de pensioengerechtigden, de middelen die voor de financiering ervan vereist zijn. Door het mechanisme van de ingebouwde vertraging in de terugbetaling aan de hogescholen van 5/6^e van de loonlast van het personeel dat van deze TBS-regeling gebruik maakte, kwam dit pas in het begrotingsjaar 2004 voor het eerst duidelijk tot uiting. In 2005 zette deze ontwikkeling zich versneld door.

Vanaf het academiejaar 2002-2003 worden de in artikel 195ter, § 1, van het hogescholendecreet bedoelde personeelsleden die geen tewerkstelling hebben in de opleiding kinesithérapie, niet meer betaald ten laste van de werkingssuitkeringen van de hogeschool maar via een centrale voorafname (Centraal Fonds). Gezien het uitdovende karakter van deze regeling is het logisch dat de loonlast van de betrokken personeelsleden geleidelijk afneemt. Deze ontwikkeling is eveneens medebepalend voor de evolutie van het bedrag van de centrale voorafnames (- 2 % t.o.v. 2004).

Als gevolg van deze ontwikkelingen stijgt het aandeel van de niet-centrale voorafnames in het globaal budget. De overige componenten verliezen aan relatief belang. Deze daling is, omwille van het uitdovende karakter van het TBS 55+ ov-stelsel, het meest uitgesproken bij de TBS-middelen.

Componenten van het globaal budget	2001	2002	2003	2004	2005
Werkingsuitkeringen	91,77 %	90,86 %	87,73 %	87,70 %	87,50 %
TBS / TBS-fonds	3,34 %	4,40 %	6,01 %	5,29 %	4,52 %
Niet-centrale voorafnames (excl. TBS)	0,76 %	0,68 %	2,07 %	2,97 %	4,09 %
Centrale voorafnames (excl. TBS en excl. Controle)	4,13 %	4,07 %	4,19 %	4,04 %	3,89 %
Gloobaal budget	510.742.466	527.587.000	557.132.000	570.118.086	580.569.000

De werkingsuitkeringen zijn samengesteld uit 3 componenten: het historisch forfait (HF – art. 194 van het hogescholendecreet), de component op basis van de studentenpopulatie (art. 195) en de component op basis van de onderwijsbelastingseenheden (art. 193). Volgende tabel geeft de procentuele verdeling van de werkingsuitkeringen over deze 3 componenten in de periode 2001-2005. Het relatieve belang van de onderscheiden componenten is nauwelijks gewijzigd i.v.m. het boekjaar 2004.

Componenten van de werkingsuitkeringen	Afkorting	2001	2002	2003	2004	2005
- historisch forfait	HF	18,95 %	18,80 %	18,66 %	18,51 %	18,49 %
- studenten (*)	S * BFS	16,21 %	16,24 %	16,27 %	16,30 %	16,30 %
- onderwijsbelastingseenheden	SOBE * BOBE	64,84 %	64,96 %	65,07 %	65,19 %	65,21 %
Werkingsuitkeringen = HF + (SOBE * BOBE) + (S * BFS)	W	468.729.691	479.342.792	488.779.023	499.988.237	508.026.176

(*) : 1996 tot 2000 : berekening op basis van gemiddeld aantal studenten 91-95
 vanaf 2001 : berekening op basis van gemiddeld aantal studenten 96-00

3 Financiële analyse van de jaarrekeningen van de hogescholen

3.1 Consolidatie en vergelijkbaarheid

De financiële analyse werd uitgevoerd op de geconsolideerde⁹ gegevens van 21 hogescholen.

Op basis van deze financiële analyse worden per hogeschool enkele financiële kengetallen weergegeven. Dit moet de hogescholen toelaten hun financiële gegevens te vergelijken met die van andere hogescholen.

Bij de opslorping van de Katholieke Hogeschool Brussel en van de IRIS Hogeschool Brussel door de Europese Hogeschool Brussel werden niet alle activa en passiva van de opgeslorpte hogescholen ingebracht. In die zin is de balans waarmee de Europese Hogeschool Brussel het boekjaar 2003 opende geen loutere som van de balansen waarmee de drie in de fusieoperatie betrokken hogescholen het boekjaar 2002 afsloten.

Om die reden werden de jaarrekeningen van de hogescholen die opgingen in de fusieoperatie rond de Europese Hogeschool Brussel niet met terugwerkende kracht geconsolideerd.

⁹ Conform met de huidige regelgeving verstrekken de hogescholen geen informatie over de transacties die ze uitvoeren met andere hogescholen. Daardoor is het onmogelijk om de geconsolideerde financiële informatie te corrigeren voor de vorderingen en schulden of de opbrengsten en kosten die verband houden met verrichtingen tussen de hogescholen onderling. Deze onderlinge transacties blijven beperkt in omvang, daardoor geeft de geconsolideerde informatie toch een getrouw beeld van het vermogen en de financiële positie van de hogeschoolsector.

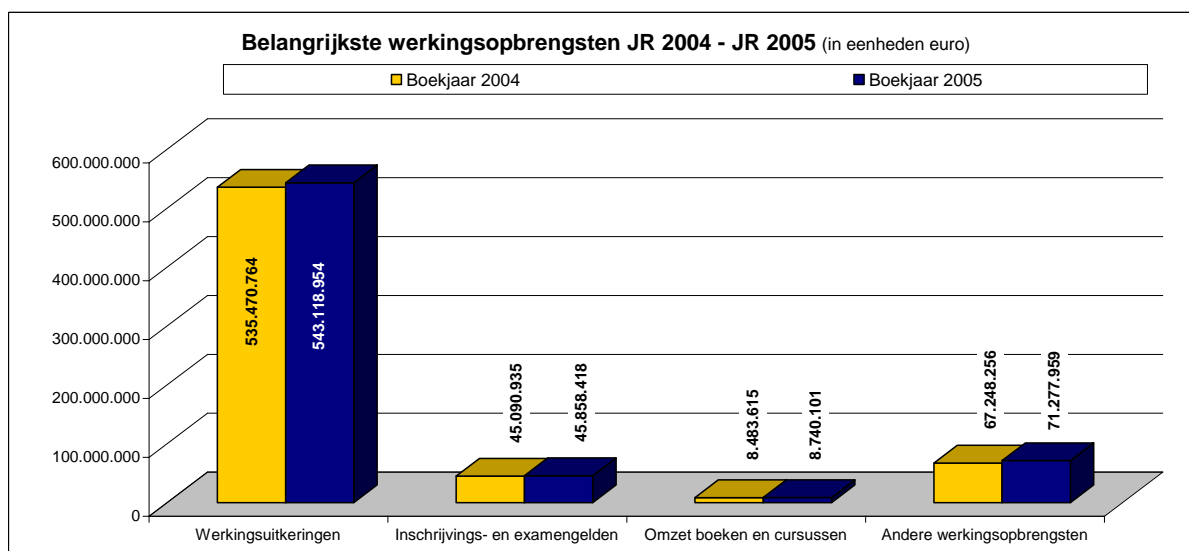
3.2 Geconsolideerde resultatenrekening

Geconsolideerde resultatenrekening (jaarrekeningen 2001 - 2002 - 2003 - 2004 - 2005, begroting 2005)							
Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting	
	2001	2002	2003	2004	2005	2005	
<i>(in eenheden euro)</i>							
I. Werkingsopbrengsten	70/74	594.067.215	612.502.175	636.886.097	657.729.417	670.164.603	661.200.006
A.1. Werkingsuitkeringen (toelichting XII.A.)	700	498.132.095	512.710.840	524.632.324	535.470.764	543.118.954	541.991.468
A.2. Inschrijvings- en examengelden	701/2	38.441.459	40.156.489	44.061.004	45.090.935	45.858.418	44.100.918
A.3. Omzet boeken en cursussen	703	7.756.796	7.167.250	7.841.673	8.483.615	8.740.101	8.003.702
A.4. Sociale toelagen	704	694	0	0	0	0	0
B. Voorraadwijzigingen (toename +, afname -)	71	0	0	0	1.435.847	1.169.170	0
C. Geproduceerde vaste activa	72	68.468	74.591	70.870	0	0	0
D. Andere werkingsopbrengsten (toelichting XII.B)	74	49.667.702	52.393.005	60.280.226	67.248.256	71.277.959	67.103.918
II. Werkingskosten (-)	60/64	581.636.450	596.788.746	612.904.671	635.941.168	659.777.057	676.722.708
A. Verbruikte goederen	60	11.544.708	10.181.531	10.920.903	10.908.735	11.047.411	10.414.520
B. Diensten en diverse goederen	61	89.208.352	94.721.488	98.827.290	104.059.068	107.524.597	114.697.152
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen (toelichting XII.C.2.)	62	441.603.921	462.337.798	471.971.796	485.859.397	502.478.616	511.559.370
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	630	30.057.730	34.546.899	35.898.234	37.733.102	38.749.988	41.446.329
E. Waardeverminderingen op voorraden en werkingvorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -) (toelichting XII.D)	631/4	288.628	164.085	388.771	382.166	317.440	9.000
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -) (toelichting XII.C.3. en E.)	635/7	7.237.613	(6.872.388)	(6.168.659)	(4.236.748)	(1.626.988)	(2.438.577)
G. Andere werkingskosten (toelichting XII.F.)	640/8	1.695.499	1.709.333	1.066.336	1.235.448	1.285.993	1.034.914
H. Als herstructureringskosten geactiveerde werkingskosten (-)	649	0	0	0	0	0	0
III. Werkingsoverschot/(werkingstekort)	70/64	12.430.765	15.713.429	23.981.426	21.788.249	10.387.546	(15.522.702)
IV. Financiële opbrengsten	75	11.073.390	12.063.296	12.987.214	12.817.026	14.384.235	11.688.891
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa	750	294.438	0	0	0	0	864.255
B. Opbrengsten uit vlottende activa	751	5.680.047	5.029.554	4.656.361	4.128.939	5.259.898	3.406.187
C. Andere financiële opbrengsten (toelichting XIII.A.)	752/9	5.098.904	7.033.742	8.330.853	8.688.087	9.124.336	7.418.449
V. Financiële kosten (-)	65	3.329.489	3.862.664	2.704.317	2.995.965	3.340.501	3.702.311
A. Kosten van schulden (toelichting XIII.B.)	650	2.671.828	2.573.987	2.642.045	2.747.479	2.995.607	3.371.683
B. Waardeverminderingen op vlottende activa andere dan bedoeld onder II.E. (toevoegingen +, terugnemingen -) (toelichting XIII.C.)	651	225.310	836.576	(347.338)	(182.763)	(10.055)	101.000
C. Andere financiële kosten (toelichting XIII.E.)	652/9	432.350	452.101	409.610	431.249	354.949	229.628
VI. Overschot/(tekort) uit de gewone activiteiten	70/65	20.174.666	23.914.061	34.264.323	31.609.310	21.431.280	(7.536.122)
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	76	5.298.454	1.949.966	1.845.914	1.767.937	1.678.794	4.463.144
VIII. Uitzonderlijke kosten (-)	66	2.498.517	2.563.143	526.339	1.913.005	2.180.738	252.644
IX. Overschot/(tekort) van het boekjaar	70/66	22.974.604	23.300.884	35.583.898	31.464.242	20.929.336	(3.325.622)

3.2.1 Geconsolideerde werkingsopbrengsten

3.2.1.1 Horizontale analyse: jaarrekening 2004 - 2005

De horizontale analyse heeft tot doel na te gaan hoe de financiële gegevens evolueerden in de tijd. De 21 hogescholen realiseerden in het boekjaar 2005 een geconsolideerde werkingsopbrengst van 670.164.603 EUR. De vergelijking van de (belangrijkste) rubrieken van de werkingsopbrengsten uit de geconsolideerde jaarrekeningen 2004 en 2005 wordt in volgende grafiek weergegeven.

Tijdens het boekjaar 2005 groeiden de geconsolideerde werkingsopbrengsten met 1,9 %. In absolute bedragen is dit een toename met 12.435.186 EUR (zie volgende tabel¹⁰). Het groeiritme van de werkingsopbrengsten is behoorlijk vertraagd t.o.v. de in 2004 gerealiseerde groei (+ 3,3 %).

Werkingsopbrengsten	Codes	Boekjaar	Boekjaar	JR05-JR04	JR05-JR04
		2004	2005	Absoluut verschil	Relatief verschil
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>					
I. Werkingsopbrengsten	70/74	657.729.417	670.164.603	+ 12.435.186	+ 1,9 %
Werkingsuitkeringen	700	535.470.764	543.118.954	+ 7.648.190	+ 1,4 %
Inschrijvings- en examengelden	701/2	45.090.935	45.858.418	+ 767.483	+ 1,7 %
Omzet boeken en cursussen	703	8.483.615	8.740.101	+ 256.486	+ 3,0 %
Sociale toelagen	704	0	0	+ 0	VB = 0
Voorraadwijzigingen (toename +, afname -)	71	1.435.847	1.169.170	- 266.677	- 18,6 %
Geproduceerde vaste activa	72	0	0	+ 0	VB = 0
Andere werkingsopbrengsten	74	67.248.256	71.277.959	+ 4.029.703	+ 6,0 %

De hoofdbron van de werkingsopbrengsten, nl. de “Werkingsuitkeringen”, neemt, in absolute termen, het leeuwenaandeel van deze toename voor haar rekening. De belangrijkste componenten die bijgedragen hebben tot deze groei zijn in dalende orde : “Werkingsuitkeringen enveloppe (HF-BFS-BOBE : + 8.037.941 EUR)”, “Academiseringsmiddelen” (+ 2.958.392 EUR) en “Aanvullende middelen” (+ 2.638.788 EUR). Met ingang van het academiejaar 2004-2005 werden een aantal afdelingen uit het hoger onderwijs voor sociale promotie (HOSP) geïntegreerd in een hogeschool. De hiervoor voorziene middelen hadden in 2004 slechts betrekking op een deel van het boekjaar. Voor 2005 werden deze middelen dan ook geëxtrapoleerd naar een volledig kalenderjaar, wat een verhoging van deze middelen inhield met 994.752 EUR.

Er waren echter ook componenten die minder middelen voortbrachten dan voorheen. De belangrijkste daling werd opgetekend bij de opbrengsten m.b.t. “Terugbetaling TBS 55+ ov” (- 6.638.338 EUR). Deze daling is een logisch gevolg van de afbouw van dit stelsel. Volledigheidshalve dient evenwel opgemerkt dat deze daling ook langs de kostzijde terug te vinden is (saldo van lagere loonkosten en teruggenomen voorzieningen), zodat deze minderopbrengst geen wezenlijke verarming van de beschikbare werkingsmiddelen inhoudt. Ook de opbrengsten van “extra werkingsuitkeringen” daalden sterk (- 391.677 EUR conform art 180 van het hogescholendecreet). Dit geldt eveneens voor de “bijzondere werkingsmiddelen (- 27.980 EUR conform art 181 van het hogescholendecreet). Andere componenten stegen of daalden omwille van specifieke redenen : “uitkering bevallingsverloven”

¹⁰ JR = jaarrekening, BG = begroting, VB = vorig boekjaar

(aantal bevallingen) en de opbrengsten m.b.t. initiële lerarenopleidingen van academisch niveau en m.b.t. de voortgezette lerarenopleidingen (het aantal in vorig boekjaar afgeleverde diploma's). Uiteraard heeft de toegepaste indexering het bedrag van elke component gunstig beïnvloed.

De tijdens een academiejaar ontvangen studiegelden hebben betrekking op twee kalenderjaren en dienen bijgevolg ook deels overgedragen te worden naar het volgende boekjaar. Alle hogescholen pasten voorheen reeds een gedeeltelijke overdracht toe van de ontvangen inschrijvingsgelden. Examengelden werden in bepaalde hogescholen evenwel volledig overgedragen naar het volgende boekjaar. Door de integratie van beide opbrengsten in de "studiegelden" kon deze aparte behandeling niet langer gehandhaafd blijven en diende de totaliteit van de opbrengsten versleuteld te worden over twee boekjaren, wat de interpretatie van de wijziging t.o.v. vorig boekjaar iets moeilijker maakt. Het commissariaat stelde een werkblad ter beschikking van de hogescholen dat toeliet de berekening en de versleuteling van de opbrengsten uit studiegelden tot in detail op te volgen. De hogescholen geven diverse verklaringen voor de geboekte meer- of minderopbrengsten:

- de flexibilisering van het onderwijs zorgde er voor dat de studiegelden gelinkt werden aan het aantal studiepunten waarvoor de studenten inschreven. Meerdere hogescholen voeren dit element aan om een daling van de opbrengsten te verklaren doordat gaandeweg meer studenten inschrijven voor minder dan 54 studiepunten en dan ook minder studiegeld betalen;
- wijziging in het interne verrekeningsstelsel over de twee betrokken boekjaren;
- toe- of afname van het aantal studenten in de reguliere maar ook in de voortgezette opleidingen;
- verhoging van de inschrijvingsgelden (door indexatie, maar ook uit het optrekken van het basisbedrag);
- gewijzigde studentenmix (bv groter aandeel van de beursstudenten in de totale populatie, wat een negatieve invloed heeft op de geboekte opbrengsten).

Ondanks de vaststelling dat slechts 6 van de 21 hogescholen een groei optekenen van de opbrengsten uit de "Omzet boeken en cursussen" stijgen deze opbrengsten in vergelijking met het boekjaar 2004 met 3 %. De hogescholen die een daling optekenen verklaren dit vaak door te verwijzen naar hun politiek om de verkoop van boeken en cursussen (al dan niet geleidelijk) uit te besteden. De hogescholen bekomen dan meestal wel een commissie op deze verkoop. In het jaar waarop deze uitbesteding effectief doorgevoerd wordt, uit zich dat dan ook in een gedaalde opbrengst. Uiteraard beïnvloedt de beslissing tot uitbesteding ook de kosten van "Verbruikte goederen" (zie 3.2.2.1). De hogescholen die wel toegenomen opbrengsten melden verklaren dit door prijs- en/of volumeverhogingen. Ook verschuivingen in de tijd van de organisatie van bepaalde cursussen (1^e semester versus 2^e) kunnen van invloed geweest zijn op de geboekte opbrengsten.

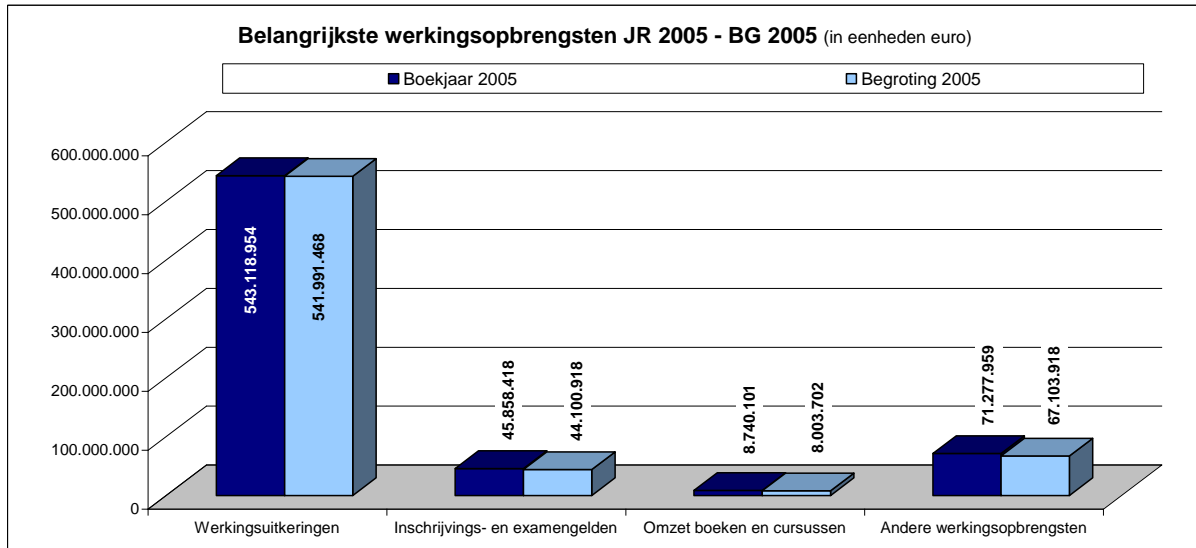
Op geconsolideerde basis nemen de "Andere werkingsopbrengsten" tijdens het boekjaar 2005 toe met 6 % t.o.v. het boekjaar 2004. Deze rubriek omvat een ruime verscheidenheid aan opbrengsten (PWO-middelen, bepaalde subsidies, verkopen van pedagogisch materiaal, nevenactiviteiten, huuropbrengsten, giften, allerhande doorgerekende kosten...). Nochtans zien niet alle hogescholen deze opbrengstencategorie toenemen. De hogescholen waar dit wel het geval is (16 hogescholen), formuleren vaak dezelfde verklaringen:

- hogere opbrengsten uit maatschappelijke dienstverlening;
- verhoging van de projectmatige PWO-middelen;
- toename van het aantal naar andere rechtspersonen gedetacheerde personeelsleden en de daaruit voortvloeiende kostenverrekening;
- hogere recuperatie van de bedrijfsvoorheffing voor onderzoeksassistenten (o.m. door het optrekken van de vrijstelling van 50 % naar 65 %);
- toename van de opbrengsten uit projecten.

3.2.1.2 Horizontale analyse: begroting 2005 – jaarrekening 2005

Bij het opstellen van de begroting maken de hogescholen meestal een voorzichtige raming van de opbrengsten. Deze werkwijze leidt elk jaar opnieuw tot hogere dan in de begroting voorziene werkingsopbrengsten. In het boekjaar 2005 is dezelfde tendens vast te stellen. De geconsolideerde werkingsopbrengsten liggen 1,4 % boven de gebudgetteerde werkingsopbrengsten. De vergelijking met vorige boekjaren toont aan dat de marge van onderschatting in de begroting 2005 beduidend lager uitvalt : 1,4 % t.o.v. 1,7 % in 2002, 2,3 % in 2003 en 2,8 % in 2004. De begrote werkingsopbrengsten werden dus duidelijk met meer zin voor realisme ingeschat. Deze conclusie mag echter niet veralgemeend worden. Er zijn hogescholen waar de marge van onderschatting van de werkingsopbrengsten in de begroting significant afwijkt van het sectorgemiddelde.

Werkingsopbrengsten	Codes	Boekjaar	Begroting	JR05-BG05	JR05-BG05
		2005	2005	Absoluut verschil	Relatief verschil
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>					
I. Werkingsopbrengsten	70/74	670.164.603	661.200.006	+ 8.964.597	+ 1,4 %
Werkingsuitkeringen	700	543.118.954	541.991.468	+ 1.127.486	+ 0,2 %
Inschrijvings- en examengelden	701/2	45.858.418	44.100.918	+ 1.757.500	+ 4,0 %
Omzet boeken en cursussen	703	8.740.101	8.003.702	+ 736.399	+ 9,2 %
Sociale toelagen	704	0	0	+ 0	BG = 0
Voorraadwijzigingen (toename +, afname -)	71	1.169.170	0	+ 1.169.170	BG = 0
Geproduceerde vaste activa	72	0	0	+ 0	BG = 0
Andere werkingsopbrengsten	74	71.277.959	67.103.918	+ 4.174.041	+ 6,2 %

De “Werkingsuitkeringen” werden in de begroting vrij nauwkeurig ingeschat. De reële werkingsuitkeringen zijn amper 0,2 % (+ 1.127.486 EUR) hoger dan in de begroting 2005 voorzien was.

De hogere opbrengsten uit inschrijvings- en examengelden worden door de hogescholen toegeschreven aan de voorzichtige raming bij de begrotingsopmaak. Deze rubriek staat voor 20 % van de gerealiseerde meeropbrengsten.

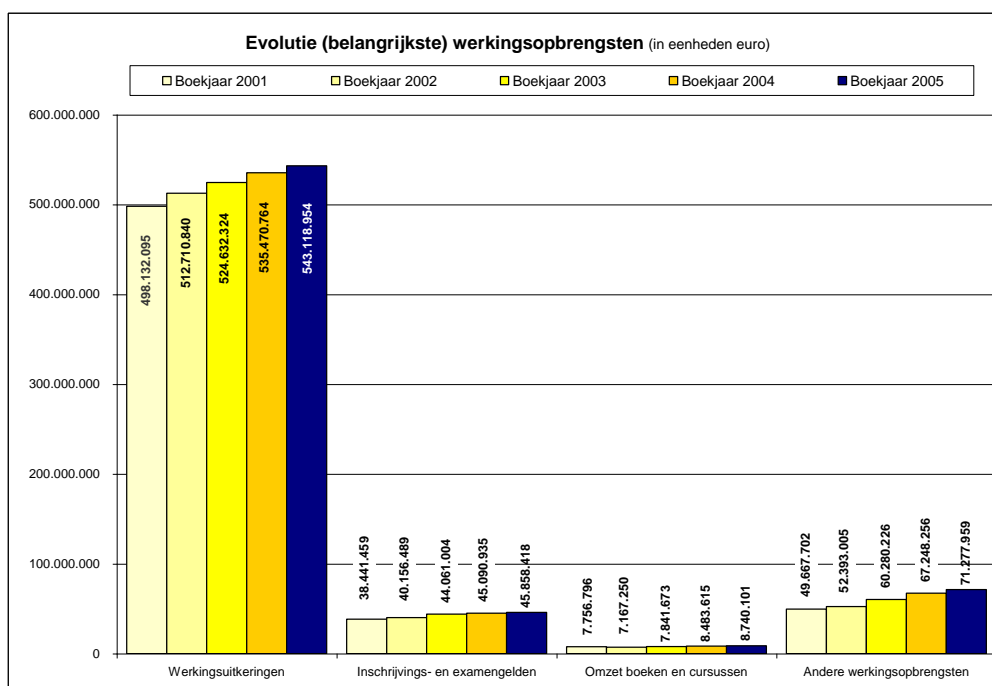
De omzet boeken en cursussen is ongeveer 9 % hoger dan geraamd in de begroting 2005. Gelet op het feit dat meerdere hogescholen de uitbesteding van de verkoop van boeken en cursussen niet hadden voorzien in hun begroting, moet ook deze afwijking als vrij belangrijk aangemerkt worden, alleszins ruimer dan verantwoord door het louter verwijzen naar een voorzichtige begrotingsopstelling. Volledigheidshalve dient opgemerkt dat deze meeropbrengst t.o.v. wat begroot was ook tot een meerkost leidt t.o.v. de grote kosten in de rubriek “Verbruikte goederen”.

In de verslaggeving over het boekjaar 2004 werd reeds gemeld dat twee hogescholen (KdG en KHBO) hun projecten in uitvoering verwerken via een activering onder de voorraadpost “Projecten in uitvoering” (onderdeel van de op de actiefzijde van de balans opgenomen voorraden). Deze boekingswijze omvat ook het gebruik van de rekening “Voorraadwijzigingen projecten in uitvoering” (code 71 van de resultatenrekening) om de wijzigingen in de voorraadwaarde van de zelf geproduceerde voorraden te verklaren. De in 2005 geboekte opbrengst is evenwel neutraal t.a.v. het resultaat want deze geeft enkel aan dat de aan de lopende projecten bestede kosten gegroeid zijn t.o.v. vorig boekjaar. Het resultaat op de lopende projecten wordt door beide hogescholen immers pas bij de afwerking van het project in het resultaat opgenomen (completed contract methode). Geen van beide hogescholen had deze boekhoudtechniek verwerkt bij haar begrotingsopstelling. Tot nu hebben beide hogescholen nog geen navolging gekregen in de toepassing van deze boekhoudtechniek. De IBR-werkgroep hogescholen finaliseert eerstdaags haar advies m.b.t. deze boekhoudtechniek.

De voorzichtige ingesteldheid van de hogescholen bij het begroten van de werkingsopbrengsten is vooral te merken in de raming van de “Andere werkingsopbrengsten”. Deze brengen 6,2 % meer op dan in de begroting voorzien. Deze extra werkingsopbrengsten (4.174.041 EUR) vertegenwoordigen ongeveer 46 % van de totale meeropbrengsten. Door het eenmalige karakter van een deel van de activiteiten en de onzekerheid verbonden aan het binnenhalen van projecten (i.v.m. maatschappelijke dienstverlening of wetenschappelijk onderzoek) worden deze opbrengsten, door het merendeel van de hogescholen, elk jaar te laag gebudgetteerd. De toename van deze opbrengsten (bv. uit projecten of uit het doorrekenen van bepaalde kosten) moet echter gezien worden in combinatie met de toename van bepaalde kosten. Deze extra opbrengsten vertalen zich daarom niet noodzakelijk in een beter werkingsresultaat.

3.2.1.3 Horizontale analyse: jaarrekening 2001 - 2005

De evolutie – in de periode 2001-2005 – van de vier belangrijkste componenten van de werkingsopbrengsten wordt hieronder grafisch voorgesteld:

Werkingsopbrengsten	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
		2001	2002	2003	2004	2005
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>						
I. Werkingsopbrengsten	70/74	594.067.215	612.502.175	636.886.097	657.729.417	670.164.603
Jaarlijks groeipercentage			+ 3,1 %	+ 4,0 %	+ 3,3 %	+ 1,9 %
Index: 2001 = 100			103,1	107,2	110,7	112,8
A.1. Werkingsuitkeringen	700	498.132.095	512.710.840	524.632.324	535.470.764	543.118.954
Jaarlijks groeipercentage			+ 2,9 %	+ 2,3 %	+ 2,1 %	+ 1,4 %
Index: 2001 = 100			102,9	105,3	107,5	109,0
A.2. Inschrijvings- en examengelden	701/2	38.441.459	40.156.489	44.061.004	45.090.935	45.858.418
Jaarlijks groeipercentage			+ 4,5 %	+ 9,7 %	+ 2,3 %	+ 1,7 %
Index: 2001 = 100			104,5	114,6	117,3	119,3
A.3. Omzet boeken en cursussen	703	7.756.796	7.167.250	7.841.673	8.483.615	8.740.101
Jaarlijks groeipercentage			- 7,6 %	+ 9,4 %	+ 8,2 %	+ 3,0 %
Index: 2001 = 100			92,4	101,1	109,4	112,7
B. Voorraadwijzigingen (toename +, afname -)	71	0	0	0	1.435.847	1.169.170
Jaarlijks groeipercentage			VB = 0	VB = 0	VB = 0	- 18,6 %
Index: 2001 = 100			2001 = 0	2001 = 0	2001 = 0	2001 = 0
C. Geproduceerde vaste activa	72	68.468	74.591	70.870	0	0
Jaarlijks groeipercentage			+ 8,9 %	- 5,0 %	- 100,0 %	VB = 0
Index: 2001 = 100			108,9	103,5	0,0	0,0
D. Andere werkingsopbrengsten	74	49.667.702	52.393.005	60.280.226	67.248.256	71.277.959
Jaarlijks groeipercentage			+ 5,5 %	+ 15,1 %	+ 11,6 %	+ 6,0 %
Index: 2001 = 100			105,5	121,4	135,4	143,5

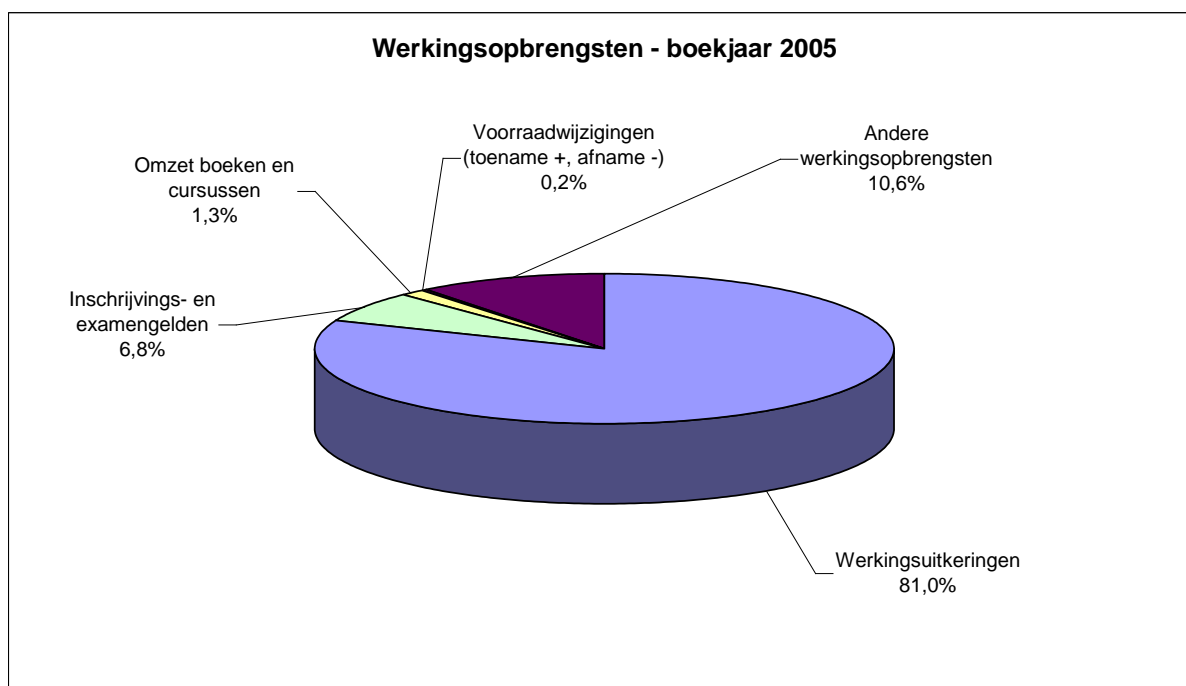
De horizontale analyse van de werkingsopbrengsten van de 5 voorbije boekjaren leidt tot volgende vaststellingen:

- ◆ De geconsolideerde werkingsopbrengsten groeien jaarlijks aan. T.o.v. het boekjaar 2001 namen de werkingsopbrengsten toe met 12,8 %.
- ◆ In absolute bedragen is de groei van de werkingsuitkeringen de belangrijkste bron van meeropbrengsten. Deze werden enerzijds gerealiseerd door de jaarlijkse indexering van de enveloppe en anderzijds via de bijkomende input van financiële middelen door de Vlaamse Regering.
- ◆ T.o.v. het boekjaar 2001 stegen de opbrengsten uit inschrijvings- en examengelden met 19,3 %. Deze groei is vooral terug te voeren tot de periode 2002-2003.

- ◆ De “Omzet boeken en cursussen” groeide in de beschouwde periode met 12,7 %. De groei van deze rubriek werd ongetwijfeld afgeremd door de tendens, bij meerdere hogescholen, om de verkoop ervan uit te besteden. Deze tendens komt vooral tot uiting bij de verkoop van boeken en in mindere mate bij de verkoop van cursussen. Bij uitbesteding heeft de te boeken opbrengst enkel betrekking op het commissieloon dat de hogeschool hiervoor ontvangt.
- ◆ In de periode 2001-2005 was de component “Andere werkingsopbrengsten” de snelst groeiende factor van de geconsolideerde werkingsopbrengsten. In de beschouwde periode steeg deze opbrengst met 43,5 %. Voor de hogescholen was dit een belangrijke bron van bijkomende werkingsmiddelen, waar echter vaak ook bijkomende kosten tegenover stonden.

3.2.1.4 Verticale analyse: jaarrekening 2005

De hogescholen realiseren de geconsolideerde werkingsopbrengsten hoofdzakelijk met de opbrengsten van 4 rubrieken. De financiële middelen die de hogescholen ontvangen van de overheid (werkingsuitkeringen) blijven de belangrijkste opbrengstenbron. Ten opzichte van het vorige boekjaar vallen er in 2005 slechts minimale verschuivingen in het aandeel van de diverse opbrengstenrubrieken vast te stellen. Zo loopt het aandeel van de “Werkingsuitkeringen” lichtjes terug en dit ten voordele van het aandeel van de “Andere werkingsopbrengsten”. Gezien de inhoud van deze “Andere werkingsopbrengsten” (o.m. PWO-middelen, recuperatie van de bedrijfsvoorheffing voor onderzoeksassistenten en doorgerekende kosten) moet aan deze verschuiving niet direct een fundamentele betekenis worden gehecht.

3.2.1.5 Verticale analyse: jaarrekening 2001 - 2005

De structuuranalyse van de geconsolideerde werkingsopbrengsten toont voor de beschouwde periode een dalend aandeel voor de “Werkingsuitkeringen”. Vooral het aandeel van de “Andere werkingsopbrengsten” en in mindere mate van de “Inschrijvings- en examengelden” winnen daarbij aan gewicht.

Bij de bespreking van de horizontale analyse van de werkingsopbrengsten over de beschouwde periode (punt 3.2.1.3) werd reeds gewezen op de snelle groei van de “Andere werkingsopbrengsten”. De interpretatie van deze toename dient echter met de nodige omzichtigheid te gebeuren. Wanneer studenten bv in hogeschoolverband een buitenlandse reis maken, gebeurt het meer en meer dat hogescholen de organisatie hiervan op zich nemen en de kosten doorrekenen aan de studenten. Deze voor het resultaat vaak neutrale operatie jaagt het bedrag van bepaalde kosten- en opbrengstenrekeningen (in dit voorbeeld de 61- en 74-rekeningen) de hoogte in, zonder dat er iets wezenlijks veranderd is in de werking van de hogeschool. Een analoge situatie doet zich voor wanneer vanuit de hogeschool personeelsleden gedetacheerd worden naar bv de vzw Sociale Voorzieningen en de betaalde loonlasten via facturatie gerecupereerd worden. Te gemakkelijk wordt de verhoging van de “Andere werkingsopbrengsten” toegeschreven aan de door de hogescholen geleverde inspanningen om derde geldstromen te creëren en/of uit te breiden. Enig voorbehoud is hier dus wel op zijn plaats.

Hoewel het aandeel van de opbrengsten uit “Inschrijvings- en examengelden” licht gedaald is in vergelijking met het boekjaar 2004, blijkt dit over de periode 2001-2005 wel toegenomen te zijn. De bijdrage van de studenten in de financiering van de werking van de hogeschool is over de beschouwde periode, zelfs bij stijgende werkingsopbrengsten, toegenomen. Om een volledig zicht te krijgen op de reële studiekosten voor de student zouden ook de kosten voor boeken en cursussen en de aan de student doorgerekende kosten moeten verrekend worden. Deze gegevens kunnen door het regeringscommissariaat evenwel niet aangeleverd worden. Door de tendens tot uitbesteding van de verkoop van boeken en cursussen geven de door de hogescholen geboekte opbrengsten slechts fragmentair de kost ervan voor de student weer. De aan de student doorgerekende kosten worden dan weer niet afzonderlijk opgevraagd, zodat het regeringscommissariaat ook daar geen volledig zicht op heeft.

Werkingsopbrengsten	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
		2001	2002	2003	2004	2005	2005
<i>Verticale analyse - % aandeel in de Werkingsopbrengsten</i>							
I. Werkingsopbrengsten	70/74	594.067.215	612.502.175	636.886.097	657.729.417	670.164.603	661.200.006
Werkingsuitkeringen	700	83,9 %	83,7 %	82,4 %	81,4 %	81,0 %	82,0 %
Inschrijvings- en examengelden	701/2	6,5 %	6,6 %	6,9 %	6,9 %	6,8 %	6,7 %
Omzet boeken en cursussen	703	1,3 %	1,2 %	1,2 %	1,3 %	1,3 %	1,2 %
Sociale toelagen	704	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Voorraadwijzigingen (toename +, afname -)	71	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,2 %	0,2 %	0,0 %
Geproduceerde vaste activa	72	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Andere werkingsopbrengsten	74	8,4 %	8,6 %	9,5 %	10,2 %	10,6 %	10,1 %

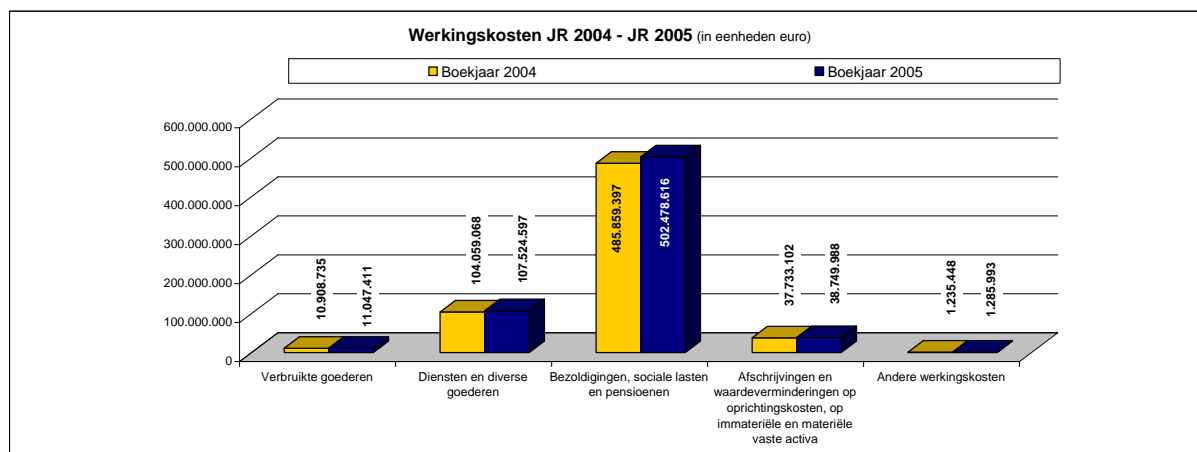
3.2.1.6 Verticale analyse: begroting 2005 – jaarrekening 2005

De samenstelling van de werkingsopbrengsten in de jaarrekening 2005 benadert de begrote structuur van de werkingsopbrengsten. Bij de begrotingsopstelling zijn de te begroten werkingsuitkeringen vrij nauwkeurig te ramen. Het departement onderwijs verstrekt de hogescholen jaarlijks, per einde september, een raming van hun enveloppe waarop deze zich kunnen baseren voor het opstellen van hun begroting voor het komende jaar. Bij de overige werkingsopbrengsten hebben de hogescholen minder zekerheden en speelt de voorzichtige instelling waarmee de hogescholen hun begroting opstellen, ten volle. Dit leidt dan ook tot een systematische onderschatting van deze opbrengsten in de begroting. De verticale analyse van de begrote en van de effectief geboekte opbrengsten levert dan ook elk jaar opnieuw dezelfde afwijking op: het aandeel van de reële werkingsuitkeringen ligt stelselmatig onder dat van de begrote. De overige werkingsopbrengsten, inzonderheid de “Andere werkingsopbrengsten” profiteren hiervan en zien hun aandeel in realiteit hoger uitvallen dan in de begroting voorzien.

3.2.2 Geconsolideerde werkingskosten¹¹

3.2.2.1 Horizontale analyse: jaarrekening 2004 - 2005

Tijdens het boekjaar 2005 maakten de 21 hogescholen 659.777.057 EUR werkingskosten. Voor de 5 belangrijkste kostenrubrieken wordt in onderstaande grafiek een vergelijking gemaakt tussen de werkelijke kost opgenomen in de geconsolideerde resultatenrekening 2004 en 2005.

Tijdens het boekjaar 2005 stegen de werkingskosten met 3,7 % of 23.835.889 EUR. Deze groei ligt in lijn met de in 2004 opgetreden groei : + 3,8 % (+ 23.036.497 EUR). De toename van de werkingskosten situeert zich in alle belangrijke rubrieken. De grootste kostenpost, de bezoldigingen, kende de grootste absolute groei en was bepalend voor het groeiritme van de totale werkingskosten.

Werkingskosten	Codes	Boekjaar	Boekjaar	JR05-JR04	JR05-JR04
		2004	2005	Absoluut verschil	Relatief verschil
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>					
II. Werkingskosten	60/64	635.941.168	659.777.057	+ 23.835.889	+ 3,7 %
A. Verbruikte goederen	60	10.908.735	11.047.411	+ 138.676	+ 1,3 %
B. Diensten en diverse goederen	61	104.059.068	107.524.597	+ 3.465.529	+ 3,3 %
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	485.859.397	502.478.616	+ 16.619.219	+ 3,4 %
D. Afschrijvingen en waardevermind. op OPK, IMVA en MVA	630	37.733.102	38.749.988	+ 1.016.886	+ 2,7 %
E. Waardeverminderingen op voorraden en werkingsvord.	631/4	382.166	317.440	- 64.726	- 16,9 %
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	635/7	(4.236.748)	(1.626.988)	+ 2.609.760	+ 61,6 %
G. Andere werkingskosten	640/8	1.235.448	1.285.993	+ 50.545	+ 4,1 %
H. Als herstructureringskosten geactiveerde werkingskosten	649	0	0	+ 0	VB = 0

¹¹ Een aantal oorspronkelijke inrichtende machten bleven eigenaar van de gebouwen en stellen bijvoorbeeld d.m.v. een "gebruiksovereenkomst om niet" deze gebouwen ter beschikking van de nieuwe hogeschool. Dit leidt tot een onderschatting van de afschrijvingskosten en/of de huurkosten opgenomen in de resultatenrekeningen.

De kosten voor "Verbruikte goederen" hebben in hoofdzaak betrekking op de aankoop van grondstoffen voor verwerking in de cafetaria's en cursusdiensten en op de aankoop van goederen voor doorverkoop (winkelverkoop). Deze kosten stegen met 1,3 % t.o.v. het vorige boekjaar. Een eenduidige verklaring hiervoor kan moeilijk aangegeven worden. Doordat de kosten voor deze rubriek eerder beperkt uitvallen, is de invloed van belangrijke mutaties in bepaalde hogescholen determinerend voor de evolutie ervan binnen de sector. Negen van de 21 hogescholen tekenen immers een daling op, 2 hogescholen registreren geen kosten en 8 hogescholen zien deze kosten groeien. Toch zijn het deze laatste, inzonderheid Hogeschool Gent, die het beeld van de sector bepalen. Bovendien staat de toename haaks op de tendens binnen de sector om de verkoop van boeken en cursussen uit te besteden.

Niettegenstaande bepaalde hogescholen de kosten voor "Diensten en diverse goederen" konden reduceren, groeiden de geconsolideerde kosten aan met 3,3 %. De toename van deze kosten wordt toegeschreven aan een brede waaier van factoren : de geleverde inspanningen op het vlak van academisering, extra kosten gelieerd aan projecten van maatschappelijke dienstverlening en wetenschappelijk onderzoek, hogere budgetten voor communicatie, public relations, organisatie van studiereizen in eigen beheer, stijgende kosten voor onderhoud en herstellingen van de gebouwen, hogere energieprijzen, invoering van de bama-structuur, meer uitgaven voor internationalisering, bijdrage associatie,... Deze kostentoeename moet echter ook voor een deel gerelativeerd worden. Een belangrijk deel van hier geboekte onderhoudskosten was gedekt door voorheen aangelegde voorzieningen. Andere kosten werden dan weer doorgerekend en moeten gezien worden in samenhang met de gestegen "Andere werkingsopbrengsten".

De kosten voor "Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen" groeiden (+ 3,4 %) tijdens het boekjaar 2005 o.a. door de uitbreiding van het personeelsbestand, de loonindexering (de extrapolatie van de indexsprong in november 2004 en de indexsprong in september 2005), de toekenning van de biënnales. In bijkomende mate heeft ook integratie van bepaalde afdelingen uit het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen (vanaf het academiejaar 2004-2005) geleid tot een verdere verhoging van de loonkosten in 2005. De aangroei werd zowel bij de "Bezoldigingskosten Departement Onderwijs" als bij de bezoldigingskosten die de hogeschool zelf rechtstreeks betaalt, vastgesteld.

De jaarlijkse investeringsinspanningen resulteren in een toename van de afschrijvingskosten (+ 2,7%). Om de toename van de afschrijvingskosten te verklaren dient niet alleen rekening gehouden te worden met het investeringsvolume in 2005 (61.749.796 EUR), maar ook met de investeringsmix. De aard van de investeringen is immers bepalend voor het al of niet afschrijven en voor het toe te passen afschrijvingsritme.

De geboekte waardeverminderingen op voorraden en werkingsvorderingen vallen verder terug (- 64.726 EUR) t.o.v. de in 2004 geboekte kosten. Gezien het relatief beperkte bedrag waarover het hier gaat, heeft deze daling weinig effect op het geheel van de kosten en op het resultaat.

De kosten van “Voorzieningen voor risico’s en kosten” oefenen nog steeds een temperende invloed uit op de totaliteit van de werkingskosten, zij het dat hun invloed in vergelijking met 2003 en 2004 verder afneemt. Dit betekent dat de terugname en aanwending van voorheen gevormde voorzieningen nog steeds hoger is dan het bedrag van de nieuw aangelegde voorzieningen. Het uitdovende TBS 55+ ov-stelsel is hieraan zeker niet vreemd. Er konden geen nieuwe personeelsleden meer toetreden tot dit stelsel terwijl anderzijds wel heel wat personeelsleden uitstapten omdat zij de pensioengerechtigde leeftijd hadden bereikt wat resulteerde in een daling van de aangewende voorzieningen. Bovendien werden de overige voorzieningen, op vraag van het commissariaat, aan een kritisch onderzoek onderworpen, wat leidde tot een terugname van bepaalde voorzieningen omdat ze geen reden van bestaan meer bleken te hebben. Verder hebben heel wat hogescholen grote onderhoudswerken uitgevoerd waarvoor voorheen voorzieningen waren aangelegd welke nu dienden aangewend te worden. Uiteraard werden de hogescholen ook geconfronteerd met nieuwe risico’s en dienden er bijgevolg ook nieuwe voorzieningen aangelegd te worden. Per saldo hebben de kosten van voorzieningen de werkingskosten met 1.626.988 EUR verminderd.

De toename van de “Andere werkingskosten” vormt gezien het relatief beperkte belang ervan geen fundamenteel gegeven in de analyse van de evolutie van de werkingskosten. De vastgestelde toename is toe te schrijven aan een veelheid van factoren waarin moeilijk een constante te vinden is.

3.2.2.2 Horizontale analyse: begroting 2005 – jaarrekening 2005

Traditioneel liggen de reële werkingskosten onder het begrote niveau. Dit is ook in 2005 het geval. Het werkelijke kostenbedrag is 2,5 % lager dan het geraamde bedrag, in absolute bedragen stemt dit overeen met een minkost van 16.945.651 EUR. Het valt niet uit te maken in welke mate dit moet toegeschreven worden aan een voorzichtige begrotingsopstelling (ramen van maximale kosten), dan wel aan een zuinig beleid bij de uitvoering van de begroting. Wel moet er vastgesteld worden dat het bedrag van de niet bestede, doch in de begroting voorziene kosten, hoger uitvalt dan in vorig boekjaar (bedroeg in 2004 11.117.018 EUR of 1,7 % van de begrote werkingskosten).

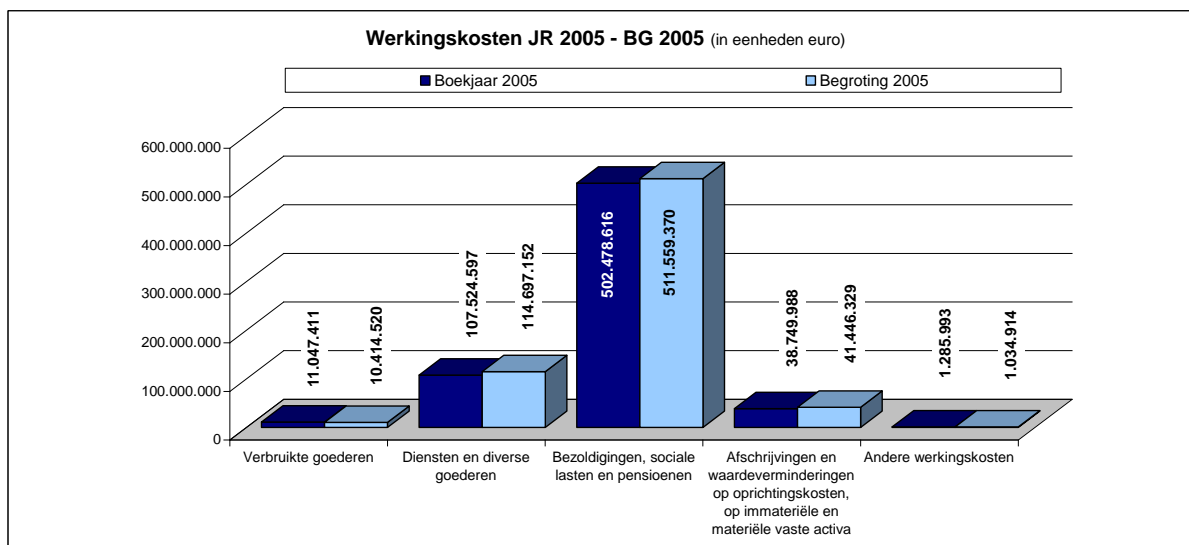
Werkingskosten	Codes	Boekjaar	Begroting	JR05-BG05	JR05-BG05
		2005	2005	Absoluut verschil	Relatief verschil
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>					
II. Werkingskosten	60/64	659.777.057	676.722.708	- 16.945.651	- 2,5 %
A. Verbruikte goederen	60	11.047.411	10.414.520	+ 632.891	+ 6,1 %
B. Diensten en diverse goederen	61	107.524.597	114.697.152	- 7.172.555	- 6,3 %
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	502.478.616	511.559.370	- 9.080.754	- 1,8 %
D. Afschrijvingen en waardevermind. op OPK, IMVA en MVA	630	38.749.988	41.446.329	- 2.696.341	- 6,5 %
E. Waardeverminderingen op voorraden en werkingsvord.	631/4	317.440	9.000	+ 308.440	+ 3427,1 %
F. Voorzieningen voor risico's en kosten	635/7	(1.626.988)	(2.438.577)	+ 811.589	+ 33,3 %
G. Andere werkingskosten	640/8	1.285.993	1.034.914	+ 251.079	+ 24,3 %
H. Als herstructureringskosten geactiveerde werkingskosten	649	0	0	+ 0	BG = 0

Budgetoverschrijdingen hebben zich gemanifesteerd bij de kosten voor “Verbruikte goederen”, “Waardeverminderingen op voorraden en werkingsvorderingen”, “Voorzieningen voor risico’s en kosten” en “Andere werkingskosten”.

Het budget voor verbruikte goederen werd overschreden met 632.891 EUR. Deze budgetoverschrijding is in absolute termen eerder bijkomstig en treedt trouwens ook niet in alle hogescholen op. De verklaring is dan ook bij heel specifieke factoren te zoeken. De vaststelling dat de reële opbrengsten uit de verkoop van boeken en cursussen gunstiger (+ 9,2 %) uitviel dan begroot, heeft ongetwijfeld ook bijgedragen tot de budgetoverschrijding in deze rubriek.

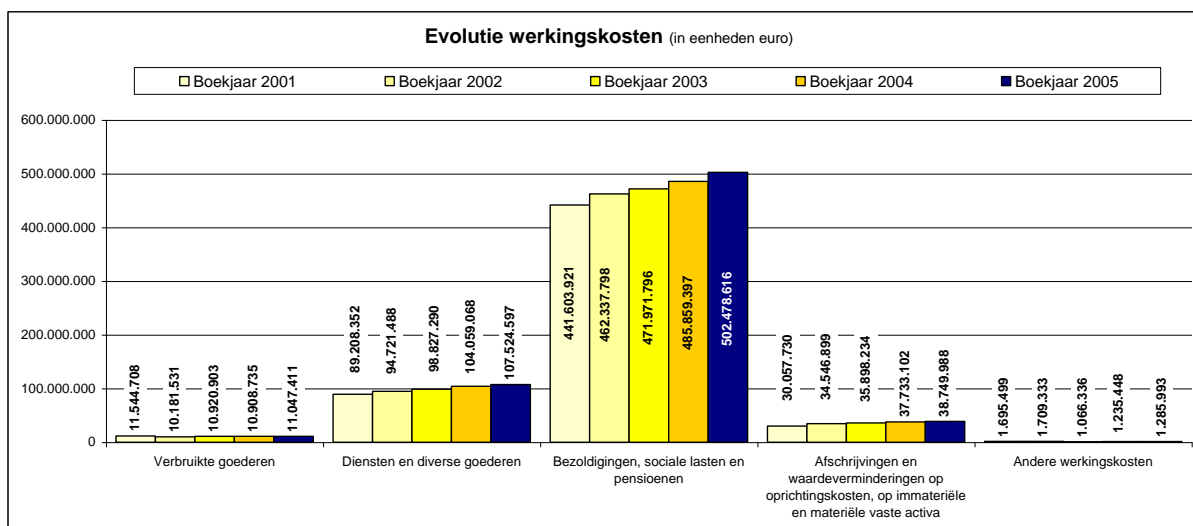
Waardeverminderingen op voorraden en werkingsvorderingen zijn moeilijk begrootbaar. De problemen komen immers meestal pas na de begrotingsopstelling aan de oppervlakte. Budgetoverschrijdingen zijn hier dan ook vrij logisch. Ook bij het begroten van voorzieningen wordt men met dit probleem geconfronteerd. De noodzaak tot het aanleggen van bepaalde voorzieningen komt vaak pas tot uiting nadat de begroting is opgesteld. Ook vertragingen in de uitvoering van de begrote onderhouds- en herstellingswerken kunnen aanleiding geven tot belangrijke afwijkingen t.a.v. wat begroot was.

Bij de belangrijkste werkingskosten werden de begrote bedragen echter niet integraal besteed. Zo werd er 9.080.754 EUR (in 2004 :10.442.123 EUR) minder besteed aan bezoldigingskosten (- 1,8 %) dan begroot. Dit is een traditioneel weerkerende vaststelling. Relatief bekeken blijft dit een beperkte afwijking, die toegepast op de globale bezoldigingskost een belangrijke afwijking in absolute termen oplevert. Bovendien moet vastgesteld worden dat de procentuele onderbesteding de laatste jaren een dalende tendens vertoont : -1,8 % t.o.v. - 2,1 % in 2004 en - 2,4 % in 2003. Al even klassiek is de besparing op kosten van "Afschrijvingen en waardeverminderingen". Begrote investeringsprojecten lopen wel vaker vertraging op in hun uitvoering waardoor de afschrijvingen pas later dan voorzien in de begroting, beginnen te lopen. De eveneens traditionele onderbesteding in de rubriek "Diensten en diverse goederen" valt in 2005 wel bijzonder ruim uit. Mogelijk is dit de rubriek bij uitstek geworden waar de voorzichtige begrotingsopstelling het best tot uiting komt. De aandacht die de personeelsvertegenwoordigers schenken aan de onderbesteding van de begrote lonen dwingt de hogescholen tot meer realisme bij het begroten van de loonlasten, maar het begroten van de kosten voor diensten en diverse goederen gebeurt duidelijk minder accuraat.

3.2.2.3 Horizontale analyse: jaarrekening 2001 - 2005

De totale werkingskosten stegen van 2001 t.e.m. 2005 elk boekjaar. De evolutie van de 5 belangrijkste kostenrubrieken wordt hierna grafisch weergegeven.

Sinds het boekjaar 2002, hebben de voorzieningen een milderende invloed gehad op het geheel van de werkingskosten. Dit is grotendeels toe te schrijven aan het uitdovende TBS 55+ ov-stelsel. Naarmate het milderende effect hiervan afnam, steeg het groeiritme van de totale werkingskosten. Dit effect zal ook in de eerstvolgende boekjaren nog meespelen, zij het in steeds geringere mate.

Werkingskosten	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
		2001	2002	2003	2004	2005
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>						
II. Werkingskosten	60/64	581.636.450	596.788.746	612.904.671	635.941.168	659.777.057
Jaarlijks groeipercentage			+ 2,6 %	+ 2,7 %	+ 3,8 %	+ 3,7 %
Index: 2001 = 100			102,6	105,4	109,3	113,4
A. Verbruikte goederen	60	11.544.708	10.181.531	10.920.903	10.908.735	11.047.411
Jaarlijks groeipercentage			- 11,8 %	+ 7,3 %	- 0,1 %	+ 1,3 %
Index: 2001 = 100			88,2	94,6	94,5	95,7
B. Diensten en diverse goederen	61	89.208.352	94.721.488	98.827.290	104.059.068	107.524.597
Jaarlijks groeipercentage			+ 6,2 %	+ 4,3 %	+ 5,3 %	+ 3,3 %
Index: 2001 = 100			106,2	110,8	116,6	120,5
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	441.603.921	462.337.798	471.971.796	485.859.397	502.478.616
Jaarlijks groeipercentage			+ 4,7 %	+ 2,1 %	+ 2,9 %	+ 3,4 %
Index: 2001 = 100			104,7	106,9	110,0	113,8
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	630	30.057.730	34.546.899	35.898.234	37.733.102	38.749.988
Jaarlijks groeipercentage			+ 14,9 %	+ 3,9 %	+ 5,1 %	+ 2,7 %
Index: 2001 = 100			114,9	119,4	125,5	128,9
E. Waardeverminderingen op voorraden en werkingsvorderingen (+/-)	631/4	288.628	164.085	388.771	382.166	317.440
Jaarlijks groeipercentage			- 43,1 %	+ 136,9 %	- 1,7 %	- 16,9 %
Index: 2001 = 100			56,9	134,7	132,4	110,0
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (+/-)	635/7	7.237.613	(6.872.388)	(6.168.659)	(4.236.748)	(1.626.988)
Jaarlijks groeipercentage			- 195,0 %	+ 10,2 %	+ 31,3 %	+ 61,6 %
Index: 2001 = 100			#VERW!	-85,2	-58,5	-22,5
G. Andere werkingskosten	640/8	1.695.499	1.709.333	1.066.336	1.235.448	1.285.993
Jaarlijks groeipercentage			+ 0,8 %	- 37,6 %	+ 15,9 %	+ 4,1 %
Index: 2001 = 100			100,8	62,9	72,9	75,8
H. Als herstructureringskosten geactiveerde werkingskosten (-)	649	0	0	0	0	0
Jaarlijks groeipercentage			VB = 0	VB = 0	VB = 0	VB = 0
Index: 2001 = 100			2001 = 0	2001 = 0	2001 = 0	2001 = 0

Aan de kostenzijde worden voor de periode 2001-2005 volgende tendensen vastgesteld: De totale werkingskosten liggen in 2005 13,4 % boven het kostenniveau van 2001 en zijn hiermee iets sneller gestegen dan de werkingsopbrengsten (+ 12,8 %). De toename van de werkingskosten in 2005 is hiervoor bepalend geweest.

- ◆ Enkel bij de rubrieken “Verbruikte goederen”, “Voorzieningen voor risico’s en kosten” en “Andere werkingskosten” liggen de kosten onder het niveau van 2001. Voor de voorzieningen is dit toe te schrijven aan het TBS 55+ ov-verhaal en aan een meer kritische benadering van de aangelegde voorzieningen.
- ◆ Het indexcijfer van de rubriek “Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen” benadert het indexcijfer van de totale werkingskosten. Men kan dus stellen dat het groeiritme van de belangrijkste kostenfactor de groei van de totale werkingskosten heeft bepaald.
- ◆ De jaarlijks aangehouden investeringsinspanningen veroorzaken een belangrijke stijging van de afschrijvingskosten. Deze kostenrubriek steeg in de beschouwde periode met 28,9 %. De toename van deze kosten moet echter gerelativeerd worden. De hogescholen deden immers in aanzienlijke mate een beroep op investeringssubsidies om een deel van deze investeringen te financieren. De toerekening van deze investeringssubsidies zou de geboekte afschrijvingskosten ten dele moeten compenseren. Deze toerekening wordt echter boekhoudkundig verwerkt onder de financiële opbrengsten.
- ◆ De bestedingen in de rubriek “Diensten en diverse goederen” kennen eveneens een gestage groei en liggen met 20,5 % zelfs hoger dan de groei van de totale werkingskosten. Omdat het hier om de tweede zwaarste kostenfactor gaat verdient de groei ervan een continue aandacht. De jaarlijks weerkerende factoren die de hogescholen aanvoeren om de groei van deze kosten t.a.v. het vorige boekjaar te verklaren (zie punt 3.2.2.1), laten zich ook hier gevoelen. Toch moet de vastgestelde groei in zijn juiste context gezien worden. Bepaalde van deze kosten werden immers doorgerekend aan studenten (bv studiereizen) of derden, of waren gedekt door voorheen aangelegde voorzieningen (bv voor groot onderhoud). Zo mag bv een deel van het kostenremmend effect van de voorzieningen toegerekend worden op de groei van de kosten voor “Diensten en diverse goederen”.

3.2.2.4 Verticale analyse: jaarrekening 2005

De structuur van de geconsolideerde werkingskosten wordt hieronder weergegeven. Voor elke component van de werkingskosten wordt het procentueel aandeel in de totale werkingskosten aangeduid. Eén kostencomponent, “Voorzieningen voor risico’s en kosten”, heeft een negatief aandeel in het kostentotaal en compenseerde bijgevolg gedeeltelijk het groeiende aandeel van andere rubrieken. Drie kostencomponenten, nl. de diensten en diverse goederen, de bezoldigingskosten en de afschrijvingskosten nemen samen 98,4 % van de totale werkingskosten voor hun rekening.

Werkingskosten	Codes	Boekjaar
<i>Verticale analyse - % aandeel in de Werkingskosten</i>		2005
II. Werkingskosten	60/64	659.777.057
Verbruikte goederen	60	1,7 %
Diensten en diverse goederen	61	16,3 %
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	76,2 %
Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	630	5,9 %
Waardeverminderingen op voorraden en werkingsvorderingen	631/4	0,0 %
Voorzieningen voor risico's en kosten	635/7	- 0,2 %
Andere werkingskosten	640/8	0,2 %
Als herstructureringskosten geactiveerde werkingskosten	649	0,0 %

3.2.2.5 Verticale analyse: jaarrekening 2001 - 2005

De structuuranalyse van de geconsolideerde werkingskosten geeft geen fundamentele verschuivingen in het relatieve belang van de diverse werkingskosten aan. Er werd in dit verslag reeds gewezen op de groei van de kosten voor afschrijvingen en voor diensten en diverse goederen. Beide rubrieken zien hun aandeel in de totale werkingskosten inderdaad toenemen. Dit gaat vooral ten koste van de voorzieningen en van de verbruikte goederen. Het aandeel van de loonlasten is lichtjes toegenomen in vergelijking met 2001, maar erg significant oogt dit niet.

Werkingskosten	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
<i>Verticale analyse - % aandeel in de Werkingskosten</i>		2001	2002	2003	2004	2005	2005
II. Werkingskosten	60/64	581.636.450	596.788.746	612.904.671	635.941.168	659.777.057	676.722.708
Verbruikte goederen	60	2,0 %	1,7 %	1,8 %	1,7 %	1,7 %	1,5 %
Diensten en diverse goederen	61	15,3 %	15,9 %	16,1 %	16,4 %	16,3 %	16,9 %
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	62	75,9 %	77,5 %	77,0 %	76,4 %	76,2 %	75,6 %
Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	630	5,2 %	5,8 %	5,9 %	5,9 %	5,9 %	6,1 %
Waardeverminderingen op voorraden en werkingsvorderingen	631/4	0,0 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %	0,0 %	0,0 %
Voorzieningen voor risico's en kosten	635/7	1,2 %	- 1,2 %	- 1,0 %	- 0,7 %	- 0,2 %	- 0,4 %
Andere werkingskosten	640/8	0,3 %	0,3 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %
Als herstructureringskosten geactiveerde werkingskosten	649	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

3.2.2.6 Verticale analyse: begroting 2005 – jaarrekening 2005

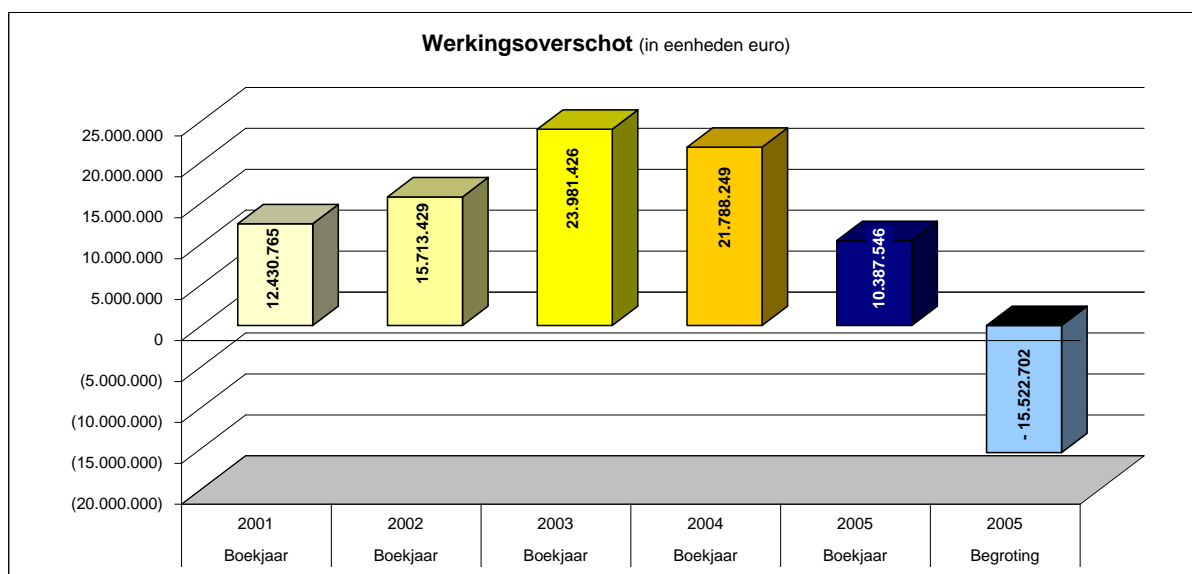
De begrote structuur van de werkingskosten van het jaar 2005 sluit behoorlijk aan bij de werkelijke kostenstructuur. De uitvoering van de begroting heeft geen fundamentele verschuivingen in de structuur van de werkingskosten veroorzaakt. Opvallend hierbij is wel dat niettegenstaande de belangrijke onderbesteding bij de begrote loonlasten het aandeel van de loonlasten in de reële werkingskosten hoger uitvalt dan op basis van de begroting vooropgesteld werd. Bij de andere rubrieken vertaalt de over- of onderbesteding van de begrote kosten zich in een hoger respectievelijk lager aandeel ervan in de reële kosten.

3.2.3 Geconsolideerd werkingsoverschot / (werkingstekort) |70/64|

Het werkingsoverschot is het resultaat dat de hogescholen behalen uit hun courante activiteiten. In het boekjaar 2005 is het gerealiseerde werkingsoverschot duidelijk lager dan in de voorgaande boekjaren binnen de beschouwde periode. Het groeiritme van de werkingskosten (+ 13,4 % t.o.v. 2001) is in de beschouwde periode hoger dan dit van de werkingsopbrengsten (+ 12,8 % t.o.v. 2001). Het is dan ook logisch dat het werkingsoverschot van het boekjaar 2005 zich situeert op het laagste niveau in de beschouwde periode. Bij deze evolutie past wel een belangrijke kanttekening. Tijdens de periode 2002-2003 kenden de werkingsopbrengsten een hoger groeiritme dan de werkingskosten, met een sterk toenemend werkingsoverschot tot gevolg. Vanaf het boekjaar 2004 wordt deze trend doorbroken en kenden de werkingskosten een hoger groeiritme dan de werkingsopbrengsten. De periode is mogelijk wat kort om een fundamentele trendbeweging te onderkennen, maar de groeiende kloof tussen beide groeiritmes laat vermoeden dat dit werkingsoverschot in de komende jaren nog verder zal teruglopen. Tenzij uiteraard deze verwachting doorkruist wordt door de financiële injecties voor 2006 en 2007 en de nieuwe financiering die vanaf 2008 in het vooruitzicht gesteld wordt.

Het werkingsoverschot 2005 is veel gunstiger dan het in de begroting 2005 voorziene werkingstekort. Ook dit is een jaarlijks weerkerende vaststelling. Bij het ramen van de opbrengsten nemen de hogescholen terecht enige voorzichtigheid in acht. Dit komt vooral tot uiting in het ramen van de "Andere werkingsopbrengsten", waar de onzekerheid m.b.t. de te realiseren opbrengsten het grootst is. Langs de kostenzijde komt de voorzichtigheid waarmee de begroting wordt opgesteld in 2005 vooral tot uiting bij het ramen van de kosten voor "Diensten en diverse goederen", daar waar dit zich in het verleden vooral manifesteerde bij het ramen van de bezoldigingskosten. De aandacht die de personeelsafvaardiging besteedt aan de opvolging van de begrote loonkost vormt een mogelijke en logische verklaring voor deze evolutie. Wanneer men de marges bekijkt waarmee de werkingsopbrengsten werden onderschat (1,4 % t.o.v. 2,8 % in 2004) en de werkingskosten werden overschat (2,5 % t.o.v. 1,75 % in 2004) moet men concluderen dat de kloof tussen het begrote werkingstekort en het effectief gerealiseerde werkingsoverschot weliswaar licht afgenomen is t.o.v. 2004 maar toch zeer aanzienlijk blijft (25.910.248 EUR t.o.v. 28.722.014 EUR in 2004, 30.433.180 EUR in 2003 en 18.597928 EUR in 2002). Het gecombineerde effect van onderschatting van de werkingsopbrengsten en van overschatting van de werkingskosten ondergraaft in zekere zin de waarde van de begroting als beleidsinstrument voor het hogeschoolbestuur. De indruk die in het verleden ontstaan was dat de hogescholen hun begroting eerder hanteren als een instrument om een signaal te geven aan de overheid dan als cijfermatige uitdrukking van het te voeren beleid, wordt ook in 2005 bevestigd. Men mag bovendien niet uit het oog verliezen dat dit het beeld is van de sector in zijn geheel, zodat bij individuele hogescholen de scheefftrekking nog schrijnender kan zijn.

Werkingsoverschot / (Werkingsstekort)	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
(absolute bedragen in eenheden euro)		2001	2002	2003	2004	2005	2005
Werkingsopbrengsten	70/74	594.067.215	612.502.175	636.886.097	657.729.417	670.164.603	661.200.006
Werkingskosten	60/64	581.636.450	596.788.746	612.904.671	635.941.168	659.777.057	676.722.708
Werkingsoverschot / (Werkingsstekort)	70/64	12.430.765	15.713.429	23.981.426	21.788.249	10.387.546	(15.522.702)
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 3.282.664	+ 8.267.997	- 2.193.177	- 11.400.703	
Jaarlijks groeipercentage			+ 26,4 %	+ 52,6 %	- 9,1 %	- 52,3 %	
Index: 2001 = 100			126,4	192,9	175,3	83,6	

3.2.4 Geconsolideerd financieel resultaat | 75 - 65 |

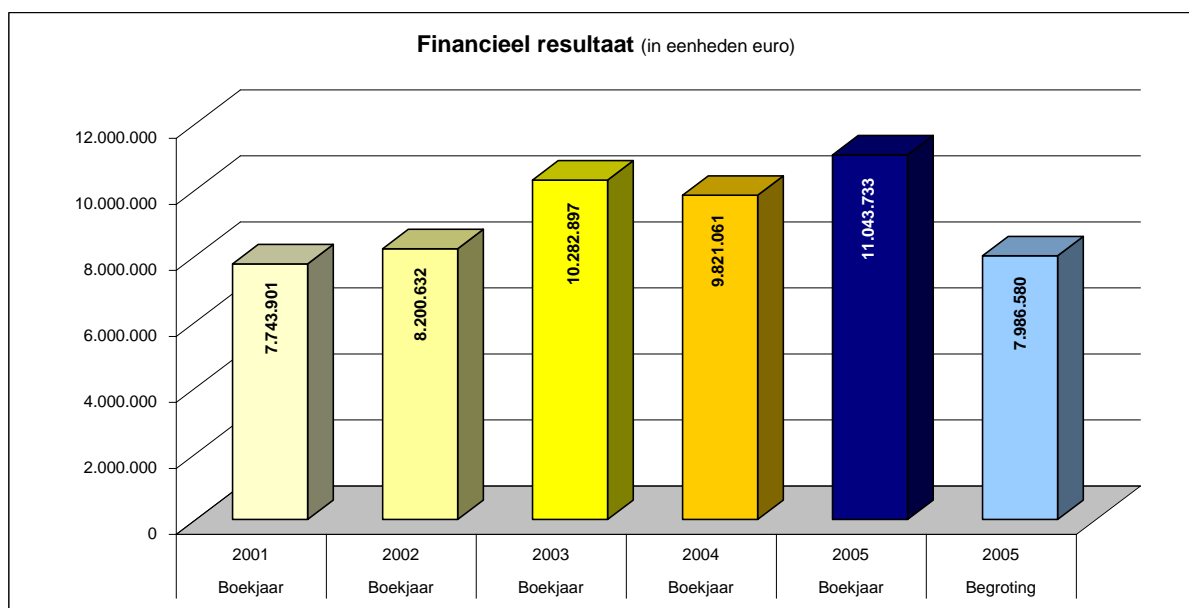
Het financieel resultaat is het verschil tussen de financiële opbrengsten en de financiële kosten. De continue groei van dit resultaat, zoals dit zich in het verleden manifesteerde, heeft zich na een terugval in het boekjaar 2004, opnieuw doorgezet.

De financiële opbrengsten zijn t.o.v. 2004 met 12,2 % (+ 1.567.209 EUR) gestegen. Dit is deels toe te schrijven aan hogere opbrengsten uit geldbeleggingen en deels uit een hogere toerekening van investeringssubsidies. Het eerste houdt verband met de toegenomen geldbeleggingen, het laatste met de opname van bijkomende investeringssubsidies.

Ook de financiële kosten zijn gestegen, zij het dat de aanwas ervan (344.536 EUR) beduidend lager uitviel dan de groei van de financiële opbrengsten. De groei van de financiële kosten is vooral te herleiden tot toegenomen rentelasten. Gelet op de stijging van de uitstaande financiële schulden (kredietopnames bij financiële instellingen) is ook deze groei vrij logisch.

Per saldo lag het financieel resultaat 1.222.672 EUR hoger dan in 2004 en met een groei van 42,6 % t.o.v. het boekjaar 2001 leverde het financieel resultaat een significante bijdrage (11.043.733 EUR) tot het overschot van het boekjaar 2005.

Financieel resultaat	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>		2001	2002	2003	2004	2005	2005
Financiële opbrengsten	75	11.073.390	12.063.296	12.987.214	12.817.026	14.384.235	11.688.891
Financiële kosten (-)	65	3.329.489	3.862.664	2.704.317	2.995.965	3.340.501	3.702.311
Financieel resultaat	75 - 65	7.743.901	8.200.632	10.282.897	9.821.061	11.043.733	7.986.580
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 456.731	+ 2.082.265	- 461.836	+ 1.222.672	
Jaarlijks groeipercentage			+ 5,9 %	+ 25,4 %	- 4,5 %	+ 12,4 %	
Index: 2001 = 100			105,9	132,8	126,8	142,6	

Evenals bij het werkingsoverschot is er bij de begrotingsopmaak ook sprake van een onderschatting van het financieel resultaat. Deze onderschatting is een rechtstreeks gevolg van het feit dat het effectieve investeringsvolume in 2005 beduidend onder het begrote niveau lag. Ook dit is een traditioneel weerkerende vaststelling, maar zorgt er wel voor dat er ook minder middelen nodig zijn om deze te financieren. Zo worden er minder eigen middelen aangewend dan voorzien, wat leidt tot hogere renteopbrengsten uit geldbeleggingen dan verwacht werd bij de begrotingsopstelling.

Er werden eveneens minder investeringssubsidies opgenomen dan begroot. Het is evenwel merkwaardig te moeten vaststellen dat de "Andere financiële opbrengsten" die toch grotendeels bestaan uit toegerekende investeringssubsidies desondanks heel wat hoger uitvallen dan begroot. Een logische verklaring ligt niet voor de hand maar mogelijk hebben de hogescholen de investeringssubsidies een andere bestemming gegeven dan zij bij de begrotingsopstelling in gedachten hadden. Door bv de investeringssubsidies aan te wenden ter dekking van rentelasten op lopende investeringskredieten of voor de aanschaf van snel afschrijfbaar activa i.p.v. voor niet- of traag afschrijfbaar activa, wijzigt de toe te rekenen opbrengst natuurlijk grondig. Anderzijds zou het natuurlijk ook zo kunnen zijn dat bij de begrotingsopstelling de toerekening van de investeringssubsidies met (te) ruime voorzichtigheid werd berekend.

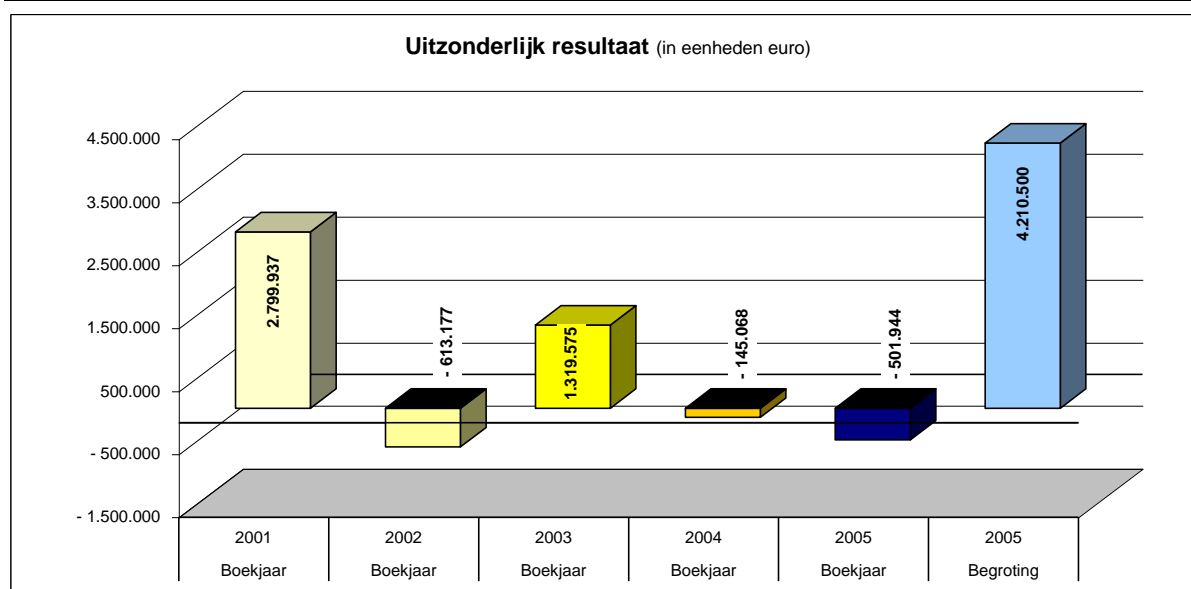
De vertraging in de uitvoering van het begrote investeringsprogramma leidde er ook toe dat de hogescholen beduidend minder investeringskredieten opnamen dan in de begroting voorzien werd. De rentelasten blijven dan ook onder het begrote niveau.

3.2.5 Geconsolideerd uitzonderlijk resultaat | 76 - 66 |

De geconsolideerde uitzonderlijke opbrengsten en de geconsolideerde uitzonderlijke kosten vormen samen het geconsolideerd uitzonderlijk resultaat. Dit laatste vertoont een grillig verloop. Wegens het uitzonderlijke karakter ervan kan hieruit geen tendens afgeleid worden naar de toekomst. Eenmalige factoren bepalen hier het beeld. Zo leidde de beslissing van de Vlaamse Regering om de werkingsuitkering van het vierde kwartaal van 1995 aan de hogescholen uit te betalen, tot uitzonderlijk hoge opbrengsten in het boekjaar 2000. Een aantal andere hogescholen verwerkte dit echter pas in 2001 in haar boekhouding, vandaar het nog steeds hoge bedrag aan uitzonderlijke opbrengsten in dat boekjaar.

Als er al een conclusie naar de toekomst kan gemaakt worden, is het dat uit de meerjarenbegroting 2008-2011 van de hogescholen blijkt dat zij in toenemende mate een beroep willen doen op investeringssubsidies ter financiering van hun aflossingsverplichtingen op lopende investeringsleningen. Deze opbrengsten moeten onmiddellijk en integraal opgenomen worden in het resultaat van het betrokken boekjaar via een boeking onder de uitzonderlijke opbrengsten. De uitzonderlijke opbrengsten zullen bijgevolg in de toekomst continu op een hoger niveau liggen en eenvoudiger te begroten zijn. Voor het begrotingsjaar 2005 heeft dit duidelijk nog niet gewerkt, want de afwijking bij de begrote uitzonderlijke opbrengsten is opvallend hoog.

Uitzonderlijk resultaat	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>		2001	2002	2003	2004	2005	2005
Uitzonderlijke opbrengsten	76	5.298.454	1.949.966	1.845.914	1.767.937	1.678.794	4.463.144
Uitzonderlijke kosten (-)	66	2.498.517	2.563.143	526.339	1.913.005	2.180.738	252.644
Uitzonderlijk resultaat	76 - 66	2.799.937	(613.177)	1.319.575	(145.068)	(501.944)	4.210.500
Jaarlijkse absolute mutatie			- 3.413.114	+ 1.932.752	- 1.464.643	- 356.876	
Jaarlijks groeipercentage			- 121,9 %	+ 315,2 %	- 111,0 %	- 246,0 %	
Index: 2001 = 100			-21,9	47,1	-5,2	-17,9	

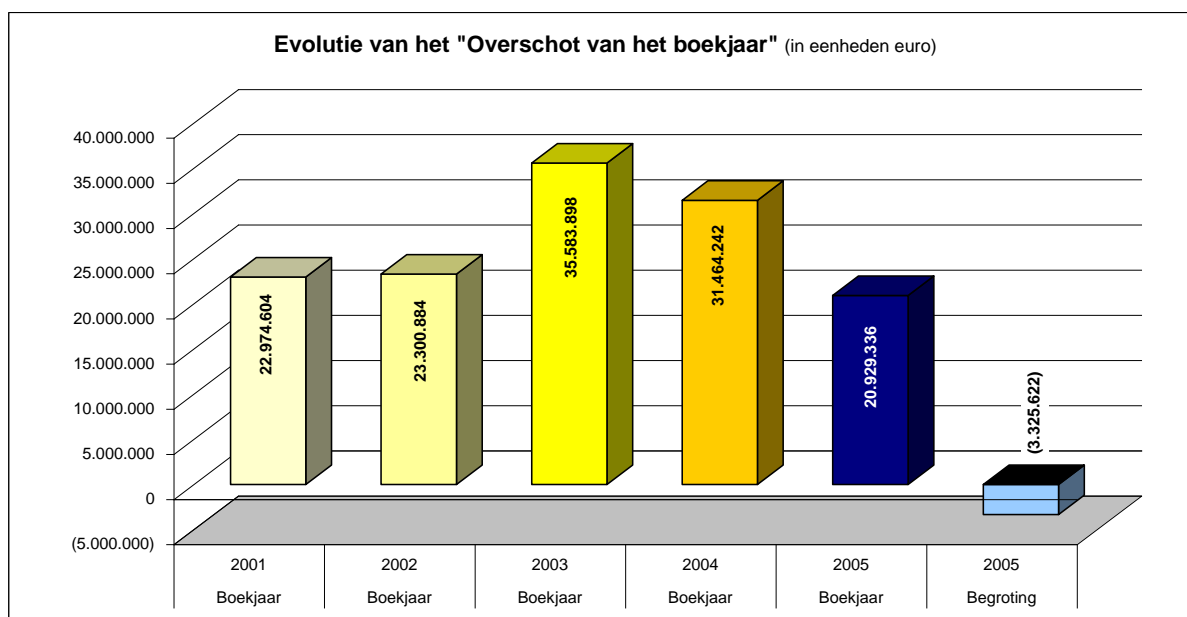
3.2.6 Evolutie en opbouw van het geconsolideerd resultaat van het boekjaar

3.2.6.1 Evolutie van het geconsolideerd "Overschot van het boekjaar" | 70/66 |

Het boekjaar 2005 wordt afgesloten met een geconsolideerd "Overschot van het boekjaar" van 20.929.336 EUR. Dit overschot ligt 10.534.906 EUR onder (-33,5 %) onder het in 2004 gerealiseerde overschot en is het laagste van de vijf laatste boekjaren.

Overschot van het boekjaar	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	JR04-JR00
		2001	2002	2003	2004	2005	Absoluut verschil
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>							
IX. Overschot/(tekort) van het boekjaar	70/66	22.974.604	23.300.884	35.583.898	31.464.242	20.929.336	- 2.045.267
Jaarlijks groeipercentage			+ 1,4 %	+ 52,7 %	- 11,6 %	- 33,5 %	
Index: 2001 = 100			101,4	154,9	137,0	91,1	
Totale opbrengsten		610.439.059	626.515.437	651.719.225	672.314.380	686.227.631	+ 75.788.572
Jaarlijks groeipercentage			+ 2,6 %	+ 4,0 %	+ 3,2 %	+ 2,1 %	
Index: 2001 = 100			102,6	106,8	110,1	112,4	
Totale kosten		587.464.456	603.214.553	616.135.327	640.850.138	665.298.296	+ 77.833.841
Jaarlijks groeipercentage			+ 2,7 %	+ 2,1 %	+ 4,0 %	+ 3,8 %	
Index: 2001 = 100			102,7	104,9	109,1	113,2	

De evolutie van het "Overschot van het boekjaar" wordt bepaald door de evolutie van de totale opbrengsten en de totale kosten. In de periode 2001-2005 groeiden de totale opbrengsten (+ 12,4 %) iets trager dan de totale kosten (+ 13,2 %). Men dient evenwel voor ogen te houden dat er in 2001 belangrijke uitzonderlijke opbrengsten opgetekend werden. Dit plaatst de daling (- 8,9 %) van het overschot 2005 t.o.v. het overschot 2001 in een totaal ander daglicht. Indien de uitzonderlijke opbrengsten buiten beschouwing gelaten worden, is er in 2005 zelfs een hoger resultaat gerealiseerd dan in 2001.

Een jaarlijks terugkerend verschijnsel is de onderschatting van het "Overschot van het boekjaar" in de begroting. In het boekjaar 2005 was het effectief gerealiseerde resultaat 24.254.958 EUR hoger dan het gebudgetteerde resultaat van het boekjaar. In het boekjaar 2004 bedroeg de onderschatting zelfs 31.111.430 EUR. De afwijking tussen het begrote overschot en het effectief gerealiseerde overschot blijft hoe dan ook bijzonder groot.

Overschot van het boekjaar	Codes	Boekjaar	Begroting	JR05-BG05	JR05-BG05
		2005	2005	Absoluut verschil	Relatief verschil
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>					
IX. Overschot/(tekort) van het boekjaar	70/66	20.929.336	(3.325.622)	+ 24.254.958	+ 729,3 %

3.2.6.2 Opbouw van het geconsolideerd “Overschot van het boekjaar” | 70/66 |

Het “Overschot van het boekjaar” is opgebouwd uit 3 deelresultaten, nl. het werkingsoverschot / werkingstekort |70/64|, het financieel resultaat |75-65| en het uitzonderlijk resultaat |76-66|.

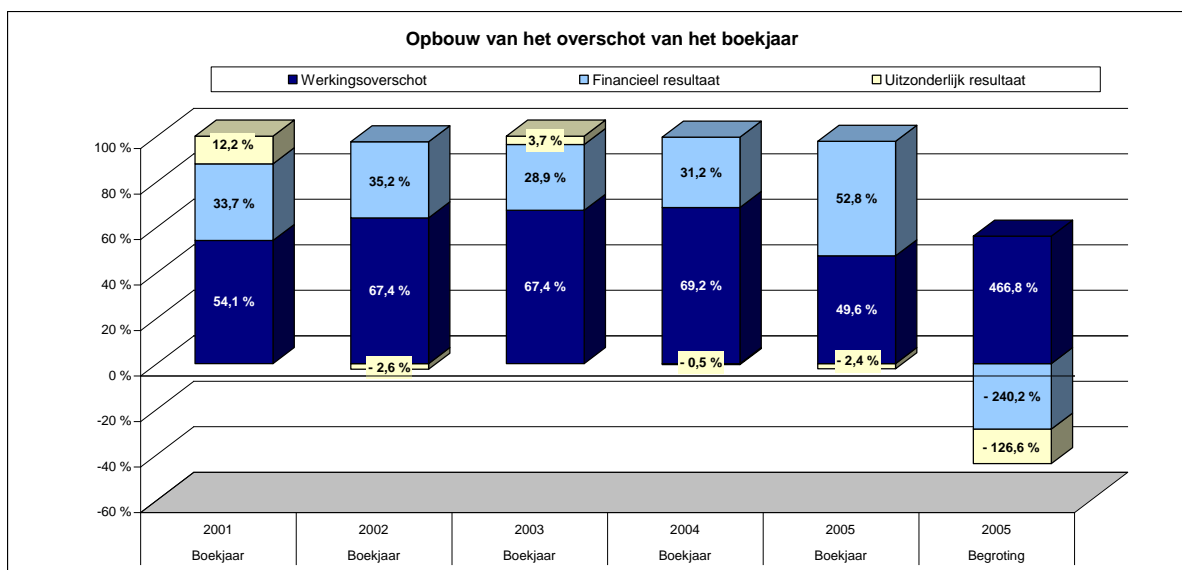
Het wisselvallige karakter van de uitzonderlijke kosten en opbrengsten bemoeilijkt de vergelijking van de structurele samenstelling van het resultaat van het boekjaar over de beschouwde periode.

Algemeen kan gesteld worden dat over de periode 2001-2004 het werkingsoverschot de kern vormde van het globale overschot. In 2005 was dit nog steeds zo, maar het relatieve belang van het werkingsoverschot is toch behoorlijk afgezwakt. Deze evolutie is te recent en te kort om als een breuk met het verleden bestempeld te worden. De in het verleden geboekte overschotten vloeiden voort uit een structurele onderbesteding van de beschikbare werkingmiddelen. Deze structurele onderbesteding stond in rechtstreekse relatie met de wijze waarop de hogescholen hun investeringen financierden. Zij steunden hierbij vooral op eigen middelen en op investeringssubsidies. De aanwending van vreemd vermogen was relatief eerder beperkt. Ook in 2005 was dit het geval. Dergelijk financieringsbeleid zet de hogescholen er toe aan om belangrijke overschotten te realiseren teneinde hun politiek van zelffinanciering te kunnen volhouden en verleent aan het werkingsoverschot een structureel karakter. Betekent de daling van het werkingsoverschot in 2005 een aantasting van dit structureel karakter? De toekomst zal dit uitwijzen. De begrote werkingstekorten vormen hiervoor, gelet op de ervaringen uit het verleden, geen betrouwbare indicator.

De gevoerde financieringspolitiek heeft ook consequenties naar het financieel resultaat toe. De belangrijke rol die in dit financieringsproces voorbehouden werd voor de investeringssubsidies bevordert, via de toerekening ervan naar het resultaat, de groei van de financiële opbrengsten. In weerwil van het beleid om zo weinig mogelijk vreemd vermogen op te nemen en bijgevolg een belangrijke rol voor de eigen middelen te voorzien in de financiering van de investeringen, realiseerden de hogescholen elk jaar een positieve netto cashflow. De daaruit voortvloeiende toename van de som van de geldbeleggingen en liquide middelen genereerde eveneens bijkomende financiële opbrengsten, zij het dat ook de evolutie van het rentepeil hierop invloed uitoefende. Dat het relatieve belang van het financieel resultaat toeneemt hoeft dan ook geen verwondering te wekken. In 2005 wordt deze evolutie extra benadrukt door de belangrijke terugval van het werkingsoverschot.

Door de grote afwijking die er bestaat tussen het begrote en het effectief gerealiseerde resultaat heeft het weinig zin de opbouw van beide resultaten met elkaar te vergelijken, maar het illustreert wel een zekere strategie die de sector aan de dag legde bij de begrotingsopstelling.

Overschot/(tekort) van het boekjaar	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
<i>(in eenheden euro)</i>		2001	2002	2003	2004	2005	2005
Werkingsoverschot	70/64	12.430.765	15.713.429	23.981.426	21.788.249	10.387.546	(15.522.702)
Financieel resultaat	75 - 65	7.743.901	8.200.632	10.282.897	9.821.061	11.043.733	7.986.580
Uitzonderlijk resultaat	76 - 66	2.799.937	(613.177)	1.319.575	(145.068)	(501.944)	4.210.500
Overschot/(tekort) van het boekjaar	70/66	22.974.604	23.300.884	35.583.898	31.464.242	20.929.336	(3.325.622)

3.3 Resultatenrekening: enkele kengetallen per hogeschool

3.3.1 Werkingsopbrengsten

De tabel op de volgende pagina geeft een overzicht van de totale “Werkingsopbrengsten” en de belangrijkste componenten van de “Werkingsopbrengsten” per hogeschool.

- ◆ **Aandeel van de totale werkingsopbrengsten per hogeschool in de geconsolideerde werkingsopbrengsten**

De Hogeschool Gent verwerft traditiegetrouw het hoogste individuele aandeel (13,1 % in 2005) in de geconsolideerde werkingsopbrengsten. Omwille van de bevrozing van de enveloppe blijven de wijzigingen in het aandeel van de respectieve hogescholen erg beperkt : + of – 0,1 % in vergelijking met 2004.

- ◆ **Aandeel van de werkingsuitkeringen per hogeschool in de totale werkingsopbrengsten van de hogeschool**

De geconsolideerde werkingsuitkeringen van de 21 hogescholen leveren voor het boekjaar 2005 81 % (t.o.v. 81,4 % in 2004; 82,4 % in 2003; 83,7 % in 2002 en 83,9 % in 2001) van de geconsolideerde werkingsopbrengsten.

In de hogeschool die het meest afhankelijk is van de werkingsuitkeringen van de overheid (Hogeschool Sint-Lukas Brussel) bedraagt het aandeel 89,5 %. Het kleinste aandeel (Europese Hogeschool Brussel) bedraagt 72,7 % (vorig jaar 73,8 %). De range van uiterste waarden verbreedde bijgevolg tijdens het boekjaar 2005.

- ♦ **Aandeel van de opbrengst uit inschrijvings- en examengelden per hogeschool in de totale werkingsopbrengsten van de hogeschool**

Het relatieve belang van de geconsolideerde opbrengst uit inschrijvings- en examengelden stabiliseerde zich op het niveau van het boekjaar 2004: 6,8 % van de totale werkingsopbrengsten (boekjaar 2004: 6,9 %). De uiterste waarden van dit aandeel lagen in vergelijking met 2004 iets verder uit elkaar (range van de uiterste waarden: 5,1 % t.o.v. 9 % in 2005).

- ♦ **Aandeel van de opbrengst uit omzet boeken en cursussen per hogeschool in de totale werkingsopbrengsten van de hogeschool**

De geconsolideerde omzet boeken en cursussen leverde in 2005 een bijdrage van 1,3 % in de geconsolideerde werkingsopbrengsten, wat vergelijkbaar is met vorig boekjaar. Per hogeschool bekeken varieerde het aandeel tussen 0 % (in 3 hogescholen) en 7,9 % (Katholieke Hogeschool Leuven).

- ♦ **Aandeel van de andere werkingsopbrengsten per hogeschool in de totale werkingsopbrengsten van de hogeschool**

Het geconsolideerd aandeel van de andere werkingsopbrengsten in de geconsolideerde werkingsopbrengsten steeg in het boekjaar 2005 van 10,2 % naar 10,6 %. De range waarbinnen de uiterste waarden werd in 2005 iets ruimer : hoogste waarde 18,4 % (Europese Hogeschool Brussel); laagste waarde 5,3 % (Hogeschool Sint-Lukas Brussel).

In 6 hogescholen lag het aandeel van de andere werkingsopbrengsten in de totale werkingsopbrengsten 25 % of meer (d.i. een aandeel van minstens 13,25 %) boven het geconsolideerde aandeel ervan. Ook hier tekent de Europese Hogeschool Brussel de hoogste waarde (18,4 %) op.

Werkingsopbrengsten per hogeschool - Boekjaar 2005

absolute bedragen in eenheden euro	Werkings- opbrengsten		Werkingsuitkeringen			Inschrijvings- en examengelden			Omzet boeken en cursussen			Andere werkingsopbrengsten		
	Absoluut	% GCO	Absoluut	% WO	% GCO	Absoluut	% WO	% GCO	Absoluut	% WO	% GCO	Absoluut	% WO	% GCO
HA	50.386.564	7,5 %	42.909.378	85,2 %	7,9 %	3.212.354	6,4 %	7,0 %	127.279	0,3 %	1,5 %	4.137.553	8,2 %	5,8 %
PLANTIJN	14.699.210	2,2 %	11.929.481	81,2 %	2,2 %	1.320.744	9,0 %	2,9 %	0	0,0 %	0,0 %	1.448.985	9,9 %	2,0 %
KdG	47.230.490	7,0 %	38.636.794	81,8 %	7,1 %	3.120.266	6,6 %	6,8 %	886.903	1,9 %	10,1 %	3.453.350	7,3 %	4,8 %
KHK	39.199.102	5,8 %	29.799.234	76,0 %	5,5 %	2.506.494	6,4 %	5,5 %	1.136.917	2,9 %	13,0 %	5.756.457	14,7 %	8,1 %
KHM	24.010.258	3,6 %	18.661.974	77,7 %	3,4 %	1.924.784	8,0 %	4,2 %	89.519	0,4 %	1,0 %	3.333.981	13,9 %	4,7 %
ERASMUS	33.056.082	4,9 %	27.097.838	82,0 %	5,0 %	2.239.136	6,8 %	4,9 %	307.415	0,9 %	3,5 %	3.411.693	10,3 %	4,8 %
LUK	7.727.660	1,2 %	6.917.002	89,5 %	1,3 %	397.779	5,1 %	0,9 %	5.009	0,1 %	0,1 %	407.869	5,3 %	0,6 %
W&K	45.297.120	6,8 %	36.782.914	81,2 %	6,8 %	3.494.864	7,7 %	7,6 %	662.523	1,5 %	7,6 %	4.356.819	9,6 %	6,1 %
KHL	31.456.796	4,7 %	25.898.381	82,3 %	4,8 %	2.433.772	7,7 %	5,3 %	240.152	0,8 %	2,7 %	2.884.491	9,2 %	4,0 %
HG	87.659.239	13,1 %	72.885.994	83,1 %	13,4 %	5.175.178	5,9 %	11,3 %	275.554	0,3 %	3,2 %	9.322.513	10,6 %	13,1 %
KHSL	32.942.685	4,9 %	26.090.636	79,2 %	4,8 %	1.995.326	6,1 %	4,4 %	0	0,0 %	0,0 %	4.856.723	14,7 %	6,8 %
XIOS	17.281.898	2,6 %	14.511.526	84,0 %	2,7 %	1.084.003	6,3 %	2,4 %	153.997	0,9 %	1,8 %	1.532.372	8,9 %	2,1 %
KHLi	32.970.901	4,9 %	28.112.973	85,3 %	5,2 %	2.189.451	6,6 %	4,8 %	490.855	1,5 %	5,6 %	2.177.622	6,6 %	3,1 %
PHL	26.337.777	3,9 %	20.242.712	76,9 %	3,7 %	1.681.055	6,4 %	3,7 %	322.036	1,2 %	3,7 %	4.091.974	15,5 %	5,7 %
HWVL	24.254.264	3,6 %	18.348.438	75,7 %	3,4 %	1.527.933	6,3 %	3,3 %	318.650	1,3 %	3,6 %	4.059.243	16,7 %	5,7 %
KHBO	20.982.462	3,1 %	17.219.003	82,1 %	3,2 %	1.516.190	7,2 %	3,3 %	186.707	0,9 %	2,1 %	2.024.569	9,6 %	2,8 %
KATHO	33.025.009	4,9 %	25.696.876	77,8 %	4,7 %	2.345.498	7,1 %	5,1 %	2.599.686	7,9 %	29,7 %	2.382.949	7,2 %	3,3 %
EHSAL	30.248.037	4,5 %	22.002.790	72,7 %	4,1 %	2.244.930	7,4 %	4,9 %	447.226	1,5 %	5,1 %	5.553.091	18,4 %	7,8 %
GroepT	12.617.319	1,9 %	10.741.152	85,1 %	2,0 %	1.032.891	8,2 %	2,3 %	0	0,0 %	0,0 %	843.276	6,7 %	1,2 %
ARTEVELDE	43.313.218	6,5 %	35.645.353	82,3 %	6,6 %	3.033.105	7,0 %	6,6 %	480.016	1,1 %	5,5 %	4.154.744	9,6 %	5,8 %
LESSIUS	15.468.512	2,3 %	12.988.505	84,0 %	2,4 %	1.382.665	8,9 %	3,0 %	9.657	0,1 %	0,1 %	1.087.685	7,0 %	1,5 %
Geconsolideerd	670.164.603	100,0 %	543.118.954	81,0 %	100,0 %	45.858.418	6,8 %	100,0 %	8.740.101	1,3 %	100,0 %	71.277.959	10,6 %	100,0 %
Rekenkundig gemiddelde	31.912.600		25.862.807	81,2 %		2.183.734	7,0 %		416.195	1,2 %		3.394.189	10,5 %	
Laagste waarde	7.727.660	1,2 %	6.917.002	72,7 %	1,3 %	397.779	5,1 %	0,9 %	0	0,0 %	0,0 %	407.869	5,3 %	0,6 %
Hoogste waarde	87.659.239	13,1 %	72.885.994	89,5 %	13,4 %	5.175.178	9,0 %	11,3 %	2.599.686	7,9 %	29,7 %	9.322.513	18,4 %	13,1 %

% WO = procentueel aandeel van de opbrengst in de totale Werkingsopbrengsten van de hogeschool, % GCO = procentueel aandeel van de rubriek in de geconsolideerde bedragen van de 21 hogescholen

3.3.2 Werkingskosten

Op de volgende pagina worden de totale werkingskosten en de belangrijkste componenten van de werkingskosten per hogeschool weergegeven.

- ◆ **Aandeel van de totale werkingskosten per hogeschool in de geconsolideerde werkingskosten**

De hogeschool die het hoogste aandeel verwierf in de geconsolideerde werkingsopbrengsten (Hogeschool Gent) besteedde voor het vervullen van haar opdracht ook het hoogste bedrag aan werkingskosten. Een vergelijkbare tendens in omgekeerde zin is vast te stellen bij de hogeschool met het laagste aandeel in de geconsolideerde werkingsopbrengsten (Hogeschool Sint-Lukas Brussel).

- ◆ **Aandeel van de kosten voor diensten en diverse goederen per hogeschool in de totale werkingskosten van de hogeschool**

De geconsolideerde kosten voor diensten en diverse goederen van de 21 hogescholen bedroegen 16,3 % (16,4 % in 2004) van de geconsolideerde werkingskosten. Verhoudingsgewijze besteedt GROEP-T Leuven Hogeschool het meest aan kosten voor diensten en diverse goederen (22,4 % van haar werkingskosten) en Karel de Grote Hogeschool het minste (12,1 %).

- ◆ **Aandeel van de bezoldigingskosten per hogeschool in de totale werkingskosten van de hogeschool**

Tijdens het boekjaar 2005 bedroeg het aandeel van de geconsolideerde bezoldigingskosten in de geconsolideerde werkingskosten 76,2 %. In het boekjaar 2004 werd gemiddeld 76,4 % besteed aan bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen. De Karel de Grote Hogeschool realiseerde met een aandeel van 79,9 % in 2005 de hoogste score. De Europese Hogeschool Brussel tekende het kleinste aandeel op (70,3 %).

- ◆ **Aandeel van de afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten en op immateriële en materiële vaste activa per hogeschool in de totale werkingskosten van de hogeschool**

Het geconsolideerde aandeel van deze kosten stabiliseerde zich op 5,9 %. De divergentie inzake eigendom en waardering van het onroerend patrimonium (terreinen en gebouwen) beïnvloedt uiteraard het aandeel van de afschrijvingskosten in de totale werkingskosten. De range van de uiterste waarden voor dit kostenaandeel verkleinde in beperkte mate (4,8 % t.o.v. 5 % in 2004).

Werkingskosten per hogeschool - Boekjaar 2005

absolute bedragen in eenheden euro	Werkingskosten		Diensten en diverse goederen			Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen			Afschrijvingen en waardeverminderingen op OPK, IVMA, MVA		
	Absoluut	% GCO	Absoluut	% WK	% GCO	Absoluut	% WK	% GCO	Absoluut	% WK	% GCO
HA	47.660.383	7,2 %	7.749.162	16,3 %	7,2 %	37.371.496	78,4 %	7,4 %	2.152.532	4,5 %	5,6 %
PLANTIJN	14.782.580	2,2 %	2.604.938	17,6 %	2,4 %	11.562.331	78,2 %	2,3 %	617.395	4,2 %	1,6 %
KdG	47.037.386	7,1 %	5.696.649	12,1 %	5,3 %	37.583.710	79,9 %	7,5 %	2.327.919	4,9 %	6,0 %
KHK	38.012.652	5,8 %	5.251.353	13,8 %	4,9 %	28.332.393	74,5 %	5,6 %	3.127.454	8,2 %	8,1 %
KHM	24.052.481	3,6 %	3.218.826	13,4 %	3,0 %	18.214.552	75,7 %	3,6 %	1.794.342	7,5 %	4,6 %
ERASMUS	31.700.368	4,8 %	4.988.870	15,7 %	4,6 %	25.240.681	79,6 %	5,0 %	1.292.645	4,1 %	3,3 %
LUK	7.120.081	1,1 %	1.371.578	19,3 %	1,3 %	5.081.825	71,4 %	1,0 %	597.434	8,4 %	1,5 %
W&K	45.357.739	6,9 %	8.454.170	18,6 %	7,9 %	34.000.308	75,0 %	6,8 %	2.134.149	4,7 %	5,5 %
KHL	29.684.750	4,5 %	5.717.508	19,3 %	5,3 %	22.865.266	77,0 %	4,6 %	1.066.532	3,6 %	2,8 %
HG	87.247.781	13,2 %	10.972.636	12,6 %	10,2 %	68.919.913	79,0 %	13,7 %	5.816.728	6,7 %	15,0 %
KHSL	32.329.635	4,9 %	6.133.810	19,0 %	5,7 %	24.387.187	75,4 %	4,9 %	1.859.686	5,8 %	4,8 %
XIOS	17.037.880	2,6 %	3.067.335	18,0 %	2,9 %	12.656.888	74,3 %	2,5 %	1.366.266	8,0 %	3,5 %
KHLi	32.447.777	4,9 %	4.459.445	13,7 %	4,1 %	25.515.834	78,6 %	5,1 %	2.287.325	7,0 %	5,9 %
PHL	26.452.256	4,0 %	4.087.991	15,5 %	3,8 %	18.917.662	71,5 %	3,8 %	1.527.937	5,8 %	3,9 %
HWVL	24.466.579	3,7 %	4.064.201	16,6 %	3,8 %	17.809.207	72,8 %	3,5 %	1.677.961	6,9 %	4,3 %
KHBO	20.137.413	3,1 %	3.620.316	18,0 %	3,4 %	15.604.660	77,5 %	3,1 %	818.308	4,1 %	2,1 %
KATHO	33.638.757	5,1 %	6.480.301	19,3 %	6,0 %	24.159.105	71,8 %	4,8 %	2.201.276	6,5 %	5,7 %
EHSAL	29.818.871	4,5 %	6.382.306	21,4 %	5,9 %	20.964.047	70,3 %	4,2 %	2.067.603	6,9 %	5,3 %
GroepT	12.330.395	1,9 %	2.759.667	22,4 %	2,6 %	8.670.990	70,3 %	1,7 %	951.570	7,7 %	2,5 %
ARTEVELDE	43.268.629	6,6 %	7.818.300	18,1 %	7,3 %	33.176.948	76,7 %	6,6 %	2.021.339	4,7 %	5,2 %
LESSIUS	15.192.664	2,3 %	2.625.235	17,3 %	2,4 %	11.443.613	75,3 %	2,3 %	1.043.587	6,9 %	2,7 %
Geconsolideerd	659.777.057	100,0 %	107.524.597	16,3 %	100,0 %	502.478.616	76,2 %	100,0 %	38.749.988	5,9 %	100,0 %
Rekenkundig gemiddelde	31.417.955		5.120.219	17,0 %		23.927.553	75,4 %		1.845.238	6,0 %	
Laagste waarde	7.120.081	1,1 %	1.371.578	12,1 %	1,3 %	5.081.825	70,3 %	1,0 %	597.434	3,6 %	1,5 %
Hoogste waarde	87.247.781	13,2 %	10.972.636	22,4 %	10,2 %	68.919.913	79,9 %	13,7 %	5.816.728	8,4 %	15,0 %

% WK = procentueel aandeel van de kost in de totale Werkingskosten van de hogeschool, % GCO = procentueel aandeel van de rubriek in de geconsolideerde bedragen van de 21 hogescholen

3.3.3 Resultaten per hogeschool

Het overzicht van de resultaten per hogeschool wordt op de volgende pagina weergegeven.

◆ **Resultaat van het boekjaar**

De 21 hogescholen realiseerden in het jaar 2005 samen een geconsolideerd resultaat van het boekjaar van 20.929.336 EUR. Het overschot van de Hogeschool Antwerpen voor het boekjaar 2005 (3.768.227 EUR) ligt niet alleen in lijn met het overschot dat in de twee vorige boekjaren gerealiseerd werd, maar betekent tevens de beste score in de sector. Bij deze hogeschool is de link tussen de geplande infrastructuurwerken en het streven naar het realiseren van een significant overschot vrij duidelijk aanwezig. In tegenstelling met vorig jaar was er in 2005 wel een hogeschool die het boekjaar afsloot met een tekort. De Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen tekende een tekort op van 506.386 EUR. Deze hogeschool kende de laatste jaren een sterke groei in haar studentenpopulatie en zag zich genoodzaakt haar personeelsbestand uit te breiden en dit in de context van een bevroren enveloppefinanciering.

◆ **Werkingsoverschot**

Traditioneel maakt het werkingsoverschot het hoofdbestanddeel uit van het overschot van het boekjaar. De Hogeschool Antwerpen realiseert dan ook het hoogste werkingsoverschot (2.726.181 EUR). Hiermee neemt deze hogeschool iets meer dan een kwart (26,2 %) van het door de sector gerealiseerde werkingsoverschot voor haar rekening. De Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen tekende het grootste werkingstekort op (613.748 EUR). Liefst 6 hogescholen tekenden een werkingstekort op. Vorig boekjaar was dat slechts bij 1 hogeschool het geval. Deze evolutie vertaalt zich dan ook in een gevoelige achteruitgang van het door de sector opgetekende werkingsoverschot : 10.387.546 EUR t.o.v. 21.788.249 EUR in 2004. De opgetekende tekorten waren eerder beperkt, zodat de meeste hogescholen dit konden compenseren met gunstige financiële en/of uitzonderlijke resultaten. Enkel de Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen slaagde daar niet in.

◆ **Financieel resultaat**

De sector realiseerde een batig financieel resultaat van 11.043.733 EUR. Dit is 12,4 % meer dan in 2004. Een hoger bedrag aan toegerekende investeringssubsidies en hogere opbrengsten uit geldbeleggingen legden hiervoor de basis. Enkel GROEP-T Leuven Hogeschool boekte een negatief financieel resultaat en zag hierdoor haar werkingsoverschot ten dele tenietgaan. Hogeschool Gent scoort traditioneel het best en ziet het financieel resultaat verder oplopen tot 2.774.965 EUR. Hiermee neemt deze hogeschool een kwart (25,1 %) van het door de sector gerealiseerde financieel resultaat voor haar rekening.

◆ **Uitzonderlijk resultaat**

Het geconsolideerde uitzonderlijk resultaat levert een beperkt tekort op. Negen hogescholen realiseerden een tekort, waarbij de Katholieke Hogeschool Kempen als gevolg van een uitzonderlijke waardevermindering op gebouwen (wegens afbraakwerken) het belangrijkste tekort (1.024.380 EUR) optekende. Zeven hogescholen registreerden een overschot op hun uitzonderlijke verrichtingen en 5 hogescholen hadden een neutraal saldo.

Resultaat per hogeschool - Boekjaar 2005

absolute bedragen in eenheden euro	Resultaat van het boekjaar [70/66]		Werkingsoverschot/ (Werkingsstekort) [70/64]			Financieel resultaat [75-65]			Uitzonderlijk resultaat [76-66]		
	Absoluut	% GCO	Absoluut	% RBJ	% GCO	Absoluut	% RBJ	% GCO	Absoluut	% RBJ	% GCO
HA	3.768.227	18,0 %	2.726.181	72,3 %	26,2 %	1.105.719	29,3 %	10,0 %	(63.673)	-1,7 %	12,7 %
PLANTIJN	44.290	0,2 %	(83.370)	-188,2 %	-0,8 %	118.481	267,5 %	1,1 %	9.179	20,7 %	-1,8 %
KdG	622.791	3,0 %	193.104	31,0 %	1,9 %	433.776	69,7 %	3,9 %	(4.090)	-0,7 %	0,8 %
KHK	954.131	4,6 %	1.186.450	124,3 %	11,4 %	792.061	83,0 %	7,2 %	(1.024.380)	-107,4 %	204,1 %
KHM	2.322	0,0 %	(42.223)	-1818,4 %	-0,4 %	44.545	1918,4 %	0,4 %	0	0,0 %	0,0 %
ERASMUS	1.791.870	8,6 %	1.355.714	75,7 %	13,1 %	461.114	25,7 %	4,2 %	(24.958)	-1,4 %	5,0 %
LUK	229.189	1,1 %	607.579	265,1 %	5,8 %	50.576	22,1 %	0,5 %	(428.966)	-187,2 %	85,5 %
W&K	1.027.029	4,9 %	(60.619)	-5,9 %	-0,6 %	771.580	75,1 %	7,0 %	316.068	30,8 %	-63,0 %
KHL	2.384.779	11,4 %	1.772.046	74,3 %	17,1 %	523.316	21,9 %	4,7 %	89.417	3,7 %	-17,8 %
HG	3.185.370	15,2 %	411.458	12,9 %	4,0 %	2.774.965	87,1 %	25,1 %	(1.053)	0,0 %	0,2 %
KHSL	1.042.903	5,0 %	613.050	58,8 %	5,9 %	417.092	40,0 %	3,8 %	12.761	1,2 %	-2,5 %
XIOS	451.923	2,2 %	244.018	54,0 %	2,3 %	207.783	46,0 %	1,9 %	122	0,0 %	0,0 %
KHLi	1.569.866	7,5 %	523.124	33,3 %	5,0 %	543.646	34,6 %	4,9 %	503.096	32,0 %	-100,2 %
PHL	120.240	0,6 %	(114.479)	-95,2 %	-1,1 %	288.459	239,9 %	2,6 %	(53.740)	-44,7 %	10,7 %
HWVL	134.888	0,6 %	(212.315)	-157,4 %	-2,0 %	357.670	265,2 %	3,2 %	(10.467)	-7,8 %	2,1 %
KHBO	992.928	4,7 %	845.049	85,1 %	8,1 %	147.879	14,9 %	1,3 %	0	0,0 %	0,0 %
KATHO	(506.386)	-2,4 %	(613.748)	-121,2 %	-5,9 %	107.750	21,3 %	1,0 %	(388)	-0,1 %	0,1 %
EHSAL	764.652	3,7 %	429.166	56,1 %	4,1 %	156.358	20,4 %	1,4 %	179.128	23,4 %	-35,7 %
GroepT	187.686	0,9 %	286.924	152,9 %	2,8 %	(99.238)	-52,9 %	-0,9 %	0	0,0 %	0,0 %
ARTEVELDE	322.968	1,5 %	44.589	13,8 %	0,4 %	278.379	86,2 %	2,5 %	0	0,0 %	0,0 %
LESSIUS	1.837.670	8,8 %	275.848	15,0 %	2,7 %	1.561.822	85,0 %	14,1 %	0	0,0 %	0,0 %
Geconsolideerd	20.929.336	100,0 %	10.387.546	49,6 %	100,0 %	11.043.733	52,8 %	100,0 %	(501.944)	-2,4 %	100,0 %
Rekenkundig gemiddelde	996.635		494.645	-60,1 %		525.892	161,9 %		(23.902)	-11,4 %	
Laagste waarde	(506.386)	-2,4 %	(613.748)	-1818,4 %	-5,9 %	(99.238)	-52,9 %	-0,9 %	(1.024.380)	-187,2 %	-100,2 %
Hoogste waarde	3.768.227	18,0 %	2.726.181	265,1 %	26,2 %	2.774.965	1918,4 %	25,1 %	503.096	32,0 %	204,1 %

% RBJ = procentueel aandeel van het deelresultaat in het Resultaat van het boekjaar van de hogeschool, % GCO = procentueel aandeel van de rubriek in de geconsolideerde bedragen van de 21 hogescholen

3.4 Geconsolideerde investeringen en financiering

3.4.1 Geconsolideerde investeringen

3.4.1.1 Horizontale analyse: jaarrekening 2004 – jaarrekening 2005 – begroting 2005

De 21 hogescholen investeerden tijdens het boekjaar 2005 samen 61.749.796 EUR. Dit is een daling met 3,1 % t.o.v. het vorige boekjaar. De daling van de investeringen situeert zich voornamelijk bij de rubrieken “Terreinen en gebouwen (- 8.018.398 EUR, maar voor een belangrijk deel te compenseren met de toename in de rubriek “Activa in aanbouw en vooruitbetalingen” : + 6.079.330 EUR) en “Meubilair en rollend materieel” (- 1.003.528 EUR).

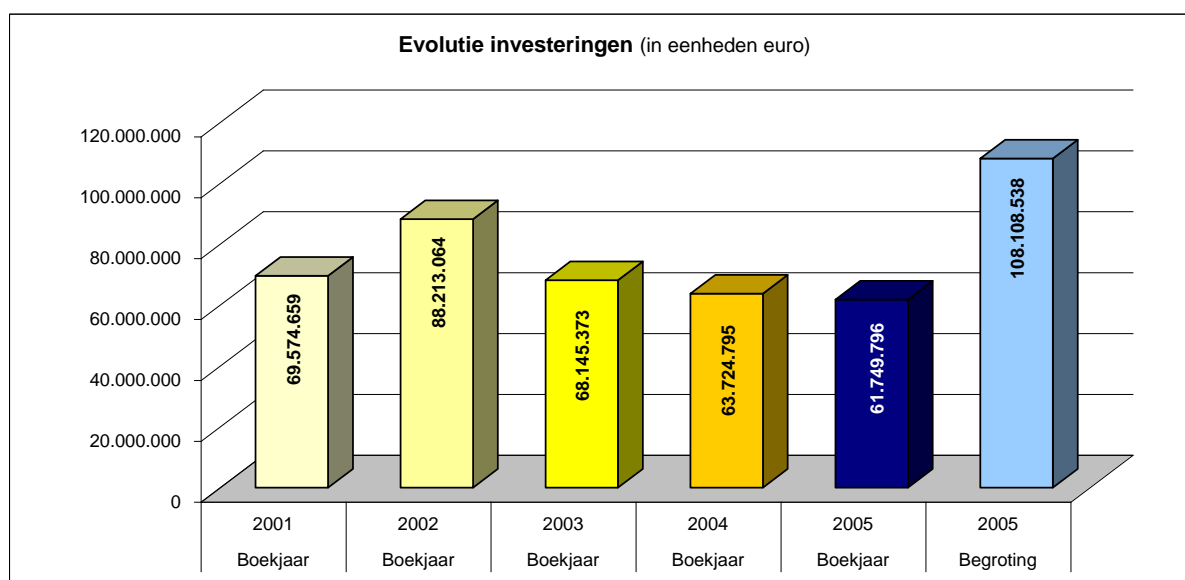
Investerings	Boekjaar	Boekjaar	JR05-JR04	JR05-JR04	Begroting	JR05-BG05	JR05-BG05
<i>Evolutie t.o.v. het boekjaar 2004 en t.o.v. de begroting 2005</i>	2004	2005	Absoluut verschil	Relatief verschil	2005	Absoluut verschil	Relatief verschil
	<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>						
Bruto investeringen	63.724.795	61.749.796	- 1.974.999	- 3,1 %	108.108.538	- 46.358.742	- 42,9 %
I. Oprichtingskosten	0	0	+ 0	VB = 0	0	+ 0	BG = 0
II. Immateriële vaste activa	1.448.871	1.658.947	+ 210.077	+ 14,5 %	1.943.176	- 284.229	- 14,6 %
III. Materiële vaste activa	62.244.351	59.566.262	- 2.678.089	- 4,3 %	106.075.362	- 46.509.100	- 43,8 %
A. Terreinen en gebouwen	20.068.540	12.050.142	- 8.018.398	- 40,0 %	23.071.339	- 11.021.197	- 47,8 %
B. Installaties, machines en uitrusting	16.484.614	16.115.919	- 368.695	- 2,2 %	20.168.113	- 4.052.194	- 20,1 %
C. Meubilair en rollend materieel	7.318.454	6.314.926	- 1.003.528	- 13,7 %	7.953.086	- 1.638.160	- 20,6 %
D. Leasing en soortgelijke rechten	26.587	11.132	- 15.455	- 58,1 %	0	+ 11.132	BG = 0
E. Overige materiële vaste activa	2.914.423	3.563.080	+ 648.657	+ 22,3 %	13.773.513	- 10.210.433	- 74,1 %
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	15.431.733	21.511.063	+ 6.079.330	+ 39,4 %	41.109.311	- 19.598.248	- 47,7 %
IV. Financiële vaste activa	31.573	524.587	+ 493.014	+ 1561,5 %	90.000	+ 434.587	+ 482,9 %
A. Deelnemingen	50.000	501.896	+ 451.896	+ 903,8 %	90.000	+ 411.896	+ 457,7 %
B. Vorderingen	0	0	+ 0	VB = 0	0	+ 0	BG = 0
C. Overige	(18.427)	22.691	+ 41.118	- 223,1 %	0	+ 22.691	BG = 0

Behoudens één hogeschool (Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen) investeerden alle andere hogescholen minder dan in de begroting 2005 voorzien was. Deze vaststelling is niet nieuw, maar de afwijking is in 2005 wel opvallend hoog. De reële investeringen lagen immers 42,9 % onder het begrote niveau. De overschatting van de uit te voeren investeringen is in vrijwel alle rubrieken van de vaste activa terug te vinden, maar concentreert zich vooral op de investeringen in onroerende goederen : “Overige materiële vaste activa”, “Activa in aanbouw” en “Terreinen en gebouwen”. De hogescholen formuleerden bij de budgetafwijking vergelijkbare toelichtingen als vorig jaar:

- te optimistische inschatting van de administratieve voorbereiding van de investeringsdossiers;
- moeilijkheden met het bekomen van bouwvergunningen;
- vertraging bij de toewijzing en uitvoering van de investeringsprojecten;
- uitstel of schrapping van geplande investeringen;
- ...

3.4.1.2 Horizontale analyse: jaarrekening 2001 – jaarrekening 2005

Volgende grafiek geeft een overzicht van de investeringsbedragen in de periode 2001-2005. Tot en met het boekjaar 2002 groeide het investeringsvolume jaar na jaar aan. In 2003 vielen de investeringen voor de eerste maal lager uit dan in het vorige boekjaar. Deze trendbreuk zette zich ook in 2004 en 2005 verder door. Toch ontbrak het niet aan de nodige investeringsplannen, getuige hiervan het hoge volume aan begrote maar niet gerealiseerde investeringen. Maar ook dit is een jaarlijks terugkerende vaststelling.

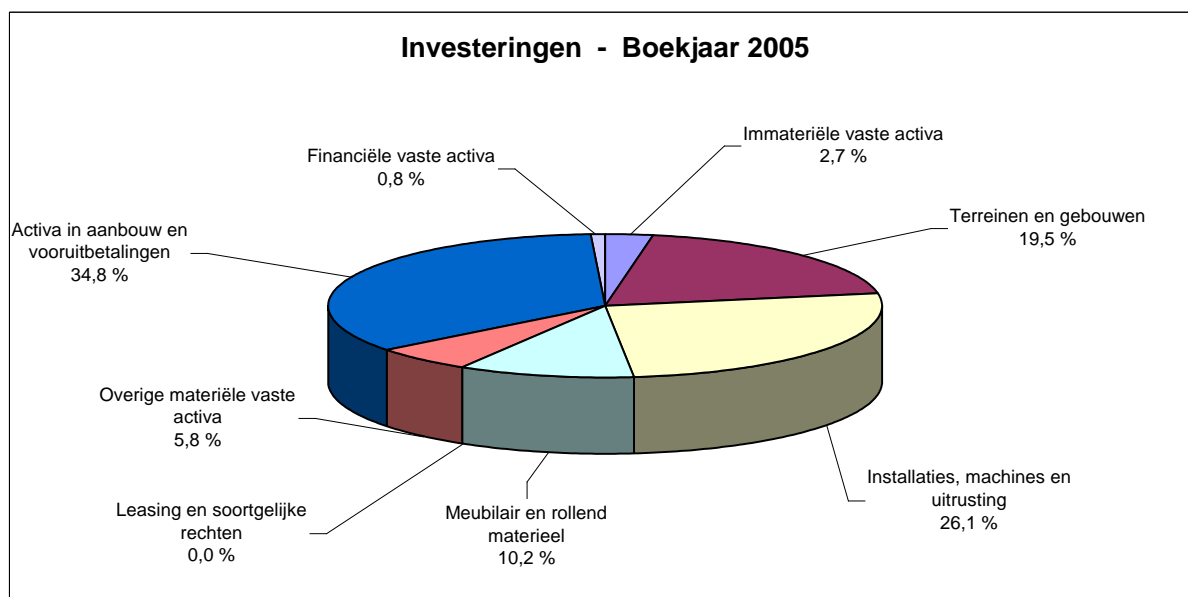

Investeringscategorie	Boekjaar 2001	Boekjaar 2002	Boekjaar 2003	Boekjaar 2004	Boekjaar 2005
Totaal investeringen	69.574.659	88.213.064	68.145.373	63.724.795	61.749.796
Jaarlijkse absolute mutatie		+ 18.638.405	- 20.067.691	- 4.420.578	- 1.974.999
Jaarlijks groeipercentage		+ 26,8 %	- 22,7 %	- 6,5 %	- 3,1 %
Index: 2001 = 100		126,8	97,9	91,6	88,8
I. Oprichtingskosten	0	0	0	0	0
Jaarlijkse absolute mutatie		+ 0	+ 0	+ 0	+ 0
Jaarlijks groeipercentage		VB = 0	VB = 0	VB = 0	VB = 0
Index: 2001 = 100		2001 = 0	2001 = 0	2001 = 0	2001 = 0
II. Immateriële vaste activa	1.135.614	1.370.679	1.270.818	1.448.871	1.658.947
Jaarlijkse absolute mutatie		+ 235.065	- 99.861	+ 178.052	+ 210.077
Jaarlijks groeipercentage		+ 20,7 %	- 7,3 %	+ 14,0 %	+ 14,5 %
Index: 2001 = 100		120,7	111,9	127,6	146,1
III. Materiële vaste activa	68.382.004	86.874.649	66.632.674	62.244.351	59.566.262
Jaarlijkse absolute mutatie		+ 18.492.645	- 20.241.975	- 4.388.322	- 2.678.089
Jaarlijks groeipercentage		+ 27,0 %	- 23,3 %	- 6,6 %	- 4,3 %
Index: 2001 = 100		127,0	97,4	91,0	87,1
IV. Financiële vaste activa	57.040	(32.264)	241.881	31.573	524.587
Jaarlijkse absolute mutatie		- 89.304	+ 274.145	- 210.308	+ 493.014
Jaarlijks groeipercentage		- 156,6 %	+ 849,7 %	- 86,9 %	+ 1561,5 %
Index: 2001 = 100		-56,6	424,1	55,4	919,7

Het investeringsvolume en bijgevolg ook het evolutiepatroon van de totale investeringen, wordt hoofdzakelijk bepaald door de investeringen in de rubriek “Materiële vaste activa”. In de beschouwde periode vormen de investeringen in “Financiële vaste activa” de snelst groeiende component, maar het gaat hierbij wel om zeer beperkte bedragen.

3.4.1.3 Verticale analyse: jaarrekening 2005

Tijdens het boekjaar 2005 had 60,1 % (60,3 % in boekjaar 2004) van de investeringen betrekking op onroerende goederen¹². De investeringen in “Installaties, machines en uitrusting” vormden ongeveer een kwart van het totale investeringspakket.

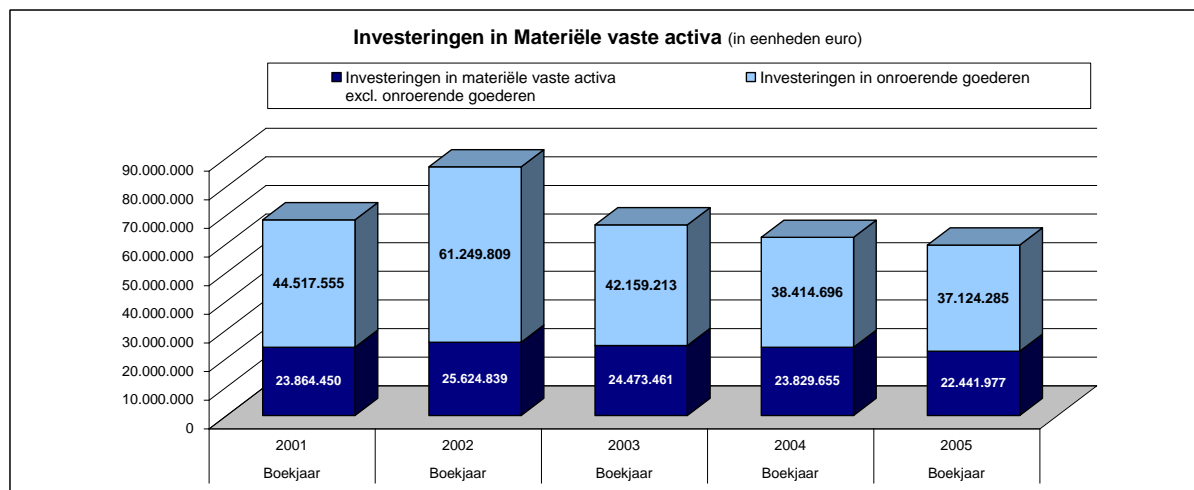
3.4.1.4 Verticale analyse: jaarrekening 2001 – 2005

Om het investeringspatroon te bekijken wordt het investeringsbedrag van elke rubriek uitgedrukt in procent van het totale investeringsbedrag. Het resultaat van deze berekening wordt in de volgende tabel weergegeven. Er zijn geen fundamentele structuurwijzigingen vast te stellen. Het aandeel van de materiële vaste activa blijft de kern van de uitgevoerde investeringen uitmaken, en binnen deze rubriek zijn de accentverschuivingen tussen de rubrieken “Terreinen en gebouwen” en “activa in aanbouw en vooruitbetalingen” het meest opvallende gegeven. De afwerking van bepaalde bouwprojecten verliep duidelijk trager dan bij de begrotingsopstelling voorzien werd.

¹² Investerings in onroerende goederen: hiervoor werd de som gemaakt van de investeringen in “Terreinen en gebouwen”, “Overige materiële vaste activa” en “Activa in aanbouw en vooruitbetaling”.

Investerings	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
Verticale analyse - % aandeel in de totale investeringen	2001	2002	2003	2004	2005	2005
Totaal investeringen (in eenheden euro)	69.574.659	88.213.064	68.145.373	63.724.795	61.749.796	108.108.538
I. Oprichtingskosten	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
II. Immateriële vaste activa	1,6 %	1,6 %	1,9 %	2,3 %	2,7 %	1,8 %
III. Materiële vaste activa	98,3 %	98,5 %	97,8 %	97,7 %	96,5 %	98,1 %
A. Terreinen en gebouwen	36,3 %	33,1 %	29,2 %	31,5 %	19,5 %	21,3 %
B. Installaties, machines en uitrusting	19,7 %	20,8 %	24,5 %	25,9 %	26,1 %	18,7 %
C. Meubilair en rollend materieel	13,3 %	8,0 %	11,4 %	11,5 %	10,2 %	7,4 %
D. Leasing en soortgelijke rechten	1,2 %	0,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
E. Overige materiële vaste activa	10,6 %	8,8 %	5,1 %	4,6 %	5,8 %	12,7 %
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	17,1 %	27,5 %	27,6 %	24,2 %	34,8 %	38,0 %
IV. Financiële vaste activa	0,1 %	- 0,0 %	0,35 %	0,05 %	0,85 %	0,08 %
A. Deelnemingen	0,0 %	0,0 %	0,4 %	0,1 %	0,8 %	0,1 %
B. Vorderingen	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
C. Overige	0,1 %	- 0,0 %	- 0,01 %	- 0,03 %	0,04 %	0,00 %
Totaal investeringen	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

De investeringen in "Materiële vaste activa" kunnen ruwweg gegroepeerd worden in "Investerings in onroerende goederen¹³" en "Investerings in materiële vaste activa, excl. onroerende goederen". Onderstaande grafiek toont dat aan de daling van de investeringen t.o.v. 2004, in beide geledingen terug te vinden is. Op zich is dat ook niet onlogisch : als het bouwproject niet afgerond is, lopen ook de bijhorende randinvesteringen (machines, meubilair, e.d) vertraging op.

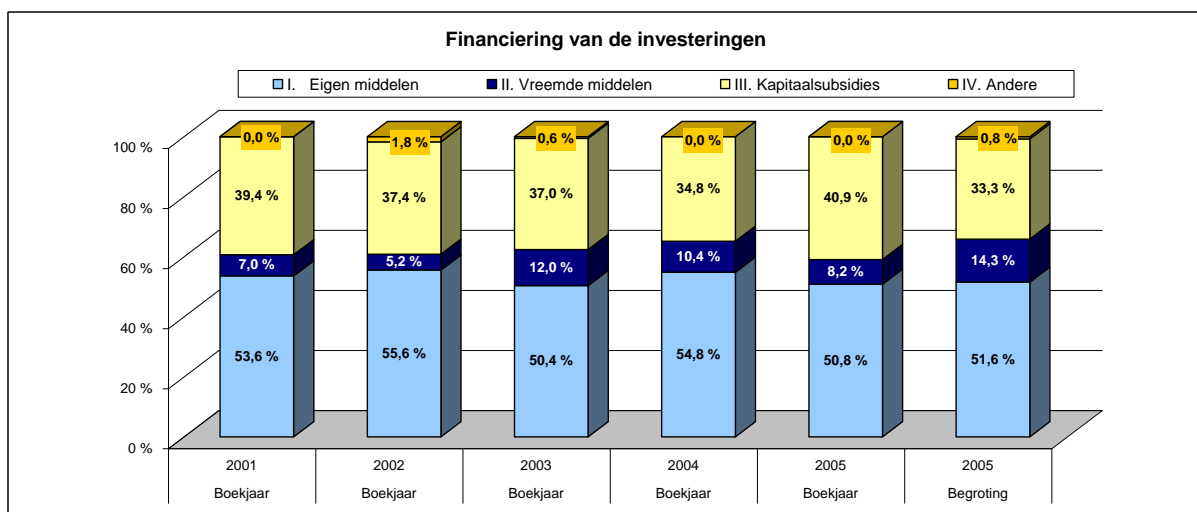
¹³ Investerings in onroerende goederen: hiervoor werd de som gemaakt van de investeringen in "Terreinen en gebouwen", "Overige materiële vaste activa" en "Activa in aanbouw en vooruitbetaling".

Investerings in materiële vaste activa, excl. onroerende goederen: hiervoor werden de investeringen van de rubrieken "Installaties, machines en uitrusting", "Meubilair en rollend materieel" en "Leasing en soortgelijke rechten" opgeteld.

3.4.2 Financiering van de investeringen

3.4.2.1 Verticale analyse van de financieringsmiddelen van de investeringen

De hogescholen financierden tijdens het boekjaar 2005 het leeuwenaandeel van de investeringen met eigen middelen (50,8 %) en met investeringssubsidies (40,9 %). Het beroep op vreemd vermogen (leningen) voor de financiering van de investeringen bleef beperkt tot 8,2 % van de uitgevoerde investeringen. Dit financieringspatroon bevestigt de financieringspolitiek die de hogescholen ook in het verleden gehanteerd hebben. Voor de financiering van hun investeringen wendden de hogescholen zoveel mogelijk hun beschikbare trekkingsrechten (investeringssubsidies) aan. Vervolgens spreken de hogescholen hun vroeger opgebouwde financiële reserves (geldbeleggingen en liquide middelen) aan. Pas in laatste instantie wordt er een beroep gedaan op vreemd vermogen. Dit laatste gebeurt bovendien slechts in een beperkt aantal hogescholen (in 2005: 3 hogescholen waarvan 1 voor een eerder beperkt bedrag). Deze vrij conservatieve financieringspolitiek zet de hogescholen er toe aan jaar na jaar belangrijke overschotten te realiseren teneinde de nodige financiële reserves op te bouwen voor toekomstige financiering met eigen middelen. Tot op zekere hoogte is dit een verstandige en noodzakelijke politiek. Het laat immers toe omvangrijke investeringen uit te voeren zonder de solvabiliteit van de hogeschool in het gedrang te brengen. Tegelijk moet men echter erkennen dat de gemiddelde solvabiliteit dermate stevig is, dat een ruimere aanwending van vreemd vermogen geen bedreiging zou vormen voor de solvabiliteitspositie. Dit zou de hogescholen ook meer ruimte bieden om de beschikbare werkmiddelen ook effectief voor hun actuele werking aan te wenden.

Doordat er in 2005 beduidend minder geïnvesteerd werd dan in de begroting voorzien was, diende er ook minder gefinancierd te worden. De aanwending van zowel vreemd vermogen als van eigen middelen en van investeringssubsidies ligt significant onder het begrote niveau. Deze financieringsmix stelde de sector in staat om het boekjaar 2005 af te sluiten met een positieve netto cashflow en met een aangroei van de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen. Wat betekent dat er bijgevolg een nog groter bedrag aan eigen middelen beschikbaar komt voor de financiering van toekomstige investeringen. Men mag er bijgevolg van uitgaan dat er in de nabije toekomst weinig zal veranderen aan dit financieringspatroon.

3.4.2.2 Horizontale analyse van de financieringsmiddelen van de investeringen

Vanuit rendementsoverwegingen hebben de hogescholen in hun financiering, ondanks de daling van het totale investeringsvolume, meer kapitaalsubsidies opgenomen dan in 2004. De aanwending van vreemd vermogen en van eigen middelen daarentegen is lager dan in 2004. Hierdoor beperken de hogescholen enerzijds de rentelasten en vermijden zij anderzijds een afbouw van de opbrengsten uit vlottende activa (inzonderheid geldbeleggingen).

Financiering	Boekjaar	Boekjaar	JR05-JR04	JR05-JR04	Begroting	JR05-BG05	JR05-BG05
<i>Evolutie t.o.v. het boekjaar 2004 en t.o.v. de begroting 2005</i>	2004	2005	Absoluut verschil	Relatief verschil	2005	Absoluut verschil	Relatief verschil
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>							
Totaal financiering	63.724.794	61.749.796	- 1.974.998	- 3,1 %	108.108.536	- 46.358.740	- 42,9 %
I. Eigen middelen	34.939.949	31.393.135	- 3.546.814	- 10,2 %	55.742.207	- 24.349.072	- 43,7 %
II. Vreemde middelen	6.597.601	5.071.966	- 1.525.635	- 23,1 %	15.478.261	- 10.406.295	- 67,2 %
III. Kapitaalsubsidies	22.178.530	25.284.695	+ 3.106.165	+ 14,0 %	36.033.071	- 10.748.376	- 29,8 %
IV. Andere	8.714	0	- 8.714	- 100,0 %	854.997	- 854.997	- 100,0 %

Zoals reeds gemeld, werd tijdens het boekjaar 2005 beduidend minder geïnvesteerd dan begroot. De financieringsbehoefte viel hierdoor lager uit dan begroot. Dit is vooral terug te vinden bij de opname van vreemd vermogen (-67,2 % t.o.v. de begrote kredietopname). In absolute cijfers is de afwijking het grootst bij het eigen vermogen (-24.349.072 EUR). Procentueel bekeken is de onderbenutting het kleinst bij de kapitaalsubsidies (-29,8 %).

3.5 Investerings en financieringsmiddelen: enkele kengetallen per hogeschool

De tabel op de volgende pagina geeft een overzicht van de investeringen en financieringsmiddelen per hogeschool.

3.5.1 Aandeel van de hogescholen in de geconsolideerde investeringen

De totale hogeschoolsector investeerde in het boekjaar 2005 61.749.796 EUR. De Katholieke Hogeschool Sint-Lieven was de belangrijkste investeerder (7.135.077 EUR of 11,6 % van het totale investeringsvolume). GROEP-T Leuven Hogeschool realiseerde, net als in 2003 en in 2004, het kleinste investeringsbedrag (373.820 EUR of 0,6 % van het totale investeringsvolume).

3.5.2 Aandeel van de hogescholen in de diverse financieringsmiddelen

Tijdens het boekjaar 2005

- gebruikten 6 hogescholen uitsluitend eigen middelen voor de financiering van hun investeringen. Deze 6 hogescholen namen samen 9,9 % van de investeringen voor hun rekening;
- deden 3 hogescholen een beroep op vreemde middelen. Zij financierden hiermee 8,2 % van het totale investeringsvolume;
- wendden 15 hogescholen ook investeringssubsidies aan en financierden hiermee 40,9 % van het totale investeringsvolume.

Investerings en financieringsmiddelen per hogeschool - Boekjaar 2005

absolute bedragen in eenheden euro	Investerings		Eigen middelen			Vreemde middelen			Kapitaalsubsidies			Andere		
	Absoluut	% GCO	Absoluut	% Invest	% GCO	Absoluut	% Invest	% GCO	Absoluut	% Invest	% GCO	Absoluut	% Invest	% GCO
HA	3.083.431	5,0 %	1.833.503	59,5 %	5,8 %	0	0,0 %	0,0 %	1.249.928	40,5 %	4,9 %	0	0,0 %	0,0 %
PLANTIJN	790.140	1,3 %	790.140	100,0 %	2,5 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
KdG	1.614.341	2,6 %	1.614.341	100,0 %	5,1 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
KHK	4.737.883	7,7 %	2.757.276	58,2 %	8,8 %	0	0,0 %	0,0 %	1.980.607	41,8 %	7,8 %	0	0,0 %	0,0 %
KHM	1.080.848	1,8 %	1.080.849	100,0 %	3,4 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
ERASMUS	6.411.224	10,4 %	0	0,0 %	0,0 %	3.374.565	52,6 %	66,5 %	3.036.659	47,4 %	12,0 %	0	0,0 %	0,0 %
LUK	1.222.949	2,0 %	1.222.948	100,0 %	3,9 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
W&K	3.087.940	5,0 %	1.690.290	54,7 %	5,4 %	0	0,0 %	0,0 %	1.397.650	45,3 %	5,5 %	0	0,0 %	0,0 %
KHL	2.589.486	4,2 %	1.309.357	50,6 %	4,2 %	0	0,0 %	0,0 %	1.280.128	49,4 %	5,1 %	0	0,0 %	0,0 %
HG	5.131.630	8,3 %	4.406.527	85,9 %	14,0 %	0	0,0 %	0,0 %	725.103	14,1 %	2,9 %	0	0,0 %	0,0 %
KHSL	7.135.077	11,6 %	2.670.907	37,4 %	8,5 %	0	0,0 %	0,0 %	4.464.170	62,6 %	17,7 %	0	0,0 %	0,0 %
XIOS	1.527.792	2,5 %	575.174	37,6 %	1,8 %	0	0,0 %	0,0 %	952.618	62,4 %	3,8 %	0	0,0 %	0,0 %
KHLi	1.432.720	2,3 %	1.169.588	81,6 %	3,7 %	0	0,0 %	0,0 %	263.133	18,4 %	1,0 %	0	0,0 %	0,0 %
PHL	5.245.114	8,5 %	3.031.066	57,8 %	9,7 %	1.526.000	29,1 %	30,1 %	688.048	13,1 %	2,7 %	0	0,0 %	0,0 %
HWVL	4.590.537	7,4 %	1.174.783	25,6 %	3,7 %	0	0,0 %	0,0 %	3.415.755	74,4 %	13,5 %	0	0,0 %	0,0 %
KHBO	1.573.581	2,5 %	1.164.350	74,0 %	3,7 %	0	0,0 %	0,0 %	409.231	26,0 %	1,6 %	0	0,0 %	0,0 %
KATHO	3.955.668	6,4 %	1.351.967	34,2 %	4,3 %	171.401	4,3 %	3,4 %	2.432.300	61,5 %	9,6 %	0	0,0 %	0,0 %
EHSAL	999.382	1,6 %	999.381	100,0 %	3,2 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
GroepT	373.820	0,6 %	373.820	100,0 %	1,2 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
ARTEVELDE	2.835.061	4,6 %	1.334.463	47,1 %	4,3 %	0	0,0 %	0,0 %	1.500.597	52,9 %	5,9 %	0	0,0 %	0,0 %
LESSIUS	2.331.172	3,8 %	842.405	36,1 %	2,7 %	0	0,0 %	0,0 %	1.488.768	63,9 %	5,9 %	0	0,0 %	0,0 %
Geconsolideerd	61.749.796	100,0 %	31.393.135	50,8 %	100 %	5.071.966	8,2 %	100 %	25.284.695	40,9 %	100 %	0	0,0 %	0 %
Rekenkundig gemiddelde	2.940.466		1.494.911			241.522			1.204.033			0		
Laagste waarde	373.820	0,6 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %	0	0,0 %	0,0 %
Hoogste waarde	7.135.077	11,6 %	4.406.527	100 %	14,0 %	3.374.565	52,6 %	66,5 %	4.464.170	74,4 %	17,7 %	0	0,0 %	0,0 %

% Invest = procentueel aandeel van de investeringen / financieringsmiddelen in het totale investeringsbedrag van de hogeschool, % GCO = procentueel aandeel van de rubriek in de geconsolideerde bedragen van de 21 hogescholen

3.6 Geconsolideerde balans

De balansgegevens uit de jaarrekeningen 2001 tot en met 2005 van de 21 hogescholen werden geconsolideerd. Deze totaalgegevens fungeren als achtergrondinformatie voor de interpretatie van de financiële ratio's berekend op de geconsolideerde gegevens.

Voorafgaandelijk dient evenwel de aandacht gevestigd te worden op volgende punten¹⁴:

- er bestaat tussen de hogescholen een sterk uiteenlopende situatie op het vlak van eigendom van de vaste activa (inzonderheid wat betreft de onroerende goederen);
- de waardering van deze onroerende goederen is in de diverse hogescholen op een verschillende wijze gebeurd;
- de bepaling van de waarde op de rekening "Patrimonium"¹⁵ gebeurde op uiteenlopende wijze.

Geconsolideerde Balans (jaarrekeningen 2001 - 2002 - 2003 - 2004 - 2005, begroting 2005)							
ACTIVA	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
		2001	2002	2003	2004	2005	2005
(eenheden euro)							
VASTE ACTIVA	20/28	274.360.325	329.882.475	358.580.257	386.160.928	408.700.335	461.634.777
I. Oprichtingskosten	20	0	0	0	0	0	0
II. Immateriële vaste activa	21	1.316.024	1.265.008	1.319.201	1.499.064	1.721.050	2.139.284
III. Materiële vaste activa	22/27	272.622.652	328.342.970	356.931.112	384.300.347	405.907.182	459.078.334
A. Terreinen en gebouwen	22	182.372.663	227.053.526	254.927.160	275.635.377	289.681.507	287.282.674
B. Installaties, machines en uitrusting	23	33.941.081	37.796.343	40.054.220	41.520.815	41.907.763	45.559.135
C. Meubilair en rollend materieel	24	17.896.107	18.237.921	18.679.970	18.898.638	18.835.872	19.723.965
D. Leasing en soortgelijke rechten	25	3.743.956	3.345.700	144.061	71.648	18.950	13.069
E. Overige materiële vaste activa	26	20.948.087	27.515.107	27.803.636	29.251.844	30.816.918	48.613.091
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27	13.720.758	14.394.373	15.322.065	18.922.025	24.646.173	57.886.400
IV. Financiële vaste activa	28	421.650	274.497	329.944	361.516	1.072.103	417.159
A. Deelnemingen	280/2	158.372	47.203	109.203	159.203	847.099	199.203
B. Vorderingen	281/3	0	200	200	200	200	0
C. Overige	284/8	263.278	227.094	220.541	202.113	224.804	217.956
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	293.274.380	295.679.732	319.928.454	343.280.350	364.861.788	269.492.640
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	58.816.172	58.215.454	55.334.833	54.316.868	50.144.582	50.252.694
A. Werkingsvorderingen	290	53.302.127	53.171.331	50.771.190	48.604.251	46.199.196	46.675.773
B. Overige vorderingen	291	5.514.044	5.044.123	4.563.643	5.712.617	3.945.386	3.576.921
VI. Voorraden	30	624.801	769.708	553.201	2.372.510	2.434.461	774.723
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	62.952.814	63.545.081	80.298.397	66.062.814	78.871.787	44.909.465
A. Werkingsvorderingen	40	32.651.360	39.000.139	55.312.994	42.424.207	52.749.565	28.807.806
B. Overige vorderingen	41	30.301.453	24.544.942	24.985.403	23.638.608	26.122.222	16.101.659
VIII. Geldbeleggingen	50/53	110.260.377	111.030.059	120.925.719	138.398.180	174.854.106	133.733.968
IX. Liquide middelen	54/58	52.834.446	52.775.269	52.248.018	71.122.831	46.700.845	30.770.751
X. Overlopende rekeningen	490/1	7.785.771	9.344.161	10.568.286	11.007.146	11.856.007	9.051.039
TOTAAL DER ACTIVA	20/58	567.634.705	625.562.207	678.508.711	729.441.278	773.562.123	731.127.417

¹⁴ De problemen bij de interpretatie van een geconsolideerde balans werden uitgebreid besproken in het "Jaarverslag van de commissaris-coördinator over de werking van de hogescholen tijdens het boekjaar 1996", pg. 10 en volgende.

¹⁵ Naargelang de vroegere inrichtende machten al of niet vaste activa in de nieuwe hogeschool hebben ingebracht, en naargelang door het hogeschoolbestuur besloten werd de ingebrachte activa al of niet te waarderen, is er een relatief klein of groot patrimonium op de balans terug te vinden.

Geconsolideerde Balans (jaarrekeningen 2001 - 2002 - 2003 - 2004 - 2005, begroting 2005)							
PASSIVA	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
		2001	2002	2003	2004	2005	2005
<i>(eenheden euro)</i>							
EIGEN VERMOGEN	10/15	316.713.534	370.852.812	424.955.589	467.542.506	503.643.496	475.248.035
I. Patrimonium	10	52.588.170	54.369.544	54.928.648	55.265.188	55.898.093	55.273.902
III. Herwaarderingsmeerwaarden	12	12.823.210	15.833.947	16.009.433	15.842.661	15.833.947	15.833.947
V. Gecumuleerd resultaat	14	163.169.568	187.437.398	219.021.775	250.486.019	271.415.514	230.404.669
VI. Investeringsubsidies	15	88.132.586	113.211.923	134.995.733	145.948.638	160.495.942	173.735.517
VOORZIENINGEN	16	36.742.550	28.853.976	22.626.322	18.389.571	16.402.977	14.007.552
VII. Voorzieningen voor risico's en kosten	0	36.742.550	28.853.976	22.626.322	18.389.571	16.402.977	14.007.552
A. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	160	16.648.641	11.276.620	6.548.631	3.110.778	1.026.267	1.107.359
B. Grote herstellings- en onderhoudswerken	162	8.534.501	8.960.903	7.256.761	7.783.447	8.783.968	6.459.232
C. Overige risico's en kosten	163/5	11.559.407	8.616.453	8.820.930	7.495.346	6.592.742	6.440.961
SCHULDEN	17/49	214.178.675	225.855.417	230.926.793	243.509.203	253.515.656	241.871.837
VIII. Schulden op meer dan één jaar	17	89.978.013	90.614.120	96.306.993	100.774.321	104.089.181	109.331.872
A. Financiële schulden	170/4	87.105.249	87.864.074	92.021.592	96.844.922	100.614.771	108.452.297
1. Achtergestelde leningen	170	0	0	0	0	0	0
2. Leasingschulden en soortgelijke schulden	172	184.797	172.337	90.050	32.725	8.568	3.456
3. Kredietinstellingen	173	86.568.790	86.740.816	89.683.648	94.932.197	97.563.981	103.472.736
4. Overige leningen	174	351.662	950.921	2.247.894	1.880.000	3.042.222	4.976.105
B. Werkingsschulden	175	33.069	32.695	149.301	149.319	149.508	330
D. Overige schulden	178/9	2.839.695	2.717.351	4.136.100	3.780.080	3.324.902	879.245
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	88.794.438	94.434.296	94.875.913	100.163.372	104.780.825	95.128.363
A. Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	42	3.462.493	4.487.018	4.154.494	4.890.388	6.091.029	6.270.942
B. Financiële schulden	43	311.974	195.435	1.035.500	1.149.612	926.500	926.500
1. Kredietinstellingen	430/8	311.974	195.435	1.035.500	1.149.612	926.500	926.500
2. Overige leningen	439	0	0	0	0	0	0
C. Werkingsschulden	44	24.409.167	28.638.902	25.901.986	26.737.195	26.982.199	24.050.022
E. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	45	57.881.179	58.155.715	60.369.055	62.168.021	64.237.135	61.000.264
1. Belastingen	450/3	10.176.840	9.960.638	9.881.648	10.607.805	10.939.034	8.841.173
2. Bezoldigingen en sociale lasten	454/9	47.704.339	48.195.077	50.487.407	51.560.216	53.298.101	52.159.091
F. Overige schulden	46/48	2.729.625	2.957.226	3.414.878	5.218.156	6.543.963	2.880.635
X. Overlopende rekeningen	492/3	35.406.225	40.807.001	39.743.887	42.571.510	44.645.650	37.411.602
Correcties wegens afrondingsverschillen		(54)	2	7	(2)	(7)	(7)
TOTAAL DER PASSIVA	10/49	567.634.705	625.562.207	678.508.711	729.441.278	773.562.122	731.127.417

3.6.1 Activa

3.6.1.1 Horizontale analyse: jaarrekening 2004 – jaarrekening 2005 – begroting 2005

Het balanstotaal groeide tijdens het boekjaar 2005 van 729.441.278 EUR naar 773.562.123 EUR. Zowel de vaste activa als de vlottende activa, leverden een bijdrage tot deze groei.

ACTIVA	Boekjaar	Boekjaar	JR05-JR04	JR05-JR04	Begroting	JR05-BG05	JR05-BG05
<i>Evolutie t.o.v. het boekjaar 2004 en t.o.v. de begroting 2005</i>	2004	2005	Absoluut verschil	Relatief verschil	2005	Absoluut verschil	Relatief verschil
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>							
VASTE ACTIVA	386.160.928	408.700.335	+ 22.539.407	+ 5,8 %	461.634.777	- 52.934.442	- 11,5 %
I. Oprichtingskosten	0	0	+ 0	VB = 0	0	+ 0	BG = 0
II. Immateriële vaste activa	1.499.064	1.721.050	+ 221.986	+ 14,8 %	2.139.284	- 418.234	- 19,6 %
III. Materiële vaste activa	384.300.347	405.907.182	+ 21.606.835	+ 5,6 %	459.078.334	- 53.171.152	- 11,6 %
IV. Financiële vaste activa	361.516	1.072.103	+ 710.587	+ 196,6 %	417.159	+ 654.944	+ 157,0 %
VLOTTENDE ACTIVA	343.280.350	364.861.788	+ 21.581.438	+ 6,3 %	269.492.640	+ 95.369.148	+ 35,4 %
V. Vorderingen op meer dan één jaar	54.316.868	50.144.582	- 4.172.286	- 7,7 %	50.252.694	- 108.112	- 0,2 %
VI. Voorraden	2.372.510	2.434.461	+ 61.951	+ 2,6 %	774.723	+ 1.659.738	+ 214,2 %
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	66.062.814	78.871.787	+ 12.808.972	+ 19,4 %	44.909.465	+ 33.962.322	+ 75,6 %
VIII. Geldbeleggingen + IX. Liquide middelen	209.521.012	221.554.951	+ 12.033.939	+ 5,7 %	164.504.719	+ 57.050.232	+ 34,7 %
X. Overlopende rekeningen	11.007.146	11.856.007	+ 848.862	+ 7,7 %	9.051.039	+ 2.804.968	+ 31,0 %
TOTAAL DER ACTIVA	729.441.278	773.562.123	+ 44.120.845	+ 6,0 %	731.127.417	+ 42.434.706	+ 5,8 %

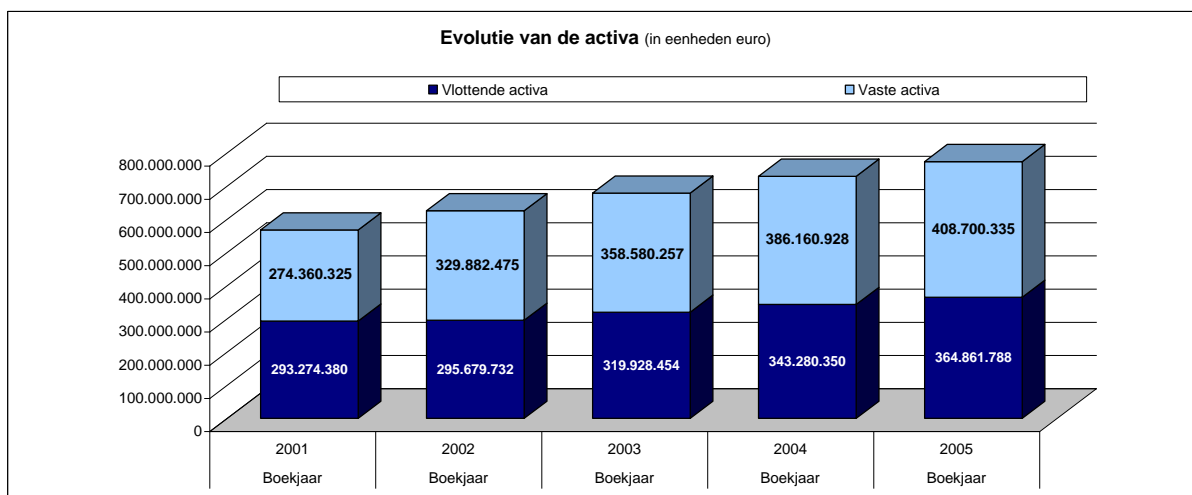
De groei van de vaste activa (+ 5,8 %) ontstond doordat het bedrag van de afschrijvingen beduidend kleiner was dan de in 2005 verrichte investeringen. De groei van de vaste activa situeerde zich in hoofdzaak bij de materiële vaste activa.

De geconsolideerde vlottende activa groeiden tijdens het boekjaar 2005 met 6,3 %. De vorderingen op meer dan één jaar daalden. Dit heeft in hoofdzaak te maken met de afbouw van het TBS 55+ ov-stelsel. De vorderingen op ten hoogste één jaar kenden dan weer een forse toename en dit niettegenstaande de afbouw van het TBS 55+ ov-stelsel eerder een remmend effect uitoefende. De verklaring voor de forse toename (+19,4 %) t.o.v. vorig jaar moet dan ook gezocht worden bij de per einde boekjaar 2005 openstaande vorderingen m.b.t. het saldo van de werkingsuitkeringen, het saldo van de TBS-middelen en het variabel deel van de aanvullende middelen. Ook de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen kende een opmerkelijke toename. De sector sloot het boekjaar 2005 immers af met een positieve netto cashflow wat de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen deed aangroeien tot een recordbedrag van 221.554.951 EUR.

In vergelijking met de begroting 2005 lag de waarde van de vaste activa in de jaarrekening 11,5 % onder de begrote waarde. Vertraging in de uitvoering van een aantal gebudgetteerde investeringsprojecten was hiervan de oorzaak. De vlottende activa overschreden het gebudgetteerde bedrag met 35,4 %. Deze budgetoverschrijding is vrij algemeen. Procentueel bekeken is de afwijking het hoogst bij de vorderingen op ten hoogste één jaar (+ 75,6 %). Toch is dit niet geheel onverwacht. De hogescholen konden bij de begrotingsopstelling onmogelijk de laattijdige uitbetaling van de hierboven genoemde middelen voorzien. In absolute bedragen is de afwijking het hoogst bij de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen. Deze ligt in realiteit liefst 57.050.232 EUR hoger dan oorspronkelijk begroot. De cashflowanalyse (punt 3.7) zal meer inzicht verstrekken in het ontstaan van dergelijke gigantische afwijking.

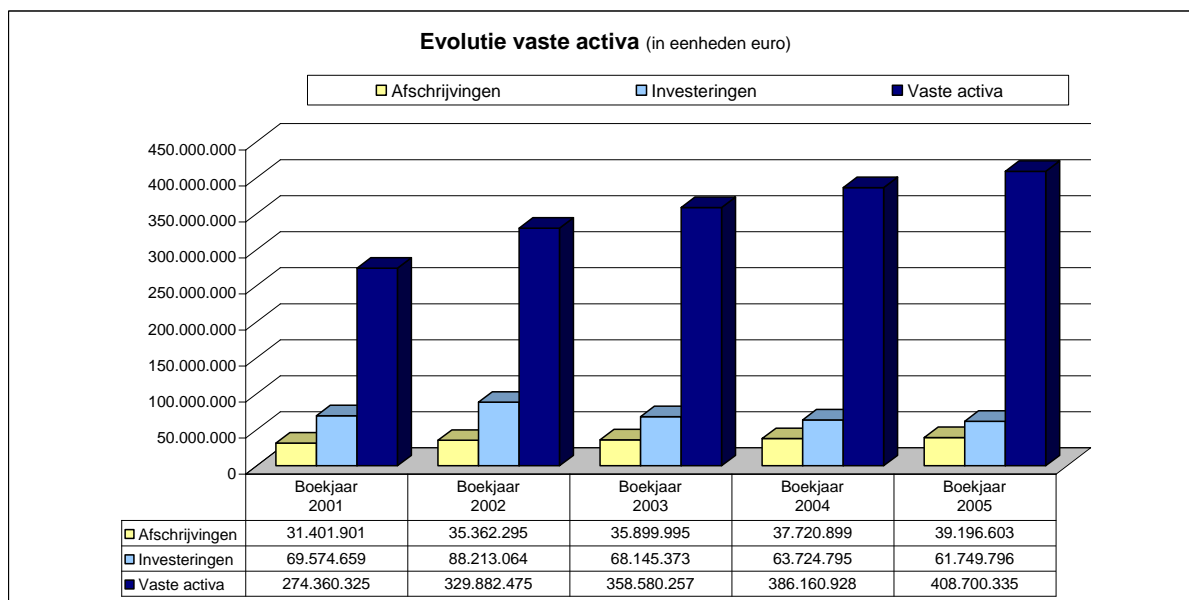
3.6.1.2 Horizontale analyse: jaarrekening 2001 – jaarrekening 2005

Het balansvermogen kende gedurende de periode 2001-2005 een aangroei met 36,3 %. De aangroei van de vaste activa overtrof ruimschoots de toename van de vlottende activa.

ACTIVA	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	JR05-JR01
		2001	2002	2003	2004	2005	Absoluut verschil
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>							
TOTAAL DER ACTIVA	20/58	567.634.705	625.562.207	678.508.711	729.441.278	773.562.123	+ 205.927.418
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 57.927.502	+ 52.946.504	+ 50.932.567	+ 44.120.845	
Jaarlijks groeipercentage			+ 10,2 %	+ 8,5 %	+ 7,5 %	+ 6,0 %	
Index: 2001 = 100			110,2	119,5	128,5	136,3	
VASTE ACTIVA	20/28	274.360.325	329.882.475	358.580.257	386.160.928	408.700.335	+ 134.340.010
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 55.522.150	+ 28.697.782	+ 27.580.671	+ 22.539.407	
Jaarlijks groeipercentage			+ 20,2 %	+ 8,7 %	+ 7,7 %	+ 5,8 %	
Index: 2001 = 100			120,2	130,7	140,7	149,0	
I. Oprichtingskosten	20	0	0	0	0	0	+ 0
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 0	+ 0	+ 0	+ 0	
Jaarlijks groeipercentage			VB = 0	VB = 0	VB = 0	VB = 0	
Index: 2001 = 100							
II. Immateriële vaste activa	21	1.316.024	1.265.008	1.319.201	1.499.064	1.721.050	+ 405.026
Jaarlijkse absolute mutatie			- 51.016	+ 54.193	+ 179.863	+ 221.986	
Jaarlijks groeipercentage			- 3,9 %	+ 4,3 %	+ 13,6 %	+ 14,8 %	
Index: 2001 = 100			96,1	100,2	113,9	130,8	
III. Materiële vaste activa	22/27	272.622.652	328.342.970	356.931.112	384.300.347	405.907.182	+ 133.284.530
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 55.720.318	+ 28.588.142	+ 27.369.235	+ 21.606.835	
Jaarlijks groeipercentage			+ 20,4 %	+ 8,7 %	+ 7,7 %	+ 5,6 %	
Index: 2001 = 100			120,4	130,9	141,0	148,9	
IV. Financiële vaste activa	28	421.650	274.497	329.944	361.516	1.072.103	+ 650.453
Jaarlijkse absolute mutatie			- 147.153	+ 55.447	+ 31.572	+ 710.587	
Jaarlijks groeipercentage			- 34,9 %	+ 20,2 %	+ 9,6 %	+ 196,6 %	
Index: 2001 = 100			65,1	78,3	85,7	254,3	
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	293.274.380	295.679.732	319.928.454	343.280.350	364.861.788	+ 71.587.408
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 2.405.352	+ 24.248.722	+ 23.351.896	+ 21.581.438	
Jaarlijks groeipercentage			+ 0,8 %	+ 8,2 %	+ 7,3 %	+ 6,3 %	
Index: 2001 = 100			100,8	109,1	117,1	124,4	
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	58.816.172	58.215.454	55.334.833	54.316.868	50.144.582	- 8.671.589
Jaarlijkse absolute mutatie			- 600.718	- 2.880.621	- 1.017.965	- 4.172.286	
Jaarlijks groeipercentage			- 1,0 %	- 4,9 %	- 1,8 %	- 7,7 %	
Index: 2001 = 100			99,0	94,1	92,4	85,3	
VI. Voorraden	30	624.801	769.708	553.201	2.372.510	2.434.461	+ 1.809.660
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 144.907	- 216.507	+ 1.819.309	+ 61.951	
Jaarlijks groeipercentage			+ 23,2 %	- 28,1 %	+ 328,9 %	+ 2,6 %	
Index: 2001 = 100			123,2	88,5	379,7	389,6	
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	62.952.814	63.545.081	80.298.397	66.062.814	78.871.787	+ 15.918.973
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 592.267	+ 16.753.316	- 14.235.583	+ 12.808.972	
Jaarlijks groeipercentage			+ 0,9 %	+ 26,4 %	- 17,7 %	+ 19,4 %	
Index: 2001 = 100			100,9	127,6	104,9	125,3	
VIII. Geldbeleggingen + IX. Liquide middelen	50/53	163.094.822	163.805.328	173.173.737	209.521.012	221.554.951	+ 58.460.128
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 710.506	+ 9.368.409	+ 36.347.275	+ 12.033.939	
Jaarlijks groeipercentage			+ 0,4 %	+ 5,7 %	+ 21,0 %	+ 5,7 %	
Index: 2001 = 100			100,4	106,2	128,5	135,8	
X. Overlopende rekeningen	490/1	7.785.771	9.344.161	10.568.286	11.007.146	11.856.007	+ 4.070.236
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 1.558.390	+ 1.224.125	+ 438.860	+ 848.862	
Jaarlijks groeipercentage			+ 20,0 %	+ 13,1 %	+ 4,2 %	+ 7,7 %	
Index: 2001 = 100			120,0	135,7	141,4	152,3	

De vaste activa groeiden in de beschouwde periode met 49 %. Binnen de vaste activa was de rubriek “Materiële vaste activa” in absolute termen de belangrijkste groeier. Door de relatief beperkte omvang van de overige rubrieken, zoals uit de verticale analyse zal blijken, is het groeiritme van de materiële vaste activa bepalend voor het groeiritme van de totale vaste activa. De jaarlijkse aangroei ervan wijst erop dat de uitgevoerde investeringen telkens groter zijn dan de afschrijvingen en waardeverminderingen op deze vaste activa (zie volgende grafiek).

De belangrijkste groeipolen binnen de vlottende activa zijn de vorderingen op ten hoogste één jaar en de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen. De toename van de vorderingen op ten hoogste één jaar is grotendeels artificieel, want het gevolg van de laattijdige uitbetaling van bepaalde werkmiddelen. De groei van de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen daarentegen is het gevolg van de positieve netto cashflows waarmee de opeenvolgende boekjaren werden afgesloten. De aldus opgebouwde financiële reserves zullen de hogescholen in staat stellen, zoals voorzien is in de ingediende begrotingen 2007 en meerjarenbegrotingen 2008-2011, om een belangrijk deel van de geplande investeringen met eigen middelen te financieren. Hoewel ook andere deelrubrieken (“Vorraden” : + 289,6 % en “Overlopende rekeningen”: + 52,3 %) hoge groeicijfers noteren, wegen ze gezien hun relatief beperkt belang niet zo zwaar door in de evolutie van het geheel van de vlottende activa. De vorderingen op meer dan één jaar liggen 14,7 % onder het niveau van 2001. Dit is in hoofdzaak toe te schrijven aan het aflopende TBS 55+ ov-stelsel.

3.6.1.3 Verticale analyse: jaarrekening 2001 - 2005 en begroting 2005

In de verticale analyse wordt elke balansrubriek geplaatst t.o.v. het balanstotaal, met als doel zicht te krijgen op de structuurwijzigingen binnen de samenstelling van de activa en de passiva.

Uit het hiernavolgende overzicht blijkt dat de structuur van de activa in 2002 grondig wijzigde. De vaste activa wonnen in dat boekjaar sterk aan belang ten koste van het aandeel van de vlottende activa. In de daaropvolgende boekjaren wijzigde de structuur amper. Er werd in 2002 duidelijk zwaar geïnvesteerd in terreinen en gebouwen, waardoor het relatieve belang van deze rubriek toenam tot 36,3 % van het balanstotaal. In 2003 steeg dit relatieve belang nog verder door tot 37,6 %, maar in de volgende jaren stabiliseerde dit aandeel. De wijzigingen die het aandeel van de overige rubrieken van het vastliggend actief kenmerkte, kunnen moeilijk als significant bestempeld worden.

Hoewel het volume aan vlottende activa in de beschouwde periode continue groeide, vertaalde dit zich niet in een groeiend aandeel. Net zoals bij de vaste activa, vormt ook hier 2002 de enige structurele wijziging van betekenis. Het aandeel van de vlottende activa viel in 2002 terug tot 47,3 % van het balanstotaal en stabiliseerde zich in de volgende jaren rond dit niveau.

De begrote balansstructuur 2005 wijkt grondig af van wat effectief in 2005 gerealiseerd werd. In de begroting 2005 was een sterke verschuiving van vlottende naar vaste activa voorzien, in realiteit blijkt er zich geen verschuiving voorgedaan te hebben. Enerzijds werden niet alle begrote investeringen effectief uitgevoerd waardoor het bedrag van de vaste activa onder het begrote niveau bleef. Anderzijds dienden hierdoor minder eigen middelen (geldbeleggingen en liquide middelen) aangewend te worden, waardoor het resterende bedrag van deze middelen merkkelijk hoger uitviel dan begroot.

Verticale analyse - Geconsolideerde Balans (jaarrekeningen 2001 - 2002 - 2003 - 2004 - 2005, begroting 2005)							
ACTIVA	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
		2001	2002	2003	2004	2005	2005
VASTE ACTIVA	20/28	48,3 %	52,7 %	52,8 %	52,9 %	52,8 %	63,1 %
I. Oprichtingskosten	20	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
II. Immateriële vaste activa	21	0,2 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %	0,2 %	0,3 %
III. Materiële vaste activa	22/27	48,0 %	52,5 %	52,6 %	52,7 %	52,5 %	62,8 %
A. Terreinen en gebouwen	22	32,1 %	36,3 %	37,6 %	37,8 %	37,4 %	39,3 %
B. Installaties, machines en uitrusting	23	6,0 %	6,0 %	5,9 %	5,7 %	5,4 %	6,2 %
C. Meubilair en rollend materieel	24	3,2 %	2,9 %	2,8 %	2,6 %	2,4 %	2,7 %
D. Leasing en soortgelijke rechten	25	0,7 %	0,5 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
E. Overige materiële vaste activa	26	3,7 %	4,4 %	4,1 %	4,0 %	4,0 %	6,6 %
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27	2,4 %	2,3 %	2,3 %	2,6 %	3,2 %	7,9 %
IV. Financiële vaste activa	28	0,1 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,1 %	0,1 %
A. Deelnemingen	280/2	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,1 %	0,0 %
B. Vorderingen	281/3	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
C. Overige	284/8	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	51,7 %	47,3 %	47,2 %	47,1 %	47,2 %	36,9 %
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	10,4 %	9,3 %	8,2 %	7,4 %	6,5 %	6,9 %
A. Werkingsvorderingen	290	9,4 %	8,5 %	7,5 %	6,7 %	6,0 %	6,4 %
B. Overige vorderingen	291	1,0 %	0,8 %	0,7 %	0,8 %	0,5 %	0,5 %
VI. Voorraden	30	0,1 %	0,1 %	0,1 %	0,3 %	0,3 %	0,1 %
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	11,1 %	10,2 %	11,8 %	9,1 %	10,2 %	6,1 %
A. Werkingsvorderingen	40	5,8 %	6,2 %	8,2 %	5,8 %	6,8 %	3,9 %
B. Overige vorderingen	41	5,3 %	3,9 %	3,7 %	3,2 %	3,4 %	2,2 %
VIII. Geldbeleggingen	50/53	19,4 %	17,7 %	17,8 %	19,0 %	22,6 %	18,3 %
IX. Liquide middelen	54/58	9,3 %	8,4 %	7,7 %	9,8 %	6,0 %	4,2 %
X. Overlopende rekeningen	490/1	1,4 %	1,5 %	1,6 %	1,5 %	1,5 %	1,2 %
TOTAAL DER ACTIVA	20/58	567.634.705	625.562.207	678.508.711	729.441.278	773.562.123	731.127.417

3.6.2 Passiva

3.6.2.1 Horizontale analyse: jaarrekening 2004 – jaarrekening 2005 – begroting 2005

De groei van de passiva in de jaarrekening 2005 kwam tot stand door een groei van het eigen vermogen en in bijkomende mate ook van het vreemd vermogen. De voorzieningen daarentegen werden verder afgebouwd. Zowel in absolute termen als relatief bekeken was het eigen vermogen de sterkste groeier.

PASSIVA	Boekjaar	Boekjaar	JR05-JR04	JR05-JR04	Begroting	JR05-BG05	JR05-BG05
<i>Evolutie t.o.v. het boekjaar 2004 en t.o.v. de begroting 2005</i>	2004	2005	Absoluut verschil	Relatief verschil	2005	Absoluut verschil	Relatief verschil
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>							
EIGEN VERMOGEN	467.542.506	503.643.496	+ 36.100.990	+ 7,7 %	475.248.035	+ 28.395.461	+ 6,0 %
I. Patrimonium	55.265.188	55.898.093	+ 632.905	+ 1,1 %	55.273.902	+ 624.191	+ 1,1 %
III. Herwaarderingsmeerwaarden	15.842.661	15.833.947	- 8.714	- 0,1 %	15.833.947	+ 0	+ 0,0 %
V. Gecumuleerd resultaat	250.486.019	271.415.514	+ 20.929.495	+ 8,4 %	230.404.669	+ 41.010.845	+ 17,8 %
VI. Investeringssubsidies	145.948.638	160.495.942	+ 14.547.304	+ 10,0 %	173.735.517	- 13.239.575	- 7,6 %
VOORZIENINGEN	18.389.571	16.402.977	- 1.986.594	- 10,8 %	14.007.552	+ 2.395.425	+ 17,1 %
SCHULDEN	243.509.203	253.515.656	+ 10.006.453	+ 4,1 %	241.871.837	+ 11.643.819	+ 4,8 %
VIII. Schulden op meer dan één jaar	100.774.321	104.089.181	+ 3.314.860	+ 3,3 %	109.331.872	- 5.242.691	- 4,8 %
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	100.163.372	104.780.825	+ 4.617.453	+ 4,6 %	95.128.363	+ 9.652.462	+ 10,1 %
X. Overlopende rekeningen	42.571.510	44.645.650	+ 2.074.140	+ 4,9 %	37.411.602	+ 7.234.048	+ 19,3 %
TOTAAL DER PASSIVA	729.441.278	773.562.122	+ 44.120.844	+ 6,0 %	731.127.417	+ 42.434.705	+ 5,8 %

De aangroei van het eigen vermogen kwam tot stand door volgende gebeurtenissen:

- een beperkte toename van het “Patrimonium”. Twee hogescholen zagen zich genoodzaakt beperkte doch boekhoudkundig noodzakelijke aanpassingen door te voeren op het bedrag van hun patrimonium. Bij de ene (Arteveldehogeschool) had dit te maken met een inbreng vanuit een rand-vzw. Bij de andere hogeschool (GROEP-T Leuven Hogeschool) betrof het een opname van voorheen geboekte herwaarderingsmeerwaarden in het patrimonium. Opmerkelijk genoeg zijn er nog steeds 2 hogescholen (KHK en KHLi) met een negatief patrimonium. Daarnaast is er 1 hogeschool (PHL) met een patrimonium van 0 EUR;
- geen enkele hogeschool voerde in 2005 een herwaardering van vaste activa door. Het bedrag van de herwaarderingsmeerwaarden op het passief van de balans kent dan ook, als gevolg van de incorporatie bij de GROEP-T Leuven Hogeschool van de geboekte herwaarderingsmeerwaarden in het “Patrimonium”, een lichte daling.
- het positieve resultaat van het boekjaar dat in 2005 door de sector werd opgetekend;
- het bedrag van de in 2005 toegekende investeringssubsidies lag hoger dan de in dat jaar naar het resultaat toegerekende investeringssubsidies.

Vooraf deze laatste 2 elementen waren verantwoordelijk voor de toch wel aanzienlijke toename van het eigen vermogen.

De daling van de voorzieningen zette zich in 2005 verder door. De afbouw van het TBS 55+ ov-stelsel leidde tot een sterke daling van de openstaande voorzieningen voor pensioenen en soortgelijke verplichtingen. De voorzieningen voor grote herstellings- en onderhoudskosten groeiden onder invloed van nieuwe noden lichtjes aan. Bij de voorzieningen voor overige risico's en kosten hadden de aanvullingen en terugnames de bovenhand op de vorming van nieuwe voorzieningen, wat leidde tot een daling van het bedrag van de uitstaande voorzieningen. Meerdere hogescholen maakten in hun commentaar gewag van een uitspraak in hangende geschillen en hebben de daarvoor aangelegde voorzieningen aangewend of teruggenomen. Blijkbaar woog dit zwaarder door dan de nieuwe risico's die zich aandienen.

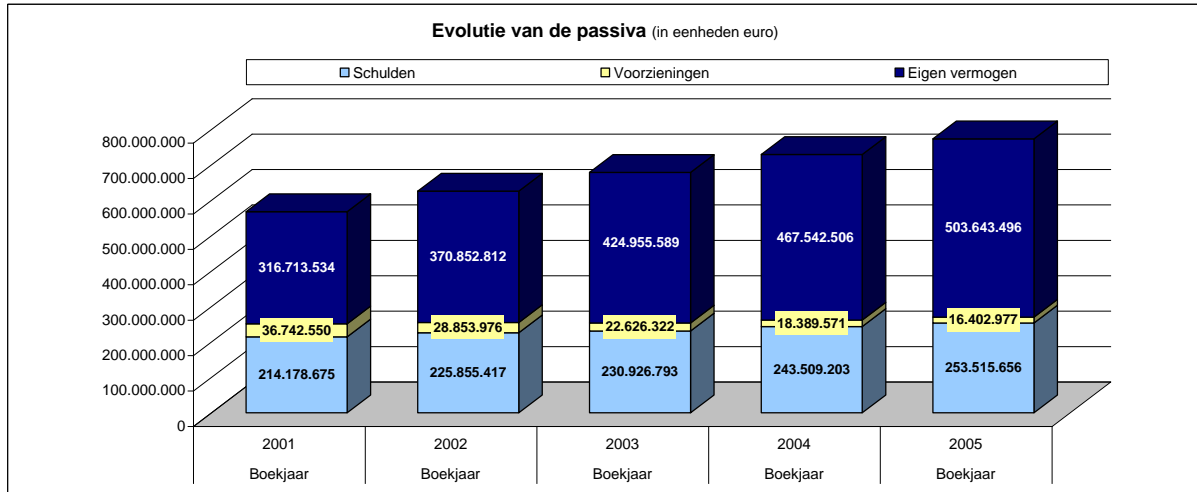
De toename van het vreemd vermogen is in absolute termen niet onbelangrijk (+ 10.006.453 EUR), toch ligt het groeiritme ervan (+ 4,1 % t.o.v. 2004) onder het groeiritme van het totaal passief. Ondanks de beperkte mate waarin hogescholen vreemd vermogen hebben aangewend ter financiering van hun investeringen, is de schuldpositie bij de kredietinstellingen, inzonderheid op lange termijn, gestegen. De nieuw opgenomen middelen wegen dus zwaarder door dan de in 2005 verrichte schuldaflossingen. De werkingsschulden, zowel op korte als op lange termijn, kennen geen noemenswaardige groei. De schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten (korte termijn) daarentegen groeien met 3,3 % en volgen hiermee het groeiritme van de bezoldigingskosten in het algemeen. Ook bij de "Overige schulden" (op korte termijn) doet zich een belangrijke toename voor. Deze is grotendeels te herleiden tot de evolutie bij de Katholieke Hogeschool Leuven en heeft te maken met de specifieke wijze waarop deze hogeschool haar projecten verwerkt in de boekhouding. Bij het afsluiten van een nieuw contract wordt de volledige vordering in de boekhouding opgenomen. Om te vermijden dat de volledige vordering in het resultaat van het opstartende boekjaar wordt opgenomen, wordt er via de "Overige schulden" (46-rekening) een overdracht gedaan naar het volgende boekjaar. Deze wat aparte verwerkingswijze is bepalend voor het verloop van deze rubriek voor de hele sector.

Bij het opstellen van de begroting 2005 werd het eigen vermogen sterk onderschat. De te lage inschatting van het eigen vermogen dient in hoofdzaak toegeschreven te worden aan de onderschatting van het gecumuleerd resultaat per einde 2004 en een onderschatting van het resultaat van het boekjaar 2005. De investeringssubsidies werden dan weer sterk overschat. Door vertraging in de uitvoering van de geplande investeringen werden er in de realiteit beduidend minder investeringssubsidies verworven dan voorzien in de begroting.

De geconsolideerde schulden vallen in realiteit hoger uit dan in de begroting voorzien was. Dit geldt echter niet voor de schulden op meer dan één jaar die als gevolg van de opgelopen vertraging in de uitvoering van de geplande investeringen onder het begrote niveau uitkwamen. Vooral de "Overlopende rekeningen", de "Overige schulden" en de "Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten" zorgden voor een hogere schuldenlast dan in de begroting vooropgesteld werd. Door de compenserende werking van de afwijkingen in plus en min, blijft de globale afwijking tussen de schuldenlast in de jaarrekening en in de begroting 2005 eerder beperkt (+ 4,8 %).

3.6.2.2 Horizontale analyse: jaarrekening 2001 – jaarrekening 2005

Het geconsolideerde balansvermogen groeide in de periode 2001-2005 met 205.927.417 EUR. In absolute bedragen was de groei voornamelijk het gevolg van een toename van het eigen vermogen (+ 186.929.962 EUR).

PASSIVA	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	JR05-JR01
		2001	2002	2003	2004	2005	Absoluut verschil
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>							
TOTAAL DER PASSIVA	10/49	567.634.705	625.562.207	678.508.711	729.441.278	773.562.122	+ 205.927.417
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 57.927.502	+ 52.946.504	+ 50.932.567	+ 44.120.844	
Jaarlijks groeipercentage			+ 10,2 %	+ 8,5 %	+ 7,5 %	+ 6,0 %	
Index: 2001 = 100			110,2	119,5	128,5	136,3	
EIGEN VERMOGEN	10/15	316.713.534	370.852.812	424.955.589	467.542.506	503.643.496	+ 186.929.962
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 54.139.278	+ 54.102.777	+ 42.586.917	+ 36.100.990	
Jaarlijks groeipercentage			+ 17,1 %	+ 14,6 %	+ 10,0 %	+ 7,7 %	
Index: 2001 = 100			117,1	134,2	147,6	159,0	
I. Patrimonium	10	52.588.170	54.369.544	54.928.648	55.265.188	55.898.093	+ 3.309.924
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 1.781.374	+ 559.104	+ 336.540	+ 632.905	
Jaarlijks groeipercentage			+ 3,4 %	+ 1,0 %	+ 0,6 %	+ 1,1 %	
Index: 2001 = 100			103,4	104,5	105,1	106,3	
III. Herwaarderingsmeerwaarden	12	12.823.210	15.833.947	16.009.433	15.842.661	15.833.947	+ 3.010.737
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 3.010.737	+ 175.486	- 166.772	- 8.714	
Jaarlijks groeipercentage			+ 23,5 %	+ 1,1 %	- 1,0 %	- 0,1 %	
Index: 2001 = 100			123,5	124,8	123,5	123,5	
V. Gecumuleerd resultaat	14	163.169.568	187.437.398	219.021.775	250.486.019	271.415.514	+ 108.245.946
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 24.267.830	+ 31.584.377	+ 31.464.244	+ 20.929.495	
Jaarlijks groeipercentage			+ 14,9 %	+ 16,9 %	+ 14,4 %	+ 8,4 %	
Index: 2001 = 100			114,9	134,2	153,5	166,3	
VI. Investeringsubsidies	15	88.132.586	113.211.923	134.995.733	145.948.638	160.495.942	+ 72.363.356
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 25.079.337	+ 21.783.810	+ 10.952.905	+ 14.547.304	
Jaarlijks groeipercentage			+ 28,5 %	+ 19,2 %	+ 8,1 %	+ 10,0 %	
Index: 2001 = 100			128,5	153,2	165,6	182,1	
VOORZIENINGEN	16	36.742.550	28.853.976	22.626.322	18.389.571	16.402.977	- 20.339.573
Jaarlijkse absolute mutatie			- 7.888.574	- 6.227.654	- 4.236.751	- 1.986.594	
Jaarlijks groeipercentage			- 21,5 %	- 21,6 %	- 18,7 %	- 10,8 %	
Index: 2001 = 100			78,5	61,6	50,0	44,6	
SCHULDEN	17/49	214.178.675	225.855.417	230.926.793	243.509.203	253.515.656	+ 39.336.981
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 11.676.742	+ 5.071.376	+ 12.582.410	+ 10.006.453	
Jaarlijks groeipercentage			+ 5,5 %	+ 2,2 %	+ 5,4 %	+ 4,1 %	
Index: 2001 = 100			105,5	107,8	113,7	118,4	
VIII. Schulden op meer dan één jaar	17	89.978.013	90.614.120	96.306.993	100.774.321	104.089.181	+ 14.111.168
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 636.107	+ 5.692.873	+ 4.467.328	+ 3.314.860	
Jaarlijks groeipercentage			+ 0,7 %	+ 6,3 %	+ 4,6 %	+ 3,3 %	
Index: 2001 = 100			100,7	107,0	112,0	115,7	
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	88.794.438	94.434.296	94.875.913	100.163.372	104.780.825	+ 15.986.387
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 5.639.858	+ 441.617	+ 5.287.459	+ 4.617.453	
Jaarlijks groeipercentage			+ 6,4 %	+ 0,5 %	+ 5,6 %	+ 4,6 %	
Index: 2001 = 100			106,4	106,8	112,8	118,0	
X. Overlopende rekeningen	492/3	35.406.225	40.807.001	39.743.887	42.571.510	44.645.650	+ 9.239.425
Jaarlijkse absolute mutatie			+ 5.400.776	- 1.063.114	+ 2.827.623	+ 2.074.140	
Jaarlijks groeipercentage			+ 15,3 %	- 2,6 %	+ 7,1 %	+ 4,9 %	
Index: 2001 = 100			115,3	112,3	120,2	126,1	

Het eigen vermogen kende in de periode 2001-2005 een groei met 59 %, vooral dankzij de positieve resultaten van de diverse boekjaren en de verworven investeringssubsidies. De aangroei van het patrimonium is eerder beperkt en betekent slechts een reële uitbreiding van het eigen vermogen in zover deze middelen een externe oorzaak hadden en niet voortvloeiden uit de loutere overboeking vanuit de rubrieken "Herwaarderingsmeerwaarden" en "Gecumuleerd resultaat".

De voorzieningen kenden over de beschouwde periode een belangrijke terugval (- 20.339.573 EUR). De redenen hiervoor zijn tweërlei : de afbouw van het TBS 55+ ov-stelsel en de vraag van het commissariaat om de aangelegde voorzieningen aan een kritisch onderzoek m.b.t. hun gegrondheid te onderwerpen. Vooral bij de "Voorzieningen voor overige risico's en kosten" is dit laatste duidelijk merkbaar.

De schuldenlast steeg over de periode 2001-2005 (+ 18,4 %). Alle hoofdrubrieken m.b.t. de schulden hebben tot deze eerder matige groei bijgedragen. De groei van de schulden op ten hoogste één jaar (+ 18 %) sluit nauw aan bij het groeipatroon van de totale schuldenlast.

3.6.2.3 Verticale analyse: jaarrekening 2001 - 2005 en begroting 2005

De structuuranalyse van de passiva toont enkele belangrijke verschuivingen. Tijdens de periode 2001-2005 groeide het aandeel van het "Eigen vermogen" van 55,8 % op een continue wijze naar 65,1 % van het balanstotaal. Dat de solvabiliteit van de hogescholen hierdoor in wezenlijke mate verbeterd is, zal duidelijk tot uiting komen bij de bespreking van de solvabiliteitsratio's.

Verticale analyse - Geconsolideerde Balans (jaarrekeningen 2001 - 2002 - 2003 - 2004 - 2005, begroting 2005)							
PASSIVA	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
		2001	2002	2003	2004	2005	2005
EIGEN VERMOGEN	10/15	55,8 %	59,3 %	62,6 %	64,1 %	65,1 %	65,0 %
I. Patrimonium	10	9,3 %	8,7 %	8,1 %	7,6 %	7,2 %	7,6 %
III. Herwaarderingsmeerwaarden	12	2,3 %	2,5 %	2,4 %	2,2 %	2,0 %	2,2 %
V. Gecumuleerd resultaat	14	28,7 %	30,0 %	32,3 %	34,3 %	35,1 %	31,5 %
VI. Investeringsubsidies	15	15,5 %	18,1 %	19,9 %	20,0 %	20,7 %	23,8 %
VOORZIENINGEN	16	6,5 %	4,6 %	3,3 %	2,5 %	2,1 %	1,9 %
VII. Voorzieningen voor risico's en kosten		6,5 %	4,6 %	3,3 %	2,5 %	2,1 %	1,9 %
A. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	160	2,9 %	1,8 %	1,0 %	0,4 %	0,1 %	0,2 %
B. Grote herstellings- en onderhoudswerken	162	1,5 %	1,4 %	1,1 %	1,1 %	1,1 %	0,9 %
C. Overige risico's en kosten	163/5	2,0 %	1,4 %	1,3 %	1,0 %	0,9 %	0,9 %
SCHULDEN	17/49	37,7 %	36,1 %	34,0 %	33,4 %	32,8 %	33,1 %
VIII. Schulden op meer dan één jaar	17	15,9 %	14,5 %	14,2 %	13,8 %	13,5 %	15,0 %
A. Financiële schulden	170/4	15,3 %	14,0 %	13,6 %	13,3 %	13,0 %	14,8 %
1. Achtergestelde leningen	170	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
2. Leasingschulden en soortgelijke schulden	172	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
3. Kredietinstellingen	173	15,3 %	13,9 %	13,2 %	13,0 %	12,6 %	14,2 %
4. Overige leningen	174	0,1 %	0,2 %	0,3 %	0,3 %	0,4 %	0,7 %
B. Werkingsschulden	175	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
D. Overige schulden	178/9	0,5 %	0,4 %	0,6 %	0,5 %	0,4 %	0,1 %
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	15,6 %	15,1 %	14,0 %	13,7 %	13,5 %	13,0 %
A. Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	42	0,6 %	0,7 %	0,6 %	0,7 %	0,8 %	0,9 %
B. Financiële schulden	43	0,1 %	0,0 %	0,2 %	0,2 %	0,1 %	0,1 %
1. Kredietinstellingen	430/8	0,1 %	0,0 %	0,2 %	0,2 %	0,1 %	0,1 %
2. Overige leningen	439	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
C. Werkingsschulden	44	4,3 %	4,6 %	3,8 %	3,7 %	3,5 %	3,3 %
E. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	45	10,2 %	9,3 %	8,9 %	8,5 %	8,3 %	8,3 %
1. Belastingen	450/3	1,8 %	1,6 %	1,5 %	1,5 %	1,4 %	1,2 %
2. Bezoldigingen en sociale lasten	454/9	8,4 %	7,7 %	7,4 %	7,1 %	6,9 %	7,1 %
F. Overige schulden	46/48	0,5 %	0,5 %	0,5 %	0,7 %	0,8 %	0,4 %
X. Overlopende rekeningen	492/3	6,2 %	6,5 %	5,9 %	5,8 %	5,8 %	5,1 %
TOTAAL DER PASSIVA	10/49	567.634.705	625.562.207	678.508.711	729.441.278	773.562.122	731.127.417

De horizontale analyse bracht tot uiting dat de geconsolideerde schuldmassa in de periode 2001-2005 groeide met 39.336.981 EUR. Toch woog deze groei niet op tegen het groeiritme van het totale passief. In combinatie met het gedaalde bedrag van de aangelegde voorzieningen (- 20.339.573 EUR) leidde dit tot een continue achteruitgang van het relatieve belang van de schulden en van de voorzieningen ten gunste van het continu groeiende aandeel van het eigen vermogen.

3.7 Geconsolideerde cashflow

Bij de bespreking van de geconsolideerde resultatenrekening werd aandacht besteed aan het resultaat van het boekjaar. In de analyse van de geconsolideerde balans werd de liquiditeitspositie (som van de geldbeleggingen en de liquide middelen) op 31 december van elk boekjaar weergegeven. De cashflowanalyse¹⁶ heeft tot doel een inzicht te geven in de bronnen en in de aanwending van de geldmiddelen en verschaft zo een verklaring voor de mutatie in de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen.

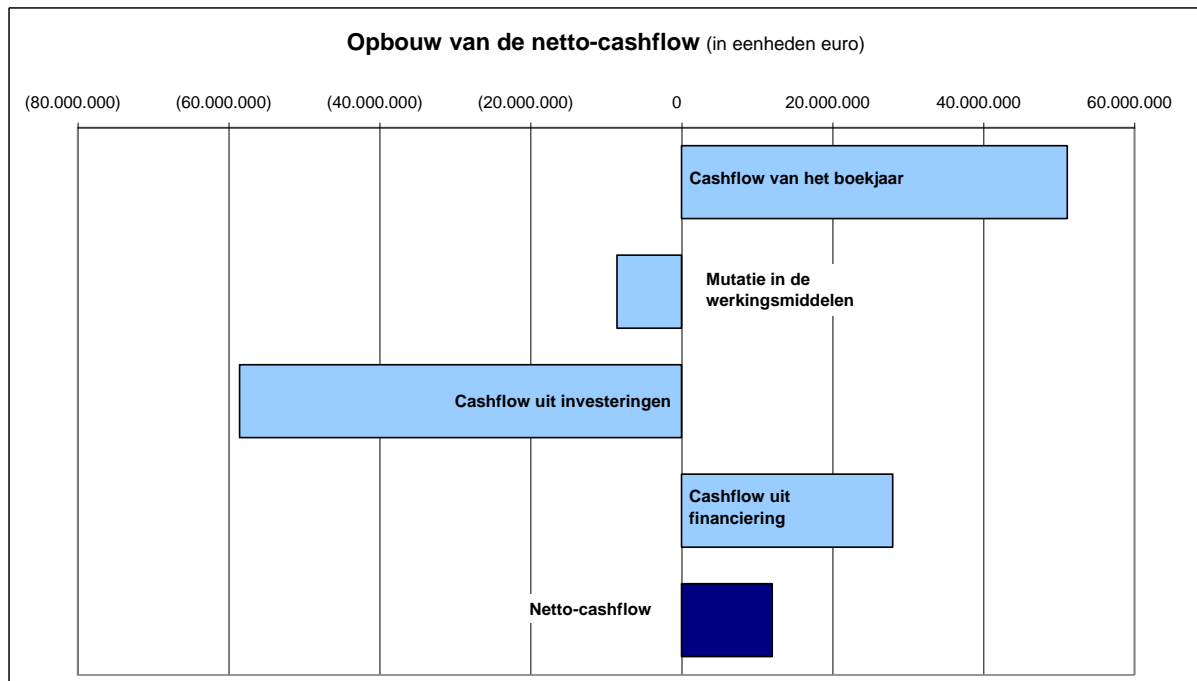
Geconsolideerde cashflow					
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
(in eenheden euro)	2001	2002	2003	2004	2005
Resultaat van het boekjaar	22.974.604	23.300.884	35.583.898	31.464.242	20.929.336
+ Afschrijvingen	30.114.305	34.546.183	35.902.381	37.738.383	40.176.755
+ Voorzieningen	7.442.125	(6.921.967)	(6.168.659)	(4.236.748)	(1.626.988)
+ Andere niet-kaskosten (o.a. waardevermindering op vlottende activa)	513.938	1.029.559	41.433	199.403	307.385
- Opname kapitaalsubsidies in resultaat	(4.407.393)	(6.461.469)	(7.716.165)	(8.161.694)	(8.658.864)
CASHFLOW VAN HET BOEKJAAR (1)	56.637.578	45.493.190	57.642.888	57.003.586	51.127.624
+ - Mutatie in werkmiddelen (vóór correctie)	8.389.655	8.745.077	(17.827.871)	20.092.496	(7.028.192)
+ - Correctie voor waardevermindering op voorraden en vorderingen	(513.938)	(1.000.661)	(41.433)	(199.403)	(307.385)
+ - Correctie voor effect aflossingen in mutatie n.w.m.	(143.846)	(1.024.551)	87.246	(735.894)	(1.200.640)
MUTATIE IN DE WERKINGSMIDDELEN (2)	7.731.871	6.719.866	(17.782.058)	19.157.199	(8.536.217)
+ OPERATIONELE CASHFLOW = (1) + (2)	64.369.450	52.213.056	39.860.830	76.160.785	42.591.407
- + Investerings / desinvesteringen in OK, IMVA, MVA en FVA	(68.842.509)	(87.086.467)	(67.666.020)	(65.319.054)	(62.716.162)
+ - Mutatie vorderingen op meer dan één jaar	(593.808)	600.725	1.967.288	1.017.965	4.172.286
+ CASHFLOW UIT INVESTERINGEN	(69.436.317)	(86.485.743)	(65.698.732)	(64.301.089)	(58.543.876)
+ Schulden > 1 jaar	4.884.173	5.123.116	9.847.367	9.357.716	9.405.889
- Aflossingen	(3.318.647)	(3.462.467)	(4.241.740)	(4.154.494)	(4.890.388)
+ Externe aangroei eigen vermogen	27	1.781.344	(74.783)	336.540	632.905
+ - Overige (o.a. kapitaalsubsidies)	23.457.485	31.540.799	29.675.461	18.947.827	22.837.846
+ CASHFLOW UIT FINANCIERING	25.023.039	34.982.792	35.206.305	24.487.590	27.986.251
NETTO-CASHFLOW	19.956.171	710.105	9.368.403	36.347.285	12.033.781
Geldbeleggingen + Liquide middelen begin periode	143.138.886	163.094.860	163.805.327	173.173.737	209.521.012
Geldbeleggingen + Liquide middelen einde periode	163.095.057	163.804.965	173.173.730	209.521.022	221.554.793

Mutatie in de netto-werkingsmidd.	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2001	2002	2003	2004	2005
Situatie einde vorige periode					
Vlottende activa	272.060.789	293.274.403	294.766.399	319.928.454	343.280.350
- vorderingen op meer dan 1j.	(58.163.588)	(58.816.179)	(57.302.121)	(55.334.833)	(54.316.868)
- geldbeleggingen + liquide middelen	(143.138.886)	(163.094.860)	(163.805.327)	(173.173.737)	(209.521.012)
- schulden op ten hoogste 1 jaar	(81.874.126)	(88.794.417)	(94.434.296)	(94.875.913)	(100.163.372)
- overlopende rekeningen passief	(33.331.810)	(35.406.216)	(40.252.442)	(39.743.887)	(42.571.510)
Netto-werkingsmiddelen	(44.447.621)	(52.837.270)	(61.027.787)	(43.199.916)	(63.292.412)
Situatie einde periode					
Vlottende activa	293.274.380	295.679.732	319.928.454	343.280.350	364.861.788
- vorderingen op meer dan 1j.	(58.816.172)	(58.215.454)	(55.334.833)	(54.316.868)	(50.144.582)
- geldbeleggingen + liquide middelen	(163.094.822)	(163.805.328)	(173.173.737)	(209.521.012)	(221.554.951)
- schulden op ten hoogste 1 jaar	(88.794.438)	(94.434.296)	(94.875.913)	(100.163.372)	(104.780.825)
- overlopende rekeningen passief	(35.406.225)	(40.807.001)	(39.743.887)	(42.571.510)	(44.645.650)
Netto-werkingsmiddelen	(52.837.277)	(61.582.347)	(43.199.916)	(63.292.412)	(56.264.220)
Mutatie netto-werkingsmiddelen	8.389.655	8.745.077	(17.827.871)	20.092.496	(7.028.192)

¹⁶ De berekening van de cashflow heeft als bijkomend voordeel dat de invloed van de niet-kaskosten (die sterke verschillen vertonen tussen de diverse hogescholen onderling) op de beoordeling van de financiële toestand van de hogeschool wordt vermeden.

3.7.1 Geconsolideerde cashflow van het boekjaar 2005

De cashflowberekening vertrekt van het resultaat van het boekjaar. Daarop worden correcties voor niet-kaskosten (+) en niet-kasopbrengsten (-) toegepast. In volgend schema worden de componenten van de cashflow ingedeeld volgens “bron van geldmiddelen” of “aanwending van geldmiddelen”.

De geconsolideerde cashflow van het boekjaar 2005 omvat als eerste bestanddeel het geconsolideerde resultaat van het boekjaar. Dit wordt vervolgens gecorrigeerd voor de niet-kaskosten omdat deze het resultaat van het boekjaar verkleinden zonder dat hiervoor liquiditeiten dienden te worden aangewend. De bijdrage van de afschrijvingen tot de cashflow van het boekjaar is ook in 2005 zeer aanzienlijk. De voorzieningen leidden in 2005 tot een negatieve kost in de resultatenrekening en dienden bijgevolg in mindering gebracht te worden. Dit geldt eveneens voor de niet-kasopbrengsten. Deze opbrengsten vloeien in hoofdzaak voort uit een toerekening van voorheen ontvangen investeringssubsidies en verhogen het resultaat van het boekjaar zonder dat er in het lopende boekjaar geldstromen tegenover staan. De daling van het resultaat van het boekjaar werd deels gecompenseerd door de overige componenten van de berekende cashflow van het boekjaar. Per saldo betekent de cashflow van het boekjaar, ondanks de daling t.o.v. 2004, dan ook een belangrijke financieringsbron.

De mutatie in de netto-werkingsmiddelen voor het boekjaar 2005 duidt op een aanzienlijke vermogensbehoefte (8.536.217 EUR). Niettegenstaande er via de toename van de schulden op ten hoogste één jaar en via de overlopende passiefrekeningen een belangrijke financieringsbron ontstond, zorgt de toename van de uitstaande vorderingen op ten hoogste één jaar, per saldo voor een belangrijke vermogensbehoefte. De cashflowberekening is gebaseerd op een momentopname (31 december) en wordt bijgevolg sterk beïnvloed door het tijdstip waarop de overheid bepaalde werkingsmiddelen uitbetaalt. Per einde 2005 dienden de hogescholen vorderingen op te nemen m.b.t. het saldo van de werkingsuitkeringen, het saldo van de TBS-middelen en het variabel deel van de aanvullende middelen. Samen toch een 24,2 miljoen euro, waarvan het grootste deel reeds uitbetaald werd op 18 januari 2006. Het betreft hier dus een zeer kortlopende vermogensbehoefte, die, doordat de vertraging in de uitbetaling een boekjaaroverschrijdend effect had, in de cashflowberekening tot uiting kwam. Bij tijdige uitbetaling van deze middelen zou de mutatie een vermogensbron opgeleverd hebben van ongeveer 15,7 miljoen euro i.p.v. 8,5 miljoen euro vermogensbehoefte.

De som van de cashflow van het boekjaar en van de mutatie in de werkingsmiddelen¹⁷ levert de operationele cashflow. Dit bedrag, indien positief, kunnen de hogescholen besteden aan investeringen, aflossingen van leningen,... Via de operationele cashflow werd hiervoor in 2005 42.591.407 EUR aan financiële middelen gegenereerd. Dit was evenwel niet toereikend om de financieringsbehoeften uit de investeringen en de kapitaalsaflossingen van de sector integraal te dekken.

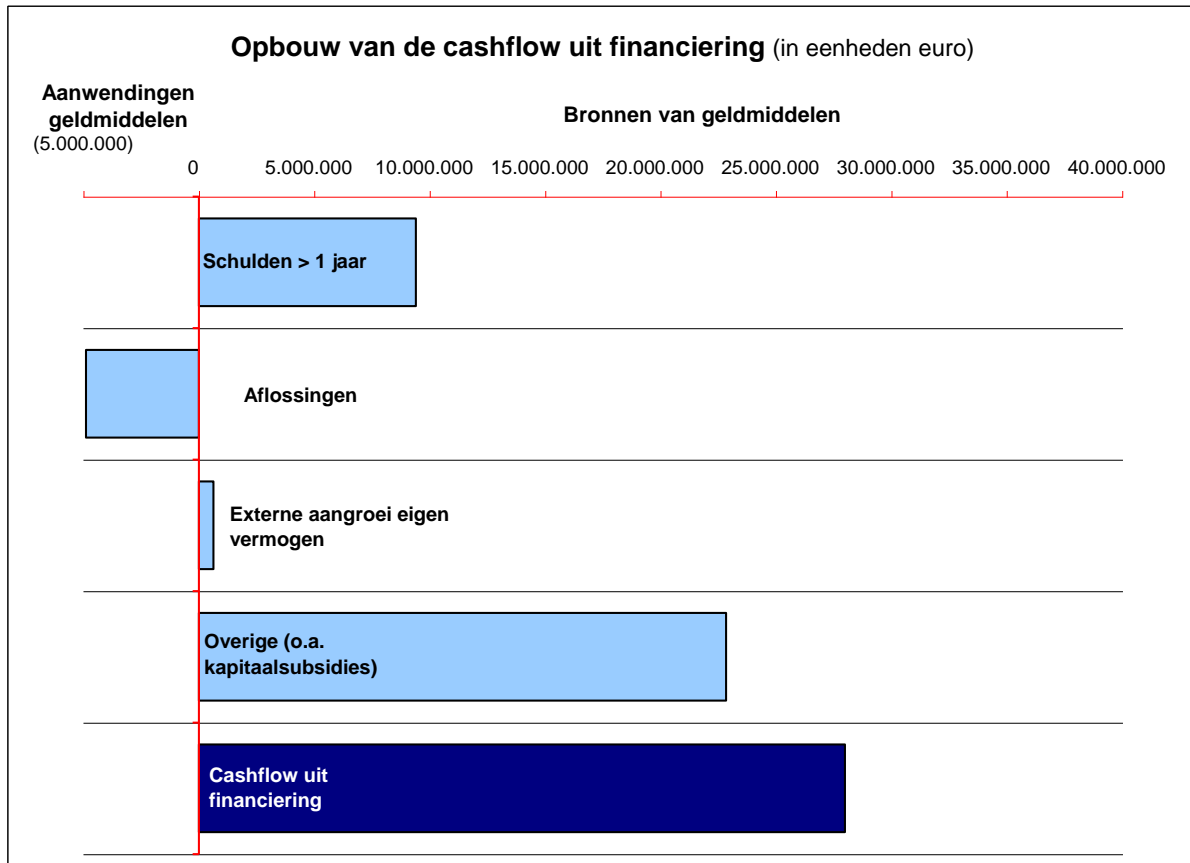
De ontbrekende middelen vond de sector in de opname van investeringssubsidies en van een relatief beperkt bedrag aan vreemd vermogen. Gelet op de positieve netto cashflow waarmee de sector het boekjaar 2005 afsloot, zou men kunnen besluiten dat de sector op zich geen vreemd vermogen nodig had om alle financieringsbehoeften te kunnen dekken. Het beeld van de sector is natuurlijk niet representatief voor elke individuele hogeschool. Bijgevolg dienden sommige hogescholen toch een beroep te doen op vreemd vermogen om hun investeringen ten dele te financieren, maar het verklaart wel het beperkte volume van het opgenomen vreemd vermogen.

De sector realiseerde over het boekjaar 2005 een positieve netto cashflow ter waarde van ongeveer 12 miljoen euro. Hierdoor steeg de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen tot afgerond 221,6 miljoen euro. Nooit eerder was de financiële buffer van de hogeschool zo groot. Men dient zich daarbij te realiseren dat dit bedrag bij tijdige betaling van alle werkingsmiddelen nog 24,2 miljoen euro hoger was uitgevallen. M.a.w. de liquiditeitspositie van de sector oogt zeer goed.

Dat de hogescholen uiterst omzichtig omspringen met de opname van vreemd vermogen ter financiering van hun investeringsbehoeften blijkt ook uit de vaststelling ondanks het feit dat zeven hogescholen het boekjaar 2005 afsloten met een negatieve netto-cashflow, slechts twee van deze hogescholen effectief vreemd vermogen hebben opgenomen om hun investeringen deels te financieren. De anderen hadden dit niet nodig en vonden intern (operationele cashflow en beschikbare geldbeleggingen en liquide middelen) of extern (investeringsubsidies) voldoende middelen.

¹⁷ Bij de berekening van de mutatie van de netto-werkingsmiddelen boekjaar 2003, dient vastgesteld te worden dat de cijfers m.b.t. de situatie per einde vorige periode niet volledig overeenkomen met de cijfers die per einde boekjaar 2002 vermeld zijn. Deze afwijking houdt verband met de concentratiebeweging rond de Europese Hogeschool Brussel. Doordat de opgeslorpte hogescholen niet alle activa en passiva inbrachten, sluit de balans waarmee de Europese Hogeschool Brussel het boekjaar 2003 opende, niet volledig aan bij de som van de balansen waarmee de betrokken hogescholen het boekjaar 2002 afsloten.

De Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen boekte met 3.572.785 EUR het hoogste tekort. De Erasmus Hogeschool boekte de hoogste waarde (positieve netto cashflow: 3.519.243 EUR), maar is tegelijk de hogeschool die het grootste bedrag aan vreemd vermogen opnam. Deze ongerijmdheid heeft allicht te maken met de exacte timing van de betalingen en het contractueel vastgelegde opnametijdstip. De gemiddelde waarde van de netto cashflow bedroeg in 2005 573.037 EUR t.o.v. 1.730.823 EUR in 2004.

3.7.2 Evolutie van de geconsolideerde cashflow: jaarrekening 2001 – 2005

De geconsolideerde cashflow van het boekjaar kende tijdens de beschouwde periode een dipje in het boekjaar 2002. Vooral onder impuls van het hogere resultaat van het boekjaar en de gestaag groeiende afschrijvingen, herstelde de cashflow zich tijdens de periode 2003-2004. Het sterk gedaalde resultaat voor het boekjaar 2005 deed de cashflow in 2005 echter opnieuw dalen. Toch kan algemeen gesteld worden dat de cashflow van het boekjaar een belangrijke en continue bron van bijkomende financiële middelen vormt.

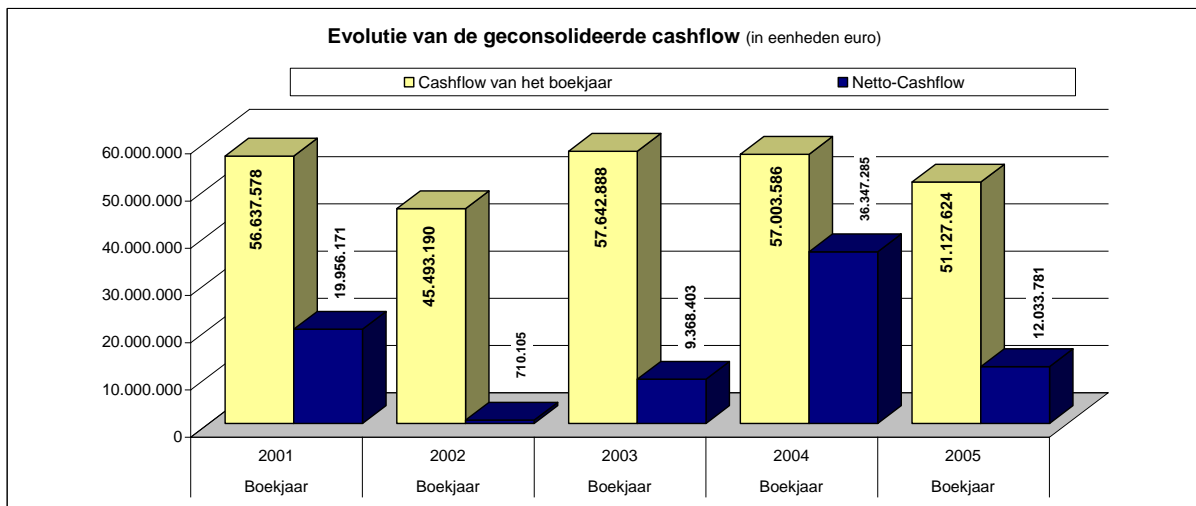
De mutatie in de netto werkingsmiddelen kende over de beschouwde periode een eerder grillig verloop. Aangezien de berekening gesteund is op een momentopname (jaarafsluiting) spelen occasionele factoren als betalingen voor of na de jaarafsluiting een belangrijke rol in de berekening ervan.

Niettegenstaande de financieringsbehoeften uit investeringen iets lager uitvielen dan in de vorige boekjaren, volstond de operationele cashflow (som van de cashflow van het boekjaar en van de geldbeleggingen en de liquide middelen) in 2005 niet om deze integraal te dekken. In 2004 was dit wel nog het geval. Er diende dus uitgekeken te worden naar bijkomende financieringsbronnen.

Traditiegetrouw blijft het beroep op vreemd vermogen ter financiering van de investeringsnoden eerder beperkt. De gunstige operationele cashflows en de ruime buffer aan financiële reserves zijn hieraan zeker niet vreemd. Het laat zich aanzien dat hieraan in de komende jaren weinig zal wijzigen. De intussen opgebouwde buffer aan financiële reserves stelt de hogescholen immers in staat om ook in de toekomst belangrijke investeringen met eigen middelen te financieren, zelfs al zou de operationele cashflow afnemen.

Even traditiegetrouw nemen de hogescholen belangrijke bedragen aan investeringssubsidies op. De opgenomen bedragen zijn uiteraard afhankelijk van de schommelingen in het investeringsvolume, maar worden ook beïnvloed door de keuze van de hogescholen m.b.t. de wijze waarop zij hun beschikbare trekkingsrechten wensen aan te wenden. De hogescholen mogen de beschikbare DIGO- of IVAH-middelen immers ook aanwenden voor kapitaalsaflossingen op vroeger aangegane investeringsleningen of ter dekking van de hieraan gekoppelde rentelasten. Zij hoeven deze middelen dus niet uitsluitend aan te wenden om nieuwe investeringen te financieren.

Per saldo konden de hogescholen in de beschouwde periode telkens een positieve netto cashflow boeken. De som van de geldbeleggingen en de liquide middelen kende dan ook een continue groei en steeg van 143.138.886 EUR (toestand op 1/1/2001) tot 221.554.951 (toestand op 31/12/2005).

3.8 Financiële ratio's

Bij de beoordeling van het financieel evenwicht van de hogescholen wordt aandacht besteed aan de liquiditeit, de solvabiliteit en de rentabiliteit. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van enkele ratio's. De gehanteerde financiële ratio's werden in de werkgroep "Hogescholen" van het IBR eenduidig gedefinieerd. Het zijn klassieke tools, evenwel aangepast aan de specifieke situatie van de hogescholen¹⁸.

3.8.1 Overzicht van de geconsolideerde financiële ratio's

	Boekjaar 2001	Boekjaar 2002	Boekjaar 2003	Boekjaar 2004	Boekjaar 2005	Evolutie 2005-2004	Evolutie 2001-2005
Liquiditeit							
Netto-werkingsmiddelen in eenheden euro	189.546.629	187.903.772	217.311.285	234.530.896	256.411.498	gunstig	gunstig
Quick ratio	5,94	5,52	6,60	6,50	6,57	gunstig	gunstig
Liquiditeit van de werkingsschulden	88 dagen	100 dagen	86 dagen	84 dagen	83 dagen	dalend	dalend
Solvabiliteit							
Graad van financiële onafhankelijkheid (EV/TV)	55,8 %	59,3 %	62,6 %	64,1 %	65,1 %	gunstig	gunstig
Graad van financiële afhankelijkheid (VV/TV)	44,2 %	40,7 %	37,4 %	35,9 %	34,9 %	gunstig	gunstig
Algemene schulddgraad (VV/EV)	79,2 %	68,7 %	59,7 %	56,0 %	53,6 %	gunstig	gunstig
Dekking van het vreemd vermogen op lange termijn door de cashflow	44,7 %	38,1 %	48,5 %	47,8 %	42,4 %	ongunstig	ongunstig
Rentabiliteit							
Netto-marge (1): Werkingsoverschot/Werkingsopbrengsten	2,1 %	2,6 %	3,8 %	3,3 %	1,5 %	ongunstig	ongunstig
Netto-marge (2): Overschot uit de gewone activiteiten/Werkingsopbrengsten	3,4 %	3,9 %	5,4 %	4,8 %	3,2 %	ongunstig	ongunstig
Netto-marge (3): Overschot van het boekjaar/Werkingsopbrengsten	3,9 %	3,8 %	5,6 %	4,8 %	3,1 %	ongunstig	ongunstig
Werkingsoverschot/Werkingsuitkeringen	2,5 %	3,1 %	4,6 %	4,1 %	1,9 %	ongunstig	ongunstig
Cashflow van het boekjaar/Werkingsuitkeringen	11,4 %	8,9 %	11,0 %	10,6 %	9,4 %	ongunstig	ongunstig
Eigen Werkingsopbrengsten/Werkingsuitkeringen	19,3 %	19,5 %	21,4 %	22,8 %	23,4 %	gunstig	gunstig

In de volgende bespreking wordt aandacht besteed aan de 3 luiken van het financieel evenwicht. Telkens wordt voor de gehele sector een geconsolideerd bedrag of percentage en het rekenkundige gemiddelde berekend. Tevens wordt per jaar ook de laagste waarde en hoogste waarde gerealiseerd door een individuele hogeschool weergegeven. De ratio's per hogeschool, voor de periode 2001-2005, worden na de bespreking van elke rubriek toegevoegd.

3.8.2 Liquiditeit

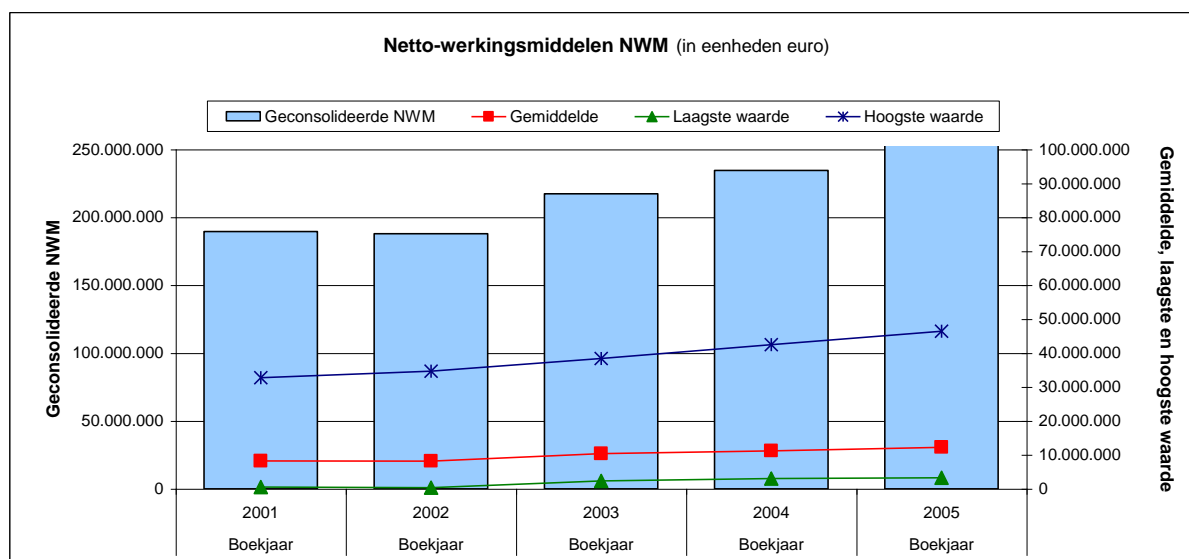
De liquiditeit geeft aan in welke mate de hogeschool aan haar betalingsverplichtingen op korte termijn kan voldoen (bv. de kortetermijnschulden tegenover kredietinstellingen, leveranciers, contractuele personeelsleden,...). De gehanteerde instrumenten voor het beoordelen van de liquiditeit zijn de netto-werkingsmiddelen, de quick ratio en de liquiditeit van de werkingsschulden.

¹⁸ In het "Verslag over de werking van de hogescholen in 1999" werd uitvoerig ingegaan op de berekeningswijze van de diverse ratio's.

◆ **Netto-werkingsmiddelen**

De geconsolideerde netto-werkingsmiddelen van de 21 hogescholen bedragen voor het boekjaar 2005 256.411.498 EUR. Dit betekent dat de globale hogeschoolsector een stevige buffer opgebouwd heeft om een eventuele vertraging in de inning van de kortetermijnvorderingen op te vangen zonder dat dit de betaling van de kortetermijnverbintenissen in gevaar brengt. De ratio duidt voor de periode 2001-2005 op een zeer gunstige evolutie en bijgevolg een verdere versteviging van de liquiditeitspositie van de hogescholensector. In elk van de betrokken jaren leverde de berekening van de netto-werkingsmiddelen voor elk van de hogescholen een positief resultaat op. T.o.v. het boekjaar 2004 is de liquiditeitspositie in 18 hogescholen verbeterd, 3 hogescholen kenden een daling van de netto-werkingsmiddelen. Bij de interpretatie van de groeiende tendens van het gemiddelde van de netto-werkingsmiddelen moet er rekening gehouden worden met het feit dat een deel van deze stijging toe te schrijven is aan de concentratiebeweging binnen de hogeschoolsector. De geconsolideerde netto-werkingsmiddelen dienen, in vergelijking met 2001, immers gerelateerd te worden aan een kleiner aantal hogescholen.

Netto-werkingsmiddelen (in eenheden euro)					
Beoordeling :	Gunstige liquiditeit = Positieve netto-werkingsmiddelen				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2001	2002	2003	2004	2005
Geconsolideerde NWM	189.546.629	187.903.772	217.311.285	234.530.896	256.411.498
Gemiddelde	8.241.158	8.169.729	10.348.156	11.168.138	12.210.071
Laagste waarde	546.605	325.103	2.330.945	3.045.876	3.290.290
Hoogste waarde	32.744.305	34.646.330	38.376.795	42.455.722	46.460.927

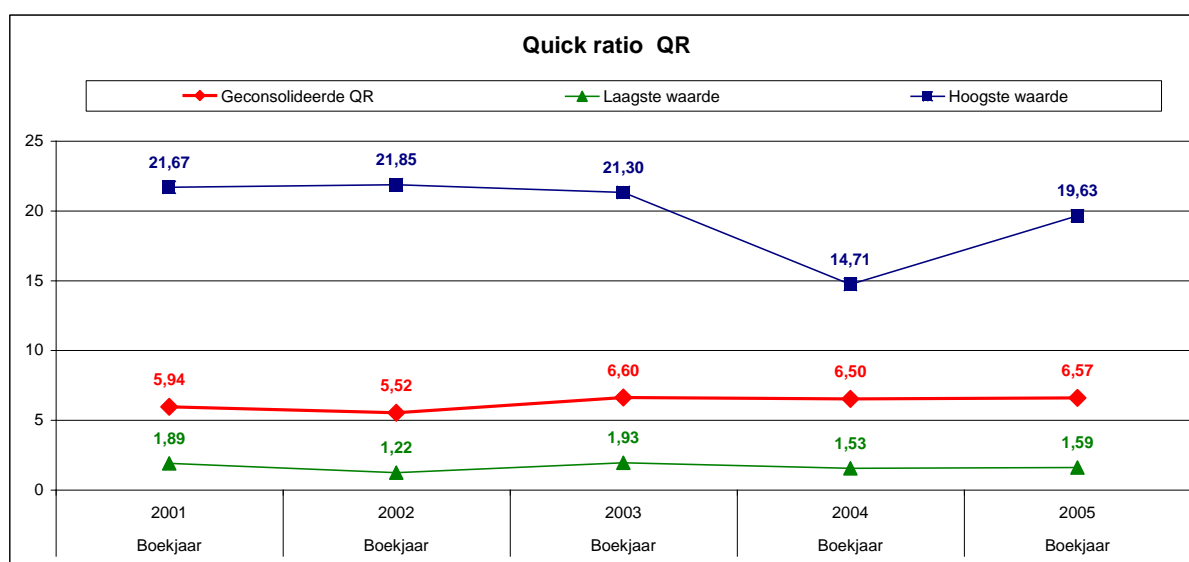
◆ Quick ratio

De positieve evolutie die kon afgeleid worden uit de toename van netto-werkingsmiddelen, wordt bevestigd door de evolutie van de quick ratio. De quick ratio is de relatieve uitdrukking (T/N) van de berekende netto-werkingsmiddelen (waarde T- waarde N).

Er bleken per einde 2005 voldoende middelen voorhanden om 6,6 maal de lopende kortemijnverplichtingen te dekken. De slechtst scorende hogeschool haalt nog steeds een score van 1,59. Ook bij deze hogeschool hoeft er niet direct voor betalingsproblemen gevreesd te worden.

De range tussen de laagste en hoogste waarde, die sterk verbreedde t.o.v. 2004, illustreert duidelijk dat de liquiditeitspositie in de individuele hogescholen sterk kan verschillen. Deze ratio geeft, in vergelijking met de gegevens van het vorige boekjaar, voor 11 hogescholen een verbetering. Bij 10 hogescholen werd er een minder gunstige evolutie vastgesteld, zonder dat dit echter problematisch werd. De analyse van de quick ratio leidt tot de conclusie dat de liquiditeit van de sector in zijn geheel zich stabiliseerde op een zeer hoog niveau, dat ruimschoots de reële noden dekt.

Quick ratio					
Beoordeling:	Bevredigende liquiditeitsituatie = Waarde minimaal één				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2001	2002	2003	2004	2005
Geconsolideerde QR	5,94	5,52	6,60	6,50	6,57
Gemiddelde	7,11	7,09	8,17	7,43	7,59
Laagste waarde	1,89	1,22	1,93	1,53	1,59
Hoogste waarde	21,67	21,85	21,30	14,71	19,63

◆ Liquiditeit van de werkingsschulden

Het aantal dagen leverancierskrediet¹⁹ of de gemiddelde betalingsperiode, berekend met de geconsolideerde werkingsschulden en de geconsolideerde aankopen, is in de periode 2001-2005 lichtjes afgenomen. Behoudens de plotse opstoot in 2002, schommelt het aantal dagen leverancierskrediet tussen enge grenzen (83 tot 88 dagen). In 12 hogescholen steeg in 2005 het aantal dagen door de leveranciers toegestane betalingsuitstel. De overige 9 hogescholen kenden een daling van het aantal dagen ontvangen betalingsuitstel.

De interpretatie van deze ontwikkeling is niet eenvoudig. De aard van de leveranciersfactuur beïnvloedt mee de duur van het toegestane betalingsuitstel. Langer betalingsuitstel kan geïnterpreteerd worden als een blijk van vertrouwen van de leveranciers in de hogescholen. Wanneer de toename van het aantal dagen betalingsuitstel het gevolg is van het niet tijdig betalen van de openstaande rekeningen kan dit echter het vertrouwen dat de hogescholen in de toekomst zullen genieten, aantasten.

Het beroep op een leverancierskrediet is een eenvoudige wijze om nieuwe financieringsbronnen aan te spreken. Bovendien lijkt deze financieringswijze ook voordelig. Er is immers normaal geen rentelast verbonden aan deze kredietvorm. Toch dient de sector zich ervan bewust te zijn dat door het benutten van het betalingsuitstel er geen kortingen voor contante betaling kunnen verworven worden. Gelet op de ruime liquiditeiten moet het rendement op de geldbeleggingen afgewogen worden tegen de korting die de leveranciers toestaan bij contante betaling.

Liquiditeit van de werkingsschulden					
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2001	2002	2003	2004	2005
Geconsolideerd	88 dagen	100 dagen	86 dagen	84 dagen	83 dagen
Rekenkundig gemiddelde	87 dagen	91 dagen	85 dagen	84 dagen	83 dagen
Laagste waarde	45 dagen	37 dagen	31 dagen	35 dagen	31 dagen
Hoogste waarde	163 dagen	199 dagen	142 dagen	139 dagen	175 dagen

¹⁹ De extreem hoge waarden moeten genuanceerd worden beoordeeld. De werkingsschulden worden immers in belangrijke mate beïnvloed door de facturatiegewoonte van de leveranciers, nl. eind december worden vaak nog veel facturen opgemaakt en verstuurd naar de klanten. Indien de hogeschool einde december belangrijke facturen (bv. i.v.m. investeringsprojecten) ontving, dan heeft dit een zeer sterke invloed op de ratio (en kan dit resulteren in extreem hoge waarden).

Liquiditeit

	Netto-werkingsmiddelen in eenheden euro					Quick ratio					Liquiditeit van de werkingsschulden aantal dagen leverancierskrediet				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
HA	11.659.012	13.127.746	16.146.130	19.677.516	23.051.719	2,98	5,16	9,21	8,94	9,23	119 dagen	122 dagen	77 dagen	92 dagen	94 dagen
PLANTIJN	4.004.596	5.251.390	6.331.691	7.576.387	7.436.487	11,61	9,94	7,97	8,66	5,77	67 dagen	106 dagen	142 dagen	139 dagen	175 dagen
KdG	4.628.098	1.504.798	3.578.266	3.273.974	3.404.821	2,28	1,22	2,04	1,53	1,59	110 dagen	199 dagen	61 dagen	103 dagen	114 dagen
KHK	11.625.487	13.163.661	17.879.873	20.707.915	21.713.206	6,35	5,41	10,89	11,17	10,12	90 dagen	123 dagen	46 dagen	51 dagen	66 dagen
KHM	1.397.574	2.734.483	3.059.880	3.419.534	3.290.290	1,89	3,33	2,96	3,01	2,69	103 dagen	73 dagen	104 dagen	77 dagen	80 dagen
ERASMUS	13.787.169	12.414.452	18.649.285	13.254.475	15.202.335	11,45	8,99	12,24	7,46	6,79	79 dagen	95 dagen	79 dagen	113 dagen	135 dagen
LUK	4.070.957	4.020.554	4.569.906	5.272.305	5.308.374	11,41	17,73	18,38	13,87	18,49	114 dagen	52 dagen	61 dagen	98 dagen	61 dagen
W&K	12.057.962	9.285.523	10.373.866	11.950.536	12.565.360	5,27	6,23	6,50	7,48	7,23	100 dagen	47 dagen	52 dagen	46 dagen	53 dagen
KHB	1.155.512	1.083.084				2,62	3,89				130 dagen	46 dagen			
KHL	10.162.816	9.748.526	11.434.573	13.266.228	15.840.120	9,46	5,89	9,55	10,18	5,89	59 dagen	111 dagen	61 dagen	47 dagen	85 dagen
IRIS	546.605	325.103				2,09	1,73				45 dagen	37 dagen			
HG	32.744.305	34.646.330	38.376.795	42.455.722	46.460.927	9,46	8,62	8,68	11,41	14,00	99 dagen	130 dagen	132 dagen	110 dagen	88 dagen
KHSL	6.048.255	5.989.380	6.020.998	7.064.365	7.329.485	5,43	4,26	4,66	5,68	4,12	67 dagen	93 dagen	76 dagen	68 dagen	111 dagen
XIOS	3.904.454	4.756.165	5.232.342	5.290.414	6.172.162	4,79	6,92	5,00	5,81	6,81	112 dagen	68 dagen	117 dagen	86 dagen	76 dagen
KHLi	4.343.665	1.215.560	2.330.945	5.401.888	6.821.612	2,80	1,44	1,93	4,14	4,70	163 dagen	174 dagen	126 dagen	61 dagen	60 dagen
PHL	6.111.294	5.931.458	5.870.176	8.058.039	5.655.901	4,44	3,76	4,62	4,71	2,92	72 dagen	66 dagen	95 dagen	107 dagen	104 dagen
HWVL	10.337.408	11.170.922	12.161.313	14.063.208	15.152.397	9,22	11,57	10,89	12,95	11,53	80 dagen	69 dagen	72 dagen	65 dagen	70 dagen
KHBO	5.386.578	5.656.313	7.661.191	7.346.570	7.946.771	8,38	9,61	18,01	6,49	6,40	53 dagen	45 dagen	31 dagen	35 dagen	31 dagen
KATHO	10.852.357	10.826.979	11.615.692	7.336.422	9.231.988	8,70	7,78	5,35	3,31	5,22	91 dagen	88 dagen	129 dagen	131 dagen	70 dagen
EHSAL	8.144.175	7.381.623	5.222.640	4.940.847	6.916.060	7,45	4,49	3,16	2,71	3,94	85 dagen	164 dagen	69 dagen	84 dagen	51 dagen
GroepT	2.743.338	2.921.196	2.992.347	3.045.876	3.455.764	4,75	3,90	3,08	4,18	4,41	64 dagen	85 dagen	75 dagen	60 dagen	69 dagen
ARTEVELDE	10.944.524	11.622.800	11.980.750	14.250.071	15.291.723	9,10	9,27	5,17	7,67	7,98	51 dagen	50 dagen	116 dagen	78 dagen	85 dagen
LESSIUS	12.890.488	13.125.726	15.822.626	16.878.604	18.163.995	21,67	21,85	21,30	14,71	19,63	48 dagen	44 dagen	63 dagen	114 dagen	66 dagen
Geconsolideerd	189.546.629	187.903.772	217.311.285	234.530.896	256.411.498	5,94	5,52	6,60	6,50	6,57	88 dagen	100 dagen	86 dagen	84 dagen	83 dagen
Rekenkundig gemiddelde	8.241.158	8.169.729	10.348.156	11.168.138	12.210.071	7,11	7,09	8,17	7,43	7,59	87 dagen	91 dagen	85 dagen	84 dagen	83 dagen
Laagste waarde	546.605	325.103	2.330.945	3.045.876	3.290.290	1,89	1,22	1,93	1,53	1,59	45 dagen	37 dagen	31 dagen	35 dagen	31 dagen
Hoogste waarde	32.744.305	34.646.330	38.376.795	42.455.722	46.460.927	21,67	21,85	21,30	14,71	19,63	163 dagen	199 dagen	142 dagen	139 dagen	175 dagen

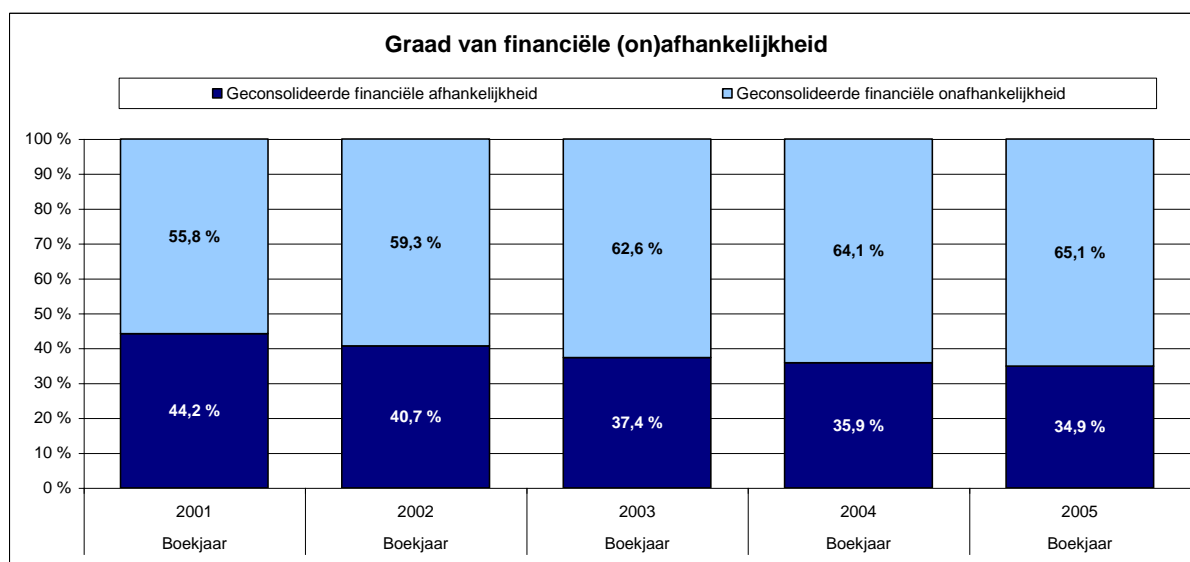
3.8.3 Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio's peilen naar de mate waarin de hogescholen in staat zijn hun financiële verplichtingen (op korte en lange termijn) na te komen. Dit wordt gemeten met behulp van een drietal ratio's: met name de graad van financiële (on)afhankelijkheid, de algemene schuldgraad en de dekking van het vreemd vermogen op lange termijn door de cashflow.

◆ Graad van financiële (on)afhankelijkheid

Het aandeel van het eigen vermogen in het balanstotaal groeit. Dit resulteert in een daling van de mate waarin de hogescholen afhankelijk zijn van vreemd vermogen. In het boekjaar 2005 financiert de globale hogeschoolsector zich voor 65,1 % met eigen vermogen. De sector is voor 34,9 % van de middelen afhankelijk van vreemd vermogen. Hierdoor heeft de sector in 2005 haar financiële onafhankelijkheid nog verder verhoogd en de trend van de voorbije jaren doorgetrokken.

Beoordeling :	Graad van financiële onafhankelijkheid					Graad van financiële afhankelijkheid				
	Hoe groter de ratiowaarde, hoe KLEINER de afhankelijkheid van vreemd vermogen					Hoe groter de ratiowaarde, hoe GROTER de afhankelijkheid van vreemd vermogen				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
Geconsolideerd	55,8 %	59,3 %	62,6 %	64,1 %	65,1 %	44,2 %	40,7 %	37,4 %	35,9 %	34,9 %
Rekenkundig gemiddelde	54,1 %	57,4 %	62,7 %	63,8 %	64,3 %	45,9 %	42,6 %	37,3 %	36,2 %	35,7 %
Laagste waarde	8,9 %	10,1 %	21,2 %	22,4 %	23,5 %	20,3 %	18,1 %	17,7 %	17,2 %	16,0 %
Hoogste waarde	79,7 %	81,9 %	82,3 %	82,8 %	84,0 %	91,1 %	89,9 %	78,8 %	77,6 %	76,5 %

Alle hogescholen hebben in het boekjaar 2005 een positief eigen vermogen. In het boekjaar 2005 hebben 17 van de 21 hogescholen een eigen vermogen dat groter is dan het vreemd vermogen. De graad van financiële onafhankelijkheid evolueerde tijdens het boekjaar 2005 gunstig in 18 van de 21 hogescholen. De situatie bij de hogeschool die het slechtst presteert is iets verbeterd t.o.v. 2004, maar toch blijft bij deze hogeschool de graad van financiële zelfstandigheid erg laag.

◆ Algemene schuldgraad

De algemene schuldgraad is de verhouding van het vreemd vermogen t.o.v. het eigen vermogen. Berekend op de geconsolideerde balansgegevens toont deze ratio aan dat in de jaarrekening 2005 tegenover elke 100 EUR eigen vermogen er 54 EUR (56 EUR in 2004) schulden staan. De sterkere groei van het eigen vermogen deed in 2005 de algemene schuldgraad opnieuw gunstig evolueren. De hoogste algemene schuldgraad van de individuele hogescholen is met 3,26 beduidend groter dan 1, maar deze hogeschool heeft de dalende trend van de voorbije jaren ook in 2005 weten door te trekken. Ook dit is een positieve trend.

Algemene schuldgraad					
Beoordeling :	Hoe groter de schuldgraad, hoe minder gunstig de solvabiliteitspositie				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2001	2002	2003	2004	2005
Geconsolideerd	0,79	0,69	0,60	0,56	0,54
Rekenkundig gemiddelde	1,48	1,24	0,77	0,73	0,70
Laagste waarde	0,25	0,22	0,22	0,21	0,19
Hoogste waarde	10,21	8,85	3,71	3,47	3,26

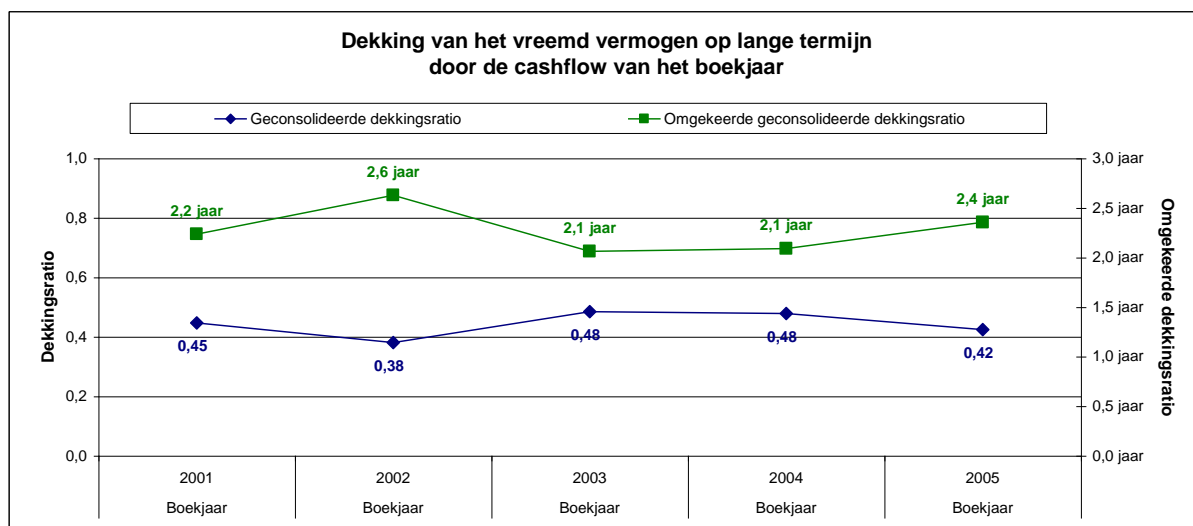
De algemene schuldgraad toont dezelfde gunstige evolutie als de graad van de financiële (on)afhankelijkheid, nl. een vrij algemene verbetering van de solvabiliteitspositie (in 15 hogescholen). In het boekjaar 2005 hebben nog 4 hogescholen een algemene schuldgraad groter dan 1.

◆ Dekking van het vreemd vermogen op lange termijn door de cashflow

De cashflowberekening geeft in wezen aan hoeveel financiële middelen de hogeschool door haar werking tijdens een boekjaar genereert. Deze financiële middelen kunnen aangewend worden voor diverse doeleinden : financiering van investeringen, aflossing van leningen,... In de hiernavolgende berekeningen wordt uitgegaan van de veronderstelling dat de hele cashflow van het boekjaar aangewend wordt voor de aflossing van het vreemd vermogen op lange termijn. Er wordt hierbij geen rekening gehouden met de beschikbare liquide middelen en met de opgebouwde geldbeleggingen. Het is in wezen een louter indicatieve berekening.

Deze ratio berekend op de geconsolideerde jaarrekening 2005 resulteert in een waarde van 0,42. D.w.z. dat de globale hogeschoolsector met de geconsolideerde cashflow van het boekjaar 2005 (51.127.624 EUR) 42 % van de geconsolideerde langetermijnschulden kan terugbetalen. Of met andere woorden, indien de hogeschoolsector een constante jaarlijkse cashflow van het boekjaar zou realiseren dan heeft zij ongeveer 29 maanden nodig om alle schulden op lange termijn te kunnen aflossen. De aflossingscapaciteit van de hogescholen is bijgevolg zeer goed, vooral als rekening gehouden wordt met de doorgaans lange looptijd van investeringsleningen.

Beoordeling :	Dekking van het vreemd vermogen op lange termijn door de cashflow van het boekjaar					Omgekeerde dekkingsratio (VVL / CF)				
	Hoe hoger, hoe gunstiger					Hoe kleiner, hoe korter de gemiddelde aflossingsduur				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
Geconsolideerd	0,45	0,38	0,48	0,48	0,42	2,2 jaar	2,6 jaar	2,1 jaar	2,1 jaar	2,4 jaar
Rekenkundig gemiddelde (*)	1,03	0,94	1,53	1,77	1,37	1,0 jaar	1,1 jaar	0,7 jaar	0,6 jaar	0,7 jaar
Laagste waarde	0,07	0,07	0,08	0,05	0,09	2,7 mnd	2,8 mnd	1,6 mnd	1,3 mnd	2,1 mnd
Hoogste waarde	4,39	4,26	7,46	9,57	5,70	13,8 jaar	14,9 jaar	12,3 jaar	18,9 jaar	11,4 jaar

De dekkingsgraad van het vreemd vermogen op lange termijn (noemer) door de cashflow van het boekjaar (teller) kende in de periode 2001-2005 een vrij vlak verloop. D.w.z. dat de evolutie van teller en noemer ongeveer volgens hetzelfde patroon verliep. In 2002 viel de dekkingsgraad wat lager uit als gevolg van een combinatie van dalende cashflow en stijgende schuldenlast, een fenomeen dat zich in een afgezwakte vorm ook manifesteerde in 2005.

De dekkingsratio is voor het boekjaar 2005 in 7 hogescholen (8 in 2004) groter dan één. D.w.z. dat deze hogescholen met de cashflow van het boekjaar het vreemd vermogen op lange termijn kunnen terugbetalen op maximum 1 jaar, zonder hiervoor een beroep te moeten doen op de voorheen opgebouwde financiële reserves (geldbeleggingen en liquide middelen).

Tijdens het boekjaar 2005 nam de dekkingsgraad in 14 hogescholen af, wat op zich niet verwonderlijk en bovendien helemaal niet verontrustend is gezien het hoge niveau dat de dekkingsgraad bereikte.

De hogeschool met de beste dekkingsratio (KHBO) heeft amper 2 maanden nodig om met de lopende cashflow al haar vreemd vermogen op lange termijn af te lossen. Bij deze hogeschool is het vreemd vermogen op lange termijn uitsluitend samengesteld uit voorzieningen. Het verleden is in dit kader evenwel geen garantie voor de toekomst. Gelet op het omvangrijke bouwproject dat bij deze hogeschool op stapel staat kan dit beeld op korte termijn grondig wijzigen.

De hogeschool met de minst gunstige dekkingsratio heeft, door de hoge schuldenlast, ongeveer 11 jaar²⁰ nodig om de lange termijnschulden te kunnen aflossen. Daar deze hogeschool (Groep-T) geen 2000 financierbare studenten telde, kon zij geen beroep doen op DIGO-middelen en diende zij om haar investeringen te financieren in ruime mate investeringskredieten (vreemd vermogen op lange termijn) op te nemen. Haar solvabiliteitsindicatoren vallen nog steeds zwak uit, maar evolueerden in de beschouwde periode in de goede richting.

²⁰ Deze hogeschool kon met de cashflow van het boekjaar ongeveer 9% van het vreemd vermogen op lange termijn dekken. Zij heeft bij een gelijkblijvende cashflow 11 jaar nodig om de actuele lange termijnschuld af te lossen.

Solvabiliteit

	Graad van financiële onafhankelijkheid Eigen vermogen t.o.v. Totaal vermogen					Graad van financiële afhankelijkheid Vreemd vermogen t.o.v. Totaal vermogen					Algemene schuldgraad Vreemd vermogen t.o.v. Eigen vermogen					Dekkingsratio van het vreemd vermogen op lange termijn door de cashflow Cashflow van het boekjaar t.o.v. de Voorzieningen en Schulden op meer dan 1 jaar				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
HA	60,7 %	62,0 %	69,9 %	73,6 %	75,5 %	39,3 %	38,0 %	30,1 %	26,4 %	24,5 %	0,65	0,61	0,43	0,36	0,32	0,91	0,47	1,56	2,09	2,04
PLANTIJN	62,6 %	62,8 %	65,9 %	67,2 %	63,9 %	37,4 %	37,2 %	34,1 %	32,8 %	36,1 %	0,60	0,59	0,52	0,49	0,56	4,39	4,26	7,46	9,57	5,51
KdG	51,0 %	46,8 %	50,7 %	50,1 %	51,0 %	49,0 %	53,2 %	49,3 %	49,9 %	49,0 %	0,96	1,14	0,97	1,00	0,96	0,33	0,15	0,21	0,26	0,24
KHK	20,0 %	29,6 %	36,9 %	39,8 %	42,4 %	80,0 %	70,4 %	63,1 %	60,2 %	57,6 %	4,01	2,38	1,71	1,52	1,36	0,20	0,17	0,18	0,18	0,17
KHM	49,2 %	48,6 %	48,5 %	48,9 %	49,0 %	50,8 %	51,4 %	51,5 %	51,1 %	51,0 %	1,03	1,06	1,06	1,04	1,04	0,12	0,13	0,18	0,20	0,16
ERASMUS	59,9 %	66,5 %	73,0 %	74,8 %	66,6 %	40,1 %	33,5 %	27,0 %	25,2 %	33,4 %	0,67	0,50	0,37	0,34	0,50	0,31	0,14	0,76	0,56	0,42
LUK	77,5 %	81,9 %	82,2 %	82,8 %	84,0 %	22,5 %	18,1 %	17,8 %	17,2 %	16,0 %	0,29	0,22	0,22	0,21	0,19	2,09	2,10	2,65	3,65	3,83
W&K	58,7 %	61,6 %	64,4 %	66,8 %	68,5 %	41,3 %	38,4 %	35,6 %	33,2 %	31,5 %	0,70	0,62	0,55	0,50	0,46	0,50	0,36	0,74	0,54	0,68
KHB	36,8 %	41,5 %				63,2 %	58,5 %				1,71	1,41				0,34	0,38			
KHL	65,6 %	67,7 %	71,6 %	71,3 %	71,4 %	34,4 %	32,3 %	28,4 %	28,7 %	28,6 %	0,52	0,48	0,40	0,40	0,40	1,05	1,35	1,54	1,15	1,41
IRIS	8,9 %	10,1 %				91,1 %	89,9 %				10,21	8,85				0,20	0,19			
HG	71,8 %	75,5 %	78,7 %	79,8 %	80,4 %	28,2 %	24,5 %	21,3 %	20,2 %	19,6 %	0,39	0,32	0,27	0,25	0,24	1,99	2,21	3,18	2,92	2,44
KHSL	51,6 %	56,6 %	66,4 %	66,8 %	69,2 %	48,4 %	43,4 %	33,6 %	33,2 %	30,8 %	0,94	0,77	0,51	0,50	0,44	0,73	0,57	0,65	0,88	0,86
XIOS	67,6 %	70,4 %	71,2 %	75,2 %	76,1 %	32,4 %	29,6 %	28,8 %	24,8 %	23,9 %	0,48	0,42	0,40	0,33	0,31	0,33	0,39	0,42	0,47	0,47
KHLi	25,5 %	35,4 %	38,0 %	43,9 %	47,1 %	74,5 %	64,6 %	62,0 %	56,1 %	52,9 %	2,93	1,82	1,63	1,28	1,12	0,23	0,19	0,24	0,32	0,24
PHL	60,3 %	64,2 %	69,9 %	62,6 %	59,5 %	39,7 %	35,8 %	30,1 %	37,4 %	40,5 %	0,66	0,56	0,43	0,60	0,68	1,03	0,49	1,05	0,34	0,21
HWVL	79,7 %	81,0 %	82,3 %	82,6 %	82,8 %	20,3 %	19,0 %	17,7 %	17,4 %	17,2 %	0,25	0,24	0,22	0,21	0,21	2,32	2,04	2,40	5,21	2,45
KHBO	67,8 %	76,9 %	76,3 %	78,0 %	78,6 %	32,2 %	23,1 %	23,7 %	22,0 %	21,4 %	0,48	0,30	0,31	0,28	0,27	1,86	1,81	5,88	6,58	5,70
KATHO	72,1 %	76,1 %	66,4 %	60,7 %	60,8 %	27,9 %	23,9 %	33,6 %	39,3 %	39,2 %	0,39	0,31	0,51	0,65	0,64	1,06	2,20	0,60	0,27	0,14
EHSAL	52,2 %	52,7 %	48,2 %	50,3 %	51,7 %	47,8 %	47,3 %	51,8 %	49,7 %	48,3 %	0,92	0,90	1,08	0,99	0,93	0,33	0,27	0,33	0,31	0,33
GroepT	19,5 %	19,9 %	21,2 %	22,4 %	23,5 %	80,5 %	80,1 %	78,8 %	77,6 %	76,5 %	4,13	4,03	3,71	3,47	3,26	0,07	0,07	0,08	0,05	0,09
ARTEVELDE	62,6 %	66,7 %	65,9 %	69,2 %	71,4 %	37,4 %	33,3 %	34,1 %	30,8 %	28,6 %	0,60	0,50	0,52	0,45	0,40	3,08	1,29	1,45	1,26	0,81
LESSIUS	62,9 %	65,8 %	69,9 %	72,5 %	76,1 %	37,1 %	34,2 %	30,1 %	27,5 %	23,9 %	0,59	0,52	0,43	0,38	0,31	0,30	0,30	0,63	0,33	0,62
Geconsolideerd	55,8 %	59,3 %	62,6 %	64,1 %	65,1 %	44,2 %	40,7 %	37,4 %	35,9 %	34,9 %	0,79	0,69	0,60	0,56	0,54	0,45	0,38	0,48	0,48	0,42
Rekenkundig gemiddelde	54,1 %	57,4 %	62,7 %	63,8 %	64,3 %	45,9 %	42,6 %	37,3 %	36,2 %	35,7 %	1,48	1,24	0,77	0,73	0,70	1,03	0,94	1,53	1,77	1,37
Laagste waarde	8,9 %	10,1 %	21,2 %	22,4 %	23,5 %	20,3 %	18,1 %	17,7 %	17,2 %	16,0 %	0,25	0,22	0,22	0,21	0,19	0,07	0,07	0,08	0,05	0,09
Hoogste waarde	79,7 %	81,9 %	82,3 %	82,8 %	84,0 %	91,1 %	89,9 %	78,8 %	77,6 %	76,5 %	10,21	8,85	3,71	3,47	3,26	4,39	4,26	7,46	9,57	5,70

3.8.4 Rentabiliteit

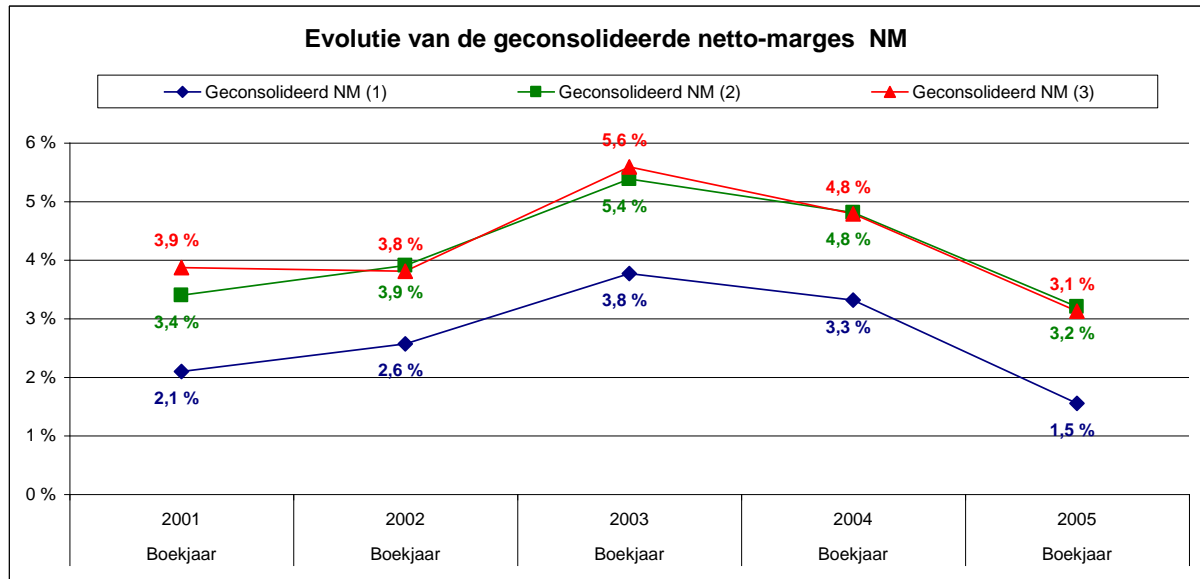
Bij de beoordeling van de rentabiliteitspositie van de hogeschoolsector wordt enerzijds nagegaan of de opbrengsten toereikend waren om alle kosten te dekken en wordt anderzijds het bekomen resultaat geplaatst t.o.v. de werkingsuitkeringen verstrekt door de overheid. Bij het uitvoeren van deze analyse wordt gebruik gemaakt van een zestal ratio's. In de eerste 3 ratio's, de zogenaamde "netto"-marges, worden de diverse "overschotten" geplaatst t.o.v. de totale werkingsopbrengsten. In de volgende 3 ratio's worden het werkingsoverschot, de cashflow van het boekjaar en de "eigen werkingsopbrengsten" geplaatst t.o.v. de werkingsuitkeringen.

◆ Netto-marges

In de netto-marges wordt het "Werkingsoverschot/tekort", het "Overschot/tekort uit de gewone activiteiten" en het "Overschot/tekort van het boekjaar" gerelateerd aan de totale werkingsopbrengsten.

Globaal bekeken ligt het rentabiliteitsniveau in 2005 duidelijk lager dan in de overige jaren van de beschouwde periode. De geconsolideerde netto-marges geven voor de 5 beschouwde boekjaren een duidelijk positief beeld. De basis voor dit positieve resultaat wordt gevormd door het werkingsoverschot (netto-marge 1). Ook de financiële verrichtingen leveren een positieve bijdrage. Het overschot uit de gewone activiteiten vertaalt zich in een netto-marge 2 die duidelijk boven het niveau van netto-marge 1 uitstijgt. De invloed van de uitzonderlijke verrichtingen is, conform met het uitzonderlijk karakter ervan, eerder wisselvallig en in 2005 negatief. Dit nadelig effect is echter zo beperkt dat het in de rentabiliteitsberekening voor 2005 nauwelijks merkbaar is (netto-marge 3).

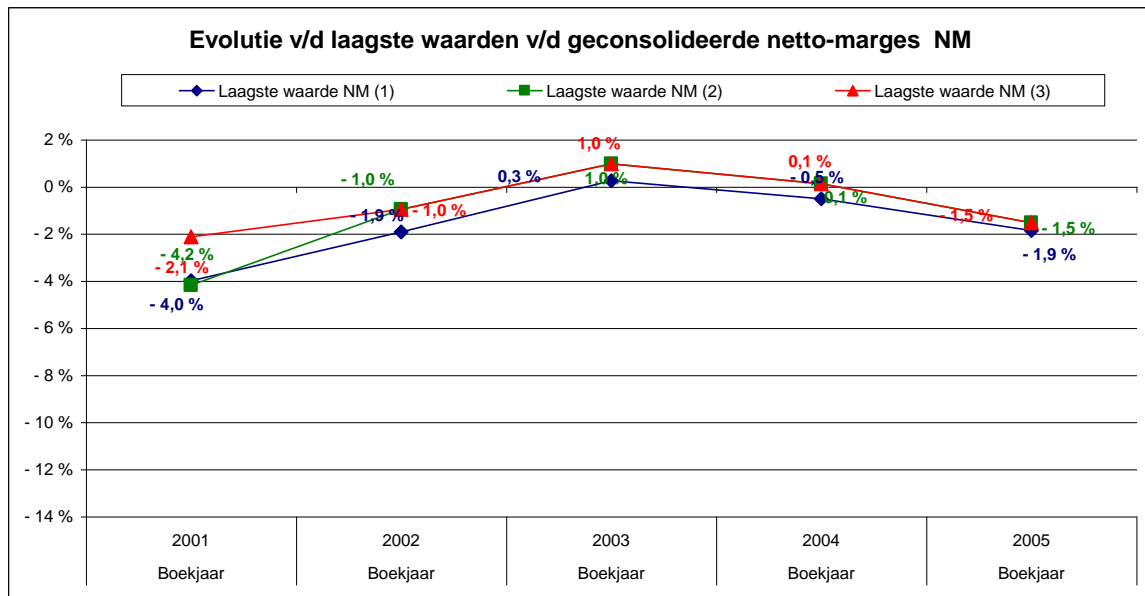
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2001	2002	2003	2004	2005
Beoordeling :	Hoe hoger de ratiowaarde, hoe gunstiger de rentabiliteitspositie.				
	Netto-marge (1) Werkingsoverschot/tekort (RR [70/64]) t.o.v. Werkingsopbrengsten (RR [70/74])				
Geconsolideerd	2,1 %	2,6 %	3,8 %	3,3 %	1,5 %
Rekenkundig gemiddelde	2,5 %	2,7 %	3,8 %	3,6 %	1,8 %
Laagste waarde	- 4,0 %	- 1,9 %	0,3 %	- 0,5 %	- 1,9 %
Hoogste waarde	13,0 %	10,3 %	9,2 %	7,8 %	7,9 %
	Netto-marge (2) Overschot/tekort uit gewone activiteiten (RR [70/65]) t.o.v. Werkingsopbrengsten (RR [70/74])				
Geconsolideerd	3,4 %	3,9 %	5,4 %	4,8 %	3,2 %
Rekenkundig gemiddelde	3,7 %	3,7 %	5,4 %	4,9 %	3,3 %
Laagste waarde	- 4,2 %	- 1,0 %	1,0 %	0,1 %	- 1,5 %
Hoogste waarde	14,7 %	12,7 %	18,2 %	8,7 %	11,9 %
	Netto-marge (3) Overschot/tekort v/h boekjaar (RR [70/66]) t.o.v. Werkingsopbrengsten (RR [70/74])				
Geconsolideerd	3,9 %	3,8 %	5,6 %	4,8 %	3,1 %
Rekenkundig gemiddelde	4,3 %	3,7 %	5,6 %	4,9 %	3,1 %
Laagste waarde	- 2,1 %	- 1,0 %	1,0 %	0,1 %	- 1,5 %
Hoogste waarde	14,7 %	9,4 %	18,2 %	9,1 %	11,9 %

De rentabiliteitspositie voor het boekjaar 2005 van de individuele hogescholen is gunstig, maar valt toch heel wat zwakker uit dan in 2004. Dit blijkt uit de richting waarin de onderscheiden marges zich in de individuele hogescholen ontwikkelden:

- netto-marge 1:
 - verbetering in 5 en achteruitgang in 16 van de 21 hogescholen, zes hogescholen worden geconfronteerd met een werkingstekort;
- netto-marge 2:
 - verbetering in 4 en achteruitgang in 16 van de 21 hogescholen, status quo in 1 hogeschool
 - één enkele hogeschool heeft een negatief resultaat;
- netto-marge 3:
 - ongunstige evolutie in 16 hogescholen,
 - één enkele hogeschool heeft een negatief resultaat.

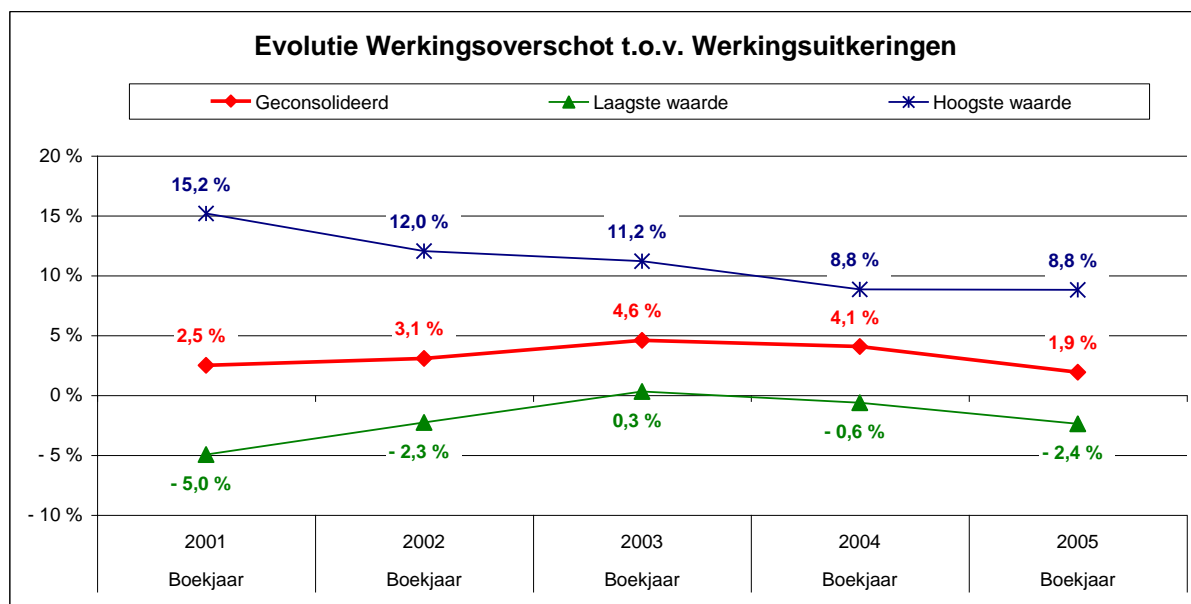
Indien men focust op de evolutie van de laagste waarden van de geconsolideerde netto-marges dan kan hetzelfde patroon afgeleid worden. Deze minimumwaarden zijn in 2005 weliswaar negatief, maar blijven binnen redelijke grenzen.

♦ Werkingsoverschot/werkingstekort t.o.v. werkingsuitkeringen

Deze ratio drukt uit hoeveel EUR werkingsoverschot de hogescholen realiseren ten opzichte van elke 100 EUR werkingsuitkering die ze van de overheid ontvangen. Tijdens het boekjaar 2005 realiseerden de 21 hogescholen een geconsolideerd werkingsoverschot van 10.387.546 EUR (21.788.249 in 2004), de geconsolideerde werkingsuitkeringen bedroegen 543.118.954 EUR (535.470.764 EUR in 2004). Dit resulteerde in een werkingsoverschot van ongeveer 1,9 EUR (4,1 EUR in 2004) per 100 EUR werkingsuitkering die ze van de overheid ontvingen. Het werkingsoverschot daalde in 2005 terwijl de werkingsuitkeringen verder stegen. Verhoudingsgewijze leidde dit tot een daling van het werkingsoverschot met 2,16 EUR per 100 EUR werkingsuitkering. In 16 van de 21 hogescholen evolueerde deze ratio in ongunstige zin. Zes hogescholen noteerden zelfs een negatief resultaat. Hogeschool Sint-Lukas Brussel registreerde de hoogste marge. Per 100 EUR werkingsuitkering realiseerde deze hogeschool net als in 2004 een werkingsoverschot van 8,8 EUR. Wellicht moet ook hier een verband gelegd worden met de investeringsplannen die deze hogeschool in haar begrotingsdossier voorzien heeft. Het gegeven dat deze hogeschool tot 2006 geen toegang had tot de DIGO-middelen kan een aansporing betekend hebben om de besteding van de beschikbare werkingsmiddelen te beperken teneinde een ruimere financiering van de geplande investeringen met eigen middelen mogelijk te maken.

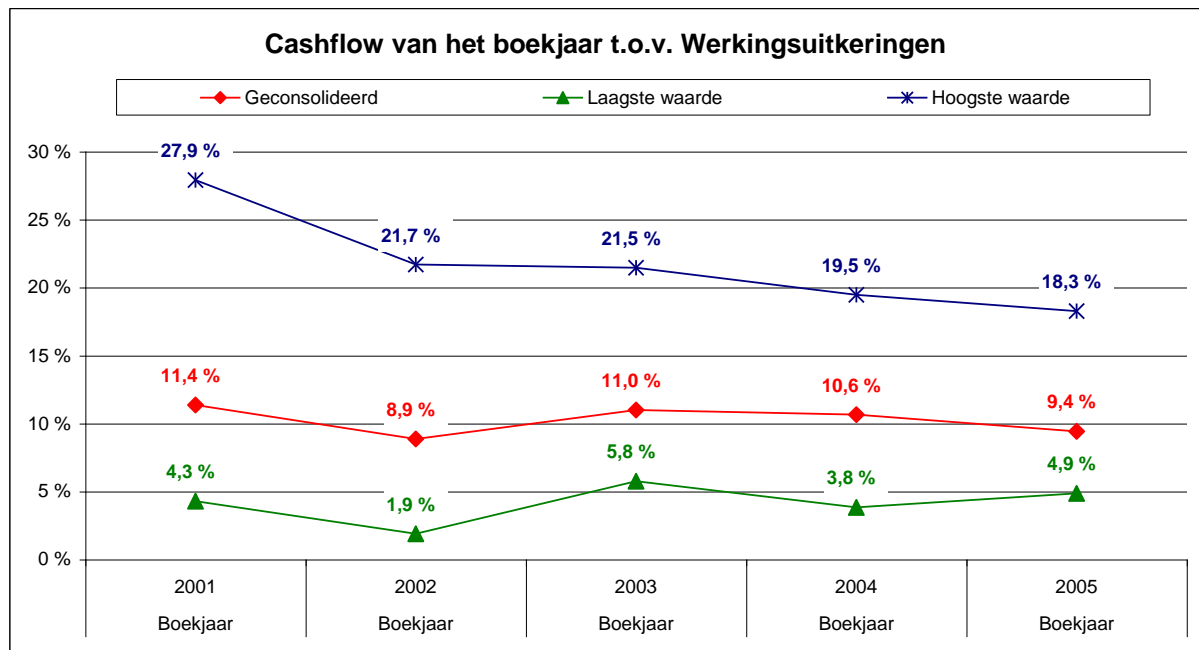
	Werkingsoverschot RR 70/64 t.o.v. Werkingsuitkeringen RR 700 				
Beoordeling :	Hoe hoger de ratiowaarde, hoe gunstiger de rentabiliteitspositie.				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2001	2002	2003	2004	2005
Geconsolideerd	2,5 %	3,1 %	4,6 %	4,1 %	1,9 %
Rekenkundig gemiddelde	3,1 %	3,2 %	4,6 %	4,3 %	2,1 %
Laagste waarde	- 5,0 %	- 2,3 %	0,3 %	- 0,6 %	- 2,4 %
Hoogste waarde	15,2 %	12,0 %	11,2 %	8,8 %	8,8 %

◆ Cashflow van het boekjaar t.o.v. werkingsuitkeringen

Een rentabiliteitsmeting op basis van de cashflow van het boekjaar heeft tot doel na te gaan in welke mate de hogescholen in staat zijn uit de operationele activiteiten een positieve geldstroom te genereren.

Cashflow van het boekjaar t.o.v. Werkingsuitkeringen [RR 700]					
Beoordeling :	Hoe hoger de ratiowaarde, hoe groter de positieve geldstroom die de hogeschool genereert uit de operationele activiteiten				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2001	2002	2003	2004	2005
Geconsolideerd	11,4 %	8,9 %	11,0 %	10,6 %	9,4 %
Rekenkundig gemiddelde	12,1 %	9,4 %	11,5 %	10,9 %	9,8 %
Laagste waarde	4,3 %	1,9 %	5,8 %	3,8 %	4,9 %
Hoogste waarde	27,9 %	21,7 %	21,5 %	19,5 %	18,3 %
Cashflow van het boekjaar t.o.v. Werkingsopbrengsten					
Geconsolideerd	9,5 %	7,4 %	9,1 %	8,7 %	7,6 %

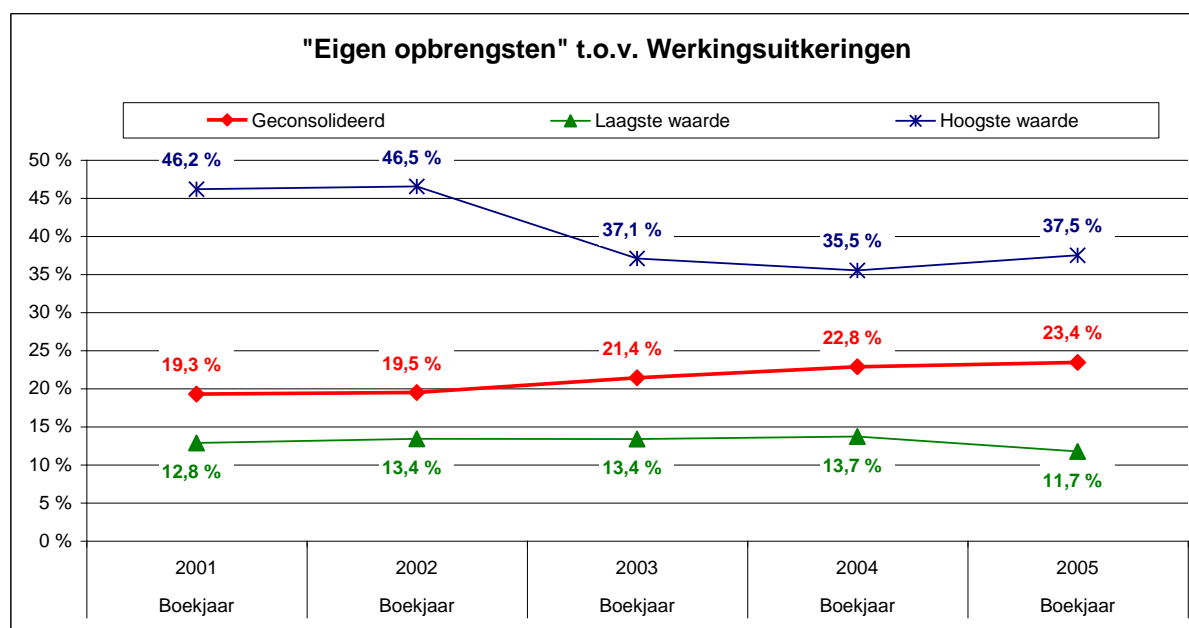
De door de hogescholensector gerealiseerde cashflow van het boekjaar 2005 bedroeg 51.127.624 EUR (57.003.586 EUR in 2004). Ondanks de terugval t.o.v. vorig boekjaar blijft de cashflow en bijgevolg het zelffinancieringsvermogen van de hogescholen op een bijzonder hoog niveau.

Ook hier is de achteruitgang vrij algemeen : zestien hogescholen scoren minder goed dan in 2004. Hogeschool Sint-Lukas Brussel scoort net als vorig jaar het hoogst (18,3 %). De Plantijn Hogeschool is in 2005 met een ratio van 4,9 % de zwakst presterende hogeschool en genereert bijgevolg verhoudingsgewijze de kleinste (positieve) geldstroom .

♦ Verhouding “eigen werkingsopbrengsten” t.o.v. werkingsuitkeringen

In deze ratio worden de opbrengsten die de hogescholen zelf realiseren door het vervullen van hun hogeschoolopdracht (opbrengsten uit studiegelden, omzet boeken en cursussen en andere werkingsopbrengsten) geplaatst tegenover de werkingsuitkeringen die ze van de overheid ontvangen. Bij de interpretatie van deze gegevens dient men zich rekenschap te geven van het feit dat de hogescholen onder de “andere werkingsopbrengsten” o.m. de PWO-middelen, de gerecupereerde bedrijfsvoorheffing voor onderzoeksassistenten en de doorgerekende kosten boeken, zodat het begrip “eigen” werkingsopbrengsten geen betrouwbare maatstaf is voor het evalueren van de specifieke inspanningen die de hogescholen leveren om zelf bijkomende werkmiddelen te genereren.

	"Eigen opbrengsten" t.o.v. Werkingsuitkeringen				
Beoordeling :	Hoe hoger de ratiowaarde, hoe meer eigen opbrengsten de hogescholen genereren t.o.v. de werkingsuitkeringen				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2001	2002	2003	2004	2005
Geconsolideerd	19,3 %	19,5 %	21,4 %	22,8 %	23,4 %
Rekenkundig gemiddelde	20,6 %	21,2 %	21,9 %	22,9 %	23,5 %
Laagste waarde	12,8 %	13,4 %	13,4 %	13,7 %	11,7 %
Hoogste waarde	46,2 %	46,5 %	37,1 %	35,5 %	37,5 %

Niettegenstaande de jaarlijkse aangroei van de werkingsuitkeringen slaagt de hogeschoolsector er jaar na jaar in om de "eigen" opbrengsten sneller te laten groeien dan de werkingsuitkeringen. Vergeleken met vorig boekjaar hebben 16 van de 21 hogescholen hun resultaat verbeterd. Net als vorig boekjaar is de Europese Hogeschool Brussel de best scorende hogeschool. Het bedrag van de zelf gegenereerde opbrengsten belooft er 37,5 % van de werkingsuitkeringen.

Resultatenratio's

	Netto-marge (1) Werkingsoverschot/tekort (RR [70/64]) t.o.v. Werkingsopbrengsten (RR [70/74])					Netto-marge (2) Overschot/tekort uit gewone activiteiten (RR [70/65]) t.o.v. Werkingsopbrengsten (RR [70/74])					Netto-marge (3) Overschot/tekort v/h boekjaar (RR [70/66]) t.o.v. Werkingsopbrengsten (RR [70/74])				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
HA	1,1 %	- 1,9 %	6,2 %	5,6 %	5,4 %	3,0 %	- 0,0 %	7,8 %	7,6 %	7,6 %	3,0 %	0,3 %	8,2 %	7,6 %	7,5 %
PLANTIJN	11,6 %	7,4 %	9,2 %	6,6 %	- 0,6 %	12,4 %	8,2 %	9,9 %	7,4 %	0,2 %	12,5 %	8,2 %	9,0 %	7,9 %	0,3 %
KdG	- 0,8 %	- 1,9 %	0,3 %	1,3 %	0,4 %	- 0,3 %	- 1,0 %	1,6 %	2,4 %	1,3 %	- 0,2 %	- 1,0 %	1,6 %	2,5 %	1,3 %
KHK	2,5 %	5,2 %	4,9 %	3,5 %	3,0 %	3,0 %	6,2 %	6,2 %	5,5 %	5,0 %	6,0 %	6,5 %	6,6 %	5,8 %	2,4 %
KHM	- 3,3 %	0,8 %	2,8 %	2,2 %	- 0,2 %	- 2,8 %	0,4 %	2,8 %	2,3 %	0,0 %	- 2,1 %	0,3 %	2,5 %	2,3 %	0,0 %
ERASMUS	- 0,8 %	10,3 %	4,2 %	7,1 %	4,1 %	2,2 %	12,7 %	6,0 %	8,7 %	5,5 %	2,2 %	7,1 %	5,9 %	4,4 %	5,4 %
LUK	13,0 %	5,8 %	3,6 %	7,8 %	7,9 %	14,7 %	7,3 %	4,7 %	8,6 %	8,5 %	14,7 %	8,4 %	6,0 %	9,1 %	3,0 %
W&K	0,0 %	0,3 %	2,2 %	- 0,5 %	- 0,1 %	0,6 %	1,9 %	3,5 %	1,0 %	1,6 %	1,6 %	1,6 %	4,5 %	1,1 %	2,3 %
KHB	0,7 %	1,2 %				0,9 %	0,9 %				1,0 %	0,9 %			
KHL	2,6 %	3,5 %	4,6 %	5,4 %	5,6 %	3,3 %	4,5 %	5,7 %	6,9 %	7,3 %	3,3 %	4,8 %	5,9 %	7,2 %	7,6 %
IRIS	- 4,0 %	0,4 %				- 4,2 %	0,1 %				1,5 %	0,1 %			
HG	2,9 %	4,9 %	5,8 %	2,9 %	0,5 %	5,2 %	7,5 %	8,2 %	5,6 %	3,6 %	5,7 %	7,4 %	8,2 %	5,7 %	3,6 %
KHSL	3,9 %	3,7 %	2,7 %	3,8 %	1,9 %	4,1 %	3,9 %	3,4 %	4,6 %	3,1 %	6,1 %	3,9 %	3,4 %	4,6 %	3,2 %
XIOS	1,6 %	3,4 %	4,0 %	4,2 %	1,4 %	2,0 %	4,2 %	4,6 %	5,3 %	2,6 %	1,9 %	4,2 %	4,6 %	5,4 %	2,6 %
KHLi	- 1,0 %	0,3 %	2,8 %	5,2 %	1,6 %	- 0,6 %	1,1 %	4,1 %	6,6 %	3,2 %	3,6 %	3,1 %	5,8 %	8,2 %	4,8 %
PHL	2,8 %	- 1,0 %	1,1 %	2,3 %	- 0,4 %	6,1 %	2,4 %	4,8 %	4,2 %	0,7 %	6,1 %	2,2 %	5,0 %	3,6 %	0,5 %
HWVL	2,0 %	1,1 %	1,2 %	4,2 %	- 0,9 %	4,9 %	3,5 %	3,2 %	5,6 %	0,6 %	4,4 %	3,6 %	3,4 %	5,7 %	0,6 %
KHBO	1,4 %	1,3 %	3,9 %	4,9 %	4,0 %	2,2 %	1,9 %	4,4 %	5,4 %	4,7 %	2,7 %	1,4 %	4,4 %	5,4 %	4,7 %
KATHO	4,2 %	5,3 %	4,7 %	1,6 %	- 1,9 %	5,4 %	7,1 %	5,9 %	2,2 %	- 1,5 %	2,2 %	7,5 %	5,8 %	1,9 %	- 1,5 %
EHSAL	10,2 %	5,3 %	5,9 %	2,1 %	1,4 %	12,6 %	7,3 %	6,3 %	2,4 %	1,9 %	13,5 %	9,4 %	6,4 %	3,9 %	2,5 %
GroepT	0,0 %	1,4 %	1,8 %	1,0 %	2,3 %	- 0,5 %	0,8 %	1,0 %	0,1 %	1,5 %	- 0,4 %	0,8 %	1,0 %	0,1 %	1,5 %
ARTEVELDE	3,5 %	1,8 %	1,5 %	3,0 %	0,1 %	4,5 %	2,7 %	2,2 %	3,7 %	0,7 %	3,3 %	2,6 %	2,2 %	3,7 %	0,7 %
LESSIUS	3,8 %	3,0 %	5,6 %	0,5 %	1,8 %	5,6 %	1,0 %	18,2 %	7,5 %	11,9 %	5,1 %	1,1 %	18,2 %	7,5 %	11,9 %
Geconsolideerd	2,1 %	2,6 %	3,8 %	3,3 %	1,5 %	3,4 %	3,9 %	5,4 %	4,8 %	3,2 %	3,9 %	3,8 %	5,6 %	4,8 %	3,1 %
Rekenkundig gemiddelde	2,5 %	2,7 %	3,8 %	3,6 %	1,8 %	3,7 %	3,7 %	5,4 %	4,9 %	3,3 %	4,3 %	3,7 %	5,6 %	4,9 %	3,1 %
Laagste waarde	- 4,0 %	- 1,9 %	0,3 %	- 0,5 %	- 1,9 %	- 4,2 %	- 1,0 %	1,0 %	0,1 %	- 1,5 %	- 2,1 %	- 1,0 %	1,0 %	0,1 %	- 1,5 %
Hoogste waarde	13,0 %	10,3 %	9,2 %	7,8 %	7,9 %	14,7 %	12,7 %	18,2 %	8,7 %	11,9 %	14,7 %	9,4 %	18,2 %	9,1 %	11,9 %

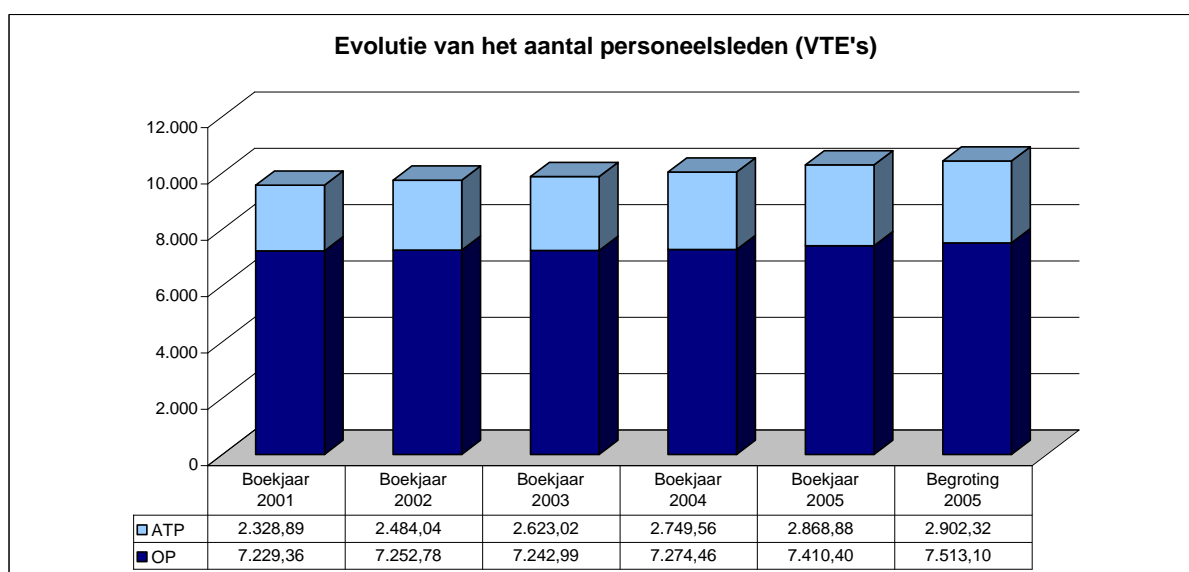
Resultatenratio's (vervolg)

	Werkingsoverschot/tekort (RR 70/64) t.o.v. Werkingsuitkeringen (RR 700)					Cashflow van het boekjaar t.o.v. Werkingsuitkeringen					Verhouding "eigen opbrengsten" t.o.v. Werkingsuitkeringen (RR 70/74 - RR 700) / RR 700				
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005	2001	2002	2003	2004	2005
HA	1,2 %	- 2,1 %	7,1 %	6,5 %	6,4 %	9,6 %	4,9 %	9,7 %	12,8 %	12,0 %	15,3 %	13,4 %	15,4 %	17,1 %	17,4 %
PLANTIJN	13,7 %	8,7 %	11,2 %	8,1 %	- 0,7 %	18,3 %	12,7 %	14,6 %	13,8 %	4,9 %	17,9 %	17,7 %	22,3 %	22,1 %	23,2 %
KdG	- 0,9 %	- 2,3 %	0,3 %	1,5 %	0,5 %	8,0 %	3,8 %	5,8 %	6,4 %	5,5 %	19,4 %	18,7 %	20,1 %	21,7 %	22,2 %
KHK	3,1 %	6,4 %	6,3 %	4,5 %	4,0 %	19,2 %	15,1 %	15,3 %	15,0 %	13,4 %	23,0 %	24,2 %	29,2 %	31,1 %	31,5 %
KHM	- 4,1 %	1,0 %	3,6 %	2,8 %	- 0,2 %	6,9 %	7,9 %	10,3 %	10,6 %	8,0 %	23,5 %	23,3 %	26,5 %	27,1 %	28,7 %
ERASMUS	- 0,9 %	12,0 %	5,0 %	8,5 %	5,0 %	7,5 %	1,9 %	9,7 %	3,8 %	10,4 %	14,8 %	17,2 %	19,4 %	19,7 %	22,0 %
LUK	15,2 %	6,7 %	4,1 %	8,8 %	8,8 %	24,6 %	15,4 %	16,4 %	19,5 %	18,3 %	16,7 %	14,5 %	13,4 %	13,7 %	11,7 %
W&K	0,0 %	0,4 %	2,6 %	- 0,6 %	- 0,2 %	6,9 %	4,6 %	7,9 %	5,6 %	6,3 %	19,0 %	19,3 %	21,4 %	21,8 %	23,1 %
KHB	0,8 %	1,5 %				4,3 %	4,4 %				18,9 %	23,0 %			
KHL	2,9 %	4,0 %	5,5 %	6,5 %	6,8 %	8,3 %	8,6 %	9,3 %	11,2 %	11,6 %	12,8 %	15,7 %	19,4 %	20,5 %	21,5 %
IRIS	- 5,0 %	0,5 %				9,3 %	7,9 %				24,3 %	31,7 %			
HG	3,3 %	5,6 %	6,8 %	3,4 %	0,6 %	13,2 %	12,4 %	13,8 %	12,7 %	10,4 %	15,3 %	15,5 %	17,1 %	19,5 %	20,3 %
KHSL	4,7 %	4,5 %	3,4 %	4,8 %	2,3 %	13,0 %	8,8 %	8,8 %	10,4 %	8,9 %	20,5 %	21,1 %	23,7 %	25,8 %	26,3 %
XIOS	1,9 %	4,0 %	4,7 %	5,0 %	1,7 %	11,3 %	12,2 %	11,3 %	10,6 %	9,6 %	17,0 %	17,9 %	17,8 %	17,7 %	19,1 %
KHLi	- 1,2 %	0,4 %	3,3 %	6,1 %	1,9 %	12,5 %	9,2 %	13,1 %	15,9 %	10,8 %	15,9 %	15,8 %	16,7 %	18,6 %	17,3 %
PHL	3,7 %	- 1,3 %	1,4 %	2,9 %	- 0,6 %	11,7 %	4,4 %	8,1 %	7,1 %	5,1 %	30,4 %	25,4 %	26,9 %	28,6 %	30,1 %
HWVL	2,6 %	1,4 %	1,6 %	5,6 %	- 1,2 %	17,5 %	14,6 %	12,3 %	14,6 %	10,9 %	29,1 %	29,1 %	30,3 %	31,6 %	32,2 %
KHBO	1,7 %	1,6 %	4,6 %	6,0 %	4,9 %	8,4 %	4,9 %	9,2 %	11,2 %	10,7 %	19,6 %	19,1 %	18,8 %	22,8 %	21,9 %
KATHO	5,1 %	6,4 %	5,8 %	2,0 %	- 2,4 %	7,5 %	11,7 %	11,1 %	8,6 %	5,0 %	21,1 %	21,3 %	24,5 %	27,3 %	28,5 %
EHSAL	14,9 %	7,8 %	8,1 %	2,9 %	2,0 %	27,9 %	21,7 %	15,6 %	12,4 %	11,7 %	46,2 %	46,5 %	37,1 %	35,5 %	37,5 %
GroepT	0,0 %	1,75 %	2,16 %	1,15 %	2,67 %	11,2 %	9,4 %	10,6 %	6,4 %	10,0 %	21,8 %	22,0 %	21,4 %	18,7 %	17,5 %
ARTEVELDE	4,2 %	2,1 %	1,8 %	3,6 %	0,1 %	9,2 %	8,3 %	7,6 %	9,6 %	5,5 %	17,7 %	18,6 %	20,5 %	23,4 %	21,5 %
LESSIUS	4,3 %	3,5 %	6,5 %	0,6 %	2,1 %	12,2 %	11,4 %	21,5 %	10,4 %	17,3 %	13,5 %	15,7 %	17,2 %	17,0 %	19,1 %
Geconsolideerd	2,5 %	3,1 %	4,6 %	4,1 %	1,9 %	11,4 %	8,9 %	11,0 %	10,6 %	9,4 %	19,3 %	19,5 %	21,4 %	22,8 %	23,4 %
Rekenkundig gemiddelde	3,1 %	3,2 %	4,6 %	4,3 %	2,1 %	12,1 %	9,4 %	11,5 %	10,9 %	9,8 %	20,6 %	21,2 %	21,9 %	22,9 %	23,5 %
Laagste waarde	- 5,0 %	- 2,3 %	0,3 %	- 0,6 %	- 2,4 %	4,3 %	1,9 %	5,8 %	3,8 %	4,9 %	12,8 %	13,4 %	13,4 %	13,7 %	11,7 %
Hoogste waarde	15,2 %	12,0 %	11,2 %	8,8 %	8,8 %	27,9 %	21,7 %	21,5 %	19,5 %	18,3 %	46,2 %	46,5 %	37,1 %	35,5 %	37,5 %

3.9 Analyse i.v.m. de personeelsformatie en de personeelskosten

3.9.1 Geconsolideerde personeelsformatie²¹

De totale personeelsformatie voor het boekjaar 2005 telt voor het geheel van de Vlaamse hogescholen 10.279,28 voltijdse eenheden (VTE's). Sinds het boekjaar 2001 is er een beperkte, maar jaarlijkse aangroei van de totale tewerkstelling in de hogescholen (toename t.o.v. 2001 = 7,5 %).

Het totale personeelsbestand kan worden opgedeeld in twee groepen van personeelsleden. De grootste groep wordt gevormd door het onderwijzend personeel (OP), de tweede groep door het administratief en technisch personeel (ATP)²². De evolutie van het aantal personeelsleden van de beide groepen verloopt in dezelfde richting maar volgens een uiteenlopend ritme:

- Het aantal OP-leden was in 2005 135,94 VTE (+ 1,9 %) hoger dan in 2004. In vergelijking met het boekjaar 2001 is hun aantal gegroeid met 181,04 VTE (+ 2,5 %).
- Ook het aantal ATP-leden steeg in de voorbij boekjaren. Dit was in 2005 niet anders. T.o.v. het vorige boekjaar steeg hun aantal met 119,32 VTE (+ 4,3 %); t.o.v. 2001 met 539,99 VTE (+ 23,2 %).

De groei van het aantal personeelsleden is dus duidelijk het sterkst in het segment van het ATP-personeel.

²¹ In het jaarverslag van AHOWO wordt de evolutie van het aantal personeelsleden uitvoerig besproken.

²² Het aantal VTE's onderwijzend personeel (= OP) werd berekend inclusief de centraal betaalde OP'ers en inclusief het aantal gastprofessoren. Voor het administratief en technisch personeel (= ATP) werden de centraal betaalde AP-OPH-MVDP'ers en het OHP en meegerekend.

OHP: opvoedend hulp personeel, MVDP: meester-, vak- en dienstpersoneel

Evolutie van het aantal personeelsleden	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
<i>VTE's (voltijdse eenheden)</i>	2001	2002	2003	2004	2005
Aantal onderwijzend personeel (incl. centraal betaalde OP'ers en incl. gastprof.)	7.229,36	7.252,78	7.242,99	7.274,46	7.410,40
Jaarlijkse absolute mutatie		+ 23,42	- 9,79	+ 31,47	+ 135,94
Jaarlijks groeipercentage		+ 0,3 %	- 0,1 %	+ 0,4 %	+ 1,9 %
Index: 2001 = 100		100,3	100,2	100,6	102,5
Aantal administratief en technisch personeel (incl. centraal betaalde AP-OHP-MVDP'ers, incl. contractuelen)	2.328,89	2.484,04	2.623,02	2.749,56	2.868,88
Jaarlijkse absolute mutatie		+ 155,16	+ 138,98	+ 126,54	+ 119,32
Jaarlijks groeipercentage		+ 6,7 %	+ 5,6 %	+ 4,8 %	+ 4,3 %
Index: 2001 = 100		106,7	112,6	118,1	123,2
Totaal aantal VTE's	9.558,24	9.736,82	9.866,01	10.024,02	10.279,28
Jaarlijkse absolute mutatie		+ 178,58	+ 129,19	+ 158,01	+ 255,26
Jaarlijks groeipercentage		+ 1,9 %	+ 1,3 %	+ 1,6 %	+ 2,5 %
Index: 2001 = 100		101,9	103,2	104,9	107,5

De totale effectieve bezetting ligt traditioneel onder het begrote niveau. In 2005 werden er 136,14 VTE (- 1,3 %) minder tewerkgesteld dan bij de begrotingsopmaak voorzien. De afwijking is het sterkst in de categorie van de OP-leden. De tewerkstelling lag er 102,70 VTE (- 1,4 %) onder het begrote niveau. Bij het ATP-personeel is de afwijking iets kleiner (- 1,2 %).

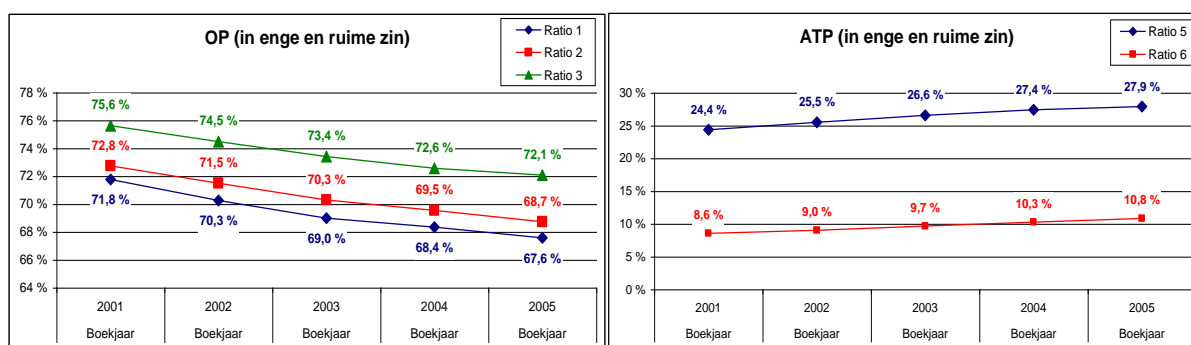
Evolutie van het aantal personeelsleden	Boekjaar	Boekjaar	JR05-JR04	JR05-JR04	Begroting	JR05-BG05	JR05-BG05
	2004	2005	Absoluut verschil	Relatief verschil	2005	Absoluut verschil	Relatief verschil
<i>VTE's (voltijdse eenheden)</i>							
Aantal onderwijzend personeel (incl. centraal betaalde OP'ers en incl. gastprof.)	7.274,46	7.410,40	+ 135,94	+ 1,9 %	7.513,10	- 102,70	- 1,4 %
Aantal administratief en technisch personeel (incl. centraal betaalde AP-OHP-MVDP'ers, incl. contractuelen)	2.749,56	2.868,88	+ 119,32	+ 4,3 %	2.902,32	- 33,44	- 1,2 %
Totaal aantal VTE's	10.024,02	10.279,28	+ 255,26	+ 2,5 %	10.415,42	- 136,14	- 1,3 %

3.9.2 Ratio's i.v.m. de samenstelling van de geconsolideerde personeelsformatie

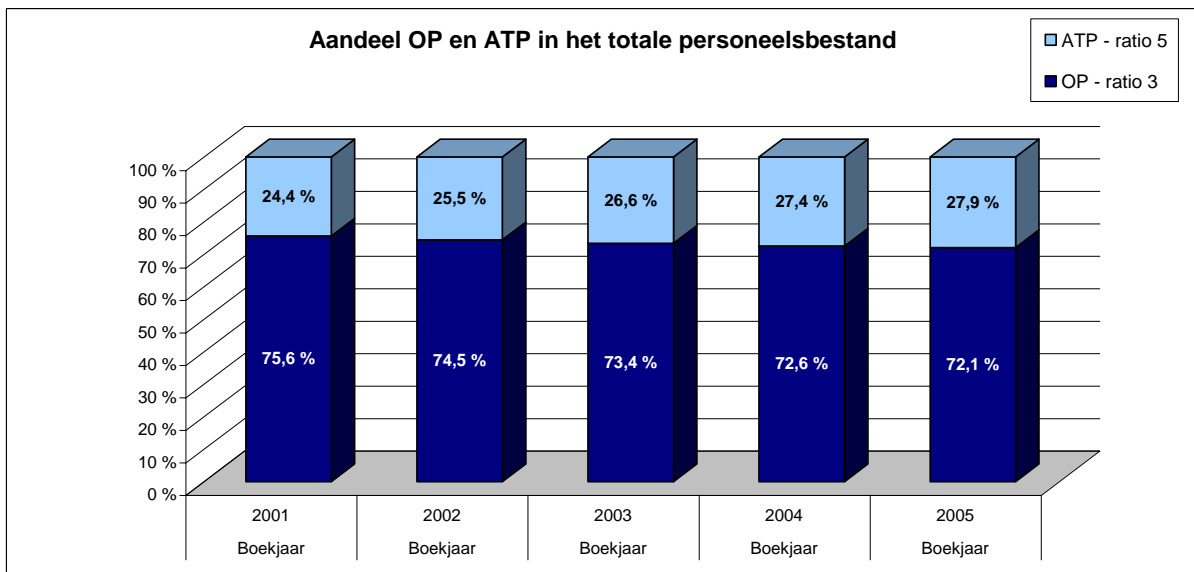
De volgende tabel bevat de berekening van een aantal ratio's i.v.m. de samenstelling van de geconsolideerde personeelsformatie.

Geconsolideerde ratio's i.v.m. de personeelsformatie	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Individuele hogescholen 2005		
	2001	2002	2003	2004	2005	Rek. gemidd.	Hoogste %	Laagste %
Ratio 1								
Totaal OP-bestand (excl. centraal betaalde OP'ers en excl. gastprofs) Totaal personeelsbestand	71,8 %	70,3 %	69,0 %	68,4 %	67,6 %	67,7 %	79,2 %	52,1 %
Ratio 2								
Totaal OP-bestand (incl. centraal betaalde OP'ers en excl. gastprofs) Totaal personeelsbestand	72,8 %	71,5 %	70,3 %	69,5 %	68,7 %	68,8 %	79,5 %	52,1 %
Ratio 3								
Totaal OP-bestand (incl. centraal betaalde OP'ers en incl. gastprofs) Totaal personeelsbestand	75,6 %	74,5 %	73,4 %	72,6 %	72,1 %	72,2 %	80,6 %	61,1 %
Ratio 3 min Ratio 2								
Totaal gastprofessoren Totaal personeelsbestand	2,9 %	3,0 %	3,1 %	3,0 %	3,4 %	3,4 %	13,6 %	0,5 %
Ratio 4								
Totaal ATP-bestand (excl. centraal betaalde AP-OHP-MVDP'ers, excl. contract.) Totaal personeelsbestand	12,1 %	13,2 %	13,8 %	14,2 %	14,3 %	15,2 %	29,9 %	9,3 %
Ratio 5								
Totaal ATP-bestand (incl. centraal betaalde AP-OHP-MVDP'ers, pers. tpt. contract.) Totaal personeelsbestand	24,4 %	25,5 %	26,6 %	27,4 %	27,9 %	27,8 %	38,9 %	19,4 %
Ratio 6								
Aantal contractuele personeelsleden (excl. gastprofs) Totaal personeelsbestand	8,6 %	9,0 %	9,7 %	10,3 %	10,8 %	9,8 %	17,3 %	0,9 %
Ratio 5 min Ratio 6								
Totaal ATP-bestand (incl. centraal betaalde AP-OHP-MVDP'ers, pers. tpt. excl. contract.) Totaal personeelsbestand	15,8 %	16,5 %	16,9 %	17,2 %	17,1 %	17,9 %	33,4 %	11,7 %

Voor het onderwijzend personeel brengen de geconsolideerde ratio's in de periode 2001-2005 duidelijk een dalend aandeel in het totale personeelsbestand (ratio 1, 2 en 3) tegenover een groeiend aandeel voor het administratief en technisch personeel (ratio 5 en 6) tot uiting.

Onderstaande grafiek illustreert duidelijk de gewijzigde personeelssamenstelling:

In de periode 2001 – 2005 vertoont het aandeel van de gastprofessoren (ratio 3 min ratio 2) een licht stijgende tendens. Dit aandeel groeit van 2,9 % (2001) naar 3,4 % (2005) van de geconsolideerde personeelsformatie. Het aandeel van de andere contractuele personeelsleden in de geconsolideerde personeelsformatie kende een significante groei van 8,6 % in 2001 naar 10,8 % in 2005 (ratio 6).

De hoogste en laagste waarden van de diverse ratio's vastgesteld bij de individuele hogescholen wijken vaak sterk af van de geconsolideerde percentages.

3.9.3 Controlepercentages i.v.m. de personeelsformatie van het onderwijzend personeel

3.9.3.1 Globale hogeschoolsector

Het hogescholendecreet, art. 231, bepaalt dat de hogeschoolbesturen bij het vaststellen van de jaarlijkse personeelsformatie met betrekking tot het onderwijzend personeel uitgedrukt in voltijdse eenheden de volgende regels moeten in acht nemen:

- *het aantal betrekkingen van hoofdpraktijklector en hoofdlector samen bedraagt ten hoogste 20 % van het aantal betrekkingen van praktijklector, hoofdpraktijklector, lector en hoofdlector samen;*
- *het aantal betrekkingen van het assisterend personeel bedraagt ten minste 36 % van het aantal betrekkingen van assistent, doctor-assistent, werkleider, docent, hoofddocent, hoogleraar en gewoon hoogleraar samen verbonden aan de basisopleidingen van twee cycli;*
- *het aantal betrekkingen van hoofddocent en hoogleraar bedraagt ten hoogste 25 % van het aantal betrekkingen van assistent, doctor-assistent, werkleider, docent, hoofddocent, hoogleraar en gewoon hoogleraar samen;*

- het aantal vastbenoemde personeelsleden, uitgedrukt in voltijdse eenheden, bedraagt ten hoogste 72 %²³ van het aantal leden van het onderwijzend personeel uitgedrukt in voltijdse eenheden. Hierbij wordt de bevordering of ambtswijziging van een reeds in de hogeschool benoemd personeelslid niet beschouwd als een nieuwe benoeming;
- het totaal aantal gastprofessoren bedraagt ten hoogste 10 % van de formatie van het onderwijzend personeel. Dit geldt niet met betrekking tot het aantal gastprofessoren in de studiegebieden audiovisuele en beeldende kunst, en muziek en dramatische kunst.

Ook bij het opstellen van de jaarrekeningen rapporteren de hogescholen over het al of niet bereiken van deze decretale normen.

In de volgende tabel werden voor de periode 2001-2005 de percentages berekend op de geconsolideerde personeelsformatie. Voor het boekjaar 2005 werd er tevens vermeld op hoeveel hogescholen de norm van toepassing was en hoeveel hogescholen daarvan de norm overschrijden.

Geconsolideerde ratio's i.v.m. de personeelssamenstelling	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Individuele hogescholen 2005			
	2001	2002	2003	2004	2005	Van toepassing in ... hogescholen	Laagste %	Hoogste %	Norm overschreden in ... hogescholen
hoofdpraktijklector + hoofdlector: maximum 20 % van groep 1	1,20 %	2,20 %	2,95 %	3,23 %	4,07 %	18 hogescholen	0,37 %	10,59 %	0 hogescholen
groep 2 = assisterend personeel: minimum 36 % van groep 2 + 3 (2 cycli)	56,07 %	55,67 %	54,90 %	54,99 %	54,87 %	17 hogescholen	38,15 %	74,99 %	0 hogescholen
hoofddocent + hoogleraar: maximum 25 % van groep 2 + 3 (1 cyclus en 2 cycli)	12,51 %	11,81 %	11,98 %	12,07 %	12,00 %	15 hogescholen	2,50 %	21,05 %	0 hogescholen
maximum 64 % benoemden OP	65,91 %								
maximum 72 % benoemden OP		65,37 %	67,17 %	66,43 %	66,24 %	alle hogescholen	49,58 %	70,75 %	0 hogescholen
gastprofessoren andere studiegebieden: maximum 10 % van totaal OP	2,30 %	2,56 %	2,78 %	2,54 %	2,70 %	19 hogescholen	0,69 %	8,89 %	0 hogescholen
praktijkassistent: maximum 30 % van groep 2	3,76 %								
praktijkassistent AVB en MDK: maximum 50 % van groep 2 AVB en MDK		6,83 %	8,82 %	10,97 %	14,85 %	7 hogescholen	0,69 %	34,27 %	0 hogescholen
praktijkassistent andere studiegebieden: maximum 30 % van groep 2 anderen studiegebieden		5,03 %	5,51 %	6,17 %	8,72 %	12 hogescholen	0,84 %	27,90 %	0 hogescholen
assistent: maximum 25 % benoemden	57,07 %	54,14 %	53,83 %	49,77 %	48,20 %	17 hogescholen	8,63 %	91,32 %	13 hogescholen

groep 1 = praktijklector, hoofdpraktijklector, lector en hoofdlector (deze ambten kunnen uitsluitend verleend worden in het hoger onderwijs van 1 cyclus)

groep 2 = assisterend personeel = assistent, doctor-assistent en werkleider (deze ambten kunnen uitsluitend verleend worden in het hoger onderwijs van 2 cycli)

groep 3 = docent, hoofddocent, hoogleraar en gewoon hoogleraar (deze ambten kunnen verleend worden in het hoger onderwijs van 1 cyclus en van 2 cycli)

Totaal aantal hogescholen boekjaar 2005 : 21

De ambten *hoofdpraktijklector* en *hoofdlector* kunnen alleen verleend worden aan (praktijk)lectoren die ten minste 2 jaar dienstanciënniteit hebben verworven als (praktijk)lector in de eigen hogeschool²⁴. Achttien hogescholen maken in het boekjaar 2005 melding van dergelijke toewijzingen. Het aandeel van beide ambten samen in de geconsolideerde personeelsformatie is opgelopen tot 4,07 % t.o.v. 3,23 % in 2004.

²³ Dit percentage werd met ingang van 1 januari 2002 opgetrokken van 64 % naar 72 % ingevolge het decreet van 21 december 2001 houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2002 (artikel 5).

²⁴ Artikel 130, 1° van het hogescholendecreet.

Met het oog op de begeleiding van de studenten in de basisopleidingen van 2 cycli heeft de overheid een minimum percentage bepaald voor het aantal betrekkingen van het *assisterend personeel*. Alle hogescholen voldoen in 2005 aan deze norm.

De decretale beperking van het aantal betrekkingen van *hoofddocent* en *hoogleraar* wordt in alle hogescholen gerespecteerd.

Het aantal *vastbenoemde personeelsleden* mocht in 2005 maximaal 72 % van het aantal leden van het *onderwijzend personeel* bedragen. Uit de geconsolideerde gegevens voor de boekjaren 2001-2005 blijkt dat de hogescholen de benoemingsmogelijkheden zeker niet optimaal benutten²⁵. Geen enkele hogeschool overschrijdt de toegelaten maximumnorm.

In de periode 2001-2005 groeide het aandeel van de *gastprofessoren* (excl. de studiegebieden audiovisuele en beeldende kunst, en muziek en dramatische kunst) lichtjes. Tijdens het boekjaar 2005 stelden 19 hogescholen gastprofessoren tewerk. Allen bleven ze beneden de 10 %-limiet.

De *praktijkassistenten* vervullen in het hoger onderwijs van 2 cycli uitsluitend taken van praktijkgericht onderwijs²⁶. Deze categorie personeelsleden mag maximaal 30 % bedragen van het assisterend personeel behalve in de studiegebieden audiovisuele en beeldende kunst en muziek en dramatische kunst waar het aantal praktijkassistenten maximaal 50 % van het assisterende personeel, in VTE uitgedrukt, mag bedragen. Twaalf (t.o.v. tien in 2004) hogescholen vielen onder de beperking tot 30 %, zeven (t.o.v. zes in 2004) hogescholen onder de beperking tot 50 %. Geen enkele van de betrokken hogescholen overschreed de toegelaten norm.

De overheid heeft ook een beperking opgelegd i.v.m. het maximaal aantal benoemde *assistenten*. Van de 17 hogescholen die assistenten tewerkstelden overschreden er in het boekjaar 2005 nog steeds 13 hogescholen de maximumnorm van 25 % vastbenoemden. Deze normoverschrijding heeft echter historische gronden.

3.9.3.2 Procentueel aandeel van de benoemde personeelsleden OP per hogeschool

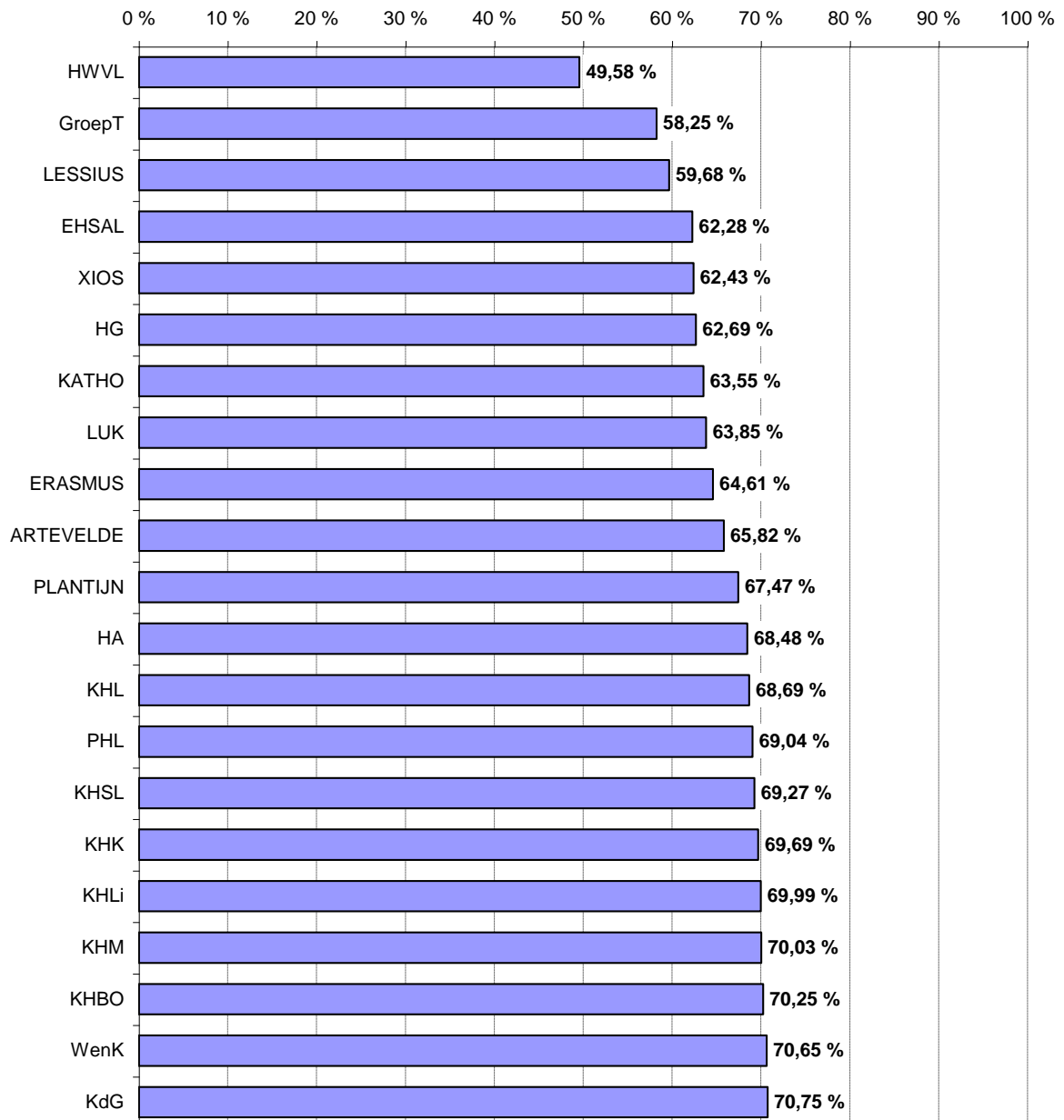
Het hogescholendecreet bepaalt dat het aantal vast benoemde leden van het onderwijzend personeel maximaal 72 % van het totaal aantal leden van het onderwijzend personeel mag bedragen (64% tot en met het boekjaar 2001). De groei van het benoemingspercentage in 2003 zette zich nadien niet verder meer door. Integendeel, het benoemingspercentage daalde licht. Dit is een opmerkelijke vaststelling, gezien er heel wat ruimte is voor bijkomende benoemingen en een vaste benoeming financiële voordelen oplevert voor de hogeschool (lagere patronale bijdragen). Dit zou er kunnen op wijzen dat de hogescholen meer belang hechten aan de mogelijkheid om een flexibel personeelsbeleid te voeren dan aan de eventuele besparing die een vaste benoeming hen oplevert.

In geen enkele hogeschool lag het benoemingspercentage in 2005 hoger dan de toegelaten norm. Het benoemingspercentage daalde in 13 van de 21 hogescholen. De HWVL scoort met 49,58 % vastbenoemden het laagst en KdG met 70,75 % (74,09 % in 2004) het hoogst.

²⁵ Meer informatie vindt u in het volgende punt.

²⁶ Artikel 104 van het hogescholendecreet.

Aandeel benoemde OP-leden, jaarrekening 2005

3.9.4 Ratio's i.v.m. de personeelskosten²⁷

3.9.4.1 80-20 norm

Conform met artikel 232 van het hogescholendecreet mogen “de geraamde bezoldigingskosten - met inbegrip van de mandaatvergoedingen en premies – van de geraamde personeelsformatie, van de contractuele personeelsleden bezoldigd ten laste van de werkingsuitkering en van de plaatsvervangers ... maximaal 5 procent variëren in min of in plus op de norm 80 procent van de jaarlijkse werkingsuitkering”. Afhankelijk van de richting van de afwijking van de 80 % moet de hogeschool bij het opstellen van de **begroting** een specifieke verantwoording m.b.t. de personeelsformatie afleggen ten aanzien van de Vlaamse Regering.

- ♦ 80-20 norm > 85 %: de hogeschool moet samen met de begroting een financieringsplan indienen dat aangeeft op welke wijze en binnen welke termijn zij met de beschikbare reserves de financiële herstructurering zal realiseren (art. 232 § 2);
- ♦ 80-20 norm < 75 %: de hogeschool moet samen met de begroting een personeelsstructuurplan opstellen om het minimumniveau van 75 % te bereiken (art. 232 § 3). Dit personeelsstructuurplan behoeft de goedkeuring van het hogeschoolonderhandelingscomité.

Artikel 232 § 4 bepaalt dat de Vlaamse Regering de wijze vastlegt voor het berekenen van de procentnormen²⁸. De regeringscommissarissen hanteerden bij de jaarrekening 2005 onderstaande berekeningswijze (breuk) om de 80-20 norm te bepalen:

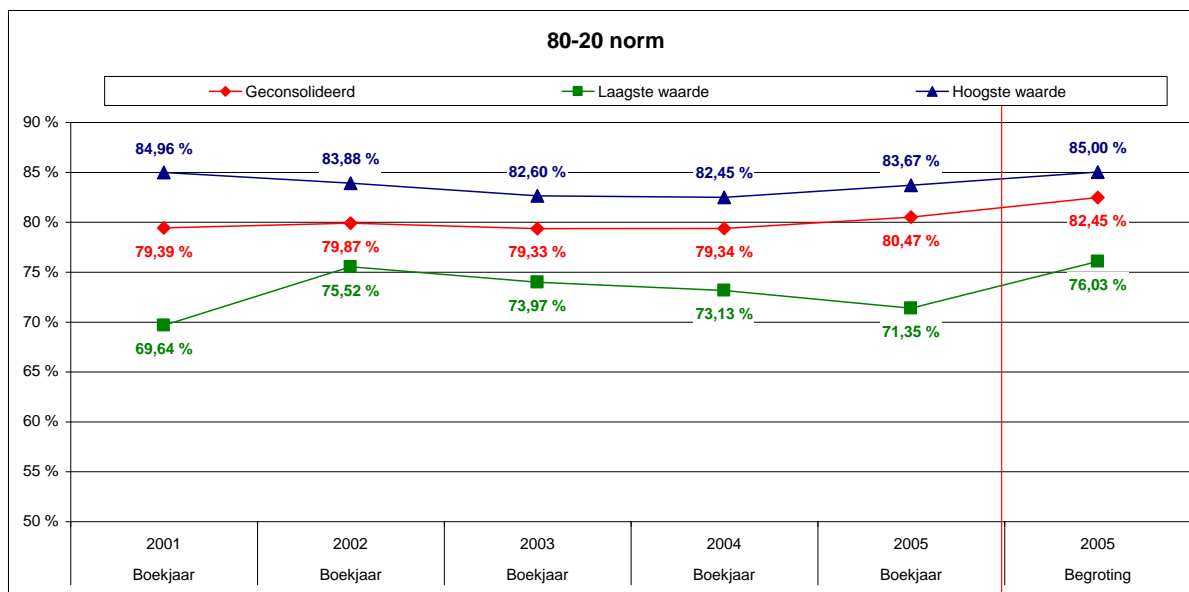
Berekening van de 80/20 norm op niveau van de jaarrekening	
Teller (gegevens jaarrekening)	Totaal betaald door Departement Onderwijs
	- TBS 55+ (75%)
	- bevallingsverloven
	- gedetacheerden
	- arbeidsongevallen met terugbetaling
	- kinéfonds
	Totaal
Noemer (gegevens uit de definitieve enveloppe)	Werkingsuitkeringen (= HF + OBE + STUD)
	+ extra-werkingsuitkeringen
	+ uitkering voortgezette lerarenopleiding
	+ uitkering initiële lerarenopleiding van academisch niveau
	+ bijzondere werkingsmiddelen
	+ aanvullende middelen
	+ academiseringsmiddelen
	+ HOSP
	+ PWO
	+ overige werkingsuitkeringen
	Totaal

* HF, OBE en STUD zijn 3 componenten van de werkingsuitkeringen.

²⁷ Berekend op basis van de gegevens vermeld in de “bijlage IV Bezoldigingskosten”.

²⁸ Besluit van de Vlaamse Regering van 28 juni 2002 tot wijziging van het Besluit van de Vlaamse Regering van 15 november 1995 betreffende de begroting en de personeelsformatie voor de hogescholen en de vzw's sociale voorzieningen in de Vlaamse Gemeenschap.

In de volgende grafiek wordt de 80-20 norm weergegeven, berekend op basis van de geconsolideerde gegevens van de gehele hogeschoolsector.

Voor het boekjaar 2005 bedraagt de geconsolideerde 80-20 norm 80,47 % en bevindt zich hiermee op een iets hoger niveau als vorig boekjaar (79,34 %). De geconsolideerde 80-20 norm ligt binnen de range van 5 % afwijking in min of in plus van de norm van 80 %. Twee hogescholen sluiten het boekjaar af met een 80/20-norm die lager uitvalt dan 75 % (dus meer dan 5 % in min op de norm van 80 %). Geen enkele hogeschool overschrijdt de maximaal toegelaten waarde (85 %).

80-20 norm		Boekjaar	Boekjaar	JR05-JR04	JR05-JR04	Begroting	JR05-BG05
		2004	2005	Absoluut verschil	Relatief verschil	2005	Absoluut verschil
<i>(absolute bedragen in eenheden euro)</i>							
Teller (gegevens uit JR of BG)	Totaal betaald door departement onderwijs	443.715.037	453.997.935	+ 10.282.898	+ 2,3 %	462.956.126	- 8.958.191
	- TBS 55+ (75%)	21.601.780	13.700.126	- 7.901.654	- 36,6 %	13.498.214	+ 201.912
	- bevallingsverloven	274.889	311.435	+ 36.546	+ 13,3 %	96.145	+ 215.290
	- gedetacheerden	6.390.351	6.739.684	+ 349.333	+ 5,5 %	6.244.696	+ 494.988
	- AO met terugbetaling	22.111	32.123	+ 10.012	+ 45,3 %	0	+ 32.123
	- kinéfondsen	0	0	+ 0	VB = 0	0	+ 0
Totaal		415.425.907	433.214.567	+ 17.788.660	+ 4,3 %	443.117.071	- 9.902.504
Noemer (gegevens uit de definitieve (JR) of voorlopige (BG) enveloppe)	Werkingsuitkeringen (HF + OBE + STUD)	499.988.238	508.026.175	+ 8.037.937	+ 1,6 %	508.026.175	- 0
	+ extra-werkingsuitkeringen	812.423	420.749	- 391.674	- 48,2 %	420.752	- 3
	+ uitkering voortgezette lerarenopleiding	1.239.575	1.168.442	- 71.134	- 5,7 %	1.404.618	- 236.176
	+ uitkering initiële lerarenopl. van acad. niveau	734.057	745.803	+ 11.745	+ 1,6 %	745.802	+ 1
	+ bijzondere werkingsmiddelen	56.870	28.890	- 27.980	- 49,2 %	28.890	+ 0
	+ aanvullende middelen	5.071.665	7.710.454	+ 2.638.789	+ 52,0 %	6.643.932	+ 1.066.521
	+ academiseringsmiddelen	8.270.849	11.321.043	+ 3.050.193	+ 36,9 %	11.321.043	- 0
	+ HOSP	333.865	1.356.826	+ 1.022.961	+ 306,4 %	1.356.827	- 1
	+ PWO	6.996.007	7.495.730	+ 499.723	+ 7,1 %	7.495.723	+ 7
	+ overige werkingsuitkeringen (*)	73.424	65.916	- 7.508	- 10,2 %	0	+ 65.916
Totaal		523.576.974	538.340.027	+ 14.763.053	+ 2,8 %	537.443.762	+ 896.265
80-20 norm (met correcties)		79,34 %	80,47 %			82,45 %	

(*) : terugvordering voorafnames rekening 120 en terugvorderingsbrieven (aandeel in de teruggevorderde sommen van personen betaald ten laste van de centrale voorafnames op de werkingsuitkeringen)

Het is een jaarlijks weerkerende vaststelling dat de geconsolideerde ratio berekend aan de hand van de gegevens vermeld in de jaarrekening beduidend lager ligt dan de geconsolideerde ratio berekend op basis van de begrote loonkosten en de begrote enveloppe. Alhoewel de marge tussen beide lager uitvalt dan in 2004, blijft de afwijking significant. Een verklaring voor deze afwijking dient zowel in de teller als in de noemer gezocht te worden.

De afwijking in de teller vloeit voort uit een overschatting bij de begrotingsopstelling van de loonkosten betaald via het sociaal secretariaat van het departement onderwijs en is een rechtstreeks gevolg van het voorzichtigheidsprincipe dat de hogescholen huldigen bij het opstellen van de begroting. Bovendien kan bij individuele hogescholen een afwijking worden verklaard doordat de hogeschool er nadien voor opteerde om meer personeelsleden via het eigen sociaal secretariaat te betalen. Voor de sector in zijn geheel gaat deze stelling echter niet op. Ook de loonkost rechtstreeks door de hogescholen betaald werd immers iets te hoog ingeschat bij de begrotingsopstelling (0,25 %).

In de noemer werden de te verrekenen middelen dan weer onderschat. Enerzijds is die onderschatting vanuit hetzelfde voorzichtigheidsprincipe te verklaren en anderzijds is deze onderschatting vrij beperkt (0,17 %). De noemer speelt in de verklaring van het verschil tussen de begrote en de reële 80/20-norm dan ook slechts een bijkomstige rol.

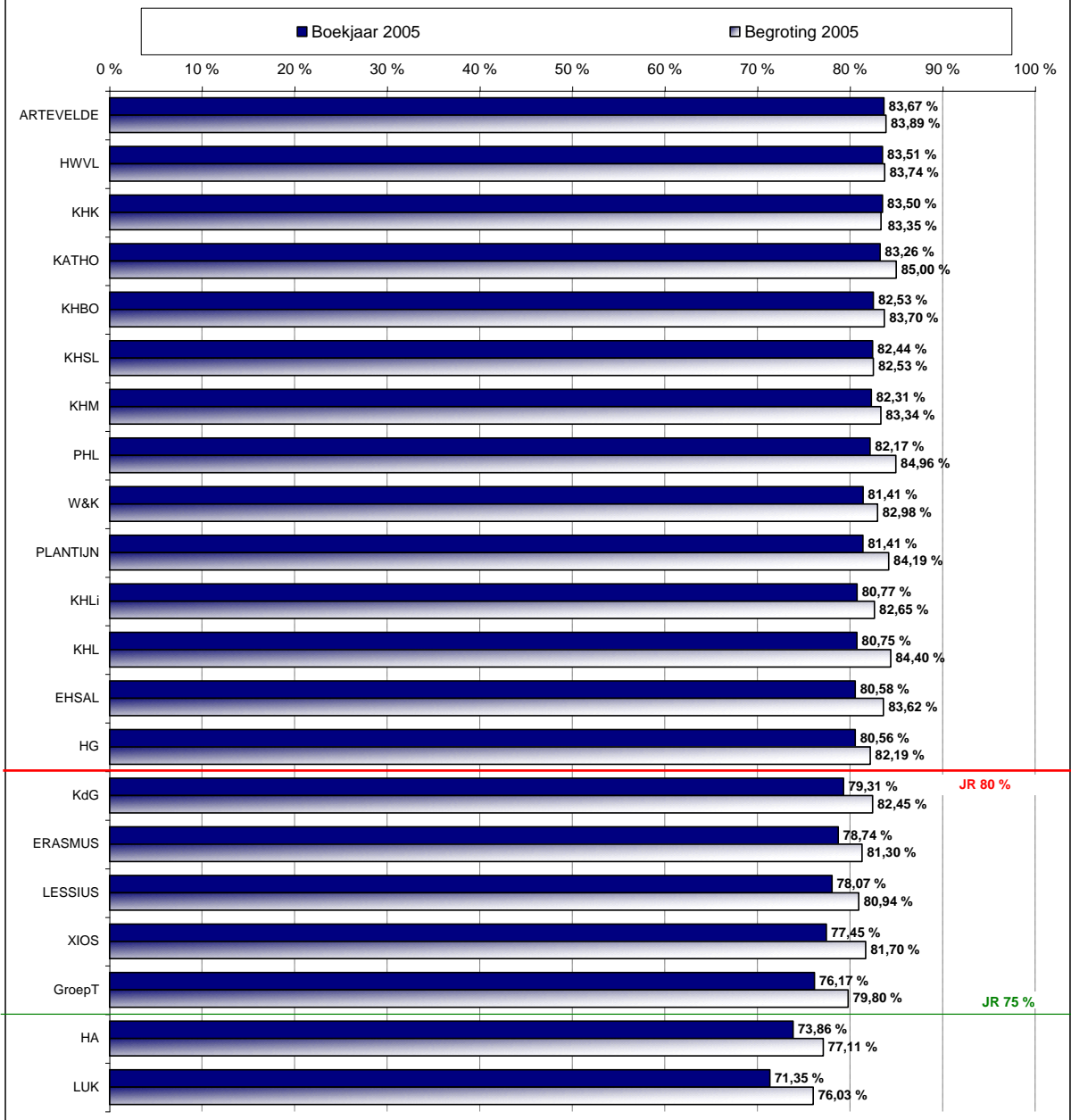
De combinatie van beide afwijkingen verklaart de vastgestelde afwijking tussen de begrote norm en de reële norm maar leidt tegelijk tot een merkwaardige vaststelling. Hoewel de hogescholen in 2005 iets meer middelen mochten aanwenden dan bij de begroting voorzien, blijken zij in realiteit minder besteed te hebben dan zij bij de begroting gepland hadden.

De grafiek op de volgende pagina bevat voor elke hogeschool de begrote 80-20 norm en de 80-20 norm berekend op basis van de gegevens van de jaarrekening 2005.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de hogescholen ingedeeld in een aantal groepen. Alle hogescholen realiseren een 80-20 norm die lager ligt dan de 85 % grens (= maximaal 5 % afwijking in plus boven de 80 % norm). Slechts twee hogescholen (Hogeschool Sint-Lukas Brussel en Hogeschool Antwerpen) halen de ondergrens van 75 % niet (= maximaal 5 % afwijking in min van de 80 % norm). Het is opvallend dat Hogeschool Antwerpen in de laatste zes boekjaren maar liefst vijf keer voorkwam in het lijstje van de hogescholen die op basis van de ingediende jaarrekening onder de ondergrens van 75 % uitkwamen. De in het vooruitzicht gestelde investeringen zijn uiteraard niet vreemd aan deze situatie.

80-20 norm	Jaarrekening 2004		Jaarrekening 2005		Begroting 2005	
	absoluut	%	absoluut	%	absoluut	%
Aantal hogescholen met norm < 75 %	2	9,5 %	2	9,5 %	0	0,0 %
Aantal hogescholen met norm >= 75 % én <= 80 %	7	33,3 %	5	23,8 %	3	14,3 %
Aantal hogescholen met norm > 80 % én <= 85 %	12	57,1 %	14	66,7 %	18	85,7 %
Aantal hogescholen met norm > 85 %	0	0,0 %	0	0,0 %	0	0,0 %
Totaal	21	100,0 %	21	100,0 %	21	100,0 %

Loonkost: 80-20 norm, jaarrekening 2005 - begroting 2005

3.9.4.2 Overige ratio's i.v.m. de personeelskost

De hogescholen voegen aan de jaarrekening de berekening van een twaalfstal ratio's i.v.m. de loonkost²⁹ toe. De 80-20 norm (ratio 1) werd in wat voorafging reeds afzonderlijk onder de loep genomen. Onderstaande tabel bevat de resultaten van de personeelsratio's berekend op basis van de geconsolideerde gegevens. Voor het boekjaar 2005 werd eveneens het rekenkundig gemiddelde en de laagste en de hoogste ratiowaarde gerealiseerd door een individuele hogeschool weergegeven.

Geconsolideerde ratio's i.v.m. de personeelskosten	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar 2005 Individuele hogeschool		
	2001	2002	2003	2004	2005	Rek. gemidd.	Laagste waarde	Hoogste waarde
Ratio 1								
80-20 norm	79,4%	79,9%	79,3%	79,3%	80,5%	80,2%	71,4%	83,7%
Ratio 2								
$\frac{\text{Totale bezoldigingskost} * 100}{\text{Totale werkingsopbrengsten}}$	73,2%	74,0%	72,8%	72,9%	74,3%	73,4%	65,8%	78,8%
Ratio 3								
$\frac{\text{Bezoldigingskost betaald via dep. onderwijs} * 100}{\text{Totale bezoldigingskost}}$	92,3%	91,7%	91,4%	90,9%	90,0%	90,9%	85,3%	97,6%
Ratio 4								
$\frac{\text{Totale bezoldigingskost} * 100}{\text{Werkingsuitkering} + \text{inschrijvingsgeld} + \text{examengeld}}$	80,7%	81,6%	81,2%	82,0%	83,8%	82,7%	69,4%	89,4%
Ratio 5								
$\frac{\text{Totale bezoldigingskost} * 100}{\text{Totale werkingskost}}$	74,6%	76,0%	75,8%	75,4%	75,5%	74,7%	69,2%	79,1%
Ratio 6								
$\frac{\text{Bezoldigingskost betaald door de hogeschool} * 100}{\text{Inschrijvingsgeld} + \text{examengeld}}$	82,2%	88,7%	86,4%	93,5%	105,7%	95,4%	27,5%	169,3%
Ratio 7								
$\frac{\text{Bezoldigingskost OP (zonder gastprofessoren)} * 100}{\text{Totale bezoldigingskost}}$	80,1%	79,1%	78,4%	77,6%	76,4%	76,1%	60,5%	85,7%
Ratio 8								
$\frac{\text{Bezoldigingskost OP (mèt gastprofessoren)} * 100}{\text{Totale bezoldigingskost}}$	82,2%	81,6%	81,0%	80,1%	79,0%	78,8%	68,3%	86,8%
Ratio 9								
$\frac{\text{Bezoldigingskost gastprofessoren} * 100}{\text{Bezoldigingskost OP (mèt gastprofessoren)}}$	2,5%	3,1%	3,1%	3,1%	3,2%	3,5%	0,0%	16,0%
Ratio 10								
$\frac{\text{Bezoldigingskost gastprofessoren} * 100}{\text{Inschrijvingsgeld} + \text{examengeld}}$	22,3%	27,2%	25,6%	25,4%	26,9%	29,2%	0,0%	146,9%
Ratio 11								
$\frac{\text{Bezoldigingskost ATP} * 100}{\text{Totale bezoldigingskost}}$	9,1%	9,7%	10,0%	10,3%	10,8%	11,6%	6,3%	25,1%
Ratio 12								
$\frac{\text{Bezoldigingskost ATP} + \text{administratief en OHP buiten formatie} * 100}{\text{Totale bezoldigingskost}}$	12,0%	11,8%	12,1%	12,3%	12,7%	13,5%	8,3%	27,3%

²⁹ Om de loonkosten vermeld in de resultatenrekening uit te zuiveren worden op basis van een IBR-advies correcties in de ratioberekeningen aangebracht (bv. i.v.m. TBS 55+, detacheringen,...). Op basis van bijkomende informatie verstrekt door de hogescholen werden de ratio's van de vorige boekjaren herberekend.

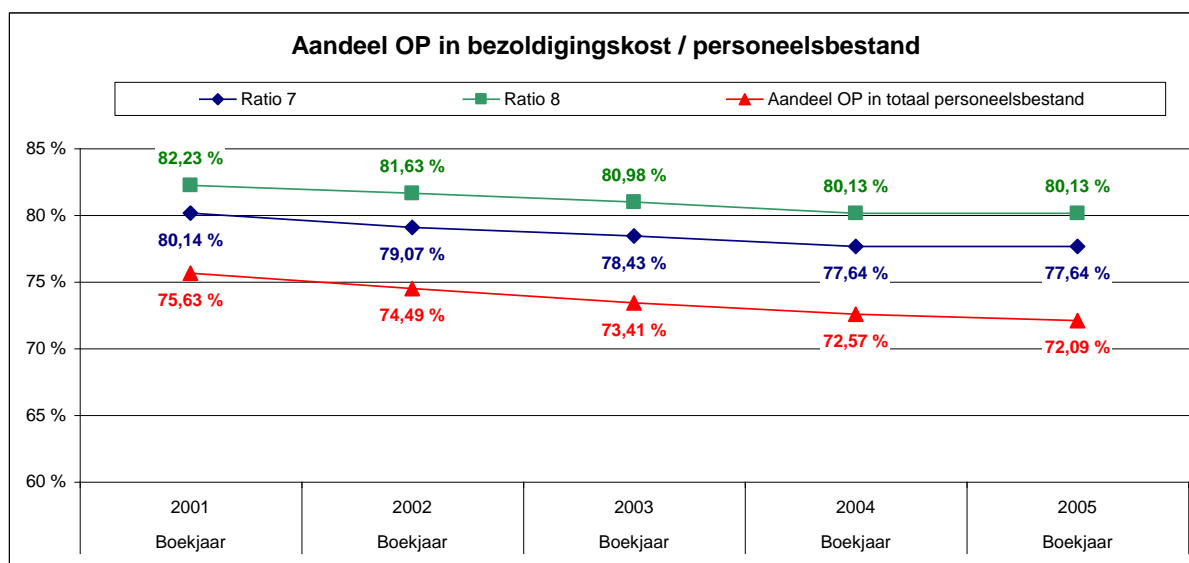
In het verslag over de werking van de hogescholen in 1999 werd een beschrijving van de ratio's i.v.m. de loonkosten opgenomen.

Het aandeel van de totale bezoldigingskosten t.o.v. de totale werkingsopbrengsten (ratio 2) is licht gestegen i.v.m. 2004. Dat de schommelingen in de beschouwde periode vrij beperkt blijven is allicht toe te schrijven aan het feit dat heel wat hogescholen voor deze verhouding een interne norm (= doelstelling) bepaald hebben en zich daarop oriënteren bij het vastleggen van hun personeelsomkadering.

Uit ratio 3 blijkt dat het aandeel van de bezoldigingskosten betaald via het departement onderwijs t.o.v. de totale bezoldigingskost stelselmatig afneemt. Ratio 5 (totale bezoldigingskost t.o.v. de totale werkingskost) geeft aan dat het relatieve belang van de loonkost in het geheel van de werkingskosten een vrij stabiel verloop kent.

Bij de berekening van ratio 6 worden de rechtstreeks door de hogeschool betaalde bezoldigingskosten vergeleken met de opbrengsten uit inschrijvings- en examengelden (studiegelden). Deze berekening is louter indicatief en betekent niet dat deze middelen ook effectief aangewend werden voor de betaling van bedoelde bezoldigingskosten. Traditioneel valt hier een stijgende tendens af te lezen. Enkel het boekjaar 2003 paste niet in dat continu groeiende patroon.

Het aandeel van het onderwijzend personeel in de totale personeelsformatie daalt (punt 3.9.2). Dezelfde tendens blijkt bij de loonkost (ratio 7 en 8). Daartegenover staat een stijgend aandeel voor het administratief en technisch personeel. Deze ontwikkeling blijkt ook uit het aandeel van de bezoldigingskost ATP in de totale bezoldigingskost (ratio 11).

4 Conclusies

De aanhoudende tendens tot schaalvergroting en tot concentratie die het hogeschoollandschap in het verleden kenmerkte, leidde in 2005 niet tot nieuwe fusies tussen hogescholen. Het aantal hogescholen in Vlaanderen bleef hierdoor stabiel op 21.

Het begrip “financierbare student” dat in het verleden o.m. gebruikt werd om het reële beschikbare budget per student af te leiden heeft zijn betekenis verloren. Bij gebrek aan een valabel alternatief werden alle berekeningen die gebaseerd waren op het aantal financierbare studenten uit dit verslag geweerd.

In het boekjaar 2005 realiseerden de 21 hogescholen een geconsolideerde werkingsopbrengst van 670.164.603 EUR. Tijdens dat boekjaar groeiden de geconsolideerde werkingsopbrengsten met 1,9 %. In absolute bedragen is dit een toename met 12.435.186 EUR. T.o.v. het boekjaar 2001 groeiden de werkingsopbrengsten met 12,8 %.

In absolute bedragen is de groei van de werkingsuitkeringen de belangrijkste bron van meeropbrengsten. Deze werden enerzijds gerealiseerd door de jaarlijkse indexering van de enveloppe en anderzijds door de bijkomende input van financiële middelen door de Vlaamse Regering. De belangrijkste componenten van deze bijkomende input waren terug te vinden bij de academiseringsmiddelen, de aanvullende middelen en de HOSP-middelen. Er waren echter ook componenten waaronder de opbrengst uit “Terugbetaling TBS 55+ ov” de belangrijkste factor vormde, die daalden. Volledigheidshalve dient evenwel opgemerkt dat de daling van de TBS-opbrengsten ook langs de kostenzijde terug te vinden is (saldo van lagere loonkosten en teruggenomen voorzieningen), zodat deze minderopbrengst geen wezenlijke verarming van de beschikbare werkingsmiddelen inhoudt.

T.o.v. het boekjaar 2001 stegen de opbrengsten uit inschrijvings- en examengelden (nu studiegelden) met 19,3 %. Deze groei is vooral terug te voeren tot de periode 2002-2003. Deze groei kan verklaard worden vanuit een toename van het aantal ingeschreven studenten, de verhoging van de inschrijvingsgelden in bepaalde hogescholen en de algemeen toegepaste indexering ervan. De invloed van de flexibilisering van het onderwijs op de opbrengsten uit studiegelden is minder eenduidig. Sommige hogescholen stellen dat hun opbrengsten dalen omdat gaandeweg meer studenten inschrijven voor minder dan 54 studiepunten en ze bijgevolg minder studiegeld betalen dan voorheen.

De “Omzet boeken en cursussen” groeide in dezelfde periode met 12,7%. De groei van deze rubriek werd ongetwijfeld afgeremd door de tendens, bij meerdere hogescholen, om de verkoop ervan uit te besteden. Deze tendens komt vooral tot uiting bij de verkoop van boeken en in mindere mate bij de verkoop van cursussen. Bij uitbesteding heeft de te boeken opbrengst enkel betrekking op het commissieloon dat de hogeschool hiervoor ontvangt.

In de periode 2001-2005 was de component "Andere werkingsopbrengsten" de snelst groeiende bron van geconsolideerde werkingsopbrengsten. In de beschouwde periode steeg deze opbrengst met 43,5 %. Men dient zich evenwel te realiseren dat de hogescholen onder deze rubriek ook heel wat doorgerekende kosten (o.a. de verrekening van de bezoldiging van het gedetacheerd personeel, het doorrekenen aan de studenten van de in hogeschoolverband georganiseerde buitenlandse reizen, ...) boeken. Hogere opbrengsten vormen bijgevolg een relatief begrip daar er in bepaalde gevallen ook een gelijkwaardige kost tegenover staat. Verder bevat deze rubriek ook de PWO-middelen en de (verhoogde) recuperatie van een deel van de bedrijfsvoorheffing ingehouden op de wedden van de onderzoekers-assistenten.

Tijdens het boekjaar 2005 stegen de werkingskosten met 3,7 % of 23.835.889 EUR. De toename van de werkingskosten situeert zich in alle belangrijke rubrieken. De grootste kostenpost, de bezoldigingen, kende de grootste absolute groei en was bepalend voor het groeiritme van de totale werkingskosten.

Aan de kostenzijde wordt voor de periode 2001-2005 vastgesteld dat de totale werkingskosten in 2005 13,4 % boven het kostenniveau van 2001 liggen.

Drie kostenrubrieken vallen lager uit dan in het basisjaar 2001. Het betreft de rubrieken "Verbruikte goederen", "Voorzieningen voor risico's en kosten" en "Andere werkingskosten". Voor de voorzieningen is dit toe te schrijven aan het uitdoven van het TBS 55+ ov-stelsel en aan een meer kritische benadering van de aangelegde voorzieningen. De voorzieningen monden uit in een negatieve kost en remmen op die wijze de groei van de werkingskosten enigszins af. Het effect ervan is evenwel kleiner dan vorig boekjaar.

Het groeiritme van de rubriek "Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen" (+ 13,8 % t.o.v. 2001) benadert het groeiritme van de totale werkingskosten (+ 13,4 % t.o.v. 2001). Men kan dus stellen dat het groeiritme van de belangrijkste kostenfactor de groei van de totale werkingskosten heeft bepaald. Gezien de totale werkingsopbrengsten in dezelfde periode slechts een groei kenden met 12,8 % heeft de toename van de loonlasten duidelijk op het werkingsresultaat gewogen.

De bestedingen in de rubriek "Diensten en diverse goederen" kennen eveneens een gestage groei en stijgen met 20,5 % zelfs sneller dan de totale werkingskosten. Omdat het hier om de tweede zwaarste kostenfactor gaat, verdient de groei ervan een continue aandacht. Toch moet de vastgestelde groei in zijn juiste context gezien worden. Bepaalde van deze kosten werden immers doorgerekend aan studenten (bv studiereizen) of derden, of waren gedekt door voorheen aangelegde voorzieningen (bv voor groot onderhoud). Zo mag bv een deel van het kostenremmend effect van de voorzieningen toegerekend worden op de groei van de kosten voor "Diensten en diverse goederen".

De jaarlijks aangehouden investeringsinspanningen veroorzaken een belangrijke stijging van de afschrijvingskosten. Deze kostenrubriek steeg in de beschouwde periode met 28,9 %. De toename van deze kosten moet echter eveneens gerelativeerd worden. De hogescholen deden immers in aanzienlijke mate een beroep op investeringssubsidies om een deel van deze investeringen te financieren. De toerekening van deze investeringssubsidies zou de geboekte afschrijvingskosten ten dele moeten compenseren. Deze toerekening wordt echter boekhoudkundig verwerkt onder de financiële opbrengsten.

Het werkingsoverschot is het resultaat dat de hogescholen behalen uit hun courante activiteiten. In het boekjaar 2005 is het gerealiseerde werkingsoverschot (10.387.546 EUR) duidelijk lager dan in de voorgaande boekjaren binnen de beschouwde periode (2001-2005). Het groeiritme van de werkingskosten (+ 13,4 % t.o.v. 2001) is in de beschouwde periode hoger dan dit van de werkingsopbrengsten (+ 12,8 % t.o.v. 2001). Het is dan ook logisch dat het werkingsoverschot van het boekjaar 2005 zich situeert op het laagste niveau in de beschouwde periode. Bij deze evolutie past wel een belangrijke kanttekening. Tijdens de periode 2002-2003 kenden de werkingsopbrengsten een hoger groeiritme dan de werkingskosten, met een sterk toenemend werkingsoverschot tot gevolg. Vanaf het boekjaar 2004 wordt deze trend doorbroken en kenden de werkingskosten een hoger groeiritme dan de werkingsopbrengsten. De periode is mogelijk wat kort om een fundamentele trendbeweging te onderkennen, maar de groeiende kloof tussen beide groeiritmes laat vermoeden dat dit werkingsoverschot in de komende jaren nog verder zal teruglopen. Tenzij uiteraard deze verwachting doorkruist wordt door de financiële injecties voor 2006 en 2007 en de nieuwe financiering die vanaf 2008 in het vooruitzicht gesteld wordt.

Het werkingsoverschot 2005 is veel gunstiger dan het in de begroting 2005 voorziene werkingstekort (-15.522.702 EUR). Ook dit is een jaarlijks weerkerende vaststelling. Bij het ramen van de opbrengsten nemen de hogescholen terecht enige voorzichtigheid in acht. Dit komt vooral tot uiting in het ramen van de "Andere werkingsopbrengsten", waar de onzekerheid m.b.t. de te realiseren opbrengsten het grootst is. Langs de kostenzijde komt de voorzichtigheid waarmee de begroting wordt opgesteld in 2005 vooral tot uiting bij het ramen van de kosten voor "Diensten en diverse goederen", daar waar dit zich in het verleden vooral manifesteerde bij het ramen van de bezoldigingskosten. De aandacht die de personeelsafvaardiging besteedt aan de opvolging van de begrote loonkost vormt een mogelijke en logische verklaring voor deze evolutie. Wanneer men de marges bekijkt waarmee de werkingsopbrengsten werden onderschat (1,4 % t.o.v. 2,8 % in 2004) en de werkingskosten werden overschat (2,5 % t.o.v. 1,75 % in 2004) moet men concluderen dat de kloof tussen het begrote werkingstekort en het effectief gerealiseerde werkingsoverschot weliswaar licht afgenomen is t.o.v. 2004 maar toch zeer aanzienlijk blijft (25.910.248 EUR t.o.v. 28.722.014 EUR in 2004, 30.433.180 EUR in 2003 en 18.597.928 EUR in 2002). Het gecombineerde effect van onderschatting van de werkingsopbrengsten en van overschatting van de werkingskosten ondergraaft in zekere zin de waarde van de begroting als beleidsinstrument voor het hogeschoolbestuur. De indruk die in het verleden ontstaan was dat de hogescholen hun begroting eerder hanteren als een instrument om een signaal te geven aan de overheid dan als cijfermatige uitdrukking van het te voeren beleid, wordt ook in 2005 bevestigd. Men mag bovendien niet uit het oog verliezen dat dit het beeld is van de sector in zijn geheel, zodat bij individuele hogescholen de scheeftekening nog schrijnender kan zijn.

De 21 hogescholen realiseerden in het jaar 2005 samen een geconsolideerd resultaat van het boekjaar van 20.929.336 EUR (t.o.v. 31.464.242 EUR in 2004). Eén enkele hogeschool sloot het boekjaar 2005 af met een tekort. Het aanzienlijke verschil tussen het door de sector gerealiseerde "werkingsoverschot" en het "overschot van het boekjaar" is toe te schrijven aan het toenemende gewicht van het financieel resultaat. Het financieel resultaat kende als gevolg van een hogere toerekening van investeringssubsidies en van hogere opbrengsten uit vlottende activa (vooral uit geldbeleggingen) immers een sterk groei.

De 21 hogescholen investeerden tijdens het boekjaar 2005 samen 61.749.796 EUR. Dit is een daling met 3,1 % t.o.v. het vorige boekjaar. De daling van de investeringen situeert zich voornamelijk bij de rubrieken "Terreinen en gebouwen (- 8.018.398 EUR, maar voor een belangrijk deel te compenseren met de toename in de rubriek "Activa in aanbouw en vooruitbetalingen" : + 6.079.330 EUR) en "Meubilair en rollend materieel" (- 1.003.528 EUR).

Tijdens het boekjaar 2005 had 60,1 % (60,3 % in boekjaar 2004) van de investeringen betrekking op onroerende goederen³⁰. De investeringen in “Installaties, machines en uitrusting” vormden ongeveer een kwart van het totale investeringspakket.

De hogescholen financierden tijdens het boekjaar 2005 het leeuwenaandeel van de investeringen met eigen middelen (50,8 %) en met investeringssubsidies (40,9 %). Het beroep op vreemd vermogen (leningen) voor de financiering van de investeringen bleef beperkt tot 8,2 % van de uitgevoerde investeringen. Dit financieringspatroon bevestigt de financieringspolitiek die de hogescholen ook in het verleden gehanteerd hebben. Voor de financiering van hun investeringen wendden de hogescholen zoveel mogelijk hun beschikbare trekkingsrechten (investeringssubsidies) aan. Vervolgens spreken de hogescholen hun vroeger opgebouwde financiële reserves (geldbeleggingen en liquide middelen) aan. Pas in laatste instantie wordt er een beroep gedaan op vreemd vermogen. Dit laatste gebeurt bovendien slechts in een beperkt aantal hogescholen (in 2005: 3 hogescholen waarvan 1 voor een eerder beperkt bedrag). Deze vrij conservatieve financieringspolitiek zet de hogescholen er toe aan jaar na jaar belangrijke overschotten te realiseren teneinde de nodige financiële reserves op te bouwen voor toekomstige financiering met eigen middelen. Tot op zekere hoogte is dit een verstandige en noodzakelijke politiek. Het laat immers toe omvangrijke investeringen uit te voeren zonder de solvabiliteit van de hogeschool in het gedrang te brengen. Tegelijk moet men echter erkennen dat de gemiddelde solvabiliteit dermate stevig is, dat een ruimere aanwending van vreemd vermogen geen bedreiging zou vormen voor de solvabiliteitspositie. Dit zou de hogescholen ook meer ruimte bieden om de beschikbare werkingsmiddelen ook effectief voor hun actuele werking aan te wenden.

Het balanstotaal groeide tijdens het boekjaar 2005 van 729.441.278 EUR naar 773.562.123 EUR. Zowel de vaste activa als de vlottende activa, leverden een bijdrage tot deze groei. De vaste activa groeiden tijdens het boekjaar 2005 met 5,8 %, de geconsolideerde vlottende activa met 6,3 %. De vorderingen op meer dan één jaar daalden. Dit heeft in hoofdzaak te maken met de afbouw van het TBS 55+ ov-stelsel. De vorderingen op ten hoogste één jaar kenden dan weer een forse toename en dit niettegenstaande de afbouw van het TBS 55+ ov-stelsel eerder een remmend effect uitoefende. De verklaring voor de forse toename (+19,4 %) t.o.v. vorig jaar moet dan ook gezocht worden bij de per einde boekjaar 2005 openstaande vorderingen m.b.t. het saldo van de werkingsuitkeringen, het saldo van de TBS-middelen en het variabel deel van de aanvullende middelen. Ook de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen kende een opmerkelijke toename. De sector sloot het boekjaar 2005 immers af met een positieve netto cashflow wat de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen deed aangroeien tot een recordbedrag van 221.554.951 EUR.

³⁰ Investerings in onroerende goederen: hiervoor werd de som gemaakt van de investeringen in “Terreinen en gebouwen”, “Overige materiële vaste activa” en “Activa in aanbouw en vooruitbetaling”.

De vaste activa groeiden in de periode 2001-2005 met 49 %. Binnen de vaste activa was de rubriek "Materiële vaste activa" in absolute termen de belangrijkste groeier. Door de relatief beperkte omvang van de overige rubrieken is het groeiritme van de materiële vaste activa bepalend voor het groeiritme van de totale vaste activa. De jaarlijkse aangroei ervan wijst erop dat de uitgevoerde investeringen telkens groter zijn dan de afschrijvingen en waardeverminderingen op deze vaste activa. De belangrijkste groeipolen binnen de vlottende activa zijn de vorderingen op ten hoogste één jaar en de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen. De toename van de vorderingen op ten hoogste één jaar is grotendeels artificieel, want het gevolg van de laattijdige uitbetaling van bepaalde werkingsmiddelen. De groei van de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen daarentegen is het gevolg van de positieve netto cashflows waarmee de opeenvolgende boekjaren werden afgesloten. De aldus opgebouwde financiële reserves zullen de hogescholen in staat stellen, zoals voorzien is in de ingediende begrotingen 2007 en meerjarenbegrotingen 2008-2011, om een belangrijk deel van de geplande investeringen met eigen middelen te financieren.

De groei van de passiva in de jaarrekening 2005 kwam tot stand door een groei van het eigen vermogen en in bijkomende mate ook van het vreemd vermogen. De voorzieningen daarentegen werden verder afgebouwd. Zowel in absolute termen als relatief bekeken was het eigen vermogen de sterkste groeier.

Het geconsolideerde balansvermogen groeide in de periode 2001-2005 met 205,9 miljoen EUR. In absolute bedragen kwam de groei voornamelijk door een toename van het eigen vermogen (+ 186,9 miljoen EUR). Het eigen vermogen kende bijgevolg in de beschouwde periode een groei met 59 %, vooral dankzij de positieve resultaten van de diverse boekjaren en de verworven investeringssubsidies. De aangroei van het patrimonium is eerder beperkt en betekent slechts een reële uitbreiding van het eigen vermogen voor zover deze middelen een externe oorzaak hadden en niet voortvloeiden uit de loutere overboeking vanuit de rubrieken "Herwaarderingsmeerwaarden" en "Gecumuleerd resultaat".

De voorzieningen kenden over de beschouwde periode een belangrijke terugval (- 20.339.573 EUR). De redenen hiervoor zijn tweërlei : de afbouw van het TBS 55+ ov-stelsel en de vraag van het commissariaat om de aangelegde voorzieningen aan een kritisch onderzoek m.b.t. hun gegrondheid te onderwerpen. Vooral bij de "Voorzieningen voor overige risico's en kosten" is dit laatste duidelijk merkbaar.

De structuuranalyse van de passiva toont enkele belangrijke verschuivingen. Tijdens de periode 2001-2005 groeide het aandeel van het "Eigen vermogen" van 55,8 % op een continue wijze naar 65,1 % van het balanstotaal. Tijdens de beschouwde periode groeide de geconsolideerde schuldmassa met 39,3 miljoen EUR. Toch volgden de schulden hiermee niet het groeiritme van het totale passief. Het relatieve belang van de schulden daalde dan ook ten gunste van het aandeel van het eigen vermogen.

Voor het boekjaar 2005 bedraagt de geconsolideerde netto-cashflow 12.033.781 EUR. De basis hiervoor werd gelegd door de cashflow van het boekjaar (51,1 miljoen EUR). De mutatie in de werkmiddelen voor het boekjaar 2005 genereerde een aanzienlijke vermogensbehoefte. Zonder de laattijdige uitbetaling van het saldo van de werkingsuitkeringen 2005, van het saldo van de TBS-middelen 2005 en van het variabel deel van de aanvullende middelen 2005 zou de mutatie van de netto werkmiddelen een vermogensbron van 15,7 miljoen EUR opgeleverd hebben i.p.v. een vermogensbehoefte van 8,5 miljoen EUR nu. Nu dienden de hogescholen omvangrijke vorderingen op te nemen in hun balans. De operationele cashflow volstond in 2005 bijgevolg niet om de financieringsbehoeften uit de investeringen en de kapitaalsaflossingen van de sector integraal te dekken. De ontbrekende middelen vond de sector in de opname van investeringssubsidies en van een relatief beperkt bedrag aan vreemd vermogen. Gelet op de positieve netto cashflow waarmee de sector het boekjaar 2005 afsloot, zou men kunnen besluiten dat de sector op zich geen vreemd vermogen nodig had om alle financieringsbehoeften te kunnen dekken. Het beeld van de sector is natuurlijk niet representatief voor elke individuele hogeschool. Bijgevolg dienden sommige hogescholen toch een beroep te doen op vreemd vermogen om hun investeringen ten dele te financieren, maar het verklaart wel het beperkte volume van het opgenomen vreemd vermogen. Uiteindelijk realiseerde de sector een positieve netto cashflow. De som van de geldbeleggingen en de liquide middelen steeg per einde 2005 dan ook tot 221.554.951 EUR. Daar de berekening van de netto cashflow gesteund is op een momentopname (31 december 2005) heeft de vertraging in de uitbetaling van de genoemde werkmiddelen dit bedrag sterk negatief beïnvloed. Zonder deze vertraging zou de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen ongeveer 24,2 miljoen EUR hoger gelegen hebben.

De geconsolideerde netto-werkmiddelen van de 21 hogescholen bedragen voor het boekjaar 2005 256.411.498 EUR. Dit betekent dat de globale hogeschoolsector een stevige buffer opgebouwd heeft om een eventuele vertraging in de inning van de kortetermijnvorderingen op te vangen zonder dat dit de betaling van de kortetermijnverbintenissen in gevaar brengt. De ratio duidt voor de periode 2001-2005 op een zeer gunstige evolutie en bijgevolg een verdere versteviging van de liquiditeitspositie van de hogescholensector. In elk van de betrokken jaren leverde de berekening van de netto-werkmiddelen voor elk van de hogescholen een positief resultaat op. T.o.v. het boekjaar 2004 is de liquiditeitspositie in 18 hogescholen verbeterd, 3 hogescholen kenden een daling van de netto-werkmiddelen.

De gunstige liquiditeitspositie van de hogescholensector wordt bevestigd door de waarde van de quick ratio. Er bleken per einde 2005 voldoende middelen voorhanden om 6,6 maal de lopende kortetermijnverplichtingen te dekken. De minst goed scorende hogeschool haalt nog steeds een score van 1,59. Ook bij deze hogeschool hoeft er niet direct voor betalingsproblemen gevreesd te worden.

Het aandeel van het eigen vermogen in het balanstotaal groeit. Dit resulteert in een daling van de mate waarin de hogescholen afhankelijk zijn van vreemd vermogen. In het boekjaar 2005 financiert de globale hogeschoolsector zich voor 65,1 % met eigen vermogen. De sector is voor 34,9 % van de middelen afhankelijk van vreemd vermogen. Hierdoor heeft de sector in 2005 haar financiële onafhankelijkheid nog verder verhoogd en de trend van de voorbije jaren doorgetrokken.

Alle hogescholen hebben in het boekjaar 2005 een positief eigen vermogen. In het boekjaar 2005 hebben 17 van de 21 hogescholen een eigen vermogen dat groter is dan het vreemd vermogen. De graad van financiële onafhankelijkheid evolueerde tijdens het boekjaar 2005 gunstig in 18 van de 21 hogescholen. Slechts 4 hogescholen hebben een schuldgraad hoger dan 1. De situatie bij de hogeschool die het slechtst scoort is iets verbeterd t.o.v. 2004, maar toch blijft bij deze hogeschool de graad van financiële zelfstandigheid erg laag. Globaal scoort de hogeschoolsector zeer behoorlijk qua solvabiliteit.

De rentabiliteitspositie van de hogescholensector wordt gemeten aan de hand van een zestal ratio's. Globaal bekeken ligt het rentabiliteitsniveau in 2005 duidelijk lager dan in de overige jaren van de beschouwde periode. De geconsolideerde netto-marges geven voor de 5 beschouwde boekjaren een duidelijk positief beeld. De basis voor dit positieve resultaat wordt gevormd door het werkingsoverschot. Ook de financiële verrichtingen leveren een belangrijke positieve bijdrage.

Per 100 EUR werkingsoverschot die de hogescholen van de overheid ontvangen, realiseren de hogescholen in 2005 een werkingsoverschot van 1,9 EUR (4,1 EUR in 2004). Bij de interpretatie van dit cijfer dient men zich te realiseren dat er op het niveau van het werkingsresultaat enige vertekening (in negatieve zin) optreedt ingevolge de wijze van toerekening van de opgenomen investeringssubsidies. Deze vertekening is des te belangrijker naarmate er meer investeringssubsidies worden aangewend. Nieuwe investeringen leiden immers tot hogere afschrijvingslasten (werkingskosten). De toerekening van de investeringssubsidies die aangewend werden om deze investeringen ten dele te financieren, gebeurt echter via de financiële opbrengsten en wordt bijgevolg niet verrekend in het werkingsresultaat.

De totale personeelsformatie voor het boekjaar 2005 telt 10.279,28 voltijdse eenheden (VTE). In 2005 behoorden 27,9 % van de personeelsleden tot het ATP tegenover 72,1 % tot het OP. In 2001 bedroeg dit respectievelijk 24,4 % en 75,6 %. De totale effectieve bezetting ligt traditioneel onder het begrote niveau. In 2005 werden er 136,14 VTE (- 1,3 %) minder tewerkgesteld dan bij de begrotingsopmaak voorzien. De afwijking is het sterkst in de categorie van de OP-leden. De tewerkstelling lag er 102,70 VTE (- 1,4 %) onder het begrote niveau. Bij het ATP-personeel is de afwijking iets kleiner (- 1,2 %).

T.o.v. het boekjaar 2001 is er een beperkte, maar jaarlijkse aangroei van de totale tewerkstelling in de hogescholen (de toename t.o.v. 2001 bedraagt 7,5 %). Die is zowel terug te vinden bij de OP-leden als bij de ATP-leden. De groei is evenwel duidelijk het sterkst in het segment van het ATP: + 539,99 VTE of + 23,2 % t.o.v. een toename met 181,04 VTE (+ 2,5 %) voor het OP.

Het hogescholendecreet bepaalt dat het aantal vast benoemde leden van het onderwijzend personeel maximaal 72 % van het totaal aantal leden van het onderwijzend personeel mag bedragen (64% tot en met het boekjaar 2001). De groei van het benoemingspercentage in 2003 zette zich nadien niet verder meer door. Integendeel, het benoemingspercentage (66,24 %) daalde licht. Dit is een opmerkelijke vaststelling, gezien er heel wat ruimte is voor bijkomende benoemingen en een vaste benoeming financiële voordelen oplevert voor de hogeschool (lagere patronale bijdragen). Dit zou er kunnen op wijzen dat de hogescholen meer belang hechten aan de mogelijkheid om een flexibel personeelsbeleid te voeren dan aan de eventuele besparing die een vaste benoeming hen oplevert. In geen enkele hogeschool lag het benoemingspercentage in 2005 hoger dan de toegelaten norm. Het benoemingspercentage daalde in 13 van de 21 hogescholen. De HWVL scoort met 49,58 % vastbenoemden het laagst en KdG met 70,75 % (74,09 % in 2004) het hoogst.

Voor het boekjaar 2005 bedraagt de geconsolideerde 80-20 norm 80,47 % en bevindt zich hiermee op een iets hoger niveau dan vorig boekjaar (79,34 %). De geconsolideerde 80-20 norm ligt binnen de range van 5 % afwijking in min of in plus van de norm van 80 %. Twee hogescholen sluiten het boekjaar af met een 80/20-norm die lager uitvalt dan 75 % (dus meer dan 5 % in min op de norm van 80 %). Geen enkele hogeschool overschrijdt de maximaal toegelaten waarde (85 %). De reële 80/20-norm valt traditioneel lager uit dan de norm berekend op basis van de begrotingscijfers (82,45 %). Ook al is de marge tussen beide normen iets lager dan in 2004, toch blijft deze afwijking significant. Een verklaring voor deze afwijking dient zowel in de teller als in de noemer gezocht te worden. De afwijking in de teller vloeit voort uit een overschatting bij de begrotingsopstelling van de loonkosten betaald via het sociaal secretariaat van het departement onderwijs en is een rechtstreeks gevolg van het voorzichtigheidsprincipe dat de hogescholen huldigen bij het opstellen van de begroting. Bovendien kan bij individuele hogescholen een afwijking worden verklaard doordat de hogeschool er nadien voor opteerde om meer personeelsleden via het eigen sociaal secretariaat te betalen. Voor de sector in zijn geheel gaat deze stelling echter niet op. Ook de loonkost rechtstreeks door de hogescholen betaald werd immers iets te hoog ingeschat bij de begrotingsopstelling (0,25 %). In de noemer werden de te verrekenen middelen dan weer onderschat. Enerzijds is die onderschatting vanuit hetzelfde voorzichtigheidsprincipe te verklaren en anderzijds is deze onderschatting vrij beperkt (0,17 %). De noemer speelt in de verklaring van het verschil tussen de begrote en de reële 80/20-norm dan ook slechts een bijkomstige rol. De combinatie van beide afwijkingen verklaart de vastgestelde afwijking tussen de begrote norm en de reële norm maar leidt tegelijk tot een merkwaardige vaststelling. Hoewel de hogescholen in 2005 iets meer middelen mochten aanwenden dan bij de begroting voorzien, blijken zij in realiteit minder besteed te hebben dan zij bij de begroting gepland hadden.

Bijlage: opvolging van de besteding van de academiseringsmiddelen

In het verslag over de werking van de hogescholen in 2003, werd de regelgeving m.b.t. de academisering van de twee-cyclopleidingen uitvoerig besproken. In uitvoering van zijn controleopdracht volgt het commissariaat dan ook de besteding van de toegekende academiseringsmiddelen via een geëigende bevraging op. Deze bevraging was opgenomen in de rapportering m.b.t. de jaarrekening 2005. Art.173 van het hogescholendecreet bepaalt dat de werkingsuitkeringen, waartoe ook de academiseringsmiddelen behoren, kunnen aangewend worden ter dekking van zowel werkingskosten als investeringen. Derhalve werd aan de hogescholen een gedetailleerd overzicht gevraagd van de kostenrekeningen (rekeningnummer, benaming rekening en geboekte bedrag) waarop de bestedingen werden geboekt. Tevens werd een overzicht van de met academiseringsmiddelen gefinancierde investeringen, met bijhorende afschrijvingstabel, gevraagd. De investeringen inventariseren is voor de hogescholen een vrij eenvoudige zaak. Het inventariseren van de kosten gemaakt in het kader van de academiseringsopdracht vergt echter een of andere vorm van analytische boekhouding. Art. 233 van het hogescholendecreet bepaalt dat de hogescholen met ingang van 1 januari 2004 een “*aangepaste analytische boekhouding*” moeten voeren. In het verslag³¹ over 2003 werd reeds gewezen op de beperkingen waarmee het commissariaat, door het ontbreken van uniforme regels volgens welke deze analytische boekhouding zou moeten gevoerd worden, geconfronteerd wordt. In deze toestand is tot op heden niets veranderd en het blijft voor het commissariaat onmogelijk de uniformiteit of zelfs de correctheid van de rapportering te waarborgen.

De synthese van de gegevens die de hogescholen ons bezorgden, is weergegeven in het hiernavolgende overzicht.

In een eerste stap werden de nog te besteden middelen bepaald. Hiertoe werden de per einde 2004 nog niet bestede middelen toegevoegd aan de voor 2005 toegekende middelen. Blijkt verder dat in 2005 twee hogescholen (KdG en W&K) in het kader van hun academiseringsproces eigen inkomsten genereerden die eveneens opgenomen werden in het totaal te besteden bedrag. Hierdoor beschikten de hogescholen in 2005 over een bedrag van 12.964.251 EUR om hun academiseringsopdracht uit te voeren.

Hiervan werd 10.312.862 EUR besteed via geboekte werkingskosten en 413.058 EUR via gerapporteerde investeringen. In het totaal werd volgens de rapportering 82,73 % van de beschikbare middelen besteed.

Volgens de rapportering bleven er per einde 2005 nog 2.238.331 EUR aan nog niet bestede academiseringsmiddelen over. Deze zullen door het commissariaat toegevoegd worden aan de voor 2006 te verantwoorden middelen.

³¹ Verslag over de werking van de hogescholen in 2003, blz 115

ACADEMISERINGSMIDDELEN 2005														
		BESCHIKBARE MIDDELEN				BESTEDINGEN 2005								NOG TE
		MIDDELEN 2005	SALDO 2004	EIGEN MIDDELEN	TOTAAL	KOSTEN					INVESTERINGEN	TOTAAL	BESTEDEN SALDO	
						60	61	62	63(*)	64				65
103556	HA	1.306.370	485.092	0	1.791.462	6.371	67.599	1.049.787	0	0	0	61.539	1.185.296	606.167
103572	KdG	400.864	211.110	15.397	627.371	0	50.221	395.861	0	0	58	25.831	471.971	155.400
103581	KHK	248.253	74.408	0	322.661	0	0	198.602	0	0	0	0	198.602	124.059
103606	ERASMUS	584.693	-618.262	0	-33.569	0	18.092	888.000	0	0	0	9.534	915.626	-949.195
103614	LUK	340.886	358.463	0	699.349	0	78.733	59.856	0	355	0	18.413	157.357	541.992
103622	W&K	1.780.820	-40.295	23.150	1.763.675	0	319.271	1.614.611	0	0	86	118.785	2.052.753	-289.078
103663	HG	1.913.871	1.401.940	0	3.315.812	0	39.514	1.221.348	0	0	179	21.700	1.282.741	2.033.070
116194	ARTEVELDE	33.049	-1.826	0	31.223	0	15.049	15.344	0	0	0	2.151	32.544	-1.321
103697	KHSL	589.173	0	0	589.173	0	0	589.173	0	0	0	0	589.173	0
103721	HL	157.500	49.515	0	207.016	0	2.443	204.351	0	0	0	174	206.968	48
103739	KHLLI	393.819	-21	0	393.798	0	320	310.761	0	0	0	95.590	406.671	-12.873
103747	PHL	336.612	-15.826	0	320.786	0	0	318.425	0	0	0	7.653	326.078	-5.293
103754	HWVL	222.196	154.056	0	376.252	0	0	182.670	0	0	0	0	182.670	193.582
103762	KHBO	196.499	35.702	0	232.201	0	6.702	133.041	0	0	0	39.160	178.903	53.299
103804	EHSAL	1.611.591	-242.810	0	1.368.781	0	132.407	1.170.208	0	0	0	12.528	1.315.143	53.638
103812	GroepT	460.670	-235.805	0	224.865	0	96.828	395.408	0	0	0	0	492.236	-267.371
115782	LESSIUS	744.177	-10.783	0	733.394	0	0	731.187	0	0	0	0	731.187	2.207
Totaal		11.321.045	1.604.659	38.547	12.964.251	6.371	827.180	9.478.632	0	355	324	413.058	10.725.920	2.238.331
% van de beschikbare middelen						0,05%	6,38%	73,11%	0,00%	0,00%	0,00%	3,19%	82,73%	17,27%

(*) exclusief afschrijvingslasten op middelen aangewend voor investeringen

Hoewel het academiseringsproces in bijna alle betrokken hogescholen op kruissnelheid gekomen is, werden nog steeds niet alle beschikbare middelen aangewend. Meer zelfs, de bestedingsgraad is zelfs licht gedaald t.o.v. 2004 : 82,73 % (2005) t.o.v. 83,61 % (2004).

De bestedingsgraad bij de betrokken hogescholen loopt wel sterk uiteen. Zeven hogescholen spendeerden integraal hun beschikbare middelen, of zelfs meer. Koploper is de Erasmushogeschool. Op basis van de door haar gerapporteerde cijfers besteedde de hogeschool in 2004 dermate veel middelen, dat de voor 2005 beschikbare middelen zelfs negatief waren. Dit belette de hogeschool niet om in 2005 een belangrijk bedrag (915.626 EUR) te besteden aan de verdere uitbouw van haar academiseringsproces. Deze hogeschool sluit het boekjaar 2005 dan ook af met een belangrijk negatief saldo (949.195 EUR). In de Hogeschool Sint-Lukas Brussel komt het academiseringsproces eerder traag op gang. In 2004 werd amper 4,37 % van de beschikbare middelen gespenseerd, in 2005 is dit opgelopen tot 22,5 %. Het per einde 2005 nog te besteden saldo (541.992 EUR) is hiermee opgelopen tot 132 % van de voor 2006 toegekende academiseringsmiddelen.

Bij de opdeling van de bestedingen naar hun aard blijken de investeringen, nog steeds een relatief beperkte bestedingsvorm uit te maken (3,19 % van de totaal voor 2005 beschikbare middelen). Deze investeringen (413.058 EUR) hebben betrekking op een brede waaier van specifieke technische apparatuur, hardware en meubilair.

De in rekening gebrachte kosten hadden in hoofdzaak betrekking op de verrekening van bezoldigingskosten (code 62 : 9.478.632 EUR). Daarnaast werd er 827.180 EUR verrekend voor de rubriek "Diensten en diverse goederen" (code 61). De verrekende kosten slorpten in het totaal 10.312.862 EUR op (79,54 % van de voor 2005 beschikbare middelen).

De rubriek 63 “Kosten van afschrijvingen en waardeverminderingen” vergt enige toelichting. De academiseringsmiddelen kunnen zowel ter dekking van de werkingskosten als voor de financiering van investeringen in het kader van de academiseringsopdracht aangewend worden. Uit de door de hogescholen gerapporteerde kostenbestedingen werden de afschrijvingen op deze investeringen geëlimineerd. Zoniet zouden de investeringen, gespreid in de tijd, twee maal opgenomen worden in de verantwoording van de bestede academiseringsmiddelen.

Conclusies

Op basis van de gerapporteerde gegevens blijkt dat in 2005 de bestedingen in het kader van de academiseringsopdracht beduidend toegenomen zijn. Daar de beschikbare middelen ook sterk toegenomen waren, is het globale bestedingsniveau echter iets teruggelopen t.o.v. 2004. Men kan dus moeilijk gewagen van een versneld academiseringsproces. Men behoede zich echter voor al te eenvoudige veralgemeningen. Zes hogescholen hebben immers meer middelen besteed dan zij voor deze opdracht toegewezen kregen. Eén hogeschool slaagde er in exact het beschikbare budget te besteden en twee andere hogescholen benaderden met een bestedingsgraad van 99% de integrale besteding van de beschikbare middelen. In een aantal hogescholen verloopt dit proces duidelijk heel wat trager en is de bestedingsgraad beduidend lager. Zo lag bij drie hogescholen (Sint-Lukas Brussel 22,5 %, Hogeschool Gent 38,7 % en Hogeschool West-Vlaanderen 48,6 %) de bestedingsgraad op minder dan de helft van de voor 2005 beschikbare middelen. De regeringscommissaris zal de betrokken hogeschool dan ook om bijkomende informatie vragen m.b.t. hun visie op de uitvoering van hun academiseringsopdracht.

Het zwakke punt in de opvolging van de besteding van de academiseringsmiddelen, is dat deze gebaseerd is op een rapportering door de hogescholen die zich hierbij steunen op een “aangepaste analytische boekhouding” die evenwel bij gebrek aan regelgeving niet gevoerd wordt volgens uniforme regels.

In het verslag over de werking van de hogescholen in 2004 werd reeds gesteld, gestaafd met een concreet praktijkvoorbeeld, dat door het ontbreken van een volgens uniforme regels werkende analytische boekhouding, de opvolging van de besteding van eender welk “gekleurd” werkingmiddel problematisch is. Tot op heden zijn er op dit vlak echter nog geen steeds stappen ondernomen. Ik kan dan ook alleen maar mijn suggestie herhalen dat Vlaamse overheid deze leemte tijdelijk zou opvangen door de rapportering m.b.t. de aanwending van “gekleurde” gelden te laten attesteren door de huisrevisor.

II DE STUVO's

1 Ter inleiding

Ook de vzw's studentenvoorzieningen hebben nood aan een sectoranalyse teneinde de eigen werking te kunnen positioneren ten opzichte van de sector. In de hiernavolgende analyse werden de kerngegevens (resultatenrekening, balans, investeringen en cashflow) geconsolideerd en becommentarieerd. Vervolgens werd op basis hiervan de klassieke ratioanalyse uitgevoerd om een beeld te krijgen van de financiële toestand van de vzw's studentenvoorzieningen.

In de hiernavolgende analyse werd, in tegenstelling tot de analyse van de hogescholen, de studentenvoorziening gelieerd aan de Hogere Zeevaartschool, met name de vzw sovo Hogere Zeevaartschool wel opgenomen. Op die manier kon de aansluiting bewerkstelligd worden met de enveloppe die het departement onderwijs voor de studentenvoorzieningen beschikbaar stelt.

2 Analyse van de financiële toestand - jaarrekening 2005

2.1 Resultatenrekening

Geconsolideerde resultatenrekening (jaarrekeningen 2003 - 2004 - 2005, begroting 2005)					
	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
		2003	2004	2005	2005
<i>(in eenheden euro)</i>					
I. Werkingsopbrengsten	70/74	21.496.428	22.207.057	23.405.416	23.218.487
A.1. Werkingsuitkeringen (toelichting XII.A.)	700	0	0	0	0
A.2. Inschrijvings- en examengelden	701/2	0	0	0	0
A.3. Omzet boeken en cursussen	703	0	0	0	0
A.4. Sociale toelagen	704	15.798.921	15.948.499	16.388.551	16.351.543
B. Voorraadwijzigingen (toename +, afname -)	71	0	0	0	0
C. Geproduceerde vaste activa	72	0	0	0	0
D. Andere werkingsopbrengsten (toelichting XII.B)	74	5.697.507	6.258.558	7.016.865	6.866.944
II. Werkingskosten (-)	60/64	19.672.929	21.002.263	22.706.248	24.427.920
A. Verbruikte goederen	60	2.624.122	2.784.894	3.001.190	3.125.573
B. Diensten en diverse goederen	61	12.087.104	12.760.448	13.737.314	15.004.626
C. Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen (toelichting XII.C.2.)	62	3.835.925	4.151.274	4.553.903	4.573.655
D. Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa	630	1.049.988	1.219.943	1.351.580	1.733.275
E. Waardeverminderingen op voorraden en werkingsvorderingen (toevoegingen +, terugnemingen -) (toelichting XII.D)	631/4	1.062	15.184	24.240	0
F. Voorzieningen voor risico's en kosten (toevoegingen +, bestedingen en terugnemingen -) (toelichting XII.C.3. en E.)	635/7	673	1.199	(49.678)	(65.100)
G. Andere werkingskosten (toelichting XII.F.)	640/8	74.055	69.321	87.699	55.891
H. Als herstructureringskosten geactiveerde werkingskosten (-)	649	0	0	0	0
III. Werkingsoverschot/(werkingstekort)	70/64	1.823.499	1.204.794	699.168	(1.209.433)
IV. Financiële opbrengsten	75	387.920	332.158	351.600	272.740
A. Opbrengsten uit financiële vaste activa	750	0	0	0	10.000
B. Opbrengsten uit vlottende activa	751	370.703	326.645	340.659	260.740
C. Andere financiële opbrengsten (toelichting XIII.A.)	752/9	17.217	5.513	10.941	2.000
V. Financiële kosten (-)	65	60.957	63.433	87.711	85.486
A. Kosten van schulden (toelichting XIII.B.)	650	29.127	49.961	73.914	74.781
B. Waardeverminderingen op vlottende activa andere dan bedoeld onder II.E. (toevoegingen +, terugnemingen -) (toelichting XIII.C.)	651	0	0	0	0
C. Andere financiële kosten (toelichting XIII.E.)	652/9	31.830	13.472	13.797	10.705
VI. Overschot/(tekort) uit de gewone activiteiten	70/65	2.150.463	1.473.519	963.057	(1.022.179)
VII. Uitzonderlijke opbrengsten	76	75.583	19.221	201.441	155.503
VIII. Uitzonderlijke kosten (-)	66	40.839	77.934	25.467	3.915
IX. Overschot/(tekort) van het boekjaar	70/66	2.185.207	1.414.806	1.139.031	(870.591)

2.1.1 Werkingsopbrengsten

De totale werkingsopbrengsten voor het boekjaar 2005 bedragen 23 405 416 EUR en bestaan uit twee deelcomponenten : de "Sociale toelagen" en de "Andere werkingsopbrengsten". De groei ervan over de beschouwde periode is eerder beperkt (+ 8,88 % t.o.v. 2003). Deze groei is bovendien in hoofdzaak toe te schrijven aan de toename van de "Andere werkingsopbrengsten" (+ 23,16 % t.o.v. 2003). De sociale toelagen groeiden in de beschouwde periode slechts met 3,73 %. Opvallend is de zeer beperkte afwijking tussen de voor 2005 begrote werkingsopbrengsten en de uiteindelijk gerealiseerde werkingsopbrengsten. Deze laatste lagen amper 0,81 % hoger dan begroot.

De voor 2005 geboekte sociale toelagen bedroegen 16 388 551 EUR. Naast de sociale toelagen die de vzw's STUVO ontvangen van het departement onderwijs, worden sommige STUVO's ook betoelaagd door de hogeschool en/of bepaalde departementen binnen deze hogeschool. Zoals uit onderstaand overzicht blijkt, zijn de toelagen vanuit de hogeschool eerder beperkt, maar verklaren die toch een deel van de globale groei van de sociale toelagen.

Geconsolideerde resultatenrekening - Sociale toelagen				
	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
		2003	2004	2005
<i>(in eenheden euro)</i>				
A.4. Sociale toelagen	704	15.798.921	15.948.498	16.388.550
- Sociale toelagen, departement Onderwijs	704000	15.719.391	15.844.777	16.095.294
- Sociale toelagen, hogeschool	704500	79.530	103.721	293.256

In de beschouwde periode werden de vzw's STUVO gefinancierd op basis van een toelage per financierbare student op 1 februari van het voorgaande boekjaar. De toename van het bedrag per financierbare student bleef in de beschouwde periode beperkt tot een indexering ervan. Het aantal financierbare studenten kende geen fundamentele verschuivingen. De groei van de sociale toelagen ontvangen van het departement onderwijs is dan ook eerder beperkt : + 2,39 % t.o.v. 2003. Hiervan is 0,05 % toe te schrijven aan de gestegen studentenpopulatie en 2,34 % aan de indexering van de toelagen.

Evolutie sociale toelagen departement onderwijs			
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
	2003	2004	2005
Aantal financierbare studenten op 1/02 vorig boekjaar	96.473,5	96.163,0	96.523,5
Bedrag per financierbare student	162,94	164,77	166,75
Sociale toelagen departement onderwijs	15.719.392	15.844.778	16.095.294

De groei van de "Andere werkingsopbrengsten" ligt een stuk hoger dan deze van de "Sociale toelagen". Men dient zich evenwel te realiseren dat het hier in belangrijke mate om doorgerekende kosten gaat. De meeropbrengst kan bijgevolg niet losgekoppeld worden van de toename van bepaalde kostenrubrieken. De stijging van deze opbrengsten weerspiegelt bijgevolg eerder de toename van het aantal initiatieven op het vlak van cultuur, sport, e.a., dan een verruiming van de beschikbare werkmiddelen.

Daarnaast bevat deze rubriek in een aantal STUVO's belangrijke opbrengsten uit de exploitatie van cafetaria's en uit de verhuur van studentenkamers. Maar ook hier staat er tegenover deze opbrengstengroei een significante kostentoeename.

De afwijking tussen de begrote en de reële “Andere werkingsopbrengsten” is vrij beperkt, gelet op het feit dat bij de begrotingsopstelling lang niet alle initiatieven die zich in de loop van het volgende boekjaar aandienen, noch het aantal studenten dat er zal aan deelnemen, kunnen voorzien worden. Voor het boekjaar 2005 liggen deze opbrengsten 2,18 % boven het begrote niveau.

2.1.2 Werkingskosten

De totale werkingskosten voor het boekjaar 2005 bedragen 22 706 248 EUR. Alhoewel lang niet alle voor 2005 begrote kosten ook effectief gerealiseerd werden (- 7,05 %; - 1 721 672 EUR) , liggen deze kosten toch 15,42 % hoger dan de in 2003 opgetekende werkingskosten. Het groeiritme van de werkingskosten ligt dan ook beduidend hoger dan dit van de werkingsopbrengsten. Deze kosten zijn zeer gevarieerd van aard. De belangrijkste kostenrubrieken zijn in dalende orde : de kosten m.b.t. “Diensten en diverse goederen”, “Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen”, “Verbruikte goederen” en “Afschrijvingen en waardeverminderingen op oprichtingskosten, op immateriële en materiële vaste activa”.

Het kan verbazen dat in tegenstelling tot de hogescholen, de vzw’s STUVO, meer bestedingen onder de rubriek “Diensten en diverse goederen” boeken dan onder de rubriek “Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen”. Men dient evenwel voor ogen te houden dat de STUVO’s heel wat taken uitbesteden aan externe specialisten (o.a. via het sluiten van raamakkoorden) teneinde op een efficiënte wijze tegemoet te komen aan specifieke noden. Bovendien bestaat er vaak een nauwe band tussen de vzw STUVO en de hogeschool. Dit vertaalt zich in een kostenverrekening door de hogeschool voor de ter beschikkingstelling van personeel, infrastructuur, e.a (soms ook zonder verrekening). Het belang van deze verrekening blijkt uit onderstaand overzicht :

Samenwerkingsovereenkomst hogeschool / vzw SoVo - geldstroom			
	Boekjaar 2003	Boekjaar 2004	Boekjaar 2005
a. Personeel hogeschool tewerkgesteld in de vzw SoVo (*)	2.510.353	2.950.332	3.997.085
b. Huurgelden / gebruiksvergoedingen betaald aan de hogeschool			
- Cafeteria - restaurant - keuken	871.822	851.830	716.193
- Kantoren en vergaderruimte	173.628	137.614	126.089
- Overige infrastructuur (vb. Sportterreinen, ...):	345.950	421.875	547.147
Totaal	1.391.400	1.411.319	1.389.429
c. Overige diensten betaald aan de hogeschool	265.361	358.784	180.576
Totaal te betalen door de vzw SoVo aan de hogeschool	4.167.114	4.720.435	5.567.090
Procentueel aandeel in het totaal sociale toelagen RR 704 	26,38%	29,60%	33,97%

Men kan bijgevolg stellen dat de rubriek “Diensten en diverse goederen” een belangrijk bedrag aan loonkostenvergoeding bevat. Toch blijven de reële bestedingen voor “Diensten en diverse goederen” zeer aanzienlijk. Dit heeft uiteraard te maken met de werking van de STUVO’s. De groei van de “Andere werkingsopbrengsten” correleert met de toename van een aantal kosten die onder deze rubriek verwerkt worden : huur van studentenkamers, aankoop van kaarten voor allerlei manifestaties, e.a. Kenmerkend voor de rubriek “Diensten en diverse goederen” is ook, dat niettegenstaande een groei met 13,65 % t.o.v. het kostenniveau in 2003, een belangrijk deel van de onderbesteding t.o.v. de begrote werkingskosten in deze rubriek terug te vinden is.

Het rechtstreeks door de STUVO's tewerkgestelde personeel nam toe van 110,48 VTE in 2003 tot 125,30 VTE in 2005 (+ 13,4 %). De groei van de loonkost in diezelfde periode bedroeg 18,72 %. Deze toename kan slechts ten dele verklaard worden door de uitbreiding van het personeelsbestand. De verklaring dient in bijkomende orde gezocht te worden bij loonindexeringen en baremaverhogingen. De afwijking tot de begrote loonkost blijft beperkt tot een minderuitgave van 0,43%.

Onder de rubriek "Verbruikte goederen" worden in hoofdzaak de aankopen in functie van studentenrestaurants en –cafeteria's geboekt. Alhoewel lang niet alle STUVO's deze in eigen beheer exploiteren, neemt deze rubriek toch een belangrijke plaats in, in het bestedingspatroon van de sector. Deze kosten (2005 : 3 001 190 EUR) vertegenwoordigen 13,2 % van de totale werkingskosten 2005 en groeiden t.o.v. van 2003 met 14,4 %.

De investeringen die tijdens de periode 2003-2005 verricht werden deden niet alleen de boekwaarde van de vaste activa toenemen, ook de afschrijvingsbasis nam toe. In de resultatenrekening komt dit duidelijk tot uiting in de groei van de afschrijvingslasten. Voor het boekjaar 2005 zijn deze opgelopen tot 1 351 580 EUR. Ondanks een toename met 28,7 % t.o.v. 2003 blijven de afschrijvingslasten sterk onder het begrote niveau (- 22%). Vertraging in de uitvoering van bepaalde investeringsprojecten ligt hieraan ten grondslag.

2.1.3 Werkingoverschot

Op basis van het in het verleden opgebouwde gecumuleerde resultaat (per einde boekjaar 2005 : 24.016.328 EUR) kan gesteld worden dat de STUVO's in het verleden belangrijke werkingoverschotten boekten en bijgevolg lang niet al hun middelen ook effectief voor hun werking hebben aangewend. De geconsolideerde resultatenrekening over de periode 2003-2005 toont echter een gestage afbrokkeling van dit werkingoverschot. De werkingskosten (+ 15,42 %) kenden in deze periode inderdaad een beduidend hoger groeiritme dan de werkingsopbrengsten (+ 8,88 %). Het werkingoverschot 2005 bedraagt 699 168 EUR. Dit vertegenwoordigt 4,34 % van de sociale toelagen die de STUVO's ontvingen van het departement onderwijs. Als rekening gehouden wordt met het feit dat ook de financiële kosten en eventuele uitzonderlijke kosten moeten gedekt worden, kan gesteld worden dat de STUVO's hun werking intussen vrij goed afgestemd hebben op de beschikbare middelen.

De afwijking tussen het in 2005 gerealiseerde werkingsoverschot en het voor 2005 begrote werkingstekort is opvallend groot en vergt nadere aandacht. Deze afwijking is grotendeels terug te voeren tot de afwijking bij de werkingskosten. Bij de begrotingsopstelling hebben de STUVO's een werking ingecalculiseerd die zij op basis van de te verwachten werkingsopbrengsten niet konden financieren. Die begrote werking zou een uitdrukking kunnen zijn van de werking die de STUVO's voor ogen hadden, maar het kan het ook gehanteerd zijn als signaal aan de overheid dat de bestaande financiering door hen als ontoereikend ervaren werd. Bij de beoordeling van de ingediende begrotingsdossiers heeft het commissariaat in dergelijke gevallen stelselmatig gewezen op het gevaar en op de onwenselijkheid om een structureel deficitaire werking uit te bouwen. Blijkbaar hebben de STUVO's bij de uitvoering van hun begroting deze wenk ter harte genomen en tijdig de nodige maatregelen getroffen om het exploitatie-evenwicht te bewaren. Vooral in de rubriek "Diensten en diverse goederen" werd grondig bespaard. Andere besparingen (afschrijvingslasten) vloeiden dan weer automatisch voort uit een vertraging in de uitvoering van de geplande investeringswerken. Bovendien hadden bepaalde STUVO's in hun begroting 2005 investeringen opgenomen in computers (met een korte afschrijvingstermijn) die op universele basis ter beschikking zouden gesteld worden van de studenten. Bij de uitvoering van de begroting werden zij geconfronteerd met een belangrijke beperking : dergelijke investeringen konden voortaan immers enkel op selectieve basis.

2.1.4 Financiële opbrengsten

De financiële opbrengsten (2005 : 351 600 EUR) bestaan in hoofdzaak uit "Opbrengsten uit vlottende activa". De STUVO's hebben in het verleden aardig wat liquiditeiten opgebouwd. Per einde boekjaar 2005 bedroeg de som van de geldbeleggingen (11 691 992 EUR) en van de liquide middelen (9.566.354 EUR) 21.258.346 EUR. De evolutie van de opbrengsten (in hoofdzaak intresten) die hierdoor gegenereerd werden, werd bepaald door de groei van de beschikbare middelen enerzijds en door de evolutie van de rentestand anderzijds. De financiële opbrengsten betekenen een belangrijke aanvulling van de beschikbare werkmiddelen.

2.1.5 Financiële kosten

Uit de consolidatie van de balans blijken slechts vier STUVO's per einde 2005 openstaande investeringskredieten onder hun langetermijnschulden te vermelden. De STUVO's financieren hun investeringen bijgevolg in grote mate met eigen middelen. Dit verklaart het relatief geringe bedrag van de financiële kosten (2005 : 87 711 EUR), alhoewel toch een stijgende trend aanwezig is.

2.1.6 Uitzonderlijke opbrengsten en kosten

Uitzonderlijke opbrengsten (2005 : 201 441 EUR) zijn per definitie zeer uiteenlopend van aard. De plotse toename in 2005 is toe te schrijven aan de meerwaarde die een STUVO boekte op de verkoop van een gebouw.

Ook de uitzonderlijke kosten (2005 : 25 467) zijn zeer gevarieerd in hun samenstelling. Het bedrag ervan is niet van fundamentele betekenis voor de bepaling van het uiteindelijke resultaat.

2.1.7 Resultaat van het boekjaar

Het boekjaar 2005 wordt afgesloten met een globaal overschot van 1 139 031 EUR. Dit overschot staat om redenen toegelicht bij de bespreking van het werkingsoverschot in schril contrast met het begrote tekort.

De basis van dit overschot wordt gevormd door het werkingsoverschot (699 168 EUR). De dalende tendens van het globale overschot volgt dan ook de trend die af te leiden valt uit de evolutie van het werkingsresultaat.

Ook de bijdrage van het financieel resultaat (financiële opbrengsten – financiële kosten = 263.889 EUR) is van fundamentele betekenis. Hierbij past wel de bedenking dat de financiële beleggingen die aan de basis van dit gunstige resultaat liggen, misschien in de toekomst zullen afgebouwd worden om de in de begroting en in de meerjarenbegroting geplande investeringen zoveel mogelijk met eigen middelen te financieren.

Het gunstige saldo uit de uitzonderlijke verrichtingen (uitzonderlijke opbrengsten – uitzonderlijke kosten = 175 974 EUR) zorgt eveneens voor een betekenisvolle bijdrage tot het globale resultaat, maar is van nature eenmalig. De wezenlijk dalende tendens in het globale resultaat wordt hierdoor in 2005 enigszins afgezwakt en zou zonder deze eenmalige meevaller sterker tot uiting gekomen zijn.

2.1.8 Analytische indeling van de kosten en de opbrengsten (boekjaar 2005)

Decretaal zijn er 13 werkvelden voorzien binnen welke een vzw STUVO haar beschikbare middelen kan/mag besteden. In onderstaand overzicht wordt nog geen onderscheid gemaakt tussen het universele of selectieve karakter van deze bestedingen. Dit onderscheid werd immers slechts recent in de kijker geplaatst. De geconsolideerde gegevens moeten bovendien met enig omzichtigheid benaderd worden. De beoordeling door de vzw STUVO van het werkveld waaronder bepaalde verrichtingen dienen ondergebracht te worden lijkt in de praktijk niet altijd even eenvoudig te zijn. Zo blijkt uit meerdere jaarrekeningdossiers dat de kosten van raamakkoorden in globo opgenomen werden onder de rubriek “Logistieke diensten en infrastructuur”, terwijl het vaak bijdragen bevatte voor activiteiten die onder andere werkvelden vielen. Ook de loonlasten werden in bepaalde gevallen integraal verrekend naar het werkveld “Logistieke diensten en infrastructuur” terwijl dit personeel effectief een dienstverlening presteerde die onder een andere rubriek thuishoorde. Bovendien bestond de neiging om ingeval het niet onmiddellijk duidelijk was onder welk werkveld bepaalde verrichtingen moesten geregistreerd worden, deze op te nemen onder diezelfde rubriek “Logistieke diensten en infrastructuur”. Naarmate de STUVO's meer vertrouwd zullen zijn met deze rapportering, zal ook de toewijzing naar het passende werkveld op een meer verfijnde wijze verlopen. Deze verwachting houdt tevens een waarschuwing in naar de toekomst om de nodige voorzichtigheid aan de dag te leggen bij de interpretatie van verschuivingen doorheen de jaren in de netto bestedingen per werkveld. De vastgestelde verschuivingen kunnen immers ten dele het resultaat zijn van een betere classificatie van kosten en opbrengsten.

Analytische indeling van de kosten/opbrengsten 2005 van de vzw Stuvo

Sociale Voorzieningen Vlaamse Gemeenschap				16.095.294	100%
	kosten	opbrengsten	verschil	proc. aandeel	
Studentenrestaurants, -cafeteria, -keukens	8.945.290	4.674.273	4.271.017	26,54%	
Studentenkamers in eigen beheer	2.491.172	1.861.936	629.236	3,91%	
Adviesdiensten voor studentenhuysvesting en -mobiliteit	353.849	30.149	323.700	2,01%	
Steun inzake studentenmobiliteit	284.450	2.195	282.255	1,75%	
Preventieve en curatieve medische diensten	97.336	7.331	90.005	0,56%	
Psychotherapeutische diensten	879.411	25.416	853.995	5,31%	
Sociale diensten	3.012.412	82.721	2.929.691	18,20%	
Jobdiensten	163.849	22.753	141.096	0,88%	
Diensten voor sociale begeleiding buitenlandse studenten	22.589	173	22.416	0,14%	
Initiatieven op sportief en cultureel vlak	1.638.216	252.859	1.385.357	8,61%	
Ondersteuning van studentenorganisaties	228.062	5.742	222.320	1,38%	
Kinderopvang van kinderen van studenten	0	0	0	0,00%	
Logistieke diensten en infrastructuur	4.702.780	897.620	3.805.160	23,64%	
Totaal netto kosten/opbrengsten			14.956.248	92,92%	
Overschot/tekort van het boekjaar				1.139.046	7,08%

Op netto basis (kosten – opbrengsten) blijken de STUVO's vooral actief geweest te zijn in de werkvelden: "Studentenkamers, -cafeteria en-keukens", "Logistieke diensten en infrastructuur", "Sociale diensten" en "Initiatieven op sportief en cultureel vlak". Eigenlijk zou ook het werkveld "Studentenkamers in eigen beheer" hierbij dienen vernoemd te worden. Door de hoge mate van kostenrecuperatie behoort dit werkveld op netto basis echter niet bij de dominante werkvelden. Opvallend is ook dat geen enkele vzw STUVO kosten registreerde in het werkveld "Kinderopvang van kinderen van studenten".

2.2 Balans

2.2.1 Passiefzijde (jaarrekeningen 2003–2004–2005, begroting 2005)

PASSIVA	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
		2003	2004	2005	2005
<i>(eenheden euro)</i>					
EIGEN VERMOGEN	10/15	25.110.227	26.525.032	27.664.068	24.765.025
I. Patrimonium	10	3.647.739	3.647.739	3.647.740	3.647.740
III. Herwaarderingsmeerwaarden	12	0	0	0	0
V. Gecumuleerd resultaat	14	21.462.488	22.877.293	24.016.328	21.117.285
VI. Investeringsubsidies	15	0	0	0	0
VOORZIENINGEN	16	66.779	67.979	18.301	21.679
VII. Voorzieningen voor risico's en kosten	0	66.779	67.979	18.301	21.679
A. Pensioenen en soortgelijke verplichtingen	160	0	0	0	4.500
B. Grote herstellings- en onderhoudswerken	162	0	0	0	0
C. Overige risico's en kosten	163/5	66.779	67.979	18.301	17.179
SCHULDEN	17/49	4.229.410	5.209.094	6.964.547	4.465.426
VIII. Schulden op meer dan één jaar	17	386.736	1.447.431	2.551.329	1.370.971
A. Financiële schulden	170/4	386.736	1.447.431	2.551.329	1.370.971
1. Achtergestelde leningen	170	0	0	0	0
2. Leasingschulden en soortgelijke schulden	172	5.290	0	0	0
3. Kredietinstellingen	173	381.446	1.447.431	2.551.329	1.370.971
4. Overige leningen	174	0	0	0	0
B. Werkingsschulden	175	0	0	0	0
D. Overige schulden	178/9	0	0	0	0
IX. Schulden op ten hoogste één jaar	42/48	3.808.259	3.685.815	4.365.763	3.063.022
A. Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	42	52.146	77.210	85.122	74.753
B. Financiële schulden	43	0	0	0	0
1. Kredietinstellingen	430/8	0	0	0	0
2. Overige leningen	439	0	0	0	0
C. Werkingsschulden	44	2.789.879	2.418.629	3.096.744	2.044.228
E. Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	45	502.568	552.162	576.164	482.783
1. Belastingen	450/3	33.595	42.551	38.480	31.149
2. Bezoldigingen en sociale lasten	454/9	468.973	509.611	537.684	451.634
F. Overige schulden	46/48	463.666	637.814	607.733	461.258
X. Overlopende rekeningen	492/3	34.415	75.848	47.455	31.433
Correcties wegens afrondingsverschillen		(2)	(3)	0	(2)
TOTAAL DER PASSIVA	10/49	29.406.414	31.802.102	34.646.916	29.252.128

De passiva geven uitdrukking aan de omvang van de financieringsbronnen waarover de STUVO's beschikken om hun activa te financieren. Een eerste vaststelling is de systematische aangroei van het balanstotaal. Dit betekent in essentie een stelselmatige verruiming van het financieringspotentieel. Het balanstotaal groeide in de periode 2003 -2005 aan met 17,82 % tot een bedrag van 34 646 916 EUR.

Een tweede vaststelling is dat de STUVO's zich in belangrijke mate financieren met eigen vermogen (2005 : 79,9 %). Alhoewel dit aandeel gedaald is i.v.m. 2003 (85,4 %), blijkt hieruit toch een zeer hoge graad van zelffinanciering. De sector scoort dan ook bijzonder goed op solvabiliteitsvlak. Dit is in hoofdzaak te danken aan de in vorige boekjaren gerealiseerde overschotten, m.a.w. aan middelen die in het verleden aan de werking werden onttrokken. De mate waarop de STUVO's voor hun financiering een beroep deden op vreemd vermogen (20,1 %) was bijgevolg eerder beperkt. Het merendeel der STUVO's financierde zijn investeringen uitsluitend met eigen middelen. Slechts een beperkt aantal ervan diende hiervoor als gevolg van de omvang van het te realiseren project een beroep te doen op investeringskredieten.

2.2.2 Actiefzijde (jaarrekeningen 2003 – 2004 – 2005, begroting 2005)

Als gevolg van de tijdens de periode 2003 – 2005 verrichte investeringen steeg niet alleen de boekwaarde van de vaste activa tot 9 647 717 EUR (per einde 2005), ook het aandeel van de vaste activa in het balanstotaal groeide (van 17,6 % in 2003 tot 27,9 % in 2005). Deze toename concentreert zich in sterke mate bij de onroerende activa "Terreinen en gebouwen" en in bijkomende orde bij "Installaties, machines en uitrusting".

De vlottende activa eisen nog steeds het leeuwenaandeel (2005 : 72,1 %) van het totaal actief op. De samenstelling ervan wordt soms gedetermineerd door toevallige omstandigheden. Zo was per einde 2003 de laatste schijf van de sociale toelagen 2003 nog niet vereffend door het departement, daar waar dit traditioneel in de laatste dagen van december gebeurt. Dit resulteerde in hogere werkingsvorderingen op ten hoogste één jaar en lagere liquide middelen, dan bij een tijdige betaling het geval zou geweest zijn. Een constant gegeven evenwel is het hoge aandeel van de som van de geldbeleggingen en van de liquide middelen (2005 : 21 258 346 EUR of 61,4 % van het balanstotaal). De liquiditeit van de sector valt dan ook bijzonder gunstig uit. Naarmate echter de STUVO's deze financiële reserve zullen aanwenden om hun toekomstige investeringen zoveel mogelijk met eigen middelen te financieren, mag verwacht worden dat het aandeel ervan in het balanstotaal sterk zal teruglopen en dat de vaste activa sterk aan belang zullen winnen.

ACTIVA	Codes	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar	Begroting
		2003	2004	2005	2005
<i>(eenheden euro)</i>					
VASTE ACTIVA	20/28	5.181.040	8.340.216	9.647.717	11.265.233
I. Oprichtingskosten	20	0	0	0	0
II. Immateriële vaste activa	21	15.059	46.936	30.901	99.703
III. Materiële vaste activa	22/27	5.120.233	8.249.305	9.575.144	12.483.585
A. Terreinen en gebouwen	22	1.319.860	3.649.643	5.092.797	5.009.006
B. Installaties, machines en uitrusting	23	1.570.760	1.471.539	2.194.836	3.112.433
C. Meubilair en rollend materieel	24	1.522.054	1.653.682	1.623.685	2.410.841
D. Leasing en soortgelijke rechten	25	92.484	62.847	0	50.278
E. Overige materiële vaste activa	26	476.362	436.311	386.427	518.867
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	27	138.713	975.283	277.399	10.000
IV. Financiële vaste activa	28	45.748	43.975	41.672	54.105
A. Deelnemingen	280/2	20.001	20.001	20.001	28.421
B. Vorderingen	281/3	6.777	3.317	0	6.777
C. Overige	284/8	18.970	20.657	21.671	18.907
VLOTTENDE ACTIVA	29/58	24.225.374	23.461.886	24.999.199	17.986.895
V. Vorderingen op meer dan één jaar	29	244.588	252.366	167.010	253.944
A. Werkingsvorderingen	290	5.662	187.105	117.538	197.189
B. Overige vorderingen	291	238.926	65.261	49.472	56.755
VI. Voorraden	30	82.253	78.304	112.323	79.621
VII. Vorderingen op ten hoogste één jaar	40/41	4.942.336	1.709.423	3.215.943	2.301.756
A. Werkingsvorderingen	40	3.695.271	607.174	955.371	1.436.968
B. Overige vorderingen	41	1.247.065	1.102.249	2.260.572	864.788
VIII. Geldbeleggingen	50/53	10.936.598	11.383.855	11.691.992	8.826.201
IX. Liquide middelen	54/58	7.435.586	9.829.735	9.566.354	6.386.464
X. Overlopende rekeningen	490/1	584.013	208.203	245.577	138.909
TOTAAL DER ACTIVA	20/58	29.406.414	31.802.102	34.646.916	29.252.128

2.3 Investerings en hun financiering

De hiernavolgende tabel geeft op geconsolideerde basis de investeringen van de STUVO's tijdens de periode 2003 -2005 en de daaraan gekoppelde financieringswijze weer.

	Boekjaar 2003	Boekjaar 2004	Boekjaar 2005
--	------------------	------------------	------------------

(in eenheden euro)

Bruto-investeringen jaarrekening

I. Oprichtingskosten	0	0	0
II. Immateriële vaste activa	18.845	60.984	15.857
III. Materiële vaste activa	2.073.705	4.398.953	2.833.694
A. Terreinen en gebouwen	336.477	2.506.059	827.847
B. Installaties, machines en uitrusting	863.961	462.682	1.320.378
C. Meubilair en rollend materieel	659.766	579.745	413.118
D. Leasing en soortgelijke rechten	0	0	0
E. Overige materiële vaste activa	74.788	13.897	3.931
F. Activa in aanbouw en vooruitbetalingen	138.713	836.570	268.420
IV. Financiële vaste activa	10.518	-1.774	3.054
A. Deelnemingen	0	0	0
B. Vorderingen	0	-3.460	0
C. Overige	10.518	1.686	3.054
Totaal investeringen	2.103.068	4.458.163	2.852.605

Financiering

I. Eigen middelen	2.103.067	3.304.409	2.453.872
II. Vreemde middelen	0	1.153.353	398.732
III. Kapitaalsubsidies	0	0	0
IV. Andere	0	0	0
Totaal financiering	2.103.067	4.458.162	2.852.604

Het zwaarste investeringsprogramma werd in 2004 uitgevoerd. Het accent lag daarbij duidelijk op de verwerving van onroerende goederen ("Terreinen en gebouwen" en "Vaste activa in aanbouw"). In 2005 lag de focus meer op investeringen in "Installaties, machines en uitrusting".

Het hoge investeringsvolume in 2004 is toe te schrijven aan één welbepaalde vzw STUVO en heeft betrekking op de verwerving van een gebouw (bestemd als administratieve zetel en voor huisvesting van studenten).

Drie STUVO's realiseerden in 2005 geen enkele investering. Twee ervan hadden ook in de twee voorgaande jaren geen investeringen gerapporteerd. Voor het boekjaar 2005 bedroeg het investeringsbedrag voor de STUVO's die wel investeerden gemiddeld iets meer dan 150 000 EUR.

Uit de analyse van de passiefzijde van de balans kon reeds afgeleid worden dat de STUVO's voor de financiering van hun investeringen eerder uitzonderlijk een beroep deden op investeringskredieten (in 2005 werd 14 % van de investeringen gefinancierd met vreemd vermogen). Gelet op de ruime financiële reserves (geldbeleggingen en liquide middelen) waarover de STUVO's thans beschikken ligt het niet direct in de lijn van de verwachtingen dat dit beeld in de eerstvolgende jaren fundamenteel zal wijzigen. Deze financiële reserves vertegenwoordigen de gecumuleerde positieve netto cashflows die de STUVO's sinds hun ontstaan hebben gerealiseerd. Deze vinden op hun beurt hun basis in de overschotten die jaar na jaar werden gerealiseerd en bestaan bijgevolg grotendeels uit niet voor de werking aangewende overheidstoelagen. De analyse van de resultatenrekening 2005 toonde echter een kentering op dit vlak.

De opdeling van de investeringen naar het werkveld waarop ze betrekking hebben, levert voor 2005
volgend beeld :

		Boekjaar		
		2005		
<i>(in eenheden euro)</i>				
Werkvelden	Investerings	Desinvesterings	Netto-investerings	
1. Studentenrestaurants, -cafeteria, -keukens	1.344.502	3.626	1.340.876	
2. Studentenkamers in eigen beheer	530.952	0	530.952	
3. Adviesdiensten voor studentenhuysvesting en -mobiliteit	6.226	0	6.226	
4. Steun inzake studentenmobiliteit	35.344	0	35.344	
5. Preventieve en curatieve medische diensten	0	0	0	
6. Psychotherapeutische diensten	4.857	0	4.857	
7. Sociale diensten	48.918	0	48.918	
8. Jobdiensten	3.078	0	3.078	
9. Diensten voor sociale begeleiding buitenlandse studenten	0	0	0	
10. Initiatieven op sportief en cultureel vlak	16.033	0	16.033	
11. Ondersteuning van studentenorganisaties	5.425	0	5.425	
12. Kinderopvang van kinderen van studenten	0	0	0	
13. Logistieke diensten en infrastructuur	857.270	178.017	679.253	
Totaal	2.852.605	181.643	2.670.962	

Bovenstaande overzicht illustreert duidelijk dat de investeringen zich concentreren binnen drie werkvelden: "Studentenrestaurants, -cafeteria, -keukens", "Logistieke diensten en infrastructuur" en "Studentenkamers in eigen beheer". Op zich is dit niet verwonderlijk omdat dit juist de domeinen zijn waar zware onroerende investeringen voor de hand liggen. De andere werkvelden hebben eerder een dienstverlenend karakter en vergen minder infrastructuur.

2.4 Cashflow 2005

Geconsolideerde cashflow			
	Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
<i>(in eenheden euro)</i>	2003	2004	2005
Resultaat van het boekjaar	2.185.207	1.414.806	1.139.031
+ Afschrijvingen	1.050.664	1.282.933	1.361.342
+ Voorzieningen	673	1.199	(49.678)
+ Andere niet-kaskosten (o.a.waardevermindering op vlottende activa)	1.062	15.184	24.240
- Opname kapitaalsubsidies in resultaat	0	0	0
CASHFLOW VAN HET BOEKJAAR (1)	3.237.606	2.714.122	2.474.935
+ - Mutatie in weringsmiddelen (vóór correctie)	(3.663.183)	3.531.660	(926.358)
+ - Correctie voor waardevermindering op voorraden en vorderingen	(1.062)	(15.184)	(24.240)
+ - Correctie voor effect aflossingen in mutatie n.w.m.	19.336	(25.064)	(7.912)
MUTATIE IN DE WERKINGSMIDDELEN (2)	(3.644.909)	3.491.412	(958.510)
+ - OPERATIONELE CASHFLOW = (1) + (2)	(407.303)	6.205.534	1.516.425
- + Investerings / desinvesteringen in OK, IMVA, MVA en FVA	(2.076.626)	(4.442.109)	(2.668.843)
+ - Mutatie vorderingen op meer dan één jaar	(12.007)	(7.778)	85.356
+ - CASHFLOW UIT INVESTERINGEN	(2.088.633)	(4.449.887)	(2.583.487)
+ Schulden > 1 jaar	1	1.137.905	1.189.020
- Aflossingen	(71.482)	(52.146)	(77.210)
+ - Externe aangroei eigen vermogen	0	0	1
+ - Overige (o.a. kapitaalsubsidies)	0	0	0
+ - CASHFLOW UIT FINANCIERING	(71.481)	1.085.759	1.111.811
NETTO-CASHFLOW	(2.567.417)	2.841.406	44.749
Geldbeleggingen + Liquide middelen begin periode	20.939.608	18.372.184	21.213.590
Geldbeleggingen + Liquide middelen einde periode	18.372.191	21.213.590	21.258.339

De (positieve) cashflow geeft de hoeveelheid financiële middelen aan die uit de werking van de vzw's STUVO tijdens het beschouwde boekjaar is voortgevloeid. Voor het boekjaar 2005 vertegenwoordigt deze bruto cashflow een positief bedrag van 2 474 935 EUR. De basis voor deze cashflow wordt gelegd door het gunstige resultaat waarmee het boekjaar wordt afgesloten en door de verrekening van de niet-kaskosten (in hoofdzaak afschrijvingslasten).

De mutatie in de weringsmiddelen leidt tot een aanzienlijke vermogenbehoefte (958 510 EUR). Deze behoefte vloeit voort uit de gestegen vorderingen op ten hoogste één jaar die slechts ten dele konden gefinancierd worden via de toename van de schulden op ten hoogste één jaar. Per saldo leidt de operationele cashflow (som van de cashflow van het boekjaar en van de mutatie in de weringsmiddelen) tot een vermogensbron van 1 516 425 EUR.

Deze operationele cashflow volstond niet om de investeringen van de sector in 2005 te financieren. De ontbrekende middelen werden gevonden in de opname van investeringskredieten. Dit resulteerde uiteindelijk in een beperkt financieringsoverschot van 44 749 EUR en vertaalde zich in een gelijkwaardige positieve netto cashflow en in de daarbij horende toename van de som van geldbeleggingen en liquide middelen.

2.5 Ratioanalyse

2.5.1 Liquiditeit

2.5.1.1 Netto bedrijfskapitaal (NBK)

Netto bedrijfskapitaal		Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
		2003	2004	2005
Beperkt vlottende activa	Balans 30	82.253	78.304	112.323
	+ Balans 40/41	4.942.336	1.709.423	3.215.943
	+ Balans 50/53	10.936.598	11.383.855	11.691.992
	+ Balans 54/58	7.435.586	9.829.735	9.566.354
	+ Balans 491	456.807	44.216	66.857
Vreemd vermogen op korte termijn	- Balans 42/48	(3.808.259)	(3.685.815)	(4.365.763)
	- Balans 492	(30.348)	(43.733)	(15.093)
NWM = Beperkt vlottende activa - Vreemd vermogen op korte termijn		20.014.973	19.315.985	20.272.613

Bij de berekening van het NBK worden de beperkt vlottende activa (exclusief de over te dragen kosten) verminderd met het vreemd vermogen op korte termijn (exclusief de over te dragen opbrengsten). Een positief NBK betekent dat er uit het beperkt vlottend actief (2005: 24 653 469 EUR) voldoende middelen kunnen vrijgemaakt worden om de betalingsverplichtingen op korte termijn (2005: 4 380 856 EUR) te kunnen nakomen.

Voor het boekjaar 2005 realiseren de STUVO's een positief NBK van 20 272 613 EUR. Dit bedrag moet ruimschoots voldoende worden geacht om de eventuele vertragingen in de inning van de openstaande vorderingen te kunnen opvangen en de tijdige betaling van de openstaande schulden te garanderen. Deze conclusie geldt evenzeer voor de boekjaren 2003 en 2004.

Een positief NBK wijst tevens op een gezonde financieringspolitiek waarbij de traag circulerende uitgebreide vaste activa (VA + vorderingen >1 jaar) volledig gefinancierd worden met langlopende vermogensbronnen (eigen vermogen + voorzieningen + vreemd vermogen op lange termijn). Na dekking van de uitgebreide vaste activa rest er nog substantieel bedrag aan permanent vermogen voor de financiering van een aanzienlijk deel van het vlottend actief, wat zich uiteindelijk vertaalde in het hierboven beschreven positieve NBK.

2.5.1.2 Liquiditeit in ruime zin

Liquiditeit in ruime zin					
			Boekjaar 2003	Boekjaar 2004	Boekjaar 2005
Beperkt vlottende activa	T	Balans 30	82.253	78.304	112.323
		+ Balans 40/41	4.942.336	1.709.423	3.215.943
		+ Balans 50/53	10.936.598	11.383.855	11.691.992
		+ Balans 54/58	7.435.586	9.829.735	9.566.354
		+ Balans 491	456.807	44.216	66.857
Vreemd vermogen op korte termijn	N	Balans 42/48	(3.808.259)	(3.685.815)	(4.365.763)
		+ Balans 492	(30.348)	(43.733)	(15.093)
Beperkt vlottende activa			6,21	6,18	5,63
Vreemd vermogen op korte termijn					

Hier worden de beperkt vlottende activa in hun totaliteit (maar exclusief de over te dragen kosten) gedeeld door het VV_{kt} (exclusief de over te dragen opbrengsten). Deze berekening is in feite de relatieve uitdrukking van de componenten van het netto bedrijfskapitaal.

De per einde 2005 beschikbare middelen dekken 5,63 maal de kortetermijnverplichtingen van de STUVO's. Ondanks de lichte daling van deze ratio's t.o.v. voorgaande boekjaren bevindt de liquiditeit van de sector zich op een niveau dat ruimschoots de reële behoeften overtreft.

2.5.1.3 Conclusie

De liquiditeit van de sector valt zeer gunstig uit en overtreft ruimschoots de reële liquiditeitsbehoeften. Bij gepaste financiering van de geplande investeringen, hoeft in de nabije toekomst dan ook niet gevreesd te worden voor liquiditeitsproblemen. Wat geldt voor de sector houdt uiteraard geen garanties in voor de individuele STUVO's.

2.5.2 Solvabiliteit

2.5.2.1 Graad van financiële onafhankelijkheid (EV/TV)

Financiële onafhankelijkheid					
			Boekjaar 2003	Boekjaar 2004	Boekjaar 2005
Eigen vermogen	T	Balans 10/15	25.110.227	26.525.032	27.664.068
Totaal de passiva	N	Balans 10/49	29.406.416	31.802.105	34.646.916
Eigen vermogen			85,39 %	83,41 %	79,85 %
Totaal der passiva					

De graad van financiële onafhankelijkheid geeft het aandeel van het eigen vermogen (EV) in de totale financiering van de STUVO weer.

Alhoewel uit bovenstaand overzicht een lichte afbrokkeling blijkt van de graad van financiële zelfstandigheid, blijft deze toch op zeer hoog niveau. De aanwezigheid van vreemd vermogen is tot zekere hoogte een gegeven dat automatisch voortvloeit uit het betalingsuitstel verbonden aan leverancierschulden en uit de voorgeschreven betalingstermijnen m.b.t. bezoldigingen en sociale lasten. Door de ruime aanwezigheid van financiële reserves (geldbeleggingen + liquide middelen) werden weinig STUVO's gedwongen financieringskredieten op te nemen bij financiële instellingen. Dit vertaalt zich in een stevige solvabiliteit, een beeld dat op korte termijn allicht niet zal wijzigen.

2.5.2.2 Conclusie

De sector steunt zich voor zijn financiering in hoge mate op eigen middelen. Zijn solvabiliteit is dan ook zeer stevig. Enerzijds beschikt de sector over een ruime reserve aan liquiditeiten, anderzijds biedt de hoge solvabiliteitsgraad ruimte om bijkomend vreemd vermogen aan te wenden. De marge om nieuwe investeringen uit te voeren, zonder de kredietwaardigheid in het gedrang te brengen is dan ook vrij ruim.

2.5.3 Rentabiliteit

2.5.3.1 Werkingsoverschot t.o.v. de sociale toelagen

Werkingsoverschot/tekort tegenover sociale toelage					
			Boekjaar	Boekjaar	Boekjaar
			2003	2004	2005
Werkingsoverschot/(tekort)	T	RR [70/64]	1.823.499	1.204.794	699.168
Sociale toelagen	N	RR [704]	15.798.921	15.948.499	16.388.551
Werkingsoverschot			11,54 %	7,55 %	4,27 %
Sociale toelagen					

In het boekjaar 2005 realiseerde de sector een werkingsoverschot van 4,27 EUR per 100 EUR sociale toelagen die hij ontving. Dit is beduidend minder dan in de vorige boekjaren. In het besef dat de dekking van financiële en desgevallend ook uitzonderlijke kosten enige positieve marge vereist, kan gesteld worden dat de STUVO's hun werking vrij goed hebben afgestemd op de beschikbare middelen.

2.5.3.2 Overschot van het boekjaar t.o.v. de werkingsopbrengsten

Overschot/tekort boekjaar tegenover werkingsopbrengsten					
			Boekjaar 2003	Boekjaar 2004	Boekjaar 2005
Overschot/tekort van het boekjaar	T	RR 70/66	2.185.207	1.414.806	1.139.031
Werkingsopbrengsten	N	RR 704	15.798.921	15.948.499	16.388.551
		+ RR 74	5.697.507	6.258.558	7.016.865
Overschot/(tekort) van het boekjaar Werkingsopbrengsten			10,17 %	6,37 %	4,87 %

Het overschot van het boekjaar valt beduidend hoger uit dan het werkingsoverschot. Ten dele heeft dit te maken met eenmalige meevallers (toename van de uitzonderlijke opbrengsten). De positieve bijdrage van het financieel resultaat (dank zij de opbrengsten uit geldbeleggingen) lijkt op basis van de gegevens uit het verleden een duurzaam gegeven. Toekomstige investeringen zullen echter, in die mate dat hun financiering de afbouw van deze geldbeleggingen inhoudt, de bijdrage van het financieel resultaat aan het resultaat van het boekjaar aantasten.

Ook deze ratio bevestigt de afbrokkende rentabiliteit van de sector. Op zich is dit een gezonde evolutie want de marges lagen in het verleden, gelet op de opdracht van de STUVO's, op een moeilijk te verantwoorden niveau.

2.5.3.3 Algemene conclusie

Het realiseren van hoge rentabiliteitscijfers behoort niet tot de prioritaire doelstellingen van de sector. Toch dient de uitbouw van een structureel deficitaire werking ten stelligste vermeden te worden. Deze zou immers de duurzame werking van de STUVO's in het gedrang kunnen brengen. Met de huidige marges (boekjaar 2005) blijft er nog enige ruimte voor bijkomende dienstverlening aan de studenten. Globaal kan wel gesteld worden dat de sector zijn werking, beter dan in het verleden het geval was, heeft afgestemd op de beschikbare middelen.

3 Personeel

Het aantal medewerkers die de vzw's STUVO inzetten voor hun werking vertoont een duidelijke groeitrend. De ruimere werking die mag afgeleid worden uit de groeiende werkingskosten vertaalt zich hier in een toenemend aantal medewerkers. Deze staan echter niet allemaal op de loonlijst van de vzw STUVO. Heel wat STUVO's schakelen medewerkers in die elders (meestal de hogeschool) als werknemer ingeschreven staan en gedetacheerd worden naar de STUVO's. De kost van deze medewerkers wordt dan via een onderlinge facturatie verrekend en maakt bij de STUVO's deel uit van de rubriek "Diensten en diverse goederen". In beperkte mate blijkt deze personeelskost door de hogeschool echter niet aangerekend te worden, wat een feitelijke subsidiëring van de werking van de STUVO door de hogeschool inhoudt. Anderzijds blijken de STUVO's, zij het in beperkte mate, zelf ook loonkosten te recupereren van de hogeschool en/of van derden.

Personeel - Formatie			
	Boekjaar 2003	Boekjaar 2004	Boekjaar 2005
Totaal personeelsbestand			
<u>Personeel aangeworven door de vzw SoVo</u>			
Contractuelen in VTE	105,27	110,42	117,28
Jobstudenten in VTE	5,21	6,00	8,02
<u>Personeel niet aangeworven maar tewerkgesteld bij de vzw SoVo</u>			
1. Kosten worden doorgerekend aan de vzw SoVo :			
- Statutairen in VTE	50,78	54,12	49,82
- Contractuelen in VTE	24,21	30,84	35,51
- Jobstudenten in VTE	0,73	0,50	0,50
2. Kosten worden niet doorgerekend aan de vzw SoVo :			
- Statutairen in VTE	2,01	1,45	1,76
- Contractuelen in VTE	1,00	1,00	1,20
- Jobstudenten in VTE	0,00	0,00	0,00
Totaal personeelsbestand	189,21	204,33	214,09

De toenemende tewerkstelling (zowel rechtstreeks als onrechtstreeks), loonindexeringen en barema-aanpassingen vertalen zich, zoals uit onderstaand overzicht blijkt in een groeiende personeelskost.

Personeel - Loonkost			
	Boekjaar 2003	Boekjaar 2004	Boekjaar 2005
Totale personeelskost			
Contractuelen (RR post 62)	3.731.307	4.034.125	4.395.285
Jobstudent (RR post 62)	104.618	117.148	158.619
Totaal personeelskost RR [62]	3.835.925	4.151.273	4.553.904
Door de hogeschool doorgerekende personeelskosten aan de vzw SoVo (RR post 61 - o.a. gedetacheerden)	2.710.353	3.141.682	3.997.085
Jobstudenten (RR post 61)	701	3.957	40
Andere doorgerekende personeelskosten aan de vzw SoVo (incl. factuur personeelskosten interimkantoren)	116.445	475.207	363.463
Totaal personeelskost verrekend in RR [61]	2.827.499	3.620.846	4.360.588
Totale personeelskost RR [62] en verrekend in RR [61]	6.663.424	7.772.119	8.914.492
Gerecupereerde personeelskost			
Personeelskost die de vzw SoVo recupereert van de hogeschool	35.081	19.562	31.650
Personeelskost die de vzw SoVo recupereert van derden	56.157	70.531	84.584
Totaal gerecupereerde personeelskost	91.238	90.093	116.234

De personeelsratio's tonen duidelijk aan dat de totale personeelskosten niet alleen in absolute termen toenamen, ook relatief bekeken wegen deze kosten zwaarder door.

Personeelsratio 1					
			Boekjaar 2003	Boekjaar 2004	Boekjaar 2005
Totale personeelskost (contractuelen, gedetacheerden en jobstudenten)	T		6.663.424	7.772.119	8.914.492
Sociale toelagen	N	RR 704	15.798.921	15.948.499	16.388.551
Totale personeelskost Sociale toelagen			42,18 %	48,73 %	54,39 %

Gewogen in functie van de geboekte sociale toelagen stijgt het relatieve belang van de loonkost in 2005 tot 54,39 %.

Personeelsratio 2					
			Boekjaar 2003	Boekjaar 2004	Boekjaar 2005
Totale personeelskost (contractuelen, gedetacheerden en jobstudenten)	T		6.663.424	7.772.119	8.914.492
Werkingsopbrengsten	N	RR 70/74	21.496.428	22.207.057	23.405.416
Totale personeelskost Werkingsopbrengsten			31,00 %	35,00 %	38,09 %

Doordat de STUVO's heel wat kosten (mogelijk ook loonkosten) recupereren, boeken zij aanzienlijke "Andere werkingsopbrengsten" en daalt het relatieve gewicht van de loonkosten in belangrijke mate. Toch is ook hier de groeitrend merkbaar, zij dat deze wat uitgevlakt wordt door de hogere vergelijkingsbasis.

Personeelsratio 3					
			Boekjaar 2003	Boekjaar 2004	Boekjaar 2005
Totale personeelskost (contractuelen, gedetacheerden en jobstudenten)	T		6.663.424	7.772.119	8.914.492
Totale werkingskosten	N	RR 60/64	19.672.929	21.002.263	22.706.248
Totale personeelskost Totale werkingskosten			33,87 %	37,01 %	39,26 %

Blijkbaar groeit de kost van het ingezette personeel iets sneller dan de gemiddelde werkingskosten. Het aandeel van de totale personeelskost in het geheel van de werkingskosten groeit immers van 33,87 % in 2003 naar 39,26 % in 2005.

4 Conclusies

- Op basis van het in het verleden opgebouwde gecumuleerde resultaat (per einde boekjaar 2005: 24.016.328 EUR) kan gesteld worden dat de STUVO's in het verleden belangrijke werkingsoverschotten boekten en bijgevolg lang niet al hun middelen ook effectief voor hun werking hebben aangewend. De geconsolideerde resultatenrekening over de periode 2003-2005 toont echter een gestage daling van dit werkingsoverschot. De werkingskosten (+ 15,42 %) kenden in deze periode inderdaad een beduidend hoger groeiritme dan de werkingsopbrengsten (+ 8,88 %). Het werkingsoverschot 2005 bedraagt 699 168 EUR. Dit vertegenwoordigt 4,34 % van de sociale toelagen die de STUVO's ontvingen van het departement onderwijs. Als rekening gehouden wordt met het feit dat ook de financiële kosten en eventuele uitzonderlijke kosten moeten gedekt worden, kan gesteld worden dat de STUVO's hun werking intussen vrij goed afgestemd hebben op de beschikbare middelen.
- De afwijking tussen het in 2005 gerealiseerde werkingsoverschot en het voor 2005 begrote werkingstekort is opvallend groot en vergt nadere aandacht. Deze afwijking is grotendeels terug te voeren tot de afwijking bij de werkingskosten. Bij de begrotingsopstelling hebben de STUVO's een werking ingecaluleerd die zij op basis van de te verwachten werkingsopbrengsten niet konden financieren. Die begrote werking zou een uitdrukking kunnen zijn van de werking die de STUVO's voor ogen hadden, maar het kan ook gehanteerd zijn als signaal aan de overheid dat de bestaande financiering door hen als ontoereikend ervaren werd. Bij de beoordeling van de ingediende begrotingsdossiers heeft het commissariaat in dergelijke gevallen stelselmatig gewezen op het gevaar en op de onwenselijkheid om een structureel deficitaire werking uit te bouwen. Blijkbaar hebben de STUVO's bij de uitvoering van hun begroting deze wenk ter harte genomen en tijdig de nodige maatregelen getroffen om het exploitatie-evenwicht te bewaren.
- Het boekjaar 2005 wordt afgesloten met een globaal overschot van 1 139 031 EUR. Dit overschot staat om redenen toegelicht bij de bespreking van het werkingsoverschot in schril contrast met het begrote tekort. De basis van dit overschot wordt gevormd door het werkingsoverschot (699 168 EUR), maar ook het financieel resultaat (263 889 EUR) en het uitzonderlijk resultaat (175 974 EUR) hebben een significante bijdrage geleverd aan het globale resultaat van het boekjaar.
- De investeringen in het boekjaar 2005 bedroegen 2,85 miljoen euro. Net zoals in het verleden werden deze investeringen grotendeels met eigen middelen gefinancierd (2005 : 86 %). Gelet op de ruime financiële reserves (geldbeleggingen en liquide middelen) waarover de STUVO's thans beschikken ligt het niet direct in de lijn van de verwachtingen dat dit beeld in de eerstvolgende jaren fundamenteel zal wijzigen.
- De financiële middelen die de sector in 2005 genereerde via de cashflow van het boekjaar (2.474.935 EUR) volstond niet om de financieringsbehoeften uit de mutatie van de netto werkingsmiddelen (958.510 EUR) en uit de uitgevoerde investeringen (2.583.487 EUR) te dekken. De ontbrekende middelen werden gevonden in de opname van investeringskredieten (netto 1.111.811 EUR). Dit resulteerde per saldo in een beperkte (positieve) netto cashflow (44.749 EUR) en in een lichte aangroei van de som van de geldbeleggingen en de liquide middelen tot 21.258.346 EUR.
- De ratioberekening reikt een instrument aan om de financiële gezondheid van de sector te meten. De hiernavolgende conclusies geven een oordeel over de sector in zijn geheel. Niets sluit evenwel uit dat de toestand van een individuele vzw STUVO beduidend minder rooskleurig is dan het beeld van de sector.

- De liquiditeit van de sector valt zeer gunstig uit en overtreft ruimschoots de reële liquiditeitsbehoeften. Bij gepaste financiering van de geplande investeringen, hoeft in de nabije toekomst dan ook niet gevreesd te worden voor liquiditeitsproblemen.
- De sector steunt zich voor zijn financiering in hoge mate op eigen middelen. Zijn solvabiliteit is dan ook zeer stevig. Enerzijds beschikt de sector over een ruime reserve aan liquiditeiten, anderzijds biedt de hoge solvabiliteitsgraad ruimte om bijkomend vreemd vermogen aan te wenden. De marge om nieuwe investeringen uit te voeren, zonder de kredietwaardigheid in het gedrang te brengen, is dan ook vrij ruim.
- Het realiseren van hoge rentabiliteitscijfers behoort niet tot de prioritaire doelstellingen van de sector. Toch dient de uitbouw van een structureel deficitaire werking ten stelligste vermeden te worden. Deze zou immers de duurzame werking van de STUVO's in het gedrang kunnen brengen. Met de huidige marges (boekjaar 2005) blijft er nog enige ruimte voor bijkomende dienstverlening aan de studenten. Globaal kan wel gesteld worden dat de sector zijn werking, beter dan in het verleden het geval was, heeft afgestemd op de beschikbare middelen.
- **Wij kunnen derhalve besluiten dat de financiële toestand van de vzw's STUVO fundamenteel gezond blijft. Zowel qua liquiditeit, qua solvabiliteit als qua rentabiliteit scoort de sector goed. De gunstige beoordeling houdt evenwel geen garantie in dat er zich geen problemen kunnen stellen in individuele STUVO's.**